

Space for Available
for Advertising
WWW.PREETNEWS.COM
WWW.PREETNAMA.COM
preetnamausa@gmail.com

ਨਿਊਜ਼ਪੇਪਰ ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ

ਮੁੱਖ ਸੰਪਾਦਕ: ਪ੍ਰਿਤਪਾਲ ਕੌਰ ਪ੍ਰੀਤ
ਖੁਰਾ ਸੱਚ

Online and Print Media +1 201-312-4180 +1 917-328-8436

ਇਸ ਦੁਨੀਆ ਵਿਚ
ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਦਾ
ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨਾ ਹੈ
ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਮਾਂ ਬਾਪ
ਦਾ ਕਰੋ, ਜੋ ਤੁਹਾਨੂੰ
ਕਦੇ ਵੀ ਧੋਖਾ ਨਹੀਂ
ਦਿੰਦੇ
ਪ੍ਰਿਤਪਾਲ ਕੌਰ ਪ੍ਰੀਤ
Preetnamausa@gmail.com

ਸਾਲ 4, ਅੰਕ 329, 21 ਨਵੰਬਰ ਤੋਂ 27 ਨਵੰਬਰ, 2025 ਵੈਬਸਾਈਟ: www.preetnama.com, www.preetnews.com ਈਮੇਲ preetnamausa@gmail.com

ਅਮਰੀਕੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵਾ 'ਭਾਰਤ ਨਾਲ ਫੌਜੀ ਟਕਰਾਅ ਵਿੱਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਰਿਹਾ ਅੱਗੇ', ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਕੀਤੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸਵਾਲ

ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਕੀ-ਕੀ ਹੈ ?

745 ਪੰਨਿਆਂ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਦੱਖਣੀ ਅਤੇ ਮੱਧ ਏਸ਼ੀਆ ਵਿੱਚ ਚੀਨ ਦੇ ਰਣਨੀਤਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਬਾਰੇ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਚੀਨ ਵਿਚਕਾਰ ਤਣਾਅ ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਹੋਈਆਂ ਉੱਚ-ਪੱਧਰੀ ਫੌਜੀ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਦਾ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ। ਐੱਸਸੀਓ ਬੈਂਕ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੀ ਦੇ ਤਿਆਨਜਿਨ ਫੇਰੀ ਨੂੰ ਵੀ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇੱਕ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਥਾਂ 'ਤੇ ਇਹ ਵੀ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਚੀਨ ਨੇ ਮੌਕੇ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾਉਂਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਫੌਜੀ ਸੈਕਟ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਆਪਣੀਆਂ ਰੱਖਿਆ ਸਮਰੱਥਾਵਾਂ ਦੀ ਪਰਖ ਅਤੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤੀ। ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, 7-10 ਮਈ, 2025 ਦੌਰਾਨ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਏ ਟਕਰਾਅ ਵਿੱਚ ਚੀਨ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨੇ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਫੌਜ ਚੀਨੀ ਹਥਿਆਰਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਕਬਿਤਾ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚੀਨੀ ਖੁਫ਼ੀਆ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਟਕਰਾਅ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਇੱਕ ਵਿਵਾਦਿਤ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਹੋਏ ਘਾਤਕ ਵਿਦਰੋਹੀ ਹਮਲੇ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾਲ ਹੋਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ 26 ਲੋਕ ਮਾਰੇ ਗਏ ਸਨ। ਦੋਵਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੇ 50 ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੀਆਂ ਸਰਹੱਦਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਾ ਕੇ ਹਮਲੇ ਕੀਤੇ। ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਚੀਨ ਨੇ ਪੂਰੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੌਰਾਨ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜੀ ਟਿਕਾਣਿਆਂ ਬਾਰੇ 'ਤੇ ਲਾਈਵ ਇਨਪੁਟ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਟਕਰਾਅ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਫੌਜੀ ਸਮਰੱਥਾਵਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਟੈਸਟਿੰਗ ਮੈਦਾਨ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਇਲਜ਼ਾਮਾਂ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਚੀਨ ਨੇ ਨਾ ਤਾਂ ਆਪਣੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ।

ਅਮਰੀਕੀ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਾਲ ਮਈ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਨਾਲ ਟਕਰਾਅ ਵਿੱਚ 'ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦਾ ਪਾਸਾ ਭਾਰੀ ਸੀ' ਅਤੇ ਚੀਨ ਨੇ ਇਸ ਟਕਰਾਅ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾਉਂਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਆਪਣੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਚਾਰ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਟਕਰਾਅ ਦੌਰਾਨ, ਭਾਰਤ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀਆਂ ਸਰਹੱਦਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕਈ 'ਅੱਤਵਾਦੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚਿਆਂ ਨੂੰ ਤਬਾਹ' ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਨੇ ਫੌਜੀ ਟਕਰਾਅ ਵਿੱਚ 'ਸਫਲਤਾ' ਹਾਸਿਲ ਕੀਤੀ। ਅਮਰੀਕਾ-ਚੀਨ ਇਕੋਨਾਮਿਕ ਐਂਡ ਸਿਕਿਓਰਿਟੀ ਰੀਵਿਊ ਕਮਿਸ਼ਨ (ਯੂਐੱਸਸੀਸੀ) ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ, ਦੇ ਪੰਨੇ 108 ਅਤੇ 109 'ਤੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਚੀਨ ਨੇ ਫਰਜ਼ੀ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਅਕਾਊਂਟ ਅਤੇ ਏਆਈ ਨਾਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਸਹਾਰੇ ਇੱਕ 'ਮਾੜੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੀ ਮੁਹਿੰਮ' ਚਲਾਈ ਤਾਂ ਜੋ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਰਾਫੇਲ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਖਰੀਦਣ ਵਾਲੇ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਜੇ-35 ਲੜਾਕੂ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ 'ਉਤਸ਼ਾਹ' ਮਿਲੇ। ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਥਾਂ 'ਤੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਫੌਜ ਦੀ ਚਾਰ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੌਰਾਨ ਭਾਰਤ 'ਤੇ ਹਾਸਿਲ ਕੀਤੀ ਸਫਲਤਾ ਵਿੱਚ ਚੀਨ ਦੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਜ਼ਰ ਆਈ। ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਇਸ ਸਾਲ 22 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਪਹਿਲਗਾਮ ਵਿੱਚ ਹੋਏ ਹਮਲੇ ਨੂੰ ਵਿਦਰੋਹੀਆਂ ਦਾ ਹਮਲਾ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਰਿਪੋਰਟ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਵੀ

ਪ੍ਰਤੀਕਰਿਆਵਾਂ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਵਿਰੋਧੀ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੀ ਕੂਟਨੀਤੀ ਲਈ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਝਟਕਾ ਦੱਸਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ, ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਇਆ ਹੈ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ-ਚੀਨ ਸਹਿਯੋਗ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਅਮਰੀਕੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਚੀਨ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਨਾਲ 2025 ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਫੌਜੀ ਸਹਿਯੋਗ ਵਧਾਇਆ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਸੁਰੱਖਿਆ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਭਾਰਤ ਨਾਲ ਤਣਾਅ ਹੋਰ ਡੂੰਘਾ ਹੋਇਆ। ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, 'ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਫੌਜ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਵਿਰੁੱਧ ਚਾਰ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿੱਚ ਸਫਲਤਾ ਨੇ ਚੀਨੀ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਟਕਰਾਅ ਨੂੰ 'ਪ੍ਰੈਕਸੀ ਯੁੱਧ' ਕਹਿਣਾ ਚੀਨ ਦੀ ਭੜਕਾਊ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਵਧਾ-ਚੜਾ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਪਰ ਚੀਨ ਨੇ ਮੌਕੇ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਚੁੱਕਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਇਸ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਆਪਣੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮਰੱਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪਰਖਣ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਭਾਰਤ ਨਾਲ ਚੱਲ ਰਹੇ ਸਰਹੱਦੀ ਤਣਾਅ ਅਤੇ ਡਿਫੈਂਸ ਇੰਡਸਟਰੀ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਉਸ ਦੀਆਂ ਵਧਦੀਆਂ ਇੱਛਾਵਾਂ, ਦੋਵਾਂ ਹੀ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ ਉਯੋਗੀ ਸੀ। ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਰੱਖਿਆ ਸਪਲਾਇਰ ਵਜੋਂ, ਚੀਨ ਨੇ 2019 ਅਤੇ 2023 ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ 82 ਫੀਸਦ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਕੀਤੀ। ਮਈ ਦੀ ਟੱਕਰ ਪਹਿਲੀ ਮੌਕਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਐੱਚਕਿਊ-9 ਏਅਰ ਡਿਫੈਂਸ ਸਿਸਟਮ, ਪੀਐੱਲ-15 ਏਅਰ-

ਟੂ-ਏਅਰ ਮਿਜ਼ਾਈਲਾਂ ਅਤੇ ਜੇ-10 ਲੜਾਕੂ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਵਰਗੇ ਐਡਵਾਂਸ ਵੈਪਨ ਸਿਸਟਮ ਕਿਸੇ ਜੰਗ ਵਿੱਚ ਇਸਤੇਮਾਲ ਹੋਏ। ਟਕਰਾਅ ਨਾਲ ਚੀਨ ਨੂੰ ਅਸਲ-ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ ਟੈਸਟਿੰਗ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ। ਚੀਨ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਜੂਨ ਵਿੱਚ 40 ਜੇ-35 ਫਿਫਥ ਜੈਨਰੇਸ਼ਨ ਲੜਾਕੂ ਜਹਾਜ਼, ਕੋਜੇ-500 ਜਹਾਜ਼ ਅਤੇ ਬੈਲਿਸਟਿਕ ਮਿਜ਼ਾਈਲ ਡਿਫੈਂਸ ਸਿਸਟਮ ਵੇਚਣ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਸੇ ਮਹੀਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੇ 2025-26 ਲਈ ਆਪਣੇ ਰੱਖਿਆ ਬਜਟ ਵਿੱਚ 20 ਫੀਸਦ ਵਾਧੇ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਟਕਰਾਅ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਚੀਨੀ ਦੂਤਾਵਾਸਾਂ ਨੇ ਭਾਰਤ-ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਟਕਰਾਅ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟਾ ਕੀਤੀ। ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, 'ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵੱਲੋਂ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਰਾਫੇਲ ਲੜਾਕੂ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਡੇਰਣ ਵਿੱਚ ਚੀਨੀ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਸੇਲਿੰਗ ਪੁਆਇੰਟ ਬਣਾ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਟਕਰਾਅ ਵਿੱਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੇ ਛੇ ਭਾਰਤੀ ਰਾਫੇਲ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਡੇਰਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਭਾਰਤ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਟਕਰਾਅ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਕਿੰਨੇ ਜਹਾਜ਼ ਨੁਕਸਾਨੇ ਗਏ ਸਨ ਜਾਂ ਇਹ ਕਿਹੜੇ ਜਹਾਜ਼ ਸਨ। ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਖੁਫ਼ੀਆ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਨਾਲ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਚੀਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਜੇ-35 ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ

ਕਰਨ ਅਤੇ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਰਾਫੇਲ ਵਿਕਰੀ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਮਾੜੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਮੁਹਿੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਮੁਹਿੰਮ ਵਿੱਚ ਫਰਜ਼ੀ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਅਕਾਊਂਟ ਅਤੇ ਏਆਈ ਵੀਡੀਓ ਗੇਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਦਾ ਮਲਬਾ ਦੱਸ ਕੇ ਫੈਲਾਇਆ ਗਿਆ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੀਨੀ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨੇ ਮਾਰ ਸੁੱਟਿਆ ਹੋਵੇ। ਰਿਪੋਰਟ ਇਹ ਵੀ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਚੀਨੀ ਦੂਤਾਵਾਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਇੰਡੋਨੇਸ਼ੀਆ ਨੂੰ ਵੀ ਰਾਫੇਲ ਜਹਾਜ਼ ਖਰੀਦਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਮਨਾ ਲਿਆ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਚੀਨ ਨੂੰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਹੋਰਨਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਰੱਖਿਆ ਸਾਜੇ-ਸਾਮਾਨ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ।

ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਕਰਿਆ

ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਨੇਤਾ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਭਾ ਮੈਂਬਰ ਜੈਰਾਮ ਰਮੇਸ਼ ਨੇ ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮੋਦੀ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਐੱਨਡੀਏ ਸਰਕਾਰ 'ਤੇ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਸਾਧਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਕੁਝ ਦਾਅਵਿਆਂ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਲਿਖਿਆ, 'ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਟਰੰਪ ਨੇ ਹੁਣ ਤੱਕ 60 ਵਾਰ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪੋਸ਼ਨ ਸਿੰਦੂਰ ਨੂੰ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚੁੱਪੀ ਸਾਧੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਹੁਣ ਅਮਰੀਕੀ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਅਮਰੀਕਾ-ਚੀਨ ਇਕੋਨਾਮਿਕ ਐਂਡ ਸਿਕਿਓਰਿਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਇਹ ਰਿਪੋਰਟ ਆਈ ਹੈ, ਜੋ ਭਾਰਤ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਹੈ। ਕੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰਾਲਾ ਇਸ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਇਤਰਾਜ਼ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧ ਦਰਜ ਕਰਵਾਏਗਾ? ਸਾਡੀ ਕੂਟਨੀਤੀ ਨੂੰ ਇੱਕ

ਹੋਰ ਗੰਭੀਰ ਝਟਕਾ ਲੱਗਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ, ਤ੍ਰਿਣਮੂਲ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਸਾਰਾਗਿਕਾ ਘੋਸ਼ ਨੇ ਜੈਰਾਮ ਰਮੇਸ਼ ਦੇ ਬਿਆਨ 'ਤੇ ਇੱਕ ਖ਼ਬਰ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਲਿਖਿਆ, 'ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਹੈਰਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਮਰੀਕੀ ਰਿਪੋਰਟ ਅਪ੍ਰੈਲ ਵਿੱਚ ਹੋਏ ਪਹਿਲਗਾਮ ਅੱਤਵਾਦੀ ਹਮਲੇ ਨੂੰ 'ਵਿਦਰੋਹੀ ਹਮਲਾ' ਕਹਿ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਚਾਰ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਆਪੋਸ਼ਨ ਸਿੰਦੂਰ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਉੱਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਫੌਜੀ ਸਫਲਤਾ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ? ਆਖ਼ਰ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਅਤੇ ਕੂਟਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਕਿਉਂ ਰਹੀ? ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਇਸਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਰੁੱਧ ਆਪਣੀ ਫੌਜੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ 'ਆਪੋਸ਼ਨ ਸਿੰਦੂਰ' ਦਾ ਨਾਮ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਹਾਲਾਂਕਿ, ਭਾਜਪਾ ਆਈਟੀ ਸੈੱਲ ਦੇ ਮੁਖੀ ਅਮਿਤ ਮਾਲਵੀਆ ਨੇ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ 'ਤੇ ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਿਖਿਆ, ਅਸਲ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਚੀਨ ਦੇ ਬਿਰਤਾਂਤ ਨੂੰ ਕਿਹੜੇ ਲੋਕ ਵਧ-ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਅੱਗੇ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਕੌਣ ਲਗਾਤਾਰ ਕਿੰਨੇ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਸੁੱਟਿਆ ਗਿਆ ਵਰਗੇ ਅੰਕੜੇ ਮੰਗਦੇ ਰਹੇ, ਜਦਕਿ ਭਾਰਤੀ ਹਵਾਈ ਸੈਨਾ ਸਾਫ ਕਹਿ ਚੁੱਕੀ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸੰਪਤੀਆਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹਨ ਅਤੇ ਟਕਰਾਅ ਦੌਰਾਨ ਆਪੋਸ਼ਨ ਨਾਲ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸਾਂਝੀ ਕਰਨ ਨਾਲ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਖ਼ਤਰਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਚੀਨੀ ਮਾੜੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੀ ਮਸ਼ੀਨ ਦੇ ਸੰਚਾਲਕ ਬਾਹਰੀ ਸਨ। ਪਰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜੋ ਭੌਪੂ ਸਨ? ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਕੌਣ ਚਲਾ ਰਿਹਾ ਸੀ।

Preetnama

ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ
ਖਰਾ ਸੱਚ

On our English language New Website
WWW.PREETNEWS.COM

Khara Sach

Chief Editor
Pritpal Kaur

+1 201-312-4180

Vol 4, Issue 329

Website: www.preetnama.com Email preetnamausa@gmail.com

21 NOV TO 27 NOV, 2025

LOWER YOUR PROPERTY TAXES
Our fee ~~40~~ **35%**; others charge **50%**

NO REDUCTION → NO FEE

"I recommend all my friends to use PTRG for their tax reduction."
A. SINGH, Hicksville

 **PropertyTax
ReductionGuru**

Varinder K Bhalla
Former Commissioner
Nassau County ARC

CALL or whatsApp
516.680.8037

PTRGnassau@gmail.com
www.PropertyTaxReductionGuru.com
[Facebook.com/PropertyTaxReductionGuru](https://www.facebook.com/PropertyTaxReductionGuru)

Preetnama

ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ
ਖਰਾ ਸੱਚ

Khara Sach

On our English language New Website
WWW.PREETNEWS.COM

Chief Editor
Pritpal Kaur
+1 201-312-4180

Vol 4, Issue 329

Website: www.preetnama.com Email preetnamausa@gmail.com

21 NOV TO 27 NOV, 2025

Vietnam & Cambodia

12 DAYS & 11 NIGHTS TOURS

INCLUSION

- 08 Nights Stay in Vietnam at Five Star Hotel .
- 03 Nights Stay in Siemp Reap , Cambodia at Five Star Hotel.
- Daily Breakfast & Dinner
- All Sightseeing mentioned in itinerary
- Entrance fees per itinerary
- All Tours & Transfers on Private Basis

HIGHLIGHTS

- HANOI HALF DAY CITY TOUR
- NINH BINH (HOA LU – TRANG AN)
- HALONG (OVERNIGHT ON CRUISE)
- COCONUT VILLAGE - HOI AN ANCIENT TOWN
- BANA HILLS
- HO CHI MINH HALF DAY CITY TOUR
- CU CHI TUNNELS
- EXPLORE ANGKOR
- HALF DAY TONLE SAP LAKE

Book Now

USD 1795

per person on double
occupancy

MOHINDER SINGH MIGLANI

516-690-1257
516-216-4433

22 W Marie St,
Hicksville, NY 11801

ਸ਼ੇਖ ਹਸੀਨਾ ਨੂੰ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸੁਣਾਈ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ, ਮਨੁੱਖਤਾ ਖਿਲਾਫ਼ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਇਆ ਗਿਆ

ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸ਼ੇਖ ਹਸੀਨਾ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਸ਼ੇਖ ਹਸੀਨਾ 'ਤੇ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਜੁਲਾਈ-ਅਗਸਤ ਵਿੱਚ ਹੋਏ ਵਿਦਰੋਹ ਦੌਰਾਨ ਮਨੁੱਖਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਗਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਸ਼ੇਖ ਹਸੀਨਾ ਵਿਰੁੱਧ ਕੇਸ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗ਼ੈਰ-ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਜਲਾਵਤਨ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਨ। 453 ਪੰਨਿਆਂ ਦੇ ਫ਼ੈਸਲੇ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਜਸਟਿਸ ਮੁਹੰਮਦ ਗੁਲਾਮ ਮੁਰਤਜ਼ਾ ਮਜ਼ਮਦਾਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਛੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸੁਣਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਫ਼ੈਸਲੇ ਦਾ ਐਲਾਨ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ 'ਤੇ ਸਿੱਧਾ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਸ਼ੇਖ ਹਸੀਨਾ ਨੇ ਕੀ ਦਿੱਤੀ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਉਧਰ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸ਼ੇਖ ਹਸੀਨਾ ਨੇ ਢਾਕਾ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫ਼ੈਸਲੇ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਨਿੰਦਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫ਼ੈਸਲੇ ਨੂੰ ਪੱਖਪਾਤੀ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫ਼ੈਸਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸ਼ੇਖ ਹਸੀਨਾ ਦੁਆਰਾ ਪੰਜ ਪੰਨਿਆਂ ਦਾ ਬਿਆਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਅੰਤਰਿਮ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਅਵਾਮੀ ਲੀਗ ਨੂੰ ਇੱਕ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਵਜੋਂ ਗ਼ੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਹੈ। ਅਵਾਮੀ ਲੀਗ ਸ਼ੇਖ ਹਸੀਨਾ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਸ਼ੇਖ ਹਸੀਨਾ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਮਜ਼ਾਕ ਕਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਾਰੇ ਇਲਜ਼ਾਮਾਂ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਸੀ, ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਉੱਤੇ ਲੱਗੇ ਇਲਜ਼ਾਮਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਇੱਕ ਢੁਕਵੇਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਵਿੱਚ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਡਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਨਿਰਪੱਖ ਮੁਲਾਂਕਣ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅੰਤਰਿਮ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਹੇਗ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਇਲਜ਼ਾਮਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ

ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਇਲਜ਼ਾਮ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਮੁਲਜ਼ਮ ਅਸਦੁਜ਼ਜ਼ਾਮਾਂ ਖ਼ਾਨ ਕਮਾਲ ਅਤੇ ਚੌਧਰੀ ਅਬਦੁੱਲਾ ਅਲ ਮਾਮੂਲ ਸਮੇਤ ਉੱਚ ਸਰਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਭੜਕਾਉਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ, ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਏਜੰਸੀਆਂ ਅਤੇ ਅਵਾਮੀ ਲੀਗ ਦੇ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਬੰਦਿਆਂ ਨੇ ਮਾਸੂਮ ਅਤੇ ਨਿਰੋੱਥੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਅਤੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ 'ਤੇ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ, ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਹਮਲੇ ਕੀਤੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਕਤਲ, ਕਤਲ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਅਤੇ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦਾ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਾਰੇ ਅਪਰਾਧ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਸ਼ੇਖ ਹਸੀਨਾ ਸਮੇਤ ਤਿੰਨਾਂ 'ਤੇ ਰੰਗਪੁਰ ਵਿੱਚ ਬੇਗਮ ਰੋਕੈਯਾ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਅਬੂ ਸਈਦ ਦੀ ਬਿਨ੍ਹਾਂ ਕਿਸੇ ਭੜਕਾਉਣ ਦੇ ਕਤਲ ਅਤੇ ਰਾਜਧਾਨੀ ਦੇ ਚੰਬਰ ਪੁਲ 'ਤੇ ਛੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਕਤਲ ਦੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਗਾਏ ਗਏ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਨ੍ਹਾਂ 5 ਫ਼ਾਫ਼ ਬੀਤੇ ਸਾਲ 5 ਅਗਸਤ ਨੂੰ, ਜਿਸ ਦਿਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਛੱਡਣਾ ਪਿਆ ਉਸ ਦਿਨ ਵੀ ਆਸ਼ੂਲੀਆ ਵਿੱਚ ਪੰਜ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਕੇ ਕਤਲ ਕਰ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਾੜਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਾ ਸਾੜਨ ਦਾ ਵੀ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਆਉਣ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਜੂਨ ਵਿੱਚ ਇਸਤਰਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅਪਰਾਧ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ੇਖ ਹਸੀਨਾ ਸਣੇ ਤਿੰਨ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਅਧਿਕਾਰਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੰਜ ਇਲਜ਼ਾਮ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਇਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਸ਼ੇਖ ਹਸੀਨਾ ਅਤੇ ਸਾਬਕਾ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਅਸਦੁਜ਼ਜ਼ਾਮਾਂ ਖ਼ਾਨ ਕਮਾਲ ਖਿਲਾਫ਼ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਵਾਰੰਟ ਵੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਵਿਰੋਧੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦੌਰਾਨ ਕਈ ਹਿੰਸਕ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਾਪਰੀਆਂ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸ਼ੇਖ ਹਸੀਨਾ 'ਤੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲੱਗੇ ਕਿ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੇ ਖ਼ਲਾਫ਼ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਪਰਾਧਾਂ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੱਥ ਹੈ। ਇਸ ਅੰਦੋਲਨ ਕਾਰਨ ਸ਼ੇਖ ਹਸੀਨਾ ਦੀ ਸੱਤਾ ਚਲੀ ਗਈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਗਸਤ 2024 ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼ ਛੱਡ ਕੇ ਭੱਜਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਹੋਣਾ

ਪਿਆ। ਉਹ ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਨ। ਜੂਨ ਵਿੱਚ ਤੈਅ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਇਲਜ਼ਾਮ ਜਦੋਂ ਪਿਛਲੇ ਜੂਨ ਵਿੱਚ ਇਲਜ਼ਾਮ ਤੈਅ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਤਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਮੁੱਖ ਵਕੀਲ ਤਾਜੁਲ ਇਸਲਾਮ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਜੁਲਾਈ ਅਤੇ ਅਗਸਤ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ 1,400 ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਕਤਲ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਲਗਭਗ 25,000 ਜ਼ਖਮੀ ਹੋਏ ਸਨ। ਇਸਤਰਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਸੂਚੀ ਵੀ ਸੌਂਪੀ। ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸ਼ੇਖ ਹਸੀਨਾ ਸਣੇ ਤਿੰਨ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਖ਼ ਫ਼ਾਫ਼ ਇਲਜ਼ਾਮਾਂ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਕੋਲ 747 ਪੰਨਿਆਂ ਦਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਤਿੰਨਾਂ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਖ਼ ਫ਼ਾਫ਼ ਕਤਲ, ਕਤਲ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼, ਸਾਜ਼ਿਸ਼, ਸਹਾਇਤਾ ਅਤੇ ਉਕਸਾਉਣਾ, ਭੜਕਾਉਣਾ ਅਤੇ

ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਵਰਗੇ ਪੰਜ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਗਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਤਾਜੁਲ ਇਸਲਾਮ ਨੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜ ਇਲਜ਼ਾਮਾਂ ਵਿੱਚ 13 ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਕਤਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ, ਸ਼ੇਖ ਹਸੀਨਾ ਨੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ 14 ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪ੍ਰੈੱਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿੱਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ 'ਰਜ਼ਾਕਾਰ' ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਅਤੇ ਪੋਤੇ ਦੱਸਦੇ ਹੋਏ ਭੜਕਾਉਣ ਵਾਲੀ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ 'ਰਜ਼ਾਕਾਰ' ਦੇ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਜਾਂ ਗੱਦਾਰ ਵਜੋਂ ਇੱਕ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਸ਼ਬਦ ਵਜੋਂ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 1971 ਦੇ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਮੁਕਤੀ ਯੁੱਧ ਦੌਰਾਨ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਫੌਜ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਘਿਨਾਉਣੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਵਿੱਚ

ਪੰਜ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਪੁੱਤ ਦਾ ਗਲਾ ਘੁੱਟਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਪਿਤਾ ਅਭਿਸ਼ੇਕ ਸ਼ਰਮਾ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ

ਮੋਹਾਲੀ: ਮੋਹਾਲੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਅਤੁਲ ਕਸਾਨਾ ਦੀ ਮੋਹਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਜ਼ੀਰਕਪੁਰ ਨਿਵਾਸੀ ਅਭਿਸ਼ੇਕ ਸ਼ਰਮਾ (30) ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪੰਜ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਸਾਰਥਕ ਦਾ ਗਲਾ ਘੁੱਟਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਹੈ। ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਜ਼ੀਰਕਪੁਰ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ 13 ਜੂਨ, 2022 ਨੂੰ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉੱਤਰਾਖੰਡ ਦੇ ਦੇਹਰਾਦੂਨ ਦਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਅਭਿਸ਼ੇਕ ਸ਼ਰਮਾ ਉਸ ਸਮੇਂ ਜ਼ੀਰਕਪੁਰ ਦੇ ਪੈਂਟਾ ਹੋਮਜ਼ ਵਿੱਚ ਕਿਰਾਏ ਦੇ ਮਕਾਨ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪੁਲਿਸ ਜਾਂਚ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਨਿਕਿਤਾ ਨਾਲ ਘਰੇਲੂ ਝਗੜੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਭਿਸ਼ੇਕ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੰਜ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਦਾ ਗਲਾ ਘੁੱਟ ਕੇ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਸਾਰਥਕ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਗੁੱਟ ਵੱਢ ਕੇ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਪਰ ਬਚ ਗਿਆ। ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਨਿਰਮਲ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ, ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਫਲੈਟ ਤੋਂ ਖੂਨ ਨਾਲ ਲੱਥਪੱਥ ਚਾਦਰਾਂ, ਚੱਪਲਾਂ ਅਤੇ ਕਤਲ ਵਿੱਚ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਬਲੇਡ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤਾ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ 4 ਨਵੰਬਰ, 2025 ਨੂੰ ਉਸਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਭਿਸ਼ੇਕ ਸ਼ਰਮਾ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਮਰ ਕੈਦ ਅਤੇ 10,000 ਰੁਪਏ ਦਾ ਜੁਰਮਾਨਾ ਸੁਣਾਇਆ। ਇਹ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ

ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਵਾਧੂ ਕੈਦ ਕੱਟਣੀ ਪਵੇਗੀ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੱਟੀ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਵਿੱਚ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਵਾਧੂ ਕੈਦ ਕੱਟਣੀ ਪਵੇਗੀ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੱਟੀ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਵਿੱਚ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਵਾਧੂ ਕੈਦ ਕੱਟਣੀ ਪਵੇਗੀ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੱਟੀ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਵਿੱਚ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਵਾਧੂ ਕੈਦ ਕੱਟਣੀ ਪਵੇਗੀ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੱਟੀ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਵਿੱਚ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਵਾਧੂ ਕੈਦ ਕੱਟਣੀ ਪਵੇਗੀ।

ਮਾਨ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਦੀ ਇੱਛਾ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਤਿਆਰੀ

ਪੂਰੀ (ਸੰਗਰੂਰ): ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਨੇ ਅੱਜ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਤੀਰਥ ਯਾਤਰਾ ਯੋਜਨਾ ਤਹਿਤ ਪਵਿੱਤਰ ਸ਼ਹਿਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿੱਚ ਪਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਲਈ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਬੱਸਾਂ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਜੱਥੇ ਨੂੰ ਹਰੀ ਝੰਡੀ ਦੇ ਕੇ ਰਵਾਨਾ ਕੀਤਾ। ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਯਾਤਰਾ ਨੌਵੇਂ ਗੁਰੂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੇ 350ਵੇਂ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਿਹਾੜੇ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਯੋਜਨਾ 29 ਅਕਤੂਬਰ, 2025 ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਬਰਦਵਾਲ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਦੀ ਚੋਣ ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਡਰਾਅ ਰਾਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਪਵਿੱਤਰ ਸਥਾਨਾਂ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਦੇ ਕੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਪਾਰਮਿਕ ਸਦਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਨਿਮਰ ਪਹਿਲਕਦਮੀ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਪਹਿਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਜ਼ੁਰਗ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੀ ਦਿਲੀ ਇੱਛਾ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਜੋ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਵਿੱਤਰ ਪਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਲਈ ਤਰਸ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਯੋਜਨਾ ਤਹਿਤ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ, ਦੁਰਗਿਆਣਾ ਮੰਦਿਰ, ਭਗਵਾਨ ਵਾਲਮੀਕੀ ਤੀਰਥ, ਜਲ੍ਹਿਆਂਵਾਲਾ ਬਾਗ, ਵੰਡ ਅਜਾਇਬ ਘਰ ਅਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਹੋਰ ਪਾਰਮਿਕ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਸਥਾਨਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਵਾਏ ਜਾਣਗੇ। ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਯੋਜਨਾ ਸਾਰੀਆਂ ਜਾਤਾਂ, ਧਰਮਾਂ, ਆਮਦਨ ਵਰਗਾਂ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਹਰ ਵਰਗ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਹੈ। ਹੋਰ ਵੇਰਵੇ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਲਈ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਅਤੇ ਦੋ ਰਾਤਾਂ ਲਈ ਮੁਫ਼ਤ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਲਈ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੀਰਥ ਯਾਤਰਾ ਲਈ 50 ਸਾਲ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਉਮਰ ਦੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਨੂੰ ਰਜਿਸਟਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਲਈ ਵੋਟਰ ਆਈਡੀ ਕਾਰਡ ਲਾਜ਼ਮੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਭਗਵੰਤ

ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਨੂੰ ਏਸੀ ਬੱਸਾਂ, ਏਸੀ ਹੋਟਲ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਅਤੇ ਮੁਫ਼ਤ ਖਾਣਾ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਰੇਕ ਬੱਸ ਵਿੱਚ ਯਾਤਰੀਆਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਇੱਕ ਸਹਾਇਕ ਹੋਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਤੁਰੰਤ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਮੈਡੀਕਲ ਟੀਮ ਵੀ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਹੋਵੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਯਾਤਰਾ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਾਰੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਵੰਡਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਮਹਾਨ ਗੁਰੂਆਂ, ਦੇਵਤਿਆਂ, ਸੰਤਾਂ, ਸੰਤਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰ ਧਰਤੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਆਪਸੀ ਭਾਈਚਾਰੇ, ਭਾਈਵਾਲੀ ਅਤੇ ਏਕਤਾ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਭਾਗਸ਼ਾਲੀ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਨੇਕ ਕਾਰਜ ਰਾਹੀਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਯੋਜਨਾ ਮਹਾਨ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਦਰਸ਼ਨ ਅਨੁਸਾਰ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਸੀ ਭਾਈਚਾਰੇ, ਏਕਤਾ ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ। ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੂਬੇ ਵਿੱਚ ਸਮਾਜ ਦਾ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਵਰਗ, ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ, ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿੱਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਵਿੱਤਰ ਸਥਾਨਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹੁਣ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਸੂਬੇ ਭਰ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਵਿੱਤਰ ਸਥਾਨਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਲਈ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਲਈ ਇਹ ਯੋਜਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਰੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਨੂੰ ਨੌਵੇਂ ਗੁਰੂ, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਿਵਸ ਨੂੰ ਮਨਾਉਣ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਾਰਮਿਕ ਇਕੱਠਾਂ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਸਮਾਗਮਾਂ ਵਿੱਚ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ। ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਇਤਿਹਾਸਕ ਮੌਕੇ ਨੂੰ ਮਨਾਉਣ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਈ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਉਲੀਕੇ ਹਨ।

Preetnama

ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ

ਖਰਾ ਸੱਚ

On our English language New Website
WWW.PREETNEWS.COM

Khara Sach

Chief Editor
Pritpal Kaur

+1 201-312-4180

Vol 4, Issue 329

Website: www.preetnama.com Email preetnamausa@gmail.com

21 NOV TO 27 NOV, 2025

**GOLDEN YEARS
SENIOR PROGRAM
AND
COMMUNITY CENTER**
A Social Adult Care Center

258-20 Hillside Avenue,
Floral Park, NY 11004

9:00 AM to 2:00 PM
Monday, Tuesday, Thursday, Friday

Phone: (917) 847-0854
Office: (718) 740-9700

Email: info@goldenyearsny.com
Web: www.goldenyearsny.com

PLEASE CALL
FOR MORE INFORMATION,
INCLUDING
REGISTRATION AND ELIGIBILITY.

MEET THE TEAM

**GOLDEN YEARS
SENIOR PROGRAM
COMMUNITY
HALL RENTAL**
C: (917) 847-0854
O: (718) 740-9700

Parties & Events!

- :: Birthdays ::
- :: Weddings ::
- :: Religious Events ::
- :: Meetings ::
- :: Conferences ::

**GOLDEN YEARS
SENIOR PROGRAM AND COMMUNITY CENTER**
A Social Adult Care Center
258-20 Hillside Avenue,
Floral Park, NY 11004

Phone
(917) 847-0854
Office
(718) 740-9700

Free Services Details Inside

- ਮਿ: ਸ਼ੁਲਕ ਸੇਵਾएं ਕੱਟਰ ਵਿਕਰਣ
- ਮੁਫਤ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵੇਰਵੇ ਅੰਦਰ
- ਮੁਫਤ ਸੇਵਾઓ ਵਿਗਨੀ ਅੰਦਰ

E-mail
info@goldenyearsny.com
Web
www.goldenyearsny.com

Good News! FOR SENIORS WITH MEDICAID

- Transportation To and From the center and your home
- Pure Vegetarian Breakfast and Lunch
- Songs and Music Birthday & Festival Celebrations
- Physical and Mental Exercises and Yoga
- Bingo and Carom
- Lecture Series with Doctors, Artists and other experts.
- HOME HEALTH ATTENDANTS OR YOUR FAMILY MEMBERS MAY BE PAID FOR ASSISTING YOU.

PARTICIPATION IN THIS PROGRAM WILL NOT RESULT IN ANY LOSS OF BENEFITS SUCH AS S.S.I. OR FOOD STAMPS

खुशखबरी! मेडीकैड के साथ वरिष्ठ के लिए

- परिवहन घर से केंद्र और केंद्र से घर
- शुद्ध शाकाहारी नाश्ता और दोपहर का खाना
- गाने, संगीत और जन्मदिन के साथ महोत्सव समारोह
- शारीरिक, मानसिक व्यायाम और योग
- बिंगो और केरम
- डॉक्टर, कलाकार और अन्य विशेषज्ञ के साथ बातचीत
- बाहरी व्यक्ति की होम हेल्थ अटेंडेंट सर्विस या परिवार के सदस्य आपकी सेवा के लिए वेतन प्राप्त कर सकते हैं इस कार्यक्रम में जुड़ने से किसी भी लाभ जैसे एसएसआई या फूड स्टाम्प में कमी नहीं होगी

ਖੁਸ਼ ਖਬਰ ਮੈਡਿਕੈਡ ਖਰਾਵਾ ਸਿਨਿਯਰ ਮਾਟੇ ਨੀਯੇਨੀ ਸੇਵਾઓ

- ਟ੍ਰਾਂਸਪੋਰਟੇਸ਼ਨ ਘਰੇਲੀ ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਘਰ
- ਸ਼ੁੱਧ ਸ਼ਾਕਾਹਾਰੀ ਬ੍ਰੇਕਫਾਸਟ ਅਤੇ ਲੰਚ
- ਗੀਤ ਅਤੇ ਸੰਗੀਤ, ਜਨ-ਮਨੋਰੰਜਨ ਸਾਥੇ ਟਰੇਵਲਰ ਉਤਸ਼ਾਹੀਆ
- ਮਾਨਸਿਕ ਅਤੇ ਸ਼ਾਰੀਰਿਕ ਕਸਰਤੋ
- ਬਿੰਗੋ, ਕੇਰਮ
- ਡੋਕਟਰੋ, ਕਲਾਕਾਰੋ, ਨਿਯੁਕਤੀ ਨਾ ਵਧਾਯਾਨ
- ਵਧਾਯਾਨ ਅਤੇ ਯੋਗ
- ਡੋਮ ਅਟੇਂਡੈਂਟ ਸ਼ਰਵਿਸ ਅਥਵਾ ਫੁਨੁੰਮਨਾ ਸਰਵਿਸ ਨੇ ਵੇਤਨ ਮਯੀ ਸ਼ਕੋ

ਆ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਮਾਂ ਭਾਗ ਵੇਵਾਈ ਕੋਈ ਪਲੂ ਥਾਭੋ ਨੇਮ ਕੇ ਐਸ.ਐਸ.ਆਈ. ਅਥਵਾ ਫੂਡ ਸਟੇਮਪਸਨੂ ਨੁਕਸਾਨ ਥਾਪ ਨਹੀਂ ਵਧੂ ਮਾਨਿਨੀ ਅਤੇ ਯੋਯਯਾ ਮਾਟੇ ਸੁੰਮ ਕਰਥੋ

ਖੁਸ਼ ਖਬਰੀ! ਮੈਡਿਕੈਡ ਵਾਲੇ ਸੀਨੀਅਰ ਲਈ

- ਟਰਾਂਸਪੋਰਟੇਸ਼ਨ ਘਰ ਤੋਂ ਕੇਂਦਰ ਤੱਕ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਤੋਂ ਘਰ ਤੱਕ
- ਸ਼ੁੱਧ ਸ਼ਾਕਾਹਾਰੀ ਬ੍ਰੇਕਫਾਸਟ ਅਤੇ ਲੰਚ
- ਗੁਰਬਾਨੀ, ਗੀਤ, ਸੰਗੀਤ ਅਤੇ ਮਨੋਰੰਜਨ
- ਸ਼ਾਰੀਰਿਕ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਐਕਸਰਸਾਇਜ਼ ਅਤੇ ਯੋਗ
- ਬਿੰਗੋ, ਕੇਰਮ
- ਡਾਕਟਰਾਂ, ਕਲਾਕਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮਾਹਰ ਨਾਲ ਲੈਚਰ ਸੀਰੀਜ਼
- ਇਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਨਾਲ S.S.I ਜਾਂ Food Stamps ਜਿਹੇ ਲਾਭ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰਾਂ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ

ਹੋਮ ਹੈਲਥ ਅਟੇਂਡੈਂਟ ਸਰਵਿਸ ਵਿਚ ਬਾਹਰੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਮਿਲ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਹੁਣ ਤੁਹਾਡੇ ਘਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਜਾਂ ਦੇਸਤ ਇਹ ਸਰਵਿਸ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਵੇਤਨ ਪਾ ਸਕਦੇ ਹਨ

ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਨੂੰ ਫਿਲਮ 'ਹਿੰਦ ਦੀ ਚਾਦਰ' 'ਤੇ ਕੀ ਇਤਰਾਜ਼ ਹਨ, ਕਿਹੜੇ ਮਤੇ ਕਰਕੇ ਰੁਕ ਸਕਦੀ ਹੈ ਫਿਲਮ ਦੀ ਰਿਲੀਜ਼

ਕਿਹੜੇ ਮਤੇ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ

ਸਕੱਤਰੇਤ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਮੁਤਾਬਕ ਫਿਲਮ ਹਿੰਦ ਦੀ ਚਾਦਰ ਫਿਲਮ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਲ 2022 ਵਿੱਚ 13 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਪਾਏ ਗਏ ਇੱਕ ਮਤਾ ਨੰਬਰ 651 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ। ਸਕੱਤਰੇਤ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਬਗੀਚਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਇਸ ਮਤੇ ਮੁਤਾਬਕ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਬਾਰੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਬਣਾਉਣ ਉੱਤੇ ਮੁਕੰਮਲ ਰੋਕ ਲਗਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ, ਫਿਲਮਾਂ/ਐਨੀਮੇਸ਼ਨ ਫਿਲਮਾਂ ਸੰਬੰਧੀ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਮਿਤੀ 2 ਮਈ 2025 ਨੂੰ ਹੋਈ ਇਕੱਤਰਤਾ ਵਿੱਚ ਪੰਥਕ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ, ਸਿੱਖ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ ਅਤੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਗੰਭੀਰ ਵਿਚਾਰ-ਚਰਚਾਵਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ, ਸਿੱਖ ਸ਼ਹੀਦਾਂ, ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਸੰਸਕਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਨਕਲਾਂ ਕਰਕੇ ਫਿਲਮਾਂ ਨਹੀਂ ਬਣਾਈਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ।

ਜੀ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦੀ ਸਾਕੇ ਦੀ 350 ਸਾਲਾ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਮਨਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਸਿੱਖ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਤੋਂ ਪਾਸੇ ਜਾ ਕੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਐਨੀਮੇਸ਼ਨ ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਸਕੱਤਰੇਤ ਨੇ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਕੀ ਕਿਹਾ

ਸਕੱਤਰੇਤ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਬਗੀਚਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਬਵੇਜਾ ਮੂਵੀਜ਼ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟਡ, ਮੁੰਬਈ ਵੱਲੋਂ ਬਣਾਈ ਗਈ 'ਹਿੰਦ ਦੀ ਚਾਦਰ' ਐਨੀਮੇਸ਼ਨ ਫਿਲਮ ਦੀ ਸਿੱਖ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਅਤੇ ਸਬ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਕੋਆਰਡੀਨੇਟਰ ਵੱਲੋਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਫਿਲਮ ਵਿੱਚ ਸਿਧਾਂਤਕ, ਇਤਿਹਾਸਕ ਅਤੇ ਫਿਲਮਾਂਕਣ ਦੇ ਪੱਖ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਤਰੁਟੀਆਂ ਤੇ ਖਾਮੀਆਂ ਹਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰਾ ਕਦੇ ਵੀ ਸਵਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਜਥੇਦਾਰ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਵੱਲੋਂ ਹੋਏ ਆਦੇਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਬਵੇਜਾ ਮੂਵੀਜ਼ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟਡ ਮੁੰਬਈ ਵੱਲੋਂ ਬਣਾਈ ਗਈ ਇਹ ਫਿਲਮ ਹਿੰਦੀ ਚਾਦਰ ਉੱਤੇ ਮੁਕੰਮਲ ਰੋਕ ਲਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪ੍ਰਾਪਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੁਤਾਬਕ ਇਹਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਮਿਤੀ 21 ਨਵੰਬਰ 2025 ਨੂੰ ਇਹ ਫਿਲਮ ਸਿਨੇਮਾ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਪੋਸਟਰ ਅਧਿਕਾਰਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਜੋ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਲਿਖਾਪੜ੍ਹੀ ਕਰਕੇ ਇਹ ਫਿਲਮ 21 ਨਵੰਬਰ 2025 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਰੁੱਧ ਸਖ਼ਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।

ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਇਕੱਤਰਤਾ ਵਿੱਚ ਕੀ ਫੈਸਲਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ, ਪੁਰਾਤਨ ਸਿੱਖ ਯੋਧਿਆਂ/ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਵਿਭਿੰਨ ਪਹਿਲੂਆਂ ਉੱਪਰ ਬਣਦੀਆਂ ਫ਼ ?ਲਮਾਂ/ਐਨੀਮੇਸ਼ਨ ਫ਼ ?ਲਮਾਂ ਅਤੇ ਆਰਟੀਫੀਸ਼ੀਅਲ ਇੰਟੈਲੀਜੈਂਸ (ਏਆਈ) ਵੀਡੀਓ ਸੰਬੰਧੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਸਾਲ 2 ਮਈ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਪੰਥਕ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ, ਸਿੱਖ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ ਅਤੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਤੇ ਕੁਝ ਸਾਬਤ ਸੂਰਤ ਸਿੱਖ ਅਦਾਕਾਰਾਂ ਤੇ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਇਕੱਤਰਤਾ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ ਉੱਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਤੇ ਪੰਥਕ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੀ ਰਾਇ ਮੁਤਾਬਕ ਸੰਨ 1934, 1940, 2003, 2015 ਅਤੇ 2022 ਵਿੱਚ ਫ਼ ?ਲਮਾਂ ਬਾਰੇ ਲਏ ਗਏ ਫੈਸਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਪ੍ਰੌੜਤਾ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ-ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਹੋਰ ਕਿਹੜੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹੀਆਂ 'ਹਿੰਦ ਦੀ ਚਾਦਰ' ਅਜਿਹੀ ਪਹਿਲੀ ਫਿਲਮ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਵਿਵਾਦ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਈ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸ ਸੰਬੰਧੀ ਫਿਲਮਾਂ ਬਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਵੀ ਸਿਧਾਂਤਕ, ਇਤਿਹਾਸਕ ਅਤੇ ਫ਼ ?ਲਮਾਂਕਣ ਦੇ ਪੱਖ ਤੋਂ ਇਤਰਾਜ਼ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਸਾਲ 2022 ਪੰਜਾਬੀ ਫ਼ ?ਲਮ 'ਦਾਸਤਾਨ ਏ-ਸਰਹਿੰਦ' ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਵਿਵਾਦ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਫ਼ ?ਲਮ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਦਸਵੇਂ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਦੇ ਛੋਟੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਦੇ ਜੀਵਨ 'ਤੇ ਅਧਾਰਿਤ ਸੀ। ਸਾਲ 2015 ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਉੱਤੇ ਬਣੀ ਫਿਲਮ 'ਨਾਨਕ ਸ਼ਾਹ ਫਕੀਰ' ਉੱਤੇ ਵੀ ਇਤਰਾਜ਼ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਮਗਰੋਂ ਉਹ ਫਿਲਮ ਰਿਲੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੀ ਸੀ। ਅਦਾਕਾਰਾ ਅਤੇ ਮੰਤਰੀ ਤੋਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਮੈਂਬਰ ਕੰਗਨਾ ਰਣੌਤ ਦੀ ਫ਼ ?ਲਮ 'ਐਮਰਜੈਂਸੀ' ਉੱਤੇ ਵੀ ਐਸਜੀਪੀਸੀ ਨੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਜ਼ਾਹਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਫ਼ ?ਲਮ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਫਰੀਦਕੋਟ ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦ ਚੋਣ ਲੜ ਕੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਬਣੇ ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਖ਼ਾਲਸਾ ਅਤੇ ਕੁਝ ਸਿੱਖ ਆਗੂ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਖ਼ਾਲਸਾ ਦਾ ਇਤਰਾਜ਼ ਸੀ ਕਿ ਫ਼ ?ਲਮ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਅਕਸ ਨੂੰ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨ ਦੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਤਤਕਾਲੀ ਜਥੇਦਾਰ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਗਿਆਨੀ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵੀ ਫ਼ ?ਲਮ ਸੰਬੰਧੀ ਸਵਾਲ ਚੁੱਕੇ ਸਨ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਜੀਵਨ 'ਤੇ ਬਣੀ ਐਨੀਮੇਸ਼ਨ ਫਿਲਮ 'ਹਿੰਦ ਦੀ ਚਾਦਰ' ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਘਿਰ ਗਈ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ (ਐੱਸਜੀਪੀਸੀ) ਨੇ ਫ਼ ?ਲਮ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਅਤੇ ਨਿਰਮਾਤਾ ਨੂੰ ਫਿਲਮ ਰਿਲੀਜ਼ ਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਦੇ ਨਿਰਮਾਤਾ ਬਵੇਜਾ ਮੂਵੀ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟਡ ਹਨ। ਐੱਸਜੀਪੀਸੀ ਨੇ ਫਿਲਮ ਵਿੱਚ ਸਿਧਾਂਤਕ, ਇਤਿਹਾਸਕ ਅਤੇ ਫਿਲਮਾਂਕਣ ਦੇ ਪੱਖ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਤਰੁਟੀਆਂ ਤੇ ਖਾਮੀਆਂ ਹੋਣ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਨੇ ਵੀ ਫਿਲਮ ਦੀ ਰਿਲੀਜ਼ ਰੋਕਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਸੀ। ਇਸ ਸੰਬੰਧੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦੇ ਸਕੱਤਰੇਤ ਵੱਲੋਂ

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪੱਤਰ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਦੇ ਜੀਵਨ 'ਤੇ ਅਧਾਰਿਤ ਇਸ ਫ਼ ?ਲਮ ਰਿਲੀਜ਼ ਤਰੀਕ 21 ਨਵੰਬਰ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਸੰਬੰਧੀ ਪੋਸਟਰ ਵੀ ਜਾਰੀ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਸੰਬੰਧੀ ਬਵੇਜਾ ਮੂਵੀ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟਡ ਨੂੰ ਈਮੇਲ ਰਾਹੀਂ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਜੇ ਤੱਕ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਸਕੱਤਰੇਤ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਮੁਤਾਬਕ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ, ਸਿੱਖ ਸ਼ਹੀਦਾਂ, ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਸੰਸਕਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਨਕਲਾਂ ਕਰਕੇ ਫਿਲਮਾਂ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਹੈ।

ਹੁਕਮਾਂ ਅਧੀਨ ਫ਼ ?ਲਮ ਦੀ ਰਿਲੀਜ਼ ਰੋਕੀ ਜਾਵੇ। ਘੋਖ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਕਿਹੜੀ ਰਿਪੋਰਟ ਸੌਂਪੀ ਐੱਸਜੀਪੀਸੀ ਮੁਤਾਬਕ ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਰੋਕ ਲਗਾਉਣ ਸੰਬੰਧੀ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਸਿੱਖ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਵਾਲੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਫ਼ ?ਲਮ ਸੰਬੰਧੀ ਰਿਪੋਰਟ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਸੀ। ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਮੰਨਣ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਫਿਲਮ ਘੋਖ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਇਸ ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਹੀ ਰੋਕ ਸੰਬੰਧੀ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਮੰਨਣ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਲਪਨਾ ਜਾਂ ਐਨੀਮੇਸ਼ਨ ਰਾਹੀਂ ਦਰਸਾਉਣ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਸਿੱਖ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਹੁਕਮਨਾਮਿਆਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਕਿਰਦਾਰ ਨਿਭਾਉਣ 'ਤੇ ਰੋਕ ਹੈ, ਤਾਂ ਫਿਰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਬਣਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸੰਕੋਚ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਿੱਖ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਠੇਸ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਵਿਵਾਦ ਵੀ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹਿਬ

ਐੱਸਜੀਪੀਸੀ ਨੇ ਕੀ ਕਿਹਾ

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਮੰਨਣ ਨੇ ਫਿਲਮ ਦੇ ਨਿਰਮਾਤਾ ਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਫ਼ ?ਲਮ ਨੂੰ ਰਿਲੀਜ਼ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਮੰਨਣ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਬਵੇਜਾ ਮੂਵੀ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟਡ ਵੱਲੋਂ ਨੌਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜੀਵਨ 'ਤੇ ਬਣਾਈ ਗਈ ਇਸ ਫਿਲਮ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਸਿਧਾਂਤ, ਇਤਿਹਾਸ ਅਤੇ ਫਿਲਮਾਂਕਣ ਦੇ ਪੱਖ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਕਮੀਆਂ ਹਨ। ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਗੜਗੱਜ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ 'ਤੇ ਸਕੱਤਰੇਤ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਵੱਲੋਂ ਪੱਤਰ ਭੇਜ ਕੇ 21 ਨਵੰਬਰ 2025 ਨੂੰ ਇਸ ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਰਿਲੀਜ਼ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਜਥੇਦਾਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ

Preetnama

Khara Sach

ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ
ਖਰਾ ਸੱਚ

On our English language New Website
WWW.PREETNEWS.COM

Chief Editor
Pritpal Kaur
+1 201-312-4180

Vol 4, Issue 329

Website: www.preetnama.com Email preetnamausa@gmail.com

21 NOV TO 27 NOV, 2025

LOWER YOUR PROPERTY TAXES
Our fee 35% others charge 50%

NO REDUCTION → NO FEE

CALL 516-680-8037

HUGE TAX SAVINGS FOR OUR HOMEOWNERS

Muttontown \$13,435

Jericho - \$9,458

Levittown - \$3,788

Roslyn - \$3,435

Wantagh - \$3,208

East Hills \$7,925

Woodbury - \$4,836

Bayville - \$5,797

Westbury - \$3,609

Bellmore - \$3,731

Bethpage - \$3,066

Manhasset \$5,840

Varinder K Bhalla

Former Commissioner
Nassau County ARC

**PropertyTax
ReductionGuru**

★★★★★ Five Star Rating by Our Clients

WWW.PropertyTaxReductionGuru.com

Preetnama

Khara Sach

ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ
ਖਰਾ ਸੱਚ

On our English language New Website
WWW.PREETNEWS.COM

Chief Editor
Pritpal Kaur
+1 201-312-4180

Vol 4, Issue 329

Website: www.preetnama.com Email preetnamausa@gmail.com

21 NOV TO 27 NOV, 2025

Gurudwara Shri Guru Teg Bahadur Sahib Inc. 2000 Hillside Avenue, New Hyde Park NY 11040.

Construction of Gurudwara Guru Tegh Bahadur Sahib Inc. 2000 Hillside Avenue New Hyde Park New York is more than halfway complete.

Appeal To the entire Indian community of New York USA for financial

NewYork- - Preetnama Team visited to new constructing building of Gurudwara Guru Teg Bahadur Sahib in on Friday November 14th . During conversation with management of Gurudwara, they told us that 25,000 square feet land for Gurdwara Sahib in New Hyde Park, Long Island, NY purchased four years ago. This property is located at 2000 Hillside Avenue New Hyde Park, Long Island NY 11040 and four minutes away from

Queens border .

Management team Said this Gurudwara Sahib is dedicated to upholding the principles of Guru Teg Bahadur Ji, who advocated for the peaceful co- existence of all people, regardless of caste, race, religion or gender. It is being established with the intention that its door will be open to all humanity. They said once fully operational, this Gurudwara Sahib will offer a wide range of services, including:-

Path & Kirtan , Langar and special events like hosting community gatherings, weddings and memorial services. Gurudwara Committee got permit for build Gurudwara Sahib in February 2025. Now the construction work more than half done . But Management committee need more financial support to finish construction work . So We all are requesting to all please support this project and help financially .

Donation &

Payment Information

Bank : Chase Bank, Account Name : Gurudwara Guru Teg Bahadur Sahib Inc.

Checking Account # : 3881330998
Zelle : 516-270-6197

The Management Committee respectfully requests that the entire Sangat and community provide maximum funding and support to complete this religious and historical project.

Phuman Singh Ibrahimpur President, Gurudwara Guru Tegh Bahadur Sahib +1 (917) 721 0769	Mohinder Singh Gilzian President Indian Overseas Congress USA +1 (646) 732 5119	Gurmeet Singh Buttar President, Malwa Brothers USA +1 (516) 209 7902	Paramjit Josan President, United One Group LLC +1 (917) 576 5313	Bhupinder Singh Bhinda President, Begowal Welfare Society +1 (917) 543 2168	Gurinder Singh Pathankot President East Coast NY Construction +1 (718) 219 7585	Amar Parmar President, Sahara Construction Corp +1 (718) 285 5945
Davinder Singh President, Shalu Constructions +1 (317) 807 9939	Iqbal Singh Kaknia (Rana) President Liberty Restaurant Holding +1 (917) 348 9344	Lakhwinder Singh Laddi President, Sallan Welfare Society +1 (917) 442 0494	Raghbir Singh Baboo Ghorechack +1 (718) 502 7874	Master Sawaran Singh +1 (917) 518 1888	Harvinder Singh Bhulla Awana +1(546) 881 2177	Jagtar Singh Ricky +1 (917) 968 9821
Kuldip Ghotra +1 (917) 330 4070	Lakhi Zoria +1 (917) 559 8137	Subedar Ujjal Singh Begowal +1 (347) 484 4159	Gurmukh Singh Basoa +1 (917) 497 5624	Jagmohan Singh +1 (347) 721 4458	Jatinder Singh Happy Gilzian +1 (718) 864 1143	Amrik Singh Bassi +1 (646) 302 1800
Kuldeep Singh Latt +1 (917) 459 2459	Kulwant Singh Zoria Gilzian +1 (516) 737 5800	Baljeet Singh Tinku +1 (917) 293 4616	Kulbir Zoria +1 (347) 819 6242	Ronak Singh President, Tahli Ballah Welfare Society +1 (516) 870 9300	Gurnam Singh Latt +1 (917) 750 4990	Punjab Singh Bhadas +1 (929) 261 2218
Dharminder Singh Zoria Gilzian +1 (718) 665 1961	Jagjit Singh Delhi +1 (515) 386 9472	Palwinder Singh Roman +1 (646) 662 9875	Sukhwinder Singh +1 (347) 944 9851	Karnail Singh Salempur +1(347)605 4658	Gurwinder Singh Sabbi Daddian +1 (718) 916 3900	Paul Singh +1 (718) 219 9474

‘ਪਤਨੀ ਚਲੀ ਗਈ, ਇੱਜ਼ਤ ਚਲੀ ਗਈ’: 100 ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਿਸ਼ਵਤ ਲੈਣ ਦਾ ਇਲਜ਼ਮ, 39 ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਬਾਇੱਜ਼ਤ ਬਰੀ

ਰਾਏਪੁਰ ਦੇ ਅਵਧੀਆ ਪਾਰਾ ਦੀਆਂ ਘੁਮਣਘੇਰਿਆਂ ਵਾਲੀਆਂ ਅਤੇ ਤੰਗ ਗਲੀਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪੁਰਾਣਾ, ਥੱਕਿਆ ਹੋਇਆ ਜਿਹਾ ਘਰ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਮਕਾਨ 'ਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਲਗਭਗ 84 ਸਾਲ ਦੇ ਜਾਗੋਸ਼ਵਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਅਵਧੀਆ। ਇਸ ਘਰ ਦੀਆਂ ਟੁੱਟੀਆਂ-ਭੱਜੀਆਂ ਕੰਧਾਂ 'ਤੇ ਨਾ ਕੋਈ ਨੇਮਪਲੇਟ ਹੈ, ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਜਿੱਤ ਦੀ ਚਮਕ। ਪਰ ਜੇ ਇਹ ਕੰਧਾਂ ਬੋਲ ਸਕਦੀਆਂ, ਤਾਂ ਉਹ ਦੱਸਦੀਆਂ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਨੇ 39 ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਨਿਆਂ ਦਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੜਕਾਇਆ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੁੱਲ੍ਹਿਆ, ਤਾਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀਆਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਖਿੜਕੀਆਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬੰਦ ਹੋ ਚੁੱਕੀਆਂ ਸਨ। ਅਣਵੇਡੇ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਟੇਟ ਰੋਡ ਟ ਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਲਰਕ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਜਾਗੋਸ਼ਵਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਅਵਧੀਆ ਨੂੰ 1986 ਵਿੱਚ 100 ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਿਸ਼ਵਤ ਲੈਣ ਦੇ ਇਲਜ਼ਮ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹੁਣ, ਲਗਭਗ 39 ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਾਇੱਜ਼ਤ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸਿਸਟਮ ਦੀ ਬੇਰੁਖੀ, ਇਨਸਾਫ਼ 'ਚ ਦੇਰੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਦੀਆਂ ਟੁੱਟੀਆਂ ਉਮੀਦਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕ ਬਣ ਚੁੱਕੇ ਜਾਗੋਸ਼ਵਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਅਵਧੀਆ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹੁਣ ਕੋਈ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਨੌਕਰੀ ਗਈ, ਸਮਾਜ ਨੇ ਮੂੰਹ ਮੋੜ ਲਿਆ, ਥੱਕਿਆਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਸਕਿਆ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਆਹ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾ ਸਕਿਆ, ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰੀ ਨਹੀਂ ਰਹੀ, ਇਲਾਜ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਮੇਰੀ ਪਤਨੀ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਮੇਰੇ ਇਸ ਬੀਤੇ ਹੋਏ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਮੋੜ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਉਹ ਦੁੱਖ ਅਤੇ ਪੀੜਾ ਨਾਲ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਗਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਬੇਕਸੂਰ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਪਰ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਇਸ ਪ੍ਰਮਾਣ ਪੱਤਰ ਦਾ ਭਾਰ ਉਸ ਭਾਰੀ ਬੋਝ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਬਹੁਤ ਮਾਮੂਲੀ ਹੈ, ਜੋ ਮੈਂ ਪੂਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ 39 ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਢੋਇਆ ਹੈ।

ਪਹੁੰਚੇਗੀ, ਅਤੇ ਉਦੋਂ ਹੀ ਮੈਂ ਬਿੱਲ ਤਿਆਰ ਕਰ ਸਕਾਂਗਾ। ਫਿਰ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੇ ਮੈਨੂੰ 20 ਰੁਪਏ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਨਾਰਾਜ਼ਗੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਦਫ਼ਤਰ ਨਾ ਆਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਜਾਗੋਸ਼ਵਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਅਵਧੀਆ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਇਹ ਗੱਲ ਬਰੀ ਲੱਗੀ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੁਲਿਸ ਕਰਮਚਾਰੀ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕਿਹਾ-ਦੱਸਿਆ ਹੋਵੇਗਾ। ਘਟਨਾ ਦੇ ਤੀਜੇ ਦਿਨ, ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਦਫ਼ਤਰ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਉਹ ਕਰਮਚਾਰੀ ਪਿੱਛੇ ਤੋਂ ਆਇਆ ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਜੇਬ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਪਾ ਦਿੱਤਾ। ਅਵਧੀਆ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਮੈਂ ਕੁਝ ਸੋਚ ਪਾਉਂਦਾ ਕਿ ਕੀ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਾਦੇ ਕੱਪੜਿਆਂ ਵਾਲੇ ਪੁਲਿਸ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਫੜ ਲਿਆ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਦੇ ਲੋਕ ਹਨ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ 100 ਰੁਪਏ ਰਿਸ਼ਵਤ ਲੈਣ ਦੇ ਇਲਜ਼ਮ 'ਚ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਜਾਗੋਸ਼ਵਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਦਿਨ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਲਈ ਸਗੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੂਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਸੀ।

ਵਾਰ ਸਕੂਲ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਵਧੀਆ ਦੇ ਪਤਨੀ, ਇੰਦੂ ਅਵਧੀਆ ਨੇ ਇਹ ਬੋਝ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਸਮੇਟ ਕੇ ਰੱਖਿਆ। ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਉਹ ਵੀ ਇਸ ਸਮਾਜਿਕ ਸਜ਼ਾ ਹੇਠ ਘੁਟਦੇ ਚਲੇ ਗਏ ਅਤੇ 24 ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਸਰਕਾਰੀ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਰਹਿਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇੱਕ ਦਿਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਪਿੱਛੇ ਰਹਿ ਗਿਆ ਬੱਸ ਇੱਕ ਟੁੱਟਿਆ ਹੋਇਆ ਪਰਿਵਾਰ। ਜਾਗੋਸ਼ਵਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਮੇਰੀ ਪਤਨੀ ਦੀ ਮੌਤ ਸਿਰਫ਼ ਚਿੰਤਾ ਕਾਰਨ ਹੋਈ। ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰੀ ਦੇ ਇਲਜ਼ਮਾਂ ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਮੁਅੱਤਲੀ ਕਾਰਨ ਉਹ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਉਦਾਸ ਰਹੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੁੱਖ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਤੋੜ ਦਿੱਤਾ। ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਉਸ ਦਾ ਸਹੀ ਇਲਾਜ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਵੀ ਪੈਸੇ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਹੈ ਜਿਸ ਦਿਨ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋਈ ਸੀ, ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਉਸ ਦੇ ਅੰਤਿਮ ਸੰਸਕਾਰ ਲਈ ਵੀ ਪੈਸੇ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਇੱਕ ਦੋਸਤ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਤਿੰਨ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਉਦੋਂ ਜਾ ਕੇ ਅੰਤਿਮ ਸੰਸਕਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਰਸਮਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਹੋਈਆਂ। ਸਾਲ 2004 ਵਿੱਚ ਟ ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਵਧੀਆ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਮੰਨਿਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਸਾਰੇ ਗਵਾਹ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨਾਂ ਤੋਂ ਮੁਕਰ ਗਏ ਸਨ, ਪਰ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੀ ਕੈਦ ਅਤੇ 1,000 ਰੁਪਏ ਦੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ। ਪਰ ਅਵਧੀਆ ਨੇ ਹਾਰ ਨਹੀਂ ਮੰਨੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੜਕਾਇਆ। ਇਹ ਮਾਮਲਾ 20 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਚੱਲਿਆ। ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਨੌਕਰੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ: ਕਦੇ ਟ ਰੈਵਲ ਏਜੰਟ ਕੋਲ, ਕਦੇ ਬੱਸ ਵਾਲੇ ਕੋਲ। ਆਪਣੀ ਬੁਢਾਪੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਿਨ ਵਿੱਚ ਅੱਠ ਤੋਂ ਦਸ ਘੰਟੇ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। 100 ਰੁਪਏ ਦੇ ਇਲਜ਼ਮ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲਗਭਗ 14,000 ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਅਦਿੱਖ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ। ਫਿਰ 2025 ਵਿੱਚ ਉਹ ਦਿਨ ਆਇਆ, ਜਦੋਂ ਗਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੇਕਸੂਰ ਐਲਾਨ ਦਿੱਤਾ। ਜਾਗੋਸ਼ਵਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਮੇਰੀਆਂ ਤਾਂ ਮਿਲਿਆ, ਪਰ ਸਮਾਂ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਮੇਰੀ ਪਤਨੀ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਆਈ, ਮੇਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਬਚਪਨ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਇੱਜ਼ਤ? ਸ਼ਾਇਦ ਉਹ ਕਦੇ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਆਈ। ਆਪਣੇ ਦੁੱਖਾਂ-ਦਰਦਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਮੁਸਕਾਨ ਨਾਲ ਬਿਆਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਜਾਗੋਸ਼ਵਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਅਵਧੀਆ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਹੁਣ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਥਕਾਵਟ ਬਚੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਦੁੱਖਾਂ ਨਾਲ ਭਰੀਆਂ ਯਾਦਾਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਫੜਫੜਾਉਂਦੇ ਅਦਾਲਤੀ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਪੰਨੇ

ਰਿਸ਼ਵਤ ਲੈਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ
ਜਾਗੋਸ਼ਵਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਅਵਧੀਆ ਬੋਲਦੇ-ਬੋਲਦੇ ਹੋਏ ਚੁੱਪ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਦੁੱਖ ਤੋਂ ਉਭਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋਣ। ਉਹ ਇੱਕ ਪੁਰਾਣੀ ਫਾਈਲ ਦੇ ਪੰਨੇ ਦਿਖਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਪੁਰਾਣਾ, ਪੀਲਾ ਪੈ ਚੁੱਕਿਆ ਹਰੇਕ ਪੰਨਾ, ਇੱਕ ਤਾਰੀਖ ਵਾਂਗ ਥੱਕਿਆ ਹੋਇਆ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ 39 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਦਰਜ ਹੈ। ਉਹ ਧੀਮੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਮੈਂ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਪਰ ਮੈਂ ਸਭ ਕੁਝ ਗੁਆ ਦਿੱਤਾ। ਹੁਣ, ਮੈਂ ਕਿਸਨੂੰ ਦੱਸਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ? ਹੁਣ ਤਾਂ ਸੁਣਨ ਵਾਲਾ ਵੀ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਬਚਿਆ। ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਪੂਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਆਪਣੀ ਬੇਗੁਨਾਹੀ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿੱਚ ਲੰਘਾ ਦਿੱਤੀ। ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਇਹ ਸਾਬਤ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੁਝ ਬਚਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਮਰ ਵੀ ਨਹੀਂ। ਅਦਾਲਤੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਟੇਟ ਰੋਡ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਬਿਲਿੰਗ ਸਹਾਇਕ ਜਾਗੋਸ਼ਵਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਅਵਧੀਆ ਨੂੰ ਲੋਕਾਯੁਕਤ ਟੀਮ ਨੇ ਕਬਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁੱਹਲੇ ਦੇ ਚੋਰਾਹੇ 'ਤੇ 100 ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਿਸ਼ਵਤ ਲੈਣ ਦੇ ਹੋਏ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਅਵਧੀਆ ਦੱਸਦੇ ਹਨ, ਇੱਕ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬਕਾਇਆ ਭੁਗਤਾਨ ਦਾ ਬਿੱਲ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਫਾਈਲ ਮੇਰੇ ਤੱਕ ਉੱਚ ਦਫ਼ਤਰ ਤੋਂ ਲਿਖਤੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ

ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਛੱਟ ਗਈ, ਪਤਨੀ ਨਹੀਂ ਰਹੀ
ਇਸ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਦੋ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਜਦੋਂ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 1988 ਵਿੱਚ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਉਹ 1988 ਤੋਂ 1994 ਤੱਕ ਮੁਅੱਤਲ ਰਹੇ। ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਦਲੀ ਰਾਏਪੁਰ ਤੋਂ ਗੰਵਾ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਲਗਭਗ 2,500 ਰੁਪਏ ਦੀ ਆਪਣੀ ਅੱਧੀ ਤਨਖਾਹ 'ਤੇ ਘਰ ਚਲਾਉਣਾ ਅਸੰਭਵ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਤਨੀ ਅਤੇ ਚਾਰ ਬੱਚੇ ਰਾਏਪੁਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਅਵਧੀਆ ਖੁਦ ਗੰਵਾ ਵਿੱਚ। ਤਰੱਕੀਆਂ ਰੁਕ ਗਈਆਂ, ਇਕਰੀਮੈਂਟ ਬੰਦ ਹੋ ਗਿਆ, ਚਾਰਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਕਰਕੇ ਛੱਟਦੀ ਚਲੀ ਗਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਛੋਟੇ ਪੁੱਤਰ ਨੀਰਜ, ਜੋ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸਿਰਫ਼ 13 ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਸਨ, ਹੁਣ 52 ਸਾਲ ਦੇ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਫ਼ਸੋਸ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬਚਪਨ ਪਿਤਾ ਦੀ ਲੜਾਈ 'ਚ ਉੱਥੇ ਹੀ, ਅਦਾਲਤ ਦੀਆਂ ਪੌੜੀਆਂ 'ਤੇ ਗੁਆਚ ਗਿਆ। ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਪੁੱਝਦੇ ਹੋਏ ਨੀਰਜ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਮੈਨੂੰ ਉਦੋਂ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦਾ ਮਤਲਬ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਸੀ, ਪਰ ਲੋਕ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ, ਮੈਂ ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰੀ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਹਾਂ। ਬੱਚੇ ਮੈਨੂੰ ਛੇੜਦੇ ਸਨ। ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਦੋਸਤ ਨਹੀਂ ਬਣੇ, ਆਂਢ-ਗੁਆਂਢ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਬੰਦ ਹੋ ਗਏ, ਅਤੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਨਾਤਾ ਤੋੜ ਲਿਆ। ਫੀਸ ਨਾ ਦੇਣ ਸਕਣ ਕਾਰਨ ਮੈਨੂੰ ਕਈ

ਨਾ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਬਚੇ ਅਤੇ ਨਾ ਮੁਲਜ਼ਮ

ਤਾਰਾਬਾਈ ਬਨਾਮ ਭਗਵਾਨਦਾਸ ਦਾ ਮਾਮਲਾ 1976 ਤੋਂ ਦੁਰਗ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੀ ਸਥਾਨਕ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਲੰਬਿਤ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਲਗਭਗ 50 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਲੰਬਿਤ ਹੈ। ਨਾ ਤਾਂ ਕੇਸ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਤਾਰਾਬਾਈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਇਹ ਖੇਡ ਦਰਜ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਉਹ ਭਗਵਾਨਦਾਸ ਹੁਣ ਜ਼ਿੰਦਾ ਹਨ। ਫਿਰ ਵੀ, ਅੱਜ ਤੱਕ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸੁਰਗੁਜਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਅੰਬਿਕਾਪੁਰ ਦੀ ਸਥਾਨਕ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕੇਸ 1979 ਤੋਂ ਲੰਬਿਤ ਹੈ, ਭਾਵ 46 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ। ਨੰਦਕਿਸ਼ੋਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਬਨਾਮ ਜਗਨ ਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਬਾਰੇ ਅੰਨਲਾਈਨ ਉਪਲਬਧ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਪਿਛਲੇ 10 ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ, 2015 ਤੋਂ 2025 ਤੱਕ 291 ਵਾਰ ਤਾਰੀਖਾਂ ਤੈਅ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਫਿਰ ਵੀ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਅਜੇ ਤੱਕ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅੰਤਿਮ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਵੀ ਇਹ ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਇਸਨੂੰ ਗਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਫਿਰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਉੱਥੇ ਵੀ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਵੀ ਲੰਬਿਤ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਗਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਯਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਅਫ਼ਸੋਸ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਇੰਨੇ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਕੇਸ ਲੰਬਿਤ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਬੀਬੀਸੀ ਹਿੰਦੀ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ, ਇਸਦੇ ਕਈ ਕਾਰਨ ਹਨ। ਪਹਿਲਾ, ਜਿਸ ਪਿਰ ਨੂੰ ਫਾਇਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੀ ਕਿ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਹੋਵੇ। ਦੂਜਾ, ਜੱਜ ਵੀ ਪੁਰਾਣੇ ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਛੇੜਦੇ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਪਿਰ, ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਜਾਂ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਜਾਗੋਸ਼ਵਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਅਵਧੀਆ ਹੁਣ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੈਨਸ਼ਨ ਅਤੇ ਬਕਾਇਆ ਅਦਾ ਕਰ ਦੇਵੇ। ਉਹ ਹੁਣ ਕੋਈ ਇਨਸਾਫ਼ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ, ਪਰ ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਰਾਹਤ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਹੱਥਾਂ ਨੇ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਮਿਹਨਤ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਉਹ ਹੱਥ ਹੁਣ ਕਿਸੇ ਦੇ ਅੱਗੇ ਫੈਲਾਉਣੇ ਨਾ ਪੈਣ।

ਹੁਣ ਸਿਰਫ਼ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਉਹ ਕਿਤਾਬ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਆਪਣਾ ਭਵਿੱਖ ਲਿਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬੰਦ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ।
ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਸੁਣਵਾਈ ਨਹੀਂ...
ਗਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਵਕੀਲ ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ ਸ਼ੁਕਲਾ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਅਵਧੀਆ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਮੰਗ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ: ਕੀ ਉਹ ਪੈਸਿਆਂ ਨਾਲ ਇਸ ਟੁੱਟੀ ਹੋਈ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਜੋੜ ਸਕਣਗੇ? ਕੀ ਕੋਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਲੰਘਿਆ ਸਮਾਂ ਵਾਪਸ ਲਿਆ ਸਕਦਾ ਹੈ? "ਜਾਗੋਸ਼ਵਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਤ੍ਰਾਸਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਇਹ ਸਾਡੀ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਉਸ ਚਿਹਰੇ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਨੂੰ ਵੀ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਮੰਨਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਦੀ ਜਵਾਨੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਗੁਜ਼ਰ ਰਹੀ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਦਾ ਬੁਢਾਪਾ। ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਫੈਸਲਾ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਖਤਮ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਪੁਰਾਣੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ

ਨਿਆਂ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜਾਗੋਸ਼ਵਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਅਵਧੀਆ ਵਰਗੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚੋਂ ਨਾ ਗੁਜ਼ਰਨਾ ਪਵੇ। ਜਾਗੋਸ਼ਵਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਅਵਧੀਆ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਫੈਸਲਾ 39 ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਆ ਵੀ ਗਿਆ ਹੈ, ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਵਿੱਚ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸੈਂਕੜੇ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ 30 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਲੰਬਿਤ ਹਨ। ਕੁਝ ਮਾਮਲੇ ਲਗਭਗ 50 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਹਨ, ਪਰ ਅਜੇ ਤੱਕ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਹੈ। ਸਰਕਾਰੀ ਅੰਕੜੇ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅੱਜ ਦੀ ਤਰੀਖ ਵਿੱਚ ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਗਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ 77,616 ਮਾਮਲੇ ਲੰਬਿਤ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 19,154 ਮਾਮਲੇ 5 ਤੋਂ 10 ਸਾਲ ਪੁਰਾਣੇ ਹਨ। 10 ਤੋਂ 20 ਸਾਲ ਪੁਰਾਣੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 4,159 ਹੈ। 105 ਮਾਮਲੇ ਅਜਿਹੇ ਵੀ ਹਨ ਜੋ 20 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਲੰਬਿਤ ਹਨ। ਸੁਰਗੁਜਾ, ਬਿਲਾਸਪੁਰ, ਬਲੋਦਾਬਾਜ਼ਰ ਅਤੇ ਦੁਰਗ ਅਜਿਹੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਹਨ, ਜਿੱਥੇ ਕੁਝ ਮਾਮਲੇ ਸਥਾਨਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ 30 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਲੰਬਿਤ ਹਨ।

Preetnama

Khara Sach

ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ
ਖਰਾ ਸੱਚ

On our English language New Website
WWW.PREETNEWS.COM

Chief Editor
Pritpal Kaur
+1 201-312-4180

Vol 4, Issue 329

Website: www.preetnama.com Email preetnamausa@gmail.com

21 NOV TO 27 NOV, 2025

WELCOME TO
JAPAN & South
Korea

\$6580 PP

April 23 , 2026
TO
May 08 , 2026

14 Nights
&
15 Days

Min 12 person required to avail this rate

Sunrise Tours & Travel

516-690-1257
516-988-7593

22 W Marie St,
Hicksville, NY 11801

ਹਫ਼ਤਾਵਾਰੀ ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ

Weekly Preetnama www.preetnama.com
+1 (201) 312-4180

PRITPAL KAUR
Editor-In-Chief
+1 201-312-4180
+1 917-328-8436

ADVISORY BOARD

- Joga Singh
- Jaswinder Singh New Jersey
- Mindi Manak New York
- Jagjit Singh Dasuya
- Gurmeet Singh Dhalwan Chicago
- G. S Singh Punjab
- Sujan Nag, USA
- Dr. Jagdeep Dhimaan, India
- Sarabjit Kaur Punjab
- Sukhmandar Brar (Bhagata Bhaika) Vancouver,

- Sunil Kumar Gund (Journalist) India
- Raj Rani Video editor
- Jagmeet Kaur 97817-41631

ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ, ਸਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਪੰਜਾਂ ਪਾਣੀਆਂ ਦੀ ਧਰਤੀ ਦੀ ਸਲਾਮਤੀ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਹੈ। ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ ਵਿੱਚ ਫੁੱਲੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸੰਪਾਦਕ ਜਾਂ ਅਖਬਾਰ ਦਾ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਲੇਖਕ ਆਪਣੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਈਮੇਲ ਰਾਹੀਂ ਭੇਜ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਈਮੇਲ ਵਾਲੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ ਨੂੰ ਰਚਨਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਟ ਛਾਟ ਕਰਨ ਦਾ ਜਾਂ ਬਿਲਕੁਲ ਨਾ ਛਾਪਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਵਿੱਚ ਫੁੱਲੀ ਸਮਗਰੀ ਲਈ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਦਾਤਾ ਖੁਦ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ, ਕੀਮਤ, ਵਰੰਟੀ, ਕੁਆਲਿਟੀ, ਸੁਝਾਵਾਂ ਲਈ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਕੰਪਨੀ ਹੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੋਵੇਗੀ।

The Preetnama is not responsible or legally liable for any news, article, advertisement or typing mistakes in the news or articles

ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਤੋਂ ਪਾਠਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਲੇਖ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਨਾ ਹੋਣ ਦੇ ਲਗਾਤਾਰ ਫੋਨ ਆ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਲਈ ਲਈ ਖਿਮਾ ਦੇ ਜਾਚਕ ਹਾਂ। ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ ਵੱਲੋਂ ਲੇਖਕਾਂ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹੀ ਲੇਖ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਢੁੱਕਵੀਂ ਜਗ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ।

Preetnamausa@gmail.com
www.preetnama.com

ਅਖੰਤੀ ਰਸਮਾਂ ਦੇ ਪਰਦੇ ਹੇਠ ਔਰਤਾਂ ਨਾਲ਼ ਹੁੰਦੇ ਜਬਰ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਮਾਸਿਕ ਧਰਮ ਨਾਲ਼ ਸੰਬੰਧਤ ਪ੍ਰਚੱਲਿਤ ਪ੍ਰੰਪਰਾਵਾਂ

ਅੱਜ 21ਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿੱਚ ਵੀ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਕੁਦਰਤੀ ਸਰੀਰਕ ਬਣਤਰ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਪਸਰੀ ਰੂੜੀਵਾਦੀ ਸੋਚ ਕਾਰਨ ਕਾਫੀ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਅਨਿਆਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਕਸਰ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਦੱਬੂਪੁਣੇ ਪਿੱਛੇ ਇਹ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਕਾਰਨ ਹੈ। ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਪਾਲਣ-ਪੋਸ਼ਣ ਦੌਰਾਨ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮਰਦਾਂ ਤੋਂ ਨੀਵਾਂ, ਦੋਇਮ ਦਰਜੇ ਦਾ ਨਾਗਰਿਕ ਹੋਣਾ ਸਿਖਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਦੂਸਰਾ ਵੱਡਾ ਮੱਝ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਮਾਸਿਕ ਧਰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ 'ਤੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦੋਇਮ ਦਰਜੇ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕ ਹੋਣ ਦੀ ਸੋਚ ਹੋਰ ਪੱਕੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਾਸਿਕ ਧਰਮ ਦੌਰਾਨ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ਼ ਵਹਿਸ਼ੀ ਤੇ ਪਸ਼ੂਗਤ ਵਿਹਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਨੇਕਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਤੇ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਵਿੱਚ ਬੰਨ ਕੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉੱਚੀ ਬੋਲਣ, ਹੱਸਣ, ਬਾਹਰ ਆਉਣ-ਜਾਣ, ਦਿਨ ਸਮੇਂ ਸੌਣ, ਨਹਾਉਣ, ਧਾਰਮਿਕ ਰਸਮਾਂ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਆਦਿ ਤੋਂ ਵੀ ਸਖਤੀ ਨਾਲ਼ ਰੋਕਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਕਈ ਲੋਕ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਜੇਕਰ ਔਰਤਾਂ ਦਾ ਪਰਛਾਵਾਂ ਕਿਸੇ ਪੌਦੇ 'ਤੇ ਪੈ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਪੌਦਾ ਸੁੱਕ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੀ ਇੱਕ ਕੁੜੀ ਨਾਲ਼ ਗੱਲਬਾਤ ਸਮੇਂ ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕੁਝ ਹੈਰਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦੱਸੀਆਂ ਜਿਸ ਤੋਂ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ ਸਬੰਧੀ ਹੋਰ ਜਾਣਨ ਦੀ ਇੱਛਾ ਪੈਦਾ ਹੋਈ। ਉਸਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ ਮਾਸਿਕ ਧਰਮ ਦੌਰਾਨ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ। ਉਹ ਓਨੇ ਦਿਨ ਲਈ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਢ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਘਰ ਤੋਂ ਅਲੱਗ ਅਕਸਰ ਪਿਛਲੇ ਜਾਂ ਪਸ਼ੂਆਂ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਹਨੂੰ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਪਹਿਨਣ ਵਾਲੇ ਕੱਪੜੇ ਵੀ ਅਲੱਗ ਰੱਖੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਮੰਜੇ ਤੇ ਬਿਸਤਰੇ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਸੌਂ ਸਕਦੀਆਂ। ਘਰ ਵਿੱਚ ਵੜਨ, ਕਿਸੇ ਵਸਤੂ ਨੂੰ ਛੂਹਣ, ਨਹਾਉਣ, ਰਸੋਈ ਵਿੱਚ ਜਾਣ, ਬਾਕੀ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਭੋਜਨ ਨੂੰ ਗੱਥ ਲਾਉਣ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਨਾਲ਼ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਸਖਤੀ ਨਾਲ਼ ਮਨਾਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਉਹ ਆਪਣਾ ਭੋਜਨ ਖੁਦ ਵੱਖਰੇ ਚੁੱਲ੍ਹੇ 'ਤੇ ਵੱਖਰੇ ਬਰਤਨਾਂ ਵਿੱਚ ਤਿਆਰ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਪੰਜਵੇਂ ਜਾਂ ਸੱਤਵੇਂ ਦਿਨ ਮਾਸਿਕ ਚੱਕਰ ਖਤਮ ਹੋਣ 'ਤੇ ਸ਼ੁੱਧੀਕਰਨ ਦੀ ਇੱਕ ਰਸਮ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਘਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਹਰ ਮਹੀਨੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਬਾਰੇ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਨਾਲ਼ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ। ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਮੱਸਿਆ ਇੰਨੇ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦੀ, ਪਰ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਗੱਲਬਾਤ ਦੌਰਾਨ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਖਾਣ-ਪੀਣ 'ਤੇ ਕਈ ਸਖਤ ਹਦਾਇਤਾਂ ਲਗਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਹ ਦੁੱਧ, ਮੇਵੇ, ਦਹੀਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਤਾਕਤ ਵਾਲੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਨਹੀਂ ਖਾ-ਪੀ ਸਕਦੀਆਂ ਅਤੇ ਅਲੂਣਾ ਤੇ ਫਿੱਕਾ ਖਾਣ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਉਹ ਧਾਰਮਿਕ ਰਸਮਾਂ, ਸਥਾਨਾਂ ਆਦਿ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ। ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਲੱਗ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਾਫੀ ਵਧਾ-ਚੜਾ ਕੇ ਕੀਤੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਅੱਜ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ। ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅੱਜ ਵੀ ਪੱਛੜੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਤੇ ਖਾਸਕਰ ਸਾਝੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪ੍ਰਥਾਵਾਂ ਬਹੁਤ ਗੰਭੀਰ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਹਨ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਕੁਝ ਹਿੱਸਿਆਂ ਤੇ ਨੇਪਾਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਰਸਮਾਂ ਬਹੁਤ ਸਖਤੀ ਨਾਲ਼ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਨੇਪਾਲ ਦੇ ਅੱਛਮ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਇੱਕ ਸਰਵੇਖਣ ਦੌਰਾਨ ਲਗਭਗ 85 ਫੀਸਦੀ ਔਰਤਾਂ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਉਹ ਮਾਸਿਕ ਧਰਮ ਦੌਰਾਨ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਗਈ 'ਚਉਪਦੀ' ਨਾਮ ਦੀ ਰਸਮ ਨੂੰ ਅੱਜ ਵੀ ਮੰਨਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਰਸਮ ਅਨੁਸਾਰ ਮਾਸਿਕ ਧਰਮ ਦੌਰਾਨ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਰਹਿਣ

ਲਈ ਪਸ਼ੂਆਂ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ, ਆਮ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਖੇਤਰ ਤੋਂ 10-15 ਮੀਟਰ ਦੀ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਇੱਕ ਝੋਂਪੜੀ ਬਣਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਮਾਸਿਕ ਧਰਮ ਦੌਰਾਨ ਉਹ ਉੱਥੇ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਇਸ ਸਮੇਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਘਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਉਹ ਪਸ਼ੂਆਂ ਲਈ ਚਾਰਾ ਢੋਣ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਉਹ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਨਾਲ਼ ਰੱਖ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਨੇਪਾਲ ਦੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਾਲ 2005 ਵਿੱਚ ਵਿੱਚ 'ਚਉਪਦੀ' ਪ੍ਰਥਾ ਉੱਪਰ ਸਖਤੀ ਨਾਲ਼ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾਈ ਸੀ, ਪਰ ਇਸਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਇਹ ਹਾਲੇ ਤੱਕ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਯੂਨਾਈਟਡ ਨੇਸ਼ਨਜ਼ ਪਾਪੂਲੇਸ਼ਨ ਫੰਡ, 2008 ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਰਸਮ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਇੱਕ ਵੀਡੀਓ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਔਰਤ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਵਿਖਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜੋ 'ਚਉਪਦੀ' ਨੂੰ ਮੰਨਣਾ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਪਰ ਜਬਰਨ ਉਸਨੂੰ ਇਹ ਰਸਮ ਮੰਨਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਰਸਮ ਦੌਰਾਨ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਘਰ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਔਰਤਾਂ ਨਾਲ਼ ਬਹੁਤ ਵਾਰ ਬਲਾਤਕਾਰ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵੀ ਵਾਪਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਸੈਂਕੜੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਠੰਡ ਜਾਂ ਸੱਪ ਦੇ ਡੰਗਣ ਕਾਰਨ ਮੌਤ ਵੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਮੀਂਹ ਦੌਰਾਨ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਹੂਲਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੌਸਮ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਰਸਮ ਨਿਭਾਉਣੀ ਹੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਮਾਸਿਕ ਧਰਮ ਦੌਰਾਨ ਜਦੋਂ ਔਰਤਾਂ ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਫੀ ਕਮਜ਼ੋਰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਉਦੋਂ 'ਚਉਪਦੀ' ਜਿਹੀਆਂ ਰਸਮਾਂ ਵਿੱਚ ਭਾਰ ਢੋਣ, ਘੱਟ ਪੌਸ਼ਟਿਕ ਖਾਣਾ ਮਿਲਣਾ, ਡਰ ਤੇ ਸਹਿਮ ਦਾ ਮਹੌਲ ਰਹਿਣਾ, ਪਸ਼ੂਗਤ ਵਿਹਾਰ ਸਹਿਣਾ ਆਦਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵੀ ਨੀਵਾਂ ਤੇ ਹੀਣਾ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਵਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਨੇਪਾਲ ਸਗੋਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਅਲੱਗ-ਅਲੱਗ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪ੍ਰਥਾਵਾਂ ਅਲੱਗ-ਅਲੱਗ ਰੂਪਾਂ 'ਚ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਸਾਮ ਦੇ ਇੱਕ ਕਬਾਇਲੀ ਇਲਾਕੇ ਬੋਡੋਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਰਵੇਖਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇੱਥੇ ਲੜਕੀ ਦੇ ਔਰਤ ਬਣਨ 'ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਮਾਸਿਕ ਧਰਮ ਆਉਣ ਦੀ ਰਸਮ ਕਾਫੀ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਮਨਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਲੜਕੀ ਦੇ ਦੋਸਤ ਤੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਤੌਹਫੇ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਉਸਨੂੰ ਔਰਤ ਬਣਨ 'ਤੇ ਮਾਸਿਕ ਧਰਮ ਦੌਰਾਨ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਯਮ ਤੇ ਰਸਮ-ਰਿਵਾਜ ਦੱਸੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇੱਥੇ ਇੱਕ ਲੜਕੀ ਦੇ ਔਰਤ ਬਣਨ ਦੀ ਰਸਮ 'ਤੇ ਇੱਕ ਇੰਟਰਵਿਊ ਲਈ ਗਈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਮਾਸਿਕ ਧਰਮ ਦੌਰਾਨ ਸੂਰਜ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦੇਖ ਸਕਦੀ, ਘਰੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਕਿਸੇ ਮਰਦ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਵੇਖ ਸਕਦੀ ਤੇ ਨਾ ਖੁਦ ਕਿਸੇ ਮਰਦ ਅੱਗੇ ਆ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਣਾ ਖਾਣਾ ਆਪ ਬਣਾਏਗੀ ਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਤੋਂ ਅਲੱਗ ਰਹੇਗੀ। ਮਾਸਿਕ ਚੱਕਰ ਖਤਮ ਹੋਣ 'ਤੇ ਉਸ ਨਾਲ਼ ਇੱਕ ਰਸਮ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜਿਸਨੂੰ 'ਛੋਟਾ ਵਿਆਹ' ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਰਸਮ ਵਿੱਚ ਉਸਦਾ ਕੋਲ਼ ਦੇ ਪੌਦੇ ਨਾਲ਼ ਵਿਆਹ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਸੂਰਜ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਪ੍ਰਥਾ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਔਰਤਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੀਆਂ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਅਗਲੇ ਮਾਸਿਕ ਚੱਕਰ ਤੱਕ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਸਕੇਗੀ। ਇਹ ਰਸਮਾਂ ਤੇ ਪ੍ਰਥਾਵਾਂ ਵੱਡੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁਕਾਬਲਤਨ ਘੱਟ ਗੰਭੀਰ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹਨ, ਪਰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਹੋਈਆਂ। ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨਾਂ ਸਬੰਧੀ ਬਣਾਏ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਇਹਨਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਉੱਥੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸਖਤੀ ਨਾਲ਼ ਮਨਾਹੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਲਗਭਗ ਸਾਰੇ ਧਰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਅਪਵਿੱਤਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਈ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਰਸਮਾਂ ਦੇ ਪਰਦੇ ਹੇਠ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ਼ ਘਿਨਾਉਣਾ ਸਲੂਕ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ਼ ਵਿਅੰਗਮਈ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ਼ ਜਾਂ ਧਰਮ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਦੇ ਕੇ ਨੀਵਾਂ ਵਰਤਾਓ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

Preetnama Talk Show

News

Social

Political

Talk Show

Music

Interview

Current Issue

PREET NAMA
ONLINE AND PRINT MEDIA KHARA SACH
CHIEF EDITOR : PRITPAL KAUR +1 201-312-4180
Preetnama TV

Host : Pritpal Kaur Preet

Web : www.preetnama.com, Email : Preetnamausa@gmail.com

f

LIVE

Live on Facebook
page PreetnamaTv

+1 201-312-4180
+1 917-328-8436

गरीबी हटाओ अब हकीकत है सिर्फ चुनावी जुमला नहीं, घट रही गरीबों की संख्या

मनोज कुमार अग्रवाल

साठ साल तक गरीबी हटाओ सिर्फ एक चुनावी जुमला रहा जिसे खूब उछाला गया लेकिन नतीजा ठेगा निकला लेकिन मोदी सरकार के आने के बाद गरीबी हटाओ सिर्फ लोक लुभावन नारा नहीं है ऐसा खुद विश्वबैंक मानता है। पिछले एक दशक में भारत ने गरीबी उन्मूलन की दिशा में जो प्रगति की है, वह निश्चित रूप से ऐतिहासिक कही जा सकती है। विश्व बैंक की हाल की रिपोर्ट के अनुसार भारत की अत्यधिक गरीबी दर 2011-12 के 27.1 प्रतिशत से घटकर 2022-23 में मात्र 5.3 प्रतिशत रह गई है। यह आंकड़ा दर्शाता है कि लगभग 26.9 करोड़ भारतीय इस अवधि में अत्यधिक गरीबी से बाहर निकल सके हैं। यह उपलब्धि ऐसे समय में आई है जब वैश्विक स्तर पर महामारी, आर्थिक मंदी और युद्ध जैसे संकटों ने विकासशील देशों के सामने कई चुनौतियां खड़ी कर दी थीं। विश्व बैंक के मुताबिक, 2011-12 में देश में लगभग 34.4 करोड़ लोग अत्यधिक गरीबी में जीवन यापन कर रहे थे, जिनकी संख्या अब घटकर मात्र 7.5 करोड़ रह गई है। आपको बता दें कि वित्त मंत्री निर्मला सीतारमण ने मंगलवार को ही यह दावा कि सरकार ने 2.5 करोड़ लोगों को बहुआयामी गरीबी से बाहर निकाला है। इसी कड़ी में केरल ने खुद को अत्यधिक गरीबी मुक्त राज्य घोषित कर दिया है। कुछ अतिशयोक्ति भले लगे, लेकिन समग्र रूप से देखें तो भारत ने गरीबी घटाने में उल्लेखनीय सफलता हासिल की है। फिर भी सवाल उठता है, क्या गरीबी में यह गिरावट समान रूप से सभी वर्गों तक पहुंची है? हाल ही में आई जी 20 की एक्स्ट्राऑर्डिनरी कमिटी ऑन ग्लोबल इनइम्पैक्टिटी की रिपोर्ट इस सवाल का स्पष्ट उत्तर देती है कि नहीं। रिपोर्ट के अनुसार, भारत में 2000 से 2023 के बीच शीर्ष 1 प्रतिशत अमीरों की संपत्ति में 62 प्रतिशत की वृद्धि हुई है। तुलना करें तो चीन में यह वृद्धि 54 प्रतिशत रही। यह आंकड़े बताते हैं कि आर्थिक विकास का लाभ समान रूप से नहीं बंटता, जबकि शीर्ष वर्ग की संपत्ति में तेजी से बढ़ोतरी हुई, देश की निचली आधी आबादी के पास अब भी संपत्ति का नगण्य हिस्सा है। यह आंकड़ा न केवल आर्थिक विषमता की भयावहता को दर्शाता है, चल्कि यह भी बताता है कि विकास के लाभसमाज के सीमित वर्ग तक सिमट गए हैं। पिछले दो दशकों में भारत ने जीडीपी वृद्धि, तकनीकी नवाचार और वैश्विक निवेश के क्षेत्र में उल्लेखनीय उपलब्धियां हासिल की हैं। लेकिन इन उपलब्धियों की कीमत सामाजिक और आर्थिक विषमता के रूप में चुकानी पड़ी है। शीर्ष 1 प्रतिशत लोगों ने जहां 62 प्रतिशत

अधिक संपत्ति अर्जित करने का यह आंकड़ा बताता है कि विकास की गति भले ही तेज रही हो, लेकिन उसका वितरण बेहद असमान रहा है। ग्रामीण भारत में आज भी लाखों परिवार शिक्षा, स्वास्थ्य, रोजगार और पोषण जैसी बुनियादी सुविधाओं से वंचित हैं। शहरों की चमकदार ऊंचाइयों के बीच गांवों की दरिद्रता एक सच्चाई बनकर सामने आती है। यह असमानता केवल आय की नहीं, बल्कि अवसरों, संसाधनों और सामाजिक सम्मान की भी है। रिपोर्ट में कहा गया है कि वैश्विक स्तर पर शीर्ष 1 प्रतिशत लोगों ने 2000 से 2024 के बीच नई संपत्ति का 41 प्रतिशत हिस्सा हासिल किया है, जबकि दुनिया की निचली आधी आबादी को केवल 1 प्रतिशत मिला। यह अनुपात किसी भी दृष्टिकोण से अस्वीकार्य है। यह स्थिति लोकतंत्र, आर्थिक स्थिरता और जलवायु कार्रवाई, तीनों के लिए खतरा है। जब संपत्ति कुछ हाथों में सिमट जाती है, तो राजनीतिक शक्ति भी उन्हीं हाथों में केंद्रित होने लगती है। इससे नीति निर्माण पर कॉर्पोरेट और संपन्न वर्गों का प्रभाव बढ़ता है, और जनहित पीछे छूट जाता है। दक्षिण अफ्रीका, भारत और ब्राजील जैसे देशों में यह प्रवृत्ति और अधिक स्पष्ट है, जहां ऐतिहासिक रूप से असमानता की जड़ें गहरी रही हैं। रिपोर्ट चेतावनी देती है कि जिन देशों में असमानता अधिक है, वहां लोकतांत्रिक पतन की संभावना सात गुना अधिक होती है, यानी आर्थिक विषमता अब केवल सामाजिक या नैतिक समस्या नहीं,

बल्कि राजनीतिक अस्थिरता की जड़ बन चुकी है। जब समाज में असमानता बढ़ती है, तो उसका असर शिक्षा, स्वास्थ्य, और सामाजिक संरचना पर भी पड़ता है। आपको बता दें कि रिपोर्ट में बताया गया है कि दुनिया की आधी आबादी अभी भी आवश्यक स्वास्थ्य सेवाओं से वंचित है। लगभग 1.3 अरब लोग अपनी जेब से स्वास्थ्य खर्च करने के कारण गरीबी में जी रहे हैं। इसके अलावा, 2.3 अरब लोग मध्यम या गंभीर खाद्य असुरक्षा का सामना कर रहे हैं, यह संख्या 2019 की तुलना में 33.5 करोड़ अधिक है। इसका सीधा अर्थ यह है कि वैश्विक आर्थिक वृद्धि के बावजूद भूख, बीमारी और बेरोजगारी में वास्तविक सुधार नहीं हुआ है। रिपोर्ट स्पष्ट कहती है कि अत्यधिक असमानता कोई प्राकृतिक प्रक्रिया नहीं, बल्कि मानव निर्मित परिणाम है और इसे राजनीतिक इच्छाशक्ति से बदला जा सकता है। जब तक नीति निर्माण का केंद्र मानव विकास नहीं चनेगा, तब तक आर्थिक विकास केवल आंकड़ों में सीमित रहेगा। कराधान नीति, सामाजिक सुरक्षा योजनाएं, शिक्षा और स्वास्थ्य पर निवेश, तथा श्रम बाजार में सुधार जैसे कदम असमानता को घटाने में मदद कर सकते हैं। भारत जैसे देश में जहां युवाओं की आबादी सबसे अधिक है, वहां समान अवसर की गारंटी सबसे बड़ी नीति प्राथमिकता होनी चाहिए। इसमें कोई संदेह नहीं है कि भारत की गरीबी घटने की कहानी प्रेरक है, लेकिन यह अधूरी है यदि इसके साथ असमानता का पैमाना उंचा जाता रहे। आर्थिक विकास का असली

अर्थ तभी पूरा होगा जब समाज के हर वर्ग को समान अवसर और सम्मानजनक जीवन मिले। अमीरों की संपत्ति का बढ़ना बुरा नहीं, लेकिन जब गरीबों की हिस्सेदारी घटती जाती है, तो विकास की दिशा पर पुनर्विचार आवश्यक हो जाता है। अब समय आ गया है कि हम जीडीपी के आंकड़ों से आगे बढ़कर मानव विकास सूचकांक और समानता सूचकांक को विकास का पैमाना बनाएं। क्योंकि जैसा कि रिपोर्ट में चेतावनी दी गई है चरम असमानता एक चुनाव है, भाग्य नहीं। भारत को अब यह तय करना है कि वह इस चुनाव में किस ओर खड़ा होना चाहता है अमीरों की चमक के साथ बढ़ती गरीबी की छाया में, या संतुलित विकास के उजाले में। भारत की प्रगति तभी सार्थक होगी जब विकास का लाभ हर व्यक्ति तक पहुंचे, चाहे वह शहर की गगनचुंबी इमारतों में रहने वाला नागरिक हो या गांव की मिट्टी में पसीना बहाने वाला किसान। राजनीतिक इच्छाशक्ति, नीति सुधार और सामाजिक संवेदना ये तीन स्तंभ हैं जिन पर समानता आधारित विकास टिक सकता है। असमानता को कम करना केवल नैतिक कर्तव्य नहीं, बल्कि लोकतंत्र, आर्थिक स्थिरता और मानव गरिमा की रक्षा का अनिवार्य उपाय है। सरकार को उसके प्रयासों के लिए साधुवाद दिया जाना चाहिए तथापि अभी बहुत काम करना बाकी है खासकर जनसंख्या नियंत्रण पर जोर देना चाहिए ताकि संसाधनों का निरंतर विकास और आबादी में संतुलन व सामंजस्य बनाया जा सके। (लेखक वरिष्ठ पत्रकार हैं पिछले 38 वर्ष से लेखन और पत्रकारिता से जुड़े हैं)

एआई का विस्तार या नौकरी का संकुचन-एक बड़ी चुनौती

- ललित गर्ग

भारत जैसे युवाओं वाले और उभरती अर्थव्यवस्था वाले देश में तकनीकी विकास के प्रति उत्साह हमेशा गहरा रहा है। डिजिटल इंडिया, स्टार्टअप क्रांति और आर्टिफिशियल इंटेलिजेंस (एआई) जैसी तकनीकें समाज, राष्ट्र और अर्थव्यवस्था में तीव्र बदलाव की सारथि बनी हैं। हर वर्ग और क्षेत्र ने इस परिवर्तन को आशा एवं सकारात्मकता के साथ अपनाया है, इस उम्मीद में कि तकनीकी तरक्की के साथ रोजगार के नए अवसर भी सृजित होंगे। लेकिन हाल ही में आईटी क्षेत्र की प्रतिष्ठित कंपनी टाटा कंसल्टेंसी सर्विसेज (टीसीएस) द्वारा 12,000 से अधिक कर्मचारियों की छंटनी की घोषणा ने इस उम्मीद पर पानी फेर दिया और इसे ब? झटका दिया है। निस्संदेह, छंटनी का यह फैसला आईटी क्षेत्र में आसन्न संकट की आहट को ही दर्शाता है। छंटनी बाबत टीसीएस की दलील है कि इन नौकरियों में कटौती कौशल की कमी और अपने विकसित होते व्यावसायिक मॉडल में कुछ कर्मचारियों को फिर से नियुक्त करने में असमर्थता के चलते की गई है। हालांकि,

कंपनी के मुख्य कार्यकारी अधिकारी का दावा है कि इस कदम के पीछे एआई से प्रेरित उत्पादकता वृद्धि नहीं है। यह संख्या कंपनी के कुल कार्यबल का लगभग 2 प्रतिशत है, और मुख्यतः मध्यम और वरिष्ठ स्तर के कर्मचारियों को प्रभावित करेगी। एआई और ऑटोमेशन केवल तकनीक नहीं हैं, वे कार्य संस्कृति, संगठन संरचना और मानव संसाधन नीति को मूल रूप से बदल रहे हैं। कई रिपोर्टों के अनुसार, एआई से प्रेरित उत्पादकता और लागत में कटौती की प्रवृत्ति ब? रही है। उदाहरण के तौर पर, एमेजोन ने 30,000 सॉफ्टवेयर एप्लिकेशनों को एआई की मदद से मात्र छह महीनों में अपग्रेड किया, जो कार्य सामान्यतः डेवलपर्स को एक वर्ष लगता। इससे कंपनी को लगभग 250 मिलियन डॉलर की बचत हुई। इसी प्रकार, माइक्रोसॉफ्ट और मेटा जैसी कंपनियों में कोडिंग का 20 से 50 प्रतिशत कार्य एआई से करवा जा रहा है। भारत में एआई का प्रसार अभी अमेरिका या यूरोप की तुलना में सीमित है, लेकिन इसकी गति तीव्र है। देश के स्टार्टअप और

आईटी क्षेत्र में छंटनियों की संख्या ब? रही है। रिपोर्ट के अनुसार, केवल वर्ष 2025 के शुरुआती पांच महीनों में भारत में 3600 से अधिक कर्मचारियों को नौकरी से हटाया गया, जिसमें एआई आधारित लागत नियंत्रण एक प्रमुख कारण रहा। यह स्पष्ट करता है कि एआई के कारण दोहराव वाले कार्यों की उपयोगिता घट रही है और उनकी जगह स्मार्ट तकनीक ले रही है। मौजूदा समय में यह कदम लागत-अनुकूलन पहलों के चलते अन्य आईटी सेवा कंपनियों में भी छंटनी को ब?वा दे सकता है। इसमें दो राय नहीं कि कृत्रिम बुद्धिमत्ता कारोबार के नियमों में मौलिक बदलाव के चलते, भविष्य के लिये तैयार रहना हर व्यावसायिक उद्यम के एजेंडे में सबसे ऊपर होगा। इस नई हकीकत को देखते हुए, अनेक सवाल सबसे ज्यादा विचलित करने वाले बनकर उभर रहे हैं कि क्या यह तकनीकी बदलाव अनिवार्य रूप से कर्मचारियों की कीमत पर होना चाहिए?

खांसी जुकाम नहीं हो रहा ठीक तो करें ये उपचार

छोटे बच्चों में मौसम बदलते ही सर्दी, खांसी-जुकाम का होना आम बात है। सर्दियों का मौसम है ऐसे में बच्चों को अधिक देखभाल की जरूरत है क्योंकि हर साल बहुत सारे बच्चे कमजोर होने की वजह से सर्दी खांसी से पीड़ित हो जाते हैं। नवजात बच्चों को तो विशेष देखभाल की जरूरत रहती है। इसका कारण है कि इनकी त्वचा बहुत कोमल होती है इसलिए दूषित हवा, सतह या किसी संक्रमित व्यक्ति की समीपता के कारण वह जल्दी ही रोगाणुओं के संपर्क में आ जाते हैं। ऐसे में बच्चे और मां-दोनों के लिए परेशानी खड़ी हो जाती है। आम तौर पर डॉक्टर छह साल से कम आयु के बच्चे को सर्दी खांसी की दवाइयों न देने का परामर्श देते हैं क्योंकि इन दवाइयों के कई साइड इफेक्ट भी होते हैं। ऐसे में घरेलू उपचार बच्चों को सर्दी-खांसी में राहत पहुंचा सकते हैं इसके लिए जरूरी सामान भी रसोईघर में ही उपलब्ध रहता है हालांकि अगर बच्चा 3 माह से छोटा है और बुखार से पीड़ित है तो अपने डाक्टर से जरूर परामर्श ले लें।

बच्चों को सर्दी-खांसी हो तो करें ये उपाय
स्पंज-स्नान:छोटे बच्चे का बुखार कम करने और शरीर के तापमान को नॉर्मल करने के

लिए उन्हें दिन में 2 से 3 बार ठंडे पानी से अथवा स्पंज-स्नान करवाएं। स्पंज को कमरे के तापमान के बराबर-तापमान वाले पानी में भिगोकर उसका अतिरिक्त पानी निचोड़ लें और फिर बच्चे के तापमान को कम करने के लिए उसके हाथ-पैर, कांख एवं उसके कमर से नीचे के हिस्से को पोंछें। आप बच्चे के माथे पर गीली पट्टियां भी रख सकते हैं। गीली पट्टियों को कुछ-एक मिनटों के अंतराल पर बदलते रहें। ध्यान रहें कि अत्यधिक ठंडे पानी का इस्तेमाल न करें। यह शरीर के आंतरिक तापमान को बढ़ा सकता है। नींबू:एक कढ़ाई में 4 नींबू का रस उसके छिलके और एक चम्मच अदरक की फांके लें। इसमें पानी डालें ताकि सारा सामान पानी इसमें डूब जाए। इस मिश्रण को 10 मिनट तक काढ़ें। फिर बाद में पानी को अलग कर लें। अब इस तरल पेय में उतनी ही मात्रा में गर्म-पानी तथा स्वाद के लिए शहद मिलाएं। बच्चों को दिन में 3-4 बार पीने को दें। ध्यान दें कि एक-वर्ष से कम आयु के बच्चों के लिए चीनी के स्थान पर शहद मिलाएं। शहद:एक साल या उससे छोटी उम्र का बच्चा अगर सर्दी जुकाम से पीड़ित है तो शहद उसका सुरक्षित उपचार है। एक चम्मच नींबू के रस में 2 चम्मच कच्चा शहद मिला लें।

2-3 घंटे बाद बच्चे को थोड़ा थोड़ा पिलाएं। एक गिलास गर्म-दूध, शहद मिलाकर पीने से सूखी खांसी एवं सीने के दर्द में राहत मिलती है।
चिकन का सूप:
एक वर्ष से कम आयु के बच्चों के लिए गर्म चिकन का सूप भी एक अच्छा विकल्प है। यह हल्का एवं पोषक होता है, तथा छाती जमने और नाक बंद होने से छुटकारा दिलाता है। इसमें उपस्थित एंटीऑक्सीडेंट ठीक होने की प्रक्रिया को अधिक तेज कर देते हैं। आप दिन में दो से तीन बार यह बच्चों को सूप दे सकते हैं।
संतरा:संतरे में मौजूद विटामिन-सी सफेद रक्त कोशिकाओं का निर्माण बढ़ाने में सहायक है। यही कोशिकाएं सर्दी-जुकाम के रोगाणुओं से लड़ती है। संतरा प्रतिरक्षा-तंत्र को दृढ़ता प्रदान करके खांसी, गले की दर्द और नाक बहने की समस्या में राहत पहुंचाता है। 2 वर्ष से कम उम्र के बच्चे को प्रतिदिन 1 से 2 गिलास संतरे का रस पिलाएं। इससे कम आयु के बच्चों को बराबर मात्रा में पानी मिलाकर नियमित अंतराल के बाद पिलाएं। बड़े बच्चों को, विटामिन-सी की खुराक अधिक करने के लिए, संतरे खाने को दिए जा सकते हैं।
अदरक:

6 कप पानी में आधा कप बारीक कटे हुए अदरक की फांके और दालचीनी के 2 छोटे टुकड़ों को 20 मिनट तक धीमी आंच पर पकाएं। बाद में इसे छान लें और चीनी या शहद के साथ मिलाकर दिन में 3 से 4 बार बच्चे को पिलाएं। एक साल से कम आयु के बच्चों को बराबर मात्रा में गर्म-पानी मिलाकर पिलाएं।
सेब का सिरका:
एक हिस्सा सेब का सिरका और 2 हिस्से ठंडा पानी मिलाकर उसमें 2 पट्टियां भिगोएं। फिर उन्हें निचोड़कर एक को माथे पर और दूसरा पेट पर रखें। 10-10 मिनट के बाद पट्टियां बदलते रहें। इस प्रक्रिया को बुखार

कम होने तक दोहराएं।
8 दूध: मां का दूध बच्चे के लिए अति महत्वपूर्ण है, खासकर जब वे बीमार हों यह उन्हें अदभुत संतुलित पोषक-तत्वों की श्रृंखला प्रदान करता है जो उन्हें संक्रमण से लड़ने और शीघ्र स्वस्थ होने में सहायता करते हैं। 6 माह से कम आयु के शिशुओं को, सर्दी-खांसी से निजात दिलवाने के लिए, स्तनपान कराना चाहिए।
तरल पदार्थ: आपके बच्चे को भरपूर तरल-पदार्थ मिलें नहीं तो वह पानी की कमी (निर्जलीकरण) का शिकार हो सकता है, जिससे समस्या अधिक गंभीर हो सकती है।

किशोर होते बच्चों का इस बच्चे का नाम रखते समय कुछ बातों का रखें ध्यान

प्रकार रखें ध्यान

किशोर होते बच्चों का ध्यान रखते समय आपको विशेष सावधानियां बरतनी चाहिये। इसका कारण है कि अब आपका बच्चा बड़ा हो रहा है और अपने तरीके से रहना चाह रहा है। ऐसे में उसे सही और गलत की पहचाना कराने की जिम्मेदारी आपके पास है पर कई बार देखा गया है कि बचपन में समझदार और सुलझा हुआ हमारा बच्चा किशोर उम्र का होते-होते इतना अजीबो-गरीब व्यवहार करने लगता है। आप कई बार सबकुछ संभालने की कोशिश करते हैं पर हालात आपके मुताबिक सुधर नहीं पाते। किशोर होते की उम्र में आपका बच्चा खुद को आजाद समझने लगता है। इस उम्र में बच्चे अपने खुद के निर्णय लेना चाहते हैं। आपको अगर अपने बच्चे के साथ बेहतर रिश्ता बनाना है तो आपको अपने बच्चे को ठीक से समझना होगा। उनकी भावनाओं को आपको ध्यान में रखना होगा। आपका बच्चा इस उम्र में खुद पर निर्भर होना चाहता है। ऐसे में आपको भी अपने

बच्चे को थोड़ा समय देना चाहिए।
बच्चों में अचानक आए बदलाव पर ऐसे नजर रखें
इस उम्र में अक्सर ऐसा होता है कि बच्चे आपकी कोई भी सलाह नहीं लेना चाहते। ये बुरा जरूर लगता है पर इस वक्त आपको बड़ी समझदारी दिखानी होगी। अपने बच्चे को वक्त दें जब तक वो सही रास्ते पर है। अगर आपको लगे कि आपका बच्चा किसी गलत दिशा में जा रहा है तो तुरंत उसे सामने बिठाकर बात करिए। इस उम्र में बच्चे अपने खाने-पीने, कपड़े, दोस्तों से लेकर सोने का समय तक स्वयं तय करना चाहते हैं। ऐसे समय में अपने बच्चे को कुछ बातों के निर्णय खुद लेने दे। कुछ बातों पर उन्हें प्यार से समझाएं कि फैसले लेने में आपका साथ कितना जरूरी है। आपका बच्चा गलत आदतों का शिकार भी हो सकता है। उसे शराब, सिगरेट जैसी गलत आदत की लत भी लग सकती है। तो ऐसे में जरूरी है कि आप उन्हें आजादी तो दे पर मर्यादा के अंदर।

बच्चे का नाम रखते समय कुछ बातों का विशेष खयाल जरूर रखना चाहिए, जैसे नाम का अर्थ सकारात्मक हो नकारात्मक नहीं, नाम का बिगड़ा रूप नहीं होना चाहिए, नाम का उच्चारण शुद्ध रूप से होना चाहिए, नाम रखते समय भाषा का भी ध्यान रखना चाहिए आदि।
इसका कारण यह है कि बच्चों के नाम का उनके व्यक्तित्व को प्रभावित करने की बात का अलग अलग लोगों द्वारा अलग ढंग से सोच और वर्णन किया जाता है। कुछ लोगों का मानना है कि बच्चे का नाम, उसके मानसिक जीवन में महत्वपूर्ण भूमिका निभाता है। वहीं कुछ मनेते हैं कि नाम और व्यक्तित्व के बीच किसी तरह के संबंध का विचार पूरी तरह से गलत और रूडिवादी सोच की उपज है।
शिशु के जन्म के साथ ही उसका नाम भी रख दिया जाता है। हर व्यक्ति अपने नाम से पहचाना जाता है। किसी भी बच्चे के जन्म के बाद उसका नाम रखना अपने आप में एक बड़ा कठिन काम होता है। लेकिन क्या आप जानते हैं कि बच्चे के नाम का प्रभाव उसके व्यक्तित्व पर भी पड़ता है।
धर्म और नामकरण-हर धर्म में अपनी रिति के अनुसार बच्चे के जन्म के बाद उसका एक नाम रखा जाता है। बच्चे का नाम उसकी केवल पहचान के लिए ही नहीं रखा जाता है। मनोविज्ञान एवं अक्षर-विज्ञान के जानकारों का मानना है कि नाम का प्रभाव व्यक्ति के स्थूल-सूक्ष्म व्यक्तित्व पर भी गहराई से पड़ता है। इसलिए नाम सोच और

समझकर तो रखा ही जाना चाहिए, इसके साथ नाम रोशन करने वाले गुणों के विकास के प्रति भी जागरूक रहना जरूरी होना है। वहीं अंक ज्योतिष कहता है कि जिस तरह मूलांक और भाग्य्यांक व्यक्ति के जीवन को प्रभावित करते हैं, उसी प्रकार नाम का भी उन पर काफी असर होता है। अंकशास्त्री बताते हैं कि नाम के पहले अक्षर का प्रभाव खास तौर से व्यक्तित्व और व्यवहार पर पड़ता है।
नाम और व्यक्तित्व के बीच संबंध-हम सभी जानते हैं कि नाम पहचान के लिए रखा जाता है, लेकिन इसका एक इसका एक मनोवैज्ञानिक पहलू भी है। आप के बच्चे का नाम को सूक्ष्म तरीके से प्रभावित करता है। 2,000 ई.पू. में लोगों का भारी यकीन था कि नाम व्यक्तित्व को प्रभावित करता है। कुछ शोधकर्ताओं के अनुसार नाम और व्यक्ति के व्यक्तित्व के बीच एक असामान्य संबंध है। जबकि कुछ अध्ययनों से पता चला है कि जिन लोगों के नाम का पहला व आखिरी अक्षर समान होता है, वे समान व्यक्तित्व लक्षण वाले होते हैं।
सकारात्मक सोच-हमारे द्वारा उपयोग किये जाने वाले हर शब्द का एक अर्थ होता है,

और नामों के लिए भी ये बात कोई अपवाद नहीं है। कुछ लोगों का मानना है कि किसी व्यक्ति का नाम उसके व्यक्तित्व का निरूपित करता है। इस अवधारणा को %सकारात्मक सोच की शक्ति% के समान माना जाता है। जब हम किसी व्यक्ति का नाम पुकारते हैं तो हमें उसके नाम के अर्थ का भी आभास होता है। आप अंक ज्योतिष के अनुसार नाम का चयन कर सकते हैं। अंक ज्योतिष के अनुसार नाम रखा गया नाम, दोनों माता और पिता के नाम के संगत होता है और उन लोगों के बीच सामंजस्य की संभावना को बढ़ाने वाल माना जाता है, विशेष तौर पर बच्चे की बढ़ती उम्र में।
पर्यावरणीय कारक--यद्यपि आपके बच्चे के नाम का उसके जीवन पर असर पड़ेगा, लेकिन आपको यह बात भी दिमाग में रखनी होगी कि अपना बच्चा जिस वातावरण में बड़ा होता है, वह उसके माता-पिता का होता है। और वे जिस तरह से उसका पालन-पौषण करेंगे, उसका व्यक्तित्व को भी वही रूप मिलेगा
बच्चों को यातायात के नियम भी बताएं
स्कूल और घर में ज्यादा दूरी ना होने के कारण बच्चे अकेले ही वहां चले जाते हैं। ऐसे में हमें उन्हें यातायात के सुरक्षा नियमों की जानकारी देनी चाहिये ताकि बच्चे सुरक्षित रूप से स्कूल आ जा सकें। ध्यान रखें कि आपके बच्चे एक ही रूट से प्रतिदिन आए-जाएं और वह रास्ता सुरक्षा की दृष्टि से भी सही होना चाहिए।

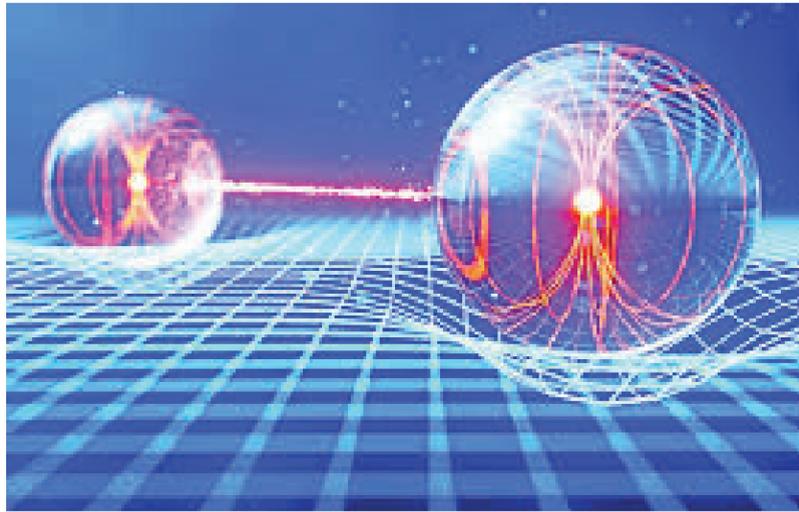

Physics Nobel Prize 2025: Quantum computing is the future

Century-old quantum mechanics can explain how a single sub-atomic particle cross the energy barrier through tunnelling, be located at multiple places simultaneously, occupies discrete energy levels and emits energy in quanta as it moves from higher energy level to lower energy level. Three US Physics Professors; namely John Clarke, University of California Berkeley, Michel H Devoret Yale University, New Haven CT and University of California, Santa Barbara and John M Martinis University of California, Santa Barbara, were awarded this year's Physics Nobel Prize. Quantum mechanics has advanced from single particle to macroscopic level, and during 1984 and 1985 these Professors have conducted experiments wherein quantum behavior has been observed at the macroscopic level, where billions and trillions of Cooper particles (two-electron closed system) are involved.

The Professors had discovered macroscopic mechanical tunneling and quantized energy level in a system large enough to be kept in hand. When they made this discovery in 1984 and 1985, Martinis was a PhD candidate, Devoret was a postdoctoral fellow, and Clarke was their professor and supervisor. Two of the three Laureates have links with Google. Besides his professorship Devoret, is Chief Scientist of Google Quantum AI, while Martinis headed Google's Quantum AI lab till 2020. How Quantum Mechanics is different from Classical Mechanics? We have seen in our day today life that when a ball is thrown against a wall, it rebounds on the same side and never crosses to the other side of the wall. In sharp contrast to this, atomic particles under quantum mechanical principles cross the barrier through tunneling, located at multiple positions simultaneously and can occupy discrete energy levels.

In 1973 Physics Nobel Prize was won by Brian Josephson for discovering the flow of electric current between two superconductors separated by an

insulator. This has been a very useful finding and superconductor-insulator-superconductor junction has been used in various experiments like measurement of fundamental physical constants and magnetic field etc. and is commonly called as Josephson junction. This set-up was utilized by Nobel Laureates in the series of experiments they conducted in 1984 and 1985 meticulously isolated the set-up from its environment and ensured that the quantum effects are not destroyed by interference. They were successful in demonstrating the flow of electron through the set-up and also found the electrons exhibiting quantum mechanical behavior.

The superconducting chip separating another superconductor by an insulator had electric current flowing without any resistance. The electrons coordinate and move together in a single wave. The voltmeter reading showing zero initially starts showing value corresponding to a discrete energy level confirming that the particle has crossed the wall (the insulator) through tunneling. Though the scientists have not been able to conclude the maximum size of the system exhibiting the quantum behavior, but the experiments conducted in 1984 and 1985 by the Nobel Laureates have confirmed that the system as large as the set-up chosen by them did show quantum behavior. The discovery led to the building of quantum-bits (qubits) — unit of information in quantum computers.

The discovery has been extensively used in mobiles, cameras, transistors in computer microchips and optic cables etc. that are part of our lives these days. The next generation quantum technology such as quantum cryptography, quantum computers and quantum sensors are the way forward from these inventions.

These discoveries have far reaching consequences and have been providing breakthroughs in many fields of medicine, chemistry and environment etc. The quantum behavior in superconducting circuits has led to the creation of superconducting qubits, the building blocks of quantum computers and can perform intricate calculations far beyond the reach of a classical computer, marking the dawn of a new computational era. Google Sycamore processor, co-developed by martinis has already demonstrated quantum supremacy by solving problems faster than any existing supercomputer.

The implications extend far beyond computing. In cybersecurity, quantum technology challenges current encryption models, driving innovation in post-quantum cryptography to safeguard credentials, financial data, and national digital infrastructures. If

appropriate innovations are not done, our personal data, bank accounts etc. can be hacked using quantum computers. Quantum key distribution (QKD) further enhances data privacy, allowing secure communications based on unbreakable principles of Quantum Physics.

In industrial applications, quantum enhanced sensors can detect minute changes in temperature, magnetic fields or vibrations, revolutionising areas like predictive maintenance, manufacturing quality control and energy management. These sensors could form the backbone of quantum secure industrial networks, protecting critical systems from cyber threats while improving performance and efficiency. We are aware that information is stored in any normal computer as bits, which are either 0 or 1. Quantum computer uses qubits that can be understood to be behaving like a spinning coin in air with 0 and 1 at the same time. Group of qubits can become linked indicating that when we learn about the one we get to know something about the other too.

The two traits are utilised in a quantum machine and bring out several possibilities in parallel.

Google's quantum AI team has recently reported that its 'Willow Superconducting chip' has run a new test and obtained 13,000 times faster result as compared to the result from top supercomputer. This test is called Quantum Echoes and can be repeated and checked using other quantum machines. Google calls it as 'verifiable quantum advantage'. Earlier quantum advantage demos produced one off random results and thus, were not verifiable. Quantum Echoes, however, measure the number called 'out of time order correlator' (OTOC), which would again emerge when another quantum computer follows the same step. Thus the number is specific irrespective of the quantum computer used. The similar output can be obtained after redoing/ rechecking and hence it is 'verifiable'.

We encounter chaos in natural processes, which is generally characterized by the high sensitivity of a system towards small perturbations. The notable examples being weather patterns, wherein a small change in initial conditions leads to different outcomes over time and population dynamics where a small shift in local population can affect the entire ecosystem. Chaos is also found in quantum systems, like dynamics of magnetisation in atomic nuclei subjected under magnetic field varying with time and flow of electrons on high temperature superconductors. Quantum computers are ideal for simulating such chaotic systems.

A quantum computer simulating OTOC signals from a physical system in nature such as molecules, whose system parameters are not fully known can be compared with OTOC signals against the real world data about the physical system and observe when they best agree. A more precise estimation of system parameter can be made as compared to any other technique. The echo number thus, can track any small disturbance spreading through the material and has tremendous scope in guiding the design of alloys, cleaner catalysts and zero-in on a chemical battery that can last longer.

The physics of Nuclear Magnetic Resonance is being extensively used in Medical Science especially in MRI. Google has shown that how Echoes paired with NMR data can act like a molecular ruler. Structural features of real molecule can be compared to find how a drug might bind to a protein making a clear scope for quick discovery of drugs. It opens the way for examining the complex quantum behavior and possibilities of breakthrough in climate technology, environment, electronics and Chemistry. Quantum precision measurement is advancing medical imaging, environmental monitoring, and even space exploration, opening new frontiers in scientific discoveries.

Preetnama

ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ
ਖਰਾ ਸੱਚ

On our English language New Website
WWW.PREETNEWS.COM

Khara Sach

Chief Editor
Pritpal Kaur

+1 201-312-4180

Vol 4, Issue 329

Website: www.preetnama.com Email preetnamausa@gmail.com

21 NOV TO 27 NOV, 2025

BAL DIVAS AND VETERAND DAY CELEBRATION 2025

Bal Divas by IAF, IAF Divine Meditation, IALI, ICCI, and Hindutva groups was truly heart-touching. Nearly 40 children mesmerized us with their talent... from Bhagwat Gita recitation, bhajans, Shabad singing, Hindi songs, to beautiful dances in vibrant Indian outfits. Students from several Music and Dance Schools participated.

We also Celebrated Veterans day, Salute to Veterans Awards were presented to Veteran Carl Hager Served in the United States army from 1968 to 1970 Vietnam Way. 101 st Airborne Division, Disabled

Veteran and Volunteer at the Nassau County Veterans Service Agency countless hours.

Veteran Frank Salamino served in the United States army from 1965 to 1967 Artillery Front Line and is disabled veterans of Vietnam war. Frank also volunteers countless hours at Nassau County Veterans Service Agency food Pantry for several years.

Veteran Kerry Englasander a U.S. Navy veteran and Long time member of American Legion post 1711 in Levittown. Nassau County American Legion Commander,

representative of the nearly 30,000 veterans in Nassau County Veteran Christopher Drummond Post 1711 Levittown Commander. Also presently working as a Registered Nurse. Watching Indian-American kids born here sing and dance in Hindi always brings joy. It reflects the values, culture, and sanskar they are receiving at home and in our community. Full credit to the children and to the parents and their teachers who are nurturing these roots with love. A very special thanks to Dr Bhavani Srinivasan, Vishal Seth ji, Gobind Negi ji, Har Govind Gupta, Beena Kothari,

Jasbir jay Singh, Raj Dhingra and Deepak Bansal Jee, Rekha Chichara, Dr Jagmohan Kalra, for working tirelessly from 4 pm to 9 pm to make this program seamless. Your dedication truly shows. Members of Indian American Forum and all organizations are fully committed towards providing platforms for our community promoting, culture, and traditions for children and continue to inspire us all. Thanks Amita Karwal and Jyoti Gupta, You were Good MC and organizers. I Together we celebrated our culture. Together we celebrated our future. God bless all the children.

Preetnama

ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ
ਖਰਾ ਸੱਚ

On our English language New Website
WWW.PREETNEWS.COM

Khara Sach

Chief Editor
Pritpal Kaur

+1 201-312-4180

Vol 4, Issue 329

Website: www.preetnama.com Email preetnamausa@gmail.com

21 NOV TO 27 NOV, 2025

“Time for a New Vision: The Path to Change Through Our Children”

“The first condition for changing society is that we give our children a new vision to see the world. Vision that teaches not only to see, but also to understand, test and improve.”

The most difficult, longest, and most important journey of social change always begins at its core with those tiny seeds we call children. No revolution in the world—be it of ideas, morality, technology, or human values—can be lasting unless it takes root in the life philosophy of future generations. This is why thinkers like Buddha, Vivekananda, Gandhi, Tagore, and Nelson Mandela considered education, values, and the development of children's minds as the most important foundations for any lasting change in human civilization. Today, when society is facing challenges of value crisis, violence, intolerance, consumerism, fanaticism, and social disintegration at many levels, the question becomes even more acute: are we able to give our children the vision they need to build a future better than the present?

Children's perspectives on society are shaped not just by textbooks, but by their families, surroundings, ideas, conversations, examples, and—most importantly—the behavior of adults. A child is, in fact, society's most sensitive mirror. The language, thinking, coexistence, social behavior, sensitivity, and vision they observe around them gradually become imprinted within them like an unwritten book. This is why, if we want to change society, we must first change our own behavior, our family environment, and our social conduct—because a child becomes what they see, not what they hear. Today, children have two major sources of understanding society—one is their family and the other is the digital world. Unfortunately, neither provides the clear and balanced perspective they need. Family communication has

diminished, time has shrunk, and the culture of socializing is almost disappearing. The digital world, meanwhile, provides children with a limitless ocean of information, but lacks the light of wisdom and direction. In this context, children gain a wealth of information, but due to a lack of understanding, this information creates confusion, insecurity, and a chaotic perspective. That's why it's essential to give children a perspective on society that is sensitive, rational, scientific, ethical, and—most of all—humanistic. If a child learns that society is not just a crowd, but a vibrant web of personalities; that every person has their own story of struggle; that every decision has a context; and that empathy is the foundation of any civilization—they will not only become better citizens but also give society a better direction. This seed of social change can only grow when we teach our children to ask questions. In many countries around the world, including India, children are conditioned to memorize answers rather than ask questions. However, true knowledge, true thinking, and true progress are born only where there is freedom to question. If a child feels, in their home, school, and society, that they can fearlessly question, express their opinions, disagree, and learn from mistakes—creativity and originality develop within them. This creativity is what drives society forward. Children will gain a new perspective on society only when we teach them to embrace diversity. In today's world, division, polarization, and narrow-mindedness are widening the divide within society. Children study and play together in schools, but as they grow up, they often internalize the walls society has erected. Therefore, it is crucial that we teach children that diversity is not a weakness of society, but its greatest strength. If they understand that every culture, every

language, every tradition, every idea, and every person is part of society's collective identity—they will not only become better citizens but will also be able to break down the walls that create hatred and narrow-mindedness. The education system plays a crucial role in this process of societal transformation. Education cannot simply be a means to pass exams; it must also teach children the art of understanding life and society. They must be taught that success is measured not only by marks, but also by humanity, integrity, cooperation, courage, and sensitivity. They must also be explained that society is not just something to be taken, but also a responsibility to give. Only when a

child understands the sense of duty in their lives do they resolve to do something for society. The first step to giving children a new perspective

is to provide them with the right role models. Role models don't just mean great personalities, but also include small examples from everyday life that have a profound impact on their behavior. Examples include feeding the hungry, helping the elderly, protecting nature, keeping public places clean, speaking the truth, recognizing gender equality, eliminating caste discrimination, and respecting the law. When a child sees these examples vividly in their home and society, they develop similar character traits. To develop this vision in children, the most important thing is to let them think for themselves, experience for themselves, and learn for themselves. Imposing our own thinking on children is not the path to social change, but rather a way to force society into stagnancy. If a child realizes that society has problems and that it is possible to change them, then an understanding of reality and the courage to change are born within them. Giving children a new perspective doesn't mean letting them live in idealistic fantasies. Rather, it means teaching them that

society is complex, that problems are real, but solutions are also possible. It means teaching them to embrace challenges. It means showing them that the path to progress lies through struggle, and that even their small efforts can lead to big changes. If we can make future generations understand that society is not an external system, but the collective consciousness of all of us—then this journey to transform society can be powerful and successful. Children will create the society we sow within them today. If we sow the seeds of truth, justice, compassion, equality, science, wisdom, and human values ??within them today, they will reap the harvest of that society tomorrow. Ultimately, it boils down to the same principle—to transform society, we must first provide our children with a new perspective. This perspective will not only illuminate their future but also elevate the collective consciousness of our society to new horizons. Because a child is not just the hope of a family or the future of a nation—they are the lamp whose light illuminates the path to the future.

Ex-US Treasury Secretary resigns from bank advisory board after Epstein e-mails

Former US Treasury Secretary Larry Summers has resigned from Santander's international advisory board he currently chaired, a Santander spokesperson said on Wednesday. His resignation comes several days after the US Congress released documents that showed Summers shared a close relationship with the late convicted sex offender Jeffrey Epstein. Summers, also a former president of Harvard University, said

on Monday he would step back from all public commitments, adding that the move was to allow him "to rebuild trust and repair relationships with the people closest to me." He has been a member of Santander's international advisory board, which provides advice to the group in matters such as innovation, digital transformation, cybersecurity and new technologies, since 2016.

Preetnama

Khara Sach

ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ
ਖਰਾ ਸੱਚ

On our English language New Website
WWW.PREETNEWS.COM

Chief Editor
Pritpal Kaur
+1 201-312-4180

Vol 4, Issue 329

Website: www.preetnama.com Email preetnamausa@gmail.com

21 NOV TO 27 NOV, 2025

When Time Loses Its Blessing, the Sweetness of Life Vanishes

In an age of speed and progress, humanity has gained convenience but lost calm. Life now moves fast, loud, and restless — leaving hearts searching for peace once known to generations before us. Time once felt gentle. Days carried peace, and even simple living held meaning.

Our elders often spoke of that sweetness of time — a calmness that gave life depth and value. Today, despite all progress and connection, peace feels distant, and moments slip away unnoticed.

The Prophet Muhammad ﷺ foretold this loss long ago: "A time will come when years will pass like months, months like weeks, weeks like days, and days like hours." (Jami' at-Tirmidhi, 2332)

This Hadith is not merely about time moving quickly — it speaks of barakah (divine blessing) fading from our lives.

The Signs Around Us:

The world now mirrors many of the signs described in Islamic teachings. Immorality spreads openly, dishonesty weakens trust, and family bonds are breaking. Modesty fades while arrogance grows. Violence has become ordinary — even a daily news headline — and compassion rare. Leadership often serves power, not

responsibility, leaving the deserving unheard.

The Prophet ﷺ also warned: "When immorality appears among a people to such an extent that they openly commit it, plagues and diseases will spread among them which were never known to their ancestors." (Sunan Ibn Majah, 4019)

We see this today — new illnesses and emotional struggles unknown to earlier generations. We build grand houses as if we'll live forever, yet our hearts grow emptier. Mosques stand beautifully built but often half-filled. These are not random changes but signs of weakened faith and rising materialism. And greater trials still await.

When Marriage Loses Its Simplicity:

One of the clearest reflections of this age is how Nikah — once simple and blessed — has become heavy with extravagance. What Islam made easy, society made difficult. Lavish customs, dowries, and social show have replaced sincerity.

The Prophet ﷺ said: "The most blessed marriage is the one with the least

expenses." (Musnad Ahmad, 24529)

Religious clerics and community elders bear great responsibility. They must refuse to perform or attend marriages that violate the Sunnah and guide people toward modest, faith-based unions. If communities boycott extravagant ceremonies, it will restore ease and purity — helping youth who fear financial and social barriers to marriage.

When Words Fail to Change Hearts:

We read the Qur'an and listen to scholars, clerics, and speakers — yet our hearts remain unmoved.

We all know what's right and wrong, but the message seldom reaches within.

In every sermon, we hear reminders of what to do and avoid. Still, people ask why it doesn't work. The answer lies with us — the listeners. Hearing alone changes nothing unless we act. Our hearts are like glasses filled with dirty water; if we pour clean water without emptying the old, it stays impure. When hearts are full of ego and greed, divine wisdom finds no space. Change begins with cleansing from within.

A Fleeting World:

We chase wealth, success, and fame — forgetting how short this journey truly is. Just as spring's flowers fade into autumn's dust, life too will end, leaving only our deeds behind. The Prophet ﷺ said: "The value of this world compared to the Hereafter is like when one of you dips his finger into the sea; let him see what it returns with." (Sahih Muslim, 2858)

Returning to Meaning:

The fading sweetness of time is not the end — it is a divine reminder to pause and return to what truly matters: faith, gratitude, and compassion. When we remember Allah, live honestly, and treat others with humility, life regains its lost warmth. Because peace never comes from speed or success — it comes from sincerity and self-correction. "Indeed, Allah will not change the condition of a people until they change what is within themselves." (Surah Ar-Ra'd, 13:11) As Shams Tabrizi beautifully said: "All of us are selective sinners. We choose the sins we are comfortable with, and judge others that commit the ones we're not comfortable with." If we begin by correcting ourselves instead of condemning others, perhaps the blessing of time — and the sweetness of life — will return once again.

Trump signs bill to force release of Epstein files, calls out Democrat 'hoax'

Trump announced the move in a lengthy Truth Social post, casting the release of the Epstein files as a transparency win for his administration. He also played up the paedophile financier's ties to Democrats.

US President Donald Trump on Thursday signed a bill compelling the Justice Department to release its files on convicted sex offender Jeffrey Epstein, using the moment to take potshots at the Democratic Party, which led the bipartisan push to make the documents public.

Trump announced the move in a lengthy Truth Social post, casting the release of the Epstein files as a transparency win he personally drove, a statement contrary to Republican efforts to nix the issue. He also played up the paedophile financier's alleged ties to Democrats. "Jeffrey Epstein, who was charged by the Trump Justice Department in 2019 (Not the Democrats!), was a lifelong Democrat, donated Thousands of Dollars to Democrat Politicians, and was deeply associated with many well-known Democrat figures," Trump wrote, name-checking ex-President Bill Clinton, former Treasury Secretary Larry Summers and LinkedIn co-

founder Reid Hoffman. "Perhaps the truth about these Democrats, and their associations with Jeffrey Epstein, will soon be revealed, because I HAVE JUST SIGNED THE BILL TO RELEASE THE EPSTEIN FILES!" he added. His post came after the Epstein Files Transparency Act cleared the House in a lopsided 427-1 vote. The Senate fast-tracked it through unanimous consent and sent it on to the Oval Office, where Trump quietly signed it without his usual fanfare. Under the law, Attorney General Pam Bondi must release all unclassified Epstein-related records within 30 days, though she may withhold or redact information that could hinder ongoing federal investigations. Trump leaned heavily into the political theatre, tying the bill to an investigation Bondi agreed to launch last week into Epstein's connections with top Democrats and others. The US President also blasted the "Democrat hoax", accusing the rival party's lawmakers of

pushing for the Epstein files disclosures "to try and distract" from his administration's accomplishments "The Biden Administration did not turn over a SINGLE file or page related to Democrat Epstein, nor did they ever even speak about him. Democrats have used the 'Epstein' issue, which affects them far more than the Republican Party, in order to try and distract from our AMAZING Victories," he railed. "This latest Hoax will backfire on the Democrats just as all of the rest have!" Trump said. The Justice Department has previously said it "did not uncover evidence that could predicate an investigation against uncharged third parties", a finding that has long frustrated lawmakers seeking broader accountability in the Epstein saga. The files returned to the political spotlight last week after Republicans on the House Oversight Committee released more than 20,000 pages of documents from Epstein's estate. That

move followed the release of Epstein emails by Democratic lawmakers, some of which made reference to Trump. On Sunday, Trump abruptly shifted from resistance to endorsement, urging House Republicans to pass the bill and declaring, "we have nothing to hide". The release of the Epstein files could shed more light on his activities, including his palling around with Trump and other notable figures before his 2008 conviction on charges of soliciting a minor for prostitution. The scandal has been a thorn in Trump's side for months and caused a rift in his MAGA base, partly because he amplified conspiracy theories about Epstein and promised to declassify the files if he became president again. Many Trump voters believe his administration has covered up Epstein's ties to powerful figures and obscured details surrounding his death, which was ruled a suicide, in a Manhattan jail in 2019 as he faced federal sex trafficking charges.

ਹਿੰਦੀ ਕਹਾਣੀ - ਨੀਤਾ ਦਾ ਪਤੀ

ਪੂਨਮ ਅਹਿਮਦ ਪ੍ਰੋ. ਨਵ ਸੰਗੀਤ ਸਿੰਘ

* ਮੂਲ : ਪੂਨਮ ਅਹਿਮਦ
* ਅਨੁ : ਪ੍ਰੋ. ਨਵ ਸੰਗੀਤ ਸਿੰਘ
ਉਮੇਸ਼ ਅਤੇ ਰਾਧਿਕਾ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਕੋਈ ਟਿਕਾਣਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕੱਲ੍ਹ ਇਕਲੌਤਾ ਬੇਟਾ ਵਿਨੈ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਨੀਤਾ ਨਾਲ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਤੋਂ ਜੋ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ! ਉਮੇਸ਼ ਨੇ ਤਾਂ ਆਫਿਸ ਤੋਂ ਇਕ ਹਫ਼ਤੇ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਵੀ ਲੈ ਲਈ ਸੀ। ਰਾਧਿਕਾ ਨੇ ਵੀ ਮੇਡ ਸ਼ਿਆਮਲਾ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਕਿੰਨੀਆਂ ਤਿਆਰੀਆਂ ਕਰ ਲਈਆਂ ਸਨ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕੀ ਕੀ ਖੁਆਉਣਾ ਹੈ! ਵਿਨੈ ਨੂੰ ਕੀ- ਕੀ ਪਸੰਦ ਹੈ! ਫਰਿੱਜ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਰ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਉਸ ਵਿੱਚ ਹੁਣ ਕੁਝ ਵੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬਚੀ। ਉਮੇਸ਼ ਕਈ ਵਾਰ ਰਾਧਿਕਾ ਨੂੰ ਛੇੜ ਚੁੱਕੇ ਸਨ, “ਹੁਣ ਥਕਾਵਟ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਹੀ ਤੈਨੂੰ?” ਰਾਧਿਕਾ ਹਰ ਵਾਰ ਹੱਸ ਪੈਂਦੀ ਸੀ।

ਉਮੇਸ਼ ਸੱਚ ਹੀ ਤਾਂ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਸਾਲ ਤੋਂ ਇੰਨਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਸੋਚ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਹੁਣ ਜਦ ਤੋਂ ਵਿਨੈ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਉਣ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੱਸਿਆ ਹੈ, ਫਿਰਕੀ ਵਾਂਗ ਏਧਰੋਂ-ਓਧਰ ਕੁਝ ਨਾ ਕੁਝ ਕਰਦੀ ਘੁੰਮਦੀ ਹੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ।

ਦੋ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਨੈ ਆਇਆ ਸੀ, ਆਪਣੇ ਵਿਆਹ ਲਈ। ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਹਫ਼ਤੇ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਲੈ ਕੇ। ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਤੋਂ ਉਹ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਵਿਚ ਸੀ। ਨੀਤਾ ਨੇ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਐੱਮਬੀਏ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਫਿਰ ਦੋਸਤੀ ਪਿਆਰ ‘ਚ ਬਦਲੀ, ਤਾਂ ਦੋਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਇਸ ਵਿਆਹ ਲਈ ਖੁਸ਼ੀ-ਖੁਸ਼ੀ ਸਹਿਮਤੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।

ਨੀਤਾ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਮੁੰਬਈ ਦੇ ਅੰਧੇਰੀ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ, ਉਮੇਸ਼-ਰਾਧਿਕਾ ਮੁਲੰਡ ਵਿਚ। ਨੀਤਾ ਵੀ ਇਕਲੌਤੀ ਸੰਤਾਨ ਸੀ ਆਪਣੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਦੀ। ਰਾਧਿਕਾ ਨੂੰ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਰਹਿਣ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਚੈਨ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲੈਣ ਦੇ ਰਹੀ! ਵਿਆਹ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੀ ਬੱਚੇ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਚਲੇ ਗਏ ਸਨ। ਰਾਧਿਕਾ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸ਼ੌਕ ਧਰੋ-ਧਰਾਏ ਰਹਿ ਗਏ ਸਨ। ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਫੋਨ ਤੇ ਗੱਲ ਹੁੰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ, ਪਰ ਉਹ ਤਸੱਲੀ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਸੀ, ਜੋ ਨਾਲ ਰਹਿਣ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੀ ਹੈ!

ਨਿਸਚਿਤ ਸਮੇਂ ਤੇ ਦੋਹਾਂ ਦੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਏਅਰਪੋਰਟ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਦੋਹਾਂ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਧੀਆ ਸਨ। ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਦੂਰ ਰਹਿਣ ਤੇ ਵੀ ਚਾਰੇ ਜਣੇ ਸੰਪਰਕ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਇੰਨੇ ਸਮੇਂ ਪਿੱਛੋਂ ਬੇਟੇ ਨੂੰ ਵੇਖਦੇ ਹੀ ਰਾਧਿਕਾ

ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਭਰਦੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੜੀ ਹੁਸ਼ਿਆਰੀ ਨਾਲ ਉਹ ਪ੍ਰਝਦੀ ਰਹੀ। ਦੋਵੇਂ ਸਭ ਨੂੰ ਮਿਲੇ। ਵਿਨੈ ਨੇ ਹੌਲੀ-ਜਿਹੀ ਰਾਧਿਕਾ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, “ਮਾਂ, ਨੀਤਾ ਆਪਣੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਨਾਲ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਕੱਲ੍ਹ-ਪਰਸੋਂ ਤੱਕ ਆ ਜਾਵੇਗੀ।” ਇਕਲੌਤੀ ਬੇਟੀ ਹੈ। ਉਹ ਵੀ ਤਾਂ ਵਿਆਹ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੀ ਚਲੀ ਗਈ ਸੀ। ਮਨ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇਗਾ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਨਾਲ ਰਹਿਣ ਦਾ! ਕਾਫੀ-ਕੁਝ ਸੋਚ ਕੇ ਰਾਧਿਕਾ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਹਾਂ ਠੀਕ ਹੈ, ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ।”

“ਬੈਂਕ ਯੂ ਮਾਂ!” ਕਹਿ ਕੇ ਨੀਤਾ ਆਪਣੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਦੀ ਕਾਰ ਵਿੱਚ ਬੈਠ ਗਈ। ਵਿਨੈ ਉਮੇਸ਼ ਤੇ ਰਾਧਿਕਾ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਘਰ ਆ ਗਿਆ। ਘਰ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਫਰੈਸ਼ ਹੋਣ ਪਿੱਛੋਂ ਵਿਨੈ ਨੇ ਮਾਂ ਦੀ ਲਿਆਂਦੀ ਹੋਈ ਟ੍ਰੇ ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰ ਕੇ ਕਿਹਾ, “ਮਾਂ ਏਨਾ ਕੁਝ।”

ਉਮੇਸ਼ ਹੱਸੇ, ‘ਅਜੇ ਤਾਂ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਹੈ! ਵੇਖਣਾ, ਕੀ-ਕੀ ਚੀਜ਼ਾਂ ਤਿਆਰ ਹਨ।’

“ਪਾਪਾ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਬੋੜਾ-ਬਹੁਤ ਖਾ-ਪੀ ਲਵਾਂਗਾ। ਪਰ ਨੀਤਾ, ਉਹ ਤਾਂ ਘਿਓ-ਤੇਲ ਤੋਂ ਇਉਂ ਦੂਰ ਭੱਜਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪੁੱਛੋ ਹੀ ਨਾ। ਉਹ ਤਾਂ ਫਲ, ਸਲਾਦ ਅਤੇ ਸੂਪ ਹੀ ਪਸੰਦ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਮਿੱਠੇ ਨੂੰ ਤਾਂ ਛੋਹੇਗੀ ਵੀ ਨਹੀਂ।” ਰਾਧਿਕਾ ਦਾ ਚਿਹਰਾ ਉਤਰ ਗਿਆ। ਹੌਲੀ-ਜਿਹੀ ਬੋਲੀ, “ਤੂੰ ਤਾਂ ਖਾਏਗਾ ਨਾ।”

“ਹਾਂ, ਬੋੜਾ ਖਾ ਲਵਾਂਗਾ।” ਵਿਨੈ ਨੇ ਖਾਧਾ, ਪ੍ਰਸੰਸਾ ਵੀ ਕੀਤੀ। ਰਾਧਿਕਾ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਤਾਂ ਬੇਟੇ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਤੋਂ ਹਟ ਹੀ ਨਹੀਂ ਰਹੀਆਂ ਸਨ।

ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਸਵੇਰੇ ਹੀ ਵਿਨੈ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਪਾਪਾ, ਤੁਸੀਂ ਆਫਿਸ ਕਦੋਂ ਜਾਓਗੇ?”

“ਨਹੀਂ ਬਈ, ਇਕ ਹਫ਼ਤਾ ਬੇਟੇ-ਬਹੁ ਦੇ ਨਾਮ।”

“ਹਾਂ, ਤਾਂ ਠੀਕ ਹੈ। ਮੈਂ ਕਾਰ ਲੈ ਕੇ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਨੀਤਾ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਆਉਂਦਾ ਹਾਂ।”

ਰਾਧਿਕਾ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਹਾਂ ਹਾਂ ਠੀਕ ਹੈ। ਲੰਚ ਇਕੱਠੇ ਕਰਾਂਗੇ।”

ਵਿਨੈ ਸਵੇਰੇ ਹੀ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਰਾਧਿਕਾ ਨੇ ਨੀਤਾ ਦੀ ਪਸੰਦ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਲੰਚ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ। ਦੋ ਵੱਜ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਮੇਸ਼ ਅਤੇ ਰਾਧਿਕਾ ਨੂੰ ਭੁੱਖ ਵੀ ਲੱਗ ਰਹੀ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਵਿਨੈ ਗਿਆ ਸੀ, ਫੋਨ ਤੇ ਗੱਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਸੀ। ਤਿੰਨ ਵੱਜ ਗਏ, ਤਾਂ ਉਮੇਸ਼ ਨੇ ਫੋਨ ਕੀਤਾ, “ਕਿੱਥੇ ਹੋ ਬਈ, ਭੁੱਖ ਲੱਗੀ ਹੈ।”

“ਸੌਰੀ ਪਾਪਾ, ਲੰਚ ਇੱਥੇ ਹੀ ਕਰ ਲਿਆ। ਨੀਤਾ ਥਕਾਵਟ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਸੌਰੀ, ਦੱਸਣਾ ਭੁੱਲ ਗਿਆ।” ਉਮੇਸ਼ ਨੇ ਹੌਲੀ-ਜਿਹੀ ਕਿਹਾ, “ਅਤੇ ਇਹ ਸਭ ਖਾਣਾ, ਜੋ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਰਾਧਿਕਾ ਨੇ ਬਣਾਇਆ ਹੈ।”

“ਹਾਂ ਪਾਪਾ, ਅਸੀਂ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਆ ਕੇ ਖਾ ਲਵਾਂਗੇ। ਮਾਂ ਨੂੰ ਕਹਿਣਾ, ਹੁਣ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਕੁਝ ਨਾ ਬਣਾਵੇ, ਉਹੀ ਖਾ ਲਵਾਂਗੇ।”

“ਠੀਕ ਹੈ।” ਕਹਿ ਕੇ ਉਮੇਸ਼ ਨੇ ਐਸਿਡਿਟੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ, ਭੁੱਖੀ ਪਤਨੀ ਦਾ ਉਤਰਿਆ ਚਿਹਰਾ ਵੇਖ ਕੇ ਸਾਧਾਰਨ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ, “ਚਲੋ, ਆਪਾਂ ਖਾਂਦੇ ਹਾਂ।”

ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਪੁੱਛਿਆ ਰਾਧਿਕਾ ਨੇ। ਦੋਹਾਂ ਨੇ ਚੁੱਪਚਾਪ ਖਾਣਾ ਖਾਧਾ। ਫਿਰ ਉਮੇਸ਼ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਖਾਣਾ ਬਹੁਤ ਹੈ, ਹੁਣ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਕੁਝ ਨਾ ਬਣਾਈ। ਹੁਣ ਆਰਾਮ ਕਾਰ ਲੈ।” ਰਾਧਿਕਾ ਭਾਂਡੇ ਸਾਫ ਕਰਕੇ ਕੁਝ ਆਰਾਮ ਕਰਨ ਲੱਗ ਗਈ। ਮਨ ਕੁਝ ਭਾਰੀ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਸ਼ਾਮ ਵੀ ਬੀਤਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਰਾਤ ਦੇ ਅੱਠ ਵਜੇ ਵਿਨੈ ਨੇ ਫੋਨ ਕੀਤਾ, “ਪਾਪਾ, ਅਸੀਂ ਦੋਵੇਂ ਕੱਲ੍ਹ ਸਵੇਰੇ ਆਵਾਂਗੇ, ਮੈਂ ਇੱਥੇ ਹੀ ਰੁਕ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਅੱਜ ਨੀਤਾ ਦਾ ਮਨ ਇੱਥੋਂ ਦੀ ਚਾਟ ਖਾਣ ਨੂੰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।”

“ਪਰ ਬੇਟਾ, ਤੂੰ ਤਾਂ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ ਉਹ ਇਹ ਸਭ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦੀ।”

“ਹਾਂ, ਪਰ ਅੱਜ ਉਸ ਦਾ ਜੀਅ ਕਰਦਾ ਹੈ।”

“ਠੀਕ ਹੈ।”

“ਗੁਡ ਨਾਈਟ ਪਾਪਾ” ਕਹਿ ਕੇ ਵਿਨੈ ਨੇ ਫੋਨ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਮੇਸ਼ ਨੇ ਰਾਧਿਕਾ ਨੂੰ ਵਿਨੈ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਗਿਆਰਾਂ ਵਜੇ ਦੋਵੇਂ ਆਏ, ਤਾਂ ਰਾਧਿਕਾ ਦਾ ਮਨ ਕੁਝ ਖੁਸ਼ ਹੋਇਆ। ਕੁਝ ਦੇਰ ਬੈਠ ਕੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਗੱਲਾਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਵਿਨੈ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ, “ਮਾਂ, ਖਾਣਾ ਤਿਆਰ ਹੈ ਨਾ।”

“ਭੁੱਖ ਲੱਗੀ ਹੈ?”

“ਨਹੀਂ, ਨੀਤਾ ਇੱਕ ਵਜੇ ਖਾ ਲੈਂਦੀ ਹੈ। ਉਸਦਾ ਹਰ ਕੰਮ ਦਾ ਟਾਈਮ ਇਕਦਮ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਹੈ।”

ਰਾਧਿਕਾ ਕਿਚਨ ਵਿੱਚ ਗਈ, ਤਾਂ ਨੀਤਾ ਆਪਣਾ ਸਾਮਾਨ ਆਪਣੇ ਬੈੱਡਰੂਮ ਵਿੱਚ ਰੱਖ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਕੋਲ ਆਈ। ਵਿਆਹ ਦੇ ਇਕ ਹਫ਼ਤੇ ਦਾ ਹੀ ਸਾਥ ਸੀ, ਸੱਸ-ਨੂੰਹ ਦਾ। ਹੁਣ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਰਾਧਿਕਾ ਆਪਣੇ ਪਿਆਰ-ਭਰੇ ਸੁਭਾਗ ਨਾਲ ਨੀਤਾ ਨੂੰ ਸਹਿਜ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੀ ਰਹੀ। ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਉਸ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੀ ਰਹੀ। ਨੀਤਾ ਵੀ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਖੁੱਲ੍ਹਣ ਲੱਗੀ ਸੀ। ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਫਿਰ ਰਾਧਿਕਾ ਨੀਤਾ ਦੀ ਪਸੰਦ ਪੁੱਛ ਕੇ ਡਿਨਰ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਬਾਰੇ ਸੋਚ ਹੀ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਵਿਨੈ ਨੇ ਆਵਾਜ਼ ਦਿੱਤੀ, “ਮਾਂ, ਅਸੀਂ ਡਿਨਰ ਨਹੀਂ ਕਰਾਂਗੇ।”

“ਕਿਉਂ ਬੇਟਾ?”

ਨੀਤਾ ਨੇ ਕੁਝ ਸ਼ਾਪਿੰਗ ਕਰਨੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਬਾਹਰ ਹੀ ਕੁਝ ਖਾ ਕੇ ਆਵਾਂਗੇ।”

“ਠੀਕ ਹੈ।” ਰਾਧਿਕਾ ਨੇ ਸੰਖੇਪ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ।

ਦੋਵੇਂ ਚਲੇ ਗਏ। ਰਾਤੀਂ ਗਿਆਰਾਂ ਵਜੇ ਸ਼ੌਪਿੰਗ ਬੈਗਜ਼ ਨਾਲ ਲੱਦੇ ਹੋਏ ਘਰੇ ਆਏ। ਇਕ ਬ੍ਰਾਂਡਡ ਸ਼ਾਰਟ ਅਤੇ ਡਿਜ਼ਾਈਨਰ ਪਰਸ ਦਿਖਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਵਿਨੈ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ, “ਮਾਂ, ਇਹ ਕੈਸਾ ਹੈ?”

“ਬਹੁਤ ਸੋਹਣਾ ਹੈ।” ਰਾਧਿਕਾ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਭਰ ਆਈਆਂ। ਬੇਟਾ-ਬਹੁ ਤਾਂ ਉਸੇ ਲਈ ਲੈਣ ਗਏ ਸਨ।

ਨੀਤਾ ਨੇ ਇਹ ਚੀਜ਼ਾਂ ਆਪਣੇ ਮੰਮੀ-ਪਾਪਾ ਵਾਸਤੇ ਲਈਆਂ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਮਹੀਨੇ ਉਹਦੇ ਪਾਪਾ ਦਾ ਬਰਥਡੇ ਸੀ ਨਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੈਰਿਜ਼ ਐਨਿਵਰਸਰੀ ਵੀ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਦੋਵਾਂ ਲਈ ਲਿਆ ਹੈ ਨੀਤਾ ਨੇ।

“ਹਾਂ, ਬੜਾ ਚੰਗਾ ਕੀਤਾ।” ਰਾਧਿਕਾ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਆਇਆ ਕਿ ਕਹਿ ਦੇਵੇ - ‘ਬਹੁ ਲੈ ਸਕਦੀ ਹੈ ਆਪਣੇ ਮਾਤਾ- ਪਿਤਾ ਲਈ, ਬੇਟੇ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਆਪਣੇ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਦਾ ਖਿਆਲ? ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਨਮਦਿਨ, ਐਨਿਵਰਸਰੀ ਨਹੀਂ ਬੀਤੇ? ਖੈਰ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਹੈ ਸਾਡੇ ਕੋਲ। ਅਲਮਾਰੀਆਂ ਭਰੀਆਂ ਪਈਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਕਮੀ ਬੋੜ੍ਹ ਹੈ। ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਤੌਹਫ਼ੇ ਦਾ ਲਾਲਚ ਬੋੜ੍ਹ ਹੀ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਲਾਲਚ ਕਿੱਥੇ ਹੈ! ਨਹੀਂ! ਇਹ ਤਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਤੋਂ ਜ਼ਰਾ ਜਿੰਨੀ ਉਮੀਦ ਹੈ। ਉਮੇਸ਼ ਵਿਨੈ ਦੀ ਲਿਆਂਦੀ ਹੋਈ ਸ਼ਰਟ ਪਹਿਨ ਕੇ ਕਿੰਨਾ ਖੁਸ਼ ਹੁੰਦੇ। ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਬੁੱਢ ਹੀ ਤਾਂ ਖਰੀਦਿਆ-ਪਹਿਨਿਆ ਹੈ। ਬੇਟਾ ਕੁਝ ਲਿਆਉਂਦਾ, ਤਾਂ ਉਹ ਕਿੰਨਾ ਖੁਸ਼ ਹੁੰਦੇ। ਖੈਰ, ਸਭ ਠੀਕ ਹੈ, ਕੀ ਕਰਨਾ ਹੈ! ਉਮੇਸ਼ ਪੂਰਾ ਹਫ਼ਤਾ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਸਮਾਂ ਬਿਤਾਉਣ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਦੇ ਰਹਿ ਗਏ ਅਤੇ ਛੁੱਟੀ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ। ਇੱਕ ਹਫ਼ਤੇ ਪਿੱਛੋਂ ਆਫਿਸ ਜਾਂਦੇ ਬਸ ਇੰਨਾ ਹੀ ਬੋਲੇ, “ਬੇਕਾਰ ਹੀ ਲਈਆਂ ਸਨ ਛੁੱਟੀਆਂ।”

ਰਾਧਿਕਾ ਦਾ ਮਨ ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਬਹੁਤ ਦੁਖੀ ਹੋਇਆ, ਪਰ ਚੁੱਪ ਹੀ ਰਹੀ। ਜਦੋਂ ਵਿਨੈ ਅਤੇ ਨੀਤਾ ਆਏ ਸਨ, ਹਰ ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਨੀਤਾ ਦੇ ਘਰ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ, ਫਿਰ ਕੁਝ ਘੰਟਿਆਂ ਲਈ ਆਉਂਦੇ। ਇੱਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਚਾਰ ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਦੋਵੇਂ ਗੋਆ ਵੀ ਚਲੇ ਗਏ, ਤਾਂ ਰਾਧਿਕਾ ਅਤੇ ਉਮੇਸ਼ ਇੱਕ-ਦੂਜੇ ਦਾ ਮੂੰਹ ਹੀ ਵੇਖਦੇ ਰਹਿ ਗਏ। ਰਾਧਿਕਾ ਨੇ ਉਦਾਸ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਵੀ, “ਉੱਥੇ ਕੀ ਘੱਟ ਥਾਂ ਘੁੰਮਦੇ ਹੋਣਗੇ। ਇੰਨੀ ਵਾਰ ਵੇਖਿਆ ਹੋਇਆ ਗੋਆ! ਟਾਈਮਪਾਸ ਕਰਨ ਫਿਰ ਚਲੇ ਗਏ! ਕੁਝ ਦਿਨ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਰਹੇ।” ਉਮੇਸ਼ ਚੁੱਪ ਹੀ ਰਹੇ।

ਗੋਆ ਤੋਂ ਦੋਵੇਂ ਮੁੜੇ ਤਾਂ ਜਾਣ ਦੀਆਂ ਤਿਆਰੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਵਿਨੈ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਇੱਥੋਂ ਦਾ ਸਮਾਨ ਲਿਜਾਣ ਦੀ ਨੀਤਾ ਦੀ ਲੰਬੀ ਲਿਸਟ ਹੈ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਬਸ ਸ਼ੌਪਿੰਗ ਹੀ ਚੱਲੇਗੀ।” ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਬੋਲੀ, ਰਾਧਿਕਾ! ਵਿਨੈ ਦੀ ਪਸੰਦ ਦੀਆਂ ਜੋ ਵੀ ਚੀਜ਼ਾਂ ਬਣਾਈਆਂ ਸਨ, ਸਭ ਰੱਖੀਆਂ ਹੀ ਸਨ। ਦੋਵੇਂ ਘਰ ਵਿਚ ਟਿਕਦੇ ਹੀ ਕਿੱਥੇ ਸਨ। ਨੀਤਾ ਘਰ ਵਿਚ ਤੇਲ-ਘਿਓ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰੇ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੀ, ਪਰ ਬਾਹਰ ਸਭ ਕੁਝ ਖਾ-ਪੀ ਕੇ ਘਰ ਆਉਂਦੀ, ਤਾਂ ਰਾਧਿਕਾ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸਾਰੀ ਮਿਹਨਤ ਮੂੰਹ ਚਿੜਾਉਂਦੀ-ਜਿਹੀ ਲੱਗਦੀ। ਪੂਰਾ ਮਹੀਨਾ ਜਿਵੇਂ ਪਲਕ ਝਪਕਦੇ ਹੀ ਬੀਤ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਜਾਣ ਤੋਂ ਦੋ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਨੈ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਮਾਂ ਹੁਣ ਤਾਂ ਜਾ ਹੀ ਰਹੇ ਹਾਂ ਅਸੀਂ। ਨੀਤਾ ਨੂੰ ਇਹਦੇ ਪੇਕੇ ਛੱਡ ਕੇ ਆਉਂਦਾ ਹਾਂ। ਫਿਰ ਇਹ ਪੈਕਿੰਗ ਕਰਨ ਤਾਂ ਆ ਹੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਹੁਣ ਕਦੋਂ ਆਇਆ ਜਾਵੇ।” ਰਾਧਿਕਾ ਨੇ ਪੁੱਛ ਹੀ ਲਿਆ, “ਤੂੰ ਵੀ ਤਾਂ ਉੱਥੇ ਹੀ ਰਹੇਗਾ?”

ਵਿਨੈ ਬੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਝਿਜਕਿਆ, “ਨਹੀਂ ਮਾਂ, ਇਹਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਆ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਫਿਰ ਲੈਣ ਚਲਾ

ਜਾਵਾਂਗਾ।” ਵਿਨੈ ਨੀਤਾ ਨੂੰ ਉਹਦੇ ਪੇਕੇ ਛੱਡ ਆਇਆ। ਆਪਣੇ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਰਾਤ ਨੂੰ ਸੌਣ ਲਈ ਗਿਆ, ਫਿਰ ਅਚਾਨਕ ਉਹਨੂੰ ਤੋਹ ਲੱਗੀ ਤਾਂ ਪਾਣੀ ਲੈਣ ਕਿਚਨ ਵੱਲ ਗਿਆ। ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਦੇ ਰੂਮ ਵਿਚ ਲਾਈਟ ਜਗਦੀ ਵੇਖ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰੂਮ ਵੱਲ ਵਧ ਹੀ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਅੰਦਰੋਂ ਆਉਂਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣ ਕੇ ਪੈਰ ਕਮਰੇ ਦੇ ਬਾਹਰ ਹੀ ਰੁਕ ਗਏ। ਉਮੇਸ਼ ਪੁੱਛ ਰਹੇ ਸਨ, “ਕੀ ਹੋਇਆ? ਤਬੀਅਤ ਤਾਂ ਠੀਕ ਹੈ ਨਾ?”

“ਹਾਂ।”

“ਕੀ ਹੋਇਆ? ਉਦਾਸ ਹੈ? ਬੇਟਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ।”

“ਨਹੀਂ, ਉਦਾਸ ਕਿਉਂ ਹੋਵਾਂਗੀ?”

“ਬੇਟਾ ਹੈ ਤੇਰਾ! ਹੁਣ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਦੋਂ ਆਵੇਗਾ।”

“ਬੇਟਾ? ਸਾਡਾ ਬੇਟਾ ਆਇਆ ਹੈ? ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਇੱਕ ਦਿਨ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਬੇਟਾ ਆਇਆ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਇਹੋ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਸਾਡਾ ਬੇਟਾ ਨਹੀਂ, ਨੀਤਾ ਦਾ ਪਤੀ ਆਇਆ ਹੈ। ਬੇਟੇ ਲਈ ਮਨ ਵਿਚ ਜੋ ਇੱਛਾਵਾਂ, ਉਮੰਗਾਂ, ਗੱਲਾਂ ਸਨ, ਸਭ ਮਨ ਹੀ ਮਨ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਗਈਆਂ।” ਮਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਦੀ ਉਦਾਸੀ ਵੀਨੈ ਨੂੰ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਝੰਜੜ ਗਈ। ਉਹਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਗਿੱਲੀਆਂ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਸ਼ਰਮ ਨਾਲ ਸਿਰ ਝੁਕ ਗਿਆ। ਇਹ ਕੀ ਹੋ ਗਿਆ? ਇਹ ਕੈਸੀ ਗਲਤੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਉਸ ਨੇ! ਠੀਕ ਹੀ ਤਾਂ ਕਹਿ ਰਹੀ ਹੈ ਮਾਂ! ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਆਇਆ ਹੈ ਨੀਤਾ ਦੇ ਹੀ ਤਾਂ ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਘੁੰਮਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਵੀ ਮਾਂ-ਪਾਪਾ ਨਾਲ ਬੇਟਾ ਬਣ ਕੇ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹਾਲ- ਚਾਲ, ਸੁੱਖ-ਦੁੱਖ ਨਹੀਂ ਪੁੱਛਿਆ। ਅਤੇ ਹੁਣ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਾਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੇ ਵੇਗ ਵਿਚ ਦਿਲ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਚਲਿਆ ਕਿ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਅੰਦਰ ਜਾ ਕੇ ਮਾਂ ਦੀ ਗੋਦ ਵਿਚ ਸਿਰ ਰੱਖ ਕੇ ਡੁਸਕਣ ਲੱਗ ਪਿਆ।

“ਮਾਂ, ਮੈਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਕਰ ਦਿਓ।” ਮਾਂ ਦਾ ਹੱਥ ਤਾਂ ਬੇਟੇ ਦੀ ਗੋਦੀ ਵਿੱਚ ਸਿਰ ਰੱਖਦਿਆਂ ਹੀ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਉਹਦੇ ਸਿਰ ਤੇ ਜਾ ਪਹੁੰਚਿਆ ਸੀ। ਤਿੰਨਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਹੰਝੂ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਵਗਣ ਲੱਗੇ। ਕਿਸੇ ਦੇ ਬਿਨਾਂ ਕੁਝ ਕਹੇ-ਸੁਣੇ ਵੀ ਹਰ ਭਾਵਨਾ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਖਾਮੋਸ਼ੀ ਆਪਣੀ ਅਨੋਖੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਜੋ ਬੋਲ ਰਹੀ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਚੁੱਪਚਾਪ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਰਾਹ ਹੀ ਕਿਹੜਾ ਸੀ? ਉਮੇਸ਼ ਅਤੇ ਰਾਧਿਕਾ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਤੀ ਜੋ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਵਿਨੈ ਤੋਂ ਹੋ ਗਈ ਸੀ, ਉਸ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਫਿਲਹਾਲ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਸੀ। ਪਰ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਬਸ, ਹੁਣ ਵਿਨੈ ਬਹੁਤ ਛੋਟੀ ਮਾਂ ਦਾ ਬੇਟਾ ਬਣ ਕੇ ਹੀ ਪਰਤੇਗਾ, ਮਨ ਹੀ ਮਨ ਇਹ ਸੋਚਦਾ ਹੋਇਆ ਵਿਨੈ ਹੋਰ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਡੁਸਕਣ ਲੱਗ ਪਿਆ।

ਰੱਬ ਰੂਪੀ ਡਾਕਟਰਾਂ ਦਾ ਸੱਚ ਕੱਚ ?

ਅੱਜ ਦੇ ਜ਼ਮਾਨੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਕੋਈ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਬਿਲਕੁਲ ਤੰਦਰੁਸਤ ਹੋਵੇ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਹੀ ਮਰੀਜ਼ ਬਣ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਡਾ ਪਵਨ, ਪਾਣੀ, ਵਾਤਾਵਰਨ ਗੰਧਕਾਰ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਦੂਸਰਾ ਖਾਣ ਪੀਣ ਵਾਲੀਆਂ ਖੁਰਾਕਾਂ ਵੀ ਖਾਦਾਂ ਸਪਰੇਆਂ ਨਾਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਹੀ ਬਿਮਾਰ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ। ਬਿਮਾਰ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਡਾਕਟਰ ਕੋਲ ਜਾਣਾ ਹੀ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਡਾਕਟਰ ਕਿਵੇਂ ਮਰੀਜ਼ ਦੀ ਡਿੱਲ ਲਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਸੰਖੇਪ ਜਿਹੀ ਝਾਕੀ ਮੈਂ ਆਪ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ। ਉਹ ਵੀ ਇੱਕ ਇੱਕ ਡਾਕਟਰ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਸੱਚ ਨਿਕਲੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਸਚਾਈ। ਮੈਂ ਇੱਕ ਡਾਕਟਰ ਹਾਂ, ਇਸ ਲਈ: ਸਾਰੇ ਇਮਾਨਦਾਰ ਡਾਕਟਰਾਂ ਤੋਂ ਮੁਆਫੀ

ਮੰਗਦਾ ਹਾਂ...! ਸਮਝੋ ਜੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਦਿਲ ਦਾ ਦੌਰਾ ਪੈ ਗਿਆ ਹੈ... ਡਾਕਟਰ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ - ਸਟੈਪਟੋਕੋਕਨੇਜ਼ ਦਾ ਟੀਕਾ ਲਗਵਾਓ... 9,000/= ਰੁ... * ਟੀਕੇ ਦੀ ਅਸਲ ਕੀਮਤ 700/= ਹੈ - 900/= ਰੁਪਏ..., ਪਰ ਇਸ 'ਤੇ MRP 9,000/= ਹੈ! * ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਕਰੋਗੇ? ਜੇ ਟਾਈਫਾਈਡ ਹੋ ਗਿਆ... * ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਲਿਖਿਆ - * ਕੁੱਲ 14 ਮੋਨੋਸੇਫ ਲਏ ਜਾਣਗੇ! ਹੋਲ ਸੇਲ ਕੀਮਤ ਹੈ 25/=... ਹਸਪਤਾਲ ਦਾ ਕੈਮਿਸਟ ਤੁਹਾਨੂੰ 53/= ਰੁਪਏ ਦਿੰਦਾ ਹੈ... * ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਕਰੋਗੇ? ਰੱਬ ਨਾ ਕਰੋ ਜੇ ਕਿਡਨੀ ਫੇਲ ਹੋ ਗਈ ਹੈ... ਡਾਇਲਿਸਿਸ ਹਰ ਤੀਜੇ ਦਿਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ... ਡਾਇਲਿਸਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਟੀਕਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ - MRP ਸ਼ਾਇਦ 1800 ਰੁਪਏ ਹੈ! * ਤੁਸੀਂ ਸੋਚਦੇ ਹੋ ਕਿ ਮੈਂ ਇਹ ਬੋਕ ਬਾਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਲਿਆ ਹੈ! ਤੁਸੀਂ ਪੂਰੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਖੋਜ ਕਰੋ, ਤੁਹਾਨੂੰ

ਇਹ ਕਿਧਰੇ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ... ਹੈ! ਕਿਉਂ? * ਕਿਉਂਕਿ ਕੰਪਨੀ ਸਿਰਫ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਡਾਕਟਰ ਨੂੰ ਸਪਲਾਈ ਕਰਦੀ ਹੈ! * ਇੰਜੈਕਸ਼ਨ ਦੀ ਅਸਲ ਕੀਮਤ 500/= ਹੈ, ਪਰ ਡਾਕਟਰ ਆਪਣੇ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ MRP ਯਾਨੀ 1,800/= ਵਿਚ ਦਿੰਦਾ ਹੈ... ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਕਰੋਗੇ? ਇਨਫੈਕਸ਼ਨ ਹੋ ਗਈ ਹੈ..., ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਜੋ ਐਂਟੀਬਾਇਓਟਿਕ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, ਉਹ 540/= ਰੁਪਏ ਦਾ ਹੈ, ਉਹੀ ਨਮਕ 150/= ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੈਨਰਿਕ। 45/= ਰੁਪਏ... ਪਰ ਕੈਮਿਸਟ ਨੇ ਇਨਕਾਰ ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਕਰੋਗੇ ?? ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ * ਅਲਟਰਾਸਾਊਂਡ ਟੈਸਟ 750/= ਰੁਪਏ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ..., ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਡਿਸਪੈਂਸਰੀ 240/= ਵਿੱਚ ਕਰਵਾਉਂਦੀ ਹੈ! 750/= ਡਾਕਟਰ ਦਾ ਕਮਿਸ਼ਨ 300/= ਰੁਪਏ

ਹੈ! * MRI ਵਿੱਚ ਡਾਕਟਰ ਦਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਰੁ. 2,000/= ਤੋਂ 3,000/= ! * ਡਾਕਟਰਾਂ ਤੇ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਦੀ ਇਹ ਲੁੱਟ, ਇਹ ਨੰਗਾ ਨਾਚ, ਨਿਡਰ, ਨਿਡਰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ! * ਦਵਾਈਆਂ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੀ ਲਾਭੀ ਇੰਨੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ? ? ਕਿ ਇਸ ਨੇ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਬੰਕ ਬਣਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਡਾਕਟਰਾਂ ਅਤੇ ਦਵਾਈਆਂ ਦੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਰਲੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ! ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਮਿਲ ਕੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਬਲੈਕਮੇਲ ਕਰਦੇ ਹਨ...!! ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਸਵਾਲ ਮੀਡੀਆ ਦਿਨ ਰਾਤ ਕੀ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ? * ਪ੍ਰਿੰਸ ਡਿੱਗਿਆ ਟੋਏ 'ਚ..., ਬਿਨਾਂ ਡਰਾਈਵਰ ਤੋਂ ਕਾਰ, ਰਾਖੀ ਸਾਵੰਤ, ਬਿਗਬੋਸ, ਸੱਸ ਤੇ ਸਾਜਿਸ਼,

ਸਾਵਧਾਨ, ਕ੍ਰਾਈਮ ਰਿਪੋਰਟ, ਕ੍ਰਿਕਟਰ ਦੀ ਗਰਲ ਫਰੈਂਡ, ਇਹ ਸਭ ਦਿਖਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਪਰ... ਡਾਕਟਰ, ਹਸਪਤਾਲ ਅਤੇ ਦਵਾਈਆਂ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਇਹ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਲੁੱਟ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਉਂਦੀ? * ਜੇ ਮੀਡੀਆ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਏਗਾ ਤਾਂ ਕੌਣ ਦਿਖਾਏਗਾ? ਕਿਵੇਂ ਰੁਕੇਗੀ ਮੈਡੀਕਲ ਲਾਭੀ ਦੀ ਦਾਦਾਗਿਰੀ? ਇਸ ਲਾਭੀ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਬੇਵੱਸ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ? ਮੀਡੀਆ ਚੁੱਪ ਕਿਉਂ ਹੈ? * 20/= ਆਟੋਰਿਕਸ਼ਾ ਵਾਲੇ ਤੋਂ ਰੁਪਏ ਮੰਗਣ 'ਤੇ, ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਕੀ ਬੋਲਦੇ ਹੋ...! ਪਰ ਡਾਕਟਰ ਨੂੰ ਜੋ ਮੰਗੇ ਦੇ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਰੱਬ ਦਾ ਰੂਪ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਸਾਡੀ ਜਾਨ ਬਚਾਉਣੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਰੱਬ ਰੂਪੀ ਡਾਕਟਰ ਰੱਬ ਤੋਂ ਆਪ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਡਰਦੇ। ਸੂਬੇਦਾਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭੁਲੇਰੀਆ ਮਮਦੋਟ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ 7589155501

ਜਦੋਂ ਕੋਹ-ਕੋਹ ਕੇ ਮਾਰੇ ਸਿੱਖ ਵਿਦਿਆਰਥੀ

5 ਸਤੰਬਰ ਦੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਐਂਡ ਸਿੰਧ ਬੈਂਕ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਗਾਈ ਗਈ। ਅਗਲੇ ਦਿਨ 16 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਸ਼ਹਿਰ 'ਚ ਸ਼ਾਂਤੀ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਸਥਾਨਕ ਪੁਲੀਸ ਤੇ ਕਰਨਾਟਕਾ ਸਪੈਸ਼ਲ ਰਿਜ਼ਰਵ ਪੁਲੀਸ ਫੋਰਸ ਨਾਲ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਮੀਟਿੰਗ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਠੀਕ ਉਸੇ ਸਮੇਂ ਦੰਗਾਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਕਾਲਜ ਵਾਲੇ ਸਿੱਖ ਟਰੱਸਟੀ ਜੋਗਾ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਹੀ ਚਲਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਪੌਲੀਟੈਕਨਿਕ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਕੇ ਉੱਥੋਂ ਦਾ ਸਾਰਾ ਫਰਨੀਚਰ ਲੁੱਟਣ ਉਪਰੰਤ ਅੱਗ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ। ਸਵੇਰੇ 11 ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਦਫਾ 144 ਲੱਗੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇੱਕ ਸਿੱਖ ਐਕਸ ਸਰਵਿਸਮੈਨ ਦਾ ਘਰ ਜਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਉਹ ਪਰਿਵਾਰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਪਹੁੰਚ ਚੁੱਕਾ ਸੀ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਦਾ ਜਾਨੀ ਨੁਕਸਾਨ ਤੋਂ ਬਚਾਅ ਹੋ ਗਿਆ।

ਬਿਦਰ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਕਈ ਵਾਰ 1988 'ਚ ਹੋਏ ਦੰਗਿਆਂ ਬਾਬਤ ਜਿਕਰ ਤਾਂ ਛਿੜਦਾ ਰਿਹਾ ਪਰ ਅੱਲੜ ਉਮਰ ਕਾਰਨ ਉਸ ਬਾਰੇ ਜਿਆਦਾ ਧਿਆਨ, ਰੁਚੀ ਜਾਂ ਸੁਹਿਰਦਤਾ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਈ। ਨਵੰਬਰ 1984 'ਚ ਦਿੱਲੀ 'ਚ ਹੋਈ ਸਿੱਖ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਬਾਰੇ ਭਲੀਭਾਂਤ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ। 4 ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ 1988 ਵਿੱਚ ਕਰਨਾਟਕਾ ਸੂਬੇ ਦੇ ਬਿਦਰ ਸ਼ਹਿਰ 'ਚ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰਾਂ ਦੇ ਦੰਗੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਬਿਦਰ ਸ਼ਹਿਰ, ਜਿੱਥੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਉਦਾਸੀ ਸਮੇਂ ਉੱਥੋਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਖਾਰੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਸੁਣਮ ਉਪਰੰਤ ਆਪਣੇ ਸੱਜੇ ਪੈਰ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰ ਛੋਹ ਨਾਲ ਉਥੇ ਠੰਢੇ-ਮਿੱਠੇ ਜਲ ਦਾ ਚਸ਼ਮਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ, ਜੋ ਕਿ ਅੱਜ ਵੀ ਨਿਰੰਤਰ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸਿੱਖ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਜੋਗਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਹੇਠ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਝੀਰਾ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਟਰੱਸਟ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਟਰੱਸਟ ਅਧੀਨ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪਬਲਿਕ ਸਕੂਲ, ਜੂਨੀਅਰ ਕਾਲਜ, ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਪੌਲੀਟੈਕਨਿਕ ਤੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਕਾਲਜ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਹਸਪਤਾਲ ਵਰਗੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। 1984 ਦੇ ਦੰਗਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਿਆਦਾਤਰ ਸਿੱਖ ਪਰਿਵਾਰ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਬਿਦਰ ਭੇਜਣ ਲੱਗੇ ਸਨ। ਇੱਥੋਂ ਦੇ ਕਾਲਜਾਂ 'ਚ ਜਿਆਦਾਤਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਉੱਤਰੀ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਸਬੰਧਤ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ ਪੰਜਾਬ, ਯੂ.ਪੀ. ਰਾਜਸਥਾਨ ਤੇ ਜੰਮ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਸੂਬਿਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਆਧਾਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਤੇ ਕਰਨਾਟਕਾ ਦੇ ਬੱਚੇ ਵੀ ਪੜ੍ਹਦੇ ਸਨ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਤੇ ਪੌਲੀਟੈਕਨਿਕ ਕਾਲਜ ਦੇ ਜਿਆਦਾਤਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਿੱਸਿਆਂ ਤੋਂ ਆਏ ਹੋਏ ਸਿੱਖ ਸਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਹੋਸਟਲ ਅਜੇ ਬਣਾਏ ਜਾਣੇ ਸਨ, ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਬਿਦਰ ਦੇ ਸਥਾਨਕ ਲੋਕ ਦੂਜੇ ਸੂਬਿਆਂ ਖਾਸ ਕਰ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਉਥੇ ਪੜ੍ਹਨ ਗਏ ਸਿੱਖ ਤੇ ਗੈਰ ਸਿੱਖ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਲਾਈਫ ਸਟਾਈਲ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਸਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਖਾਰ ਖਾਂਦੇ ਸਨ। ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਅਤੇ ਸਥਾਨਕ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਪਿਛਲੇ ਕਾਫੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਤਣਾਅ ਵੱਧਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। 14 ਤੋਂ 16 ਸਤੰਬਰ 1988 ਨੂੰ ਹੋਏ ਬਿਦਰ ਦੇ ਦੰਗਿਆਂ 'ਚ 6 ਸਿੱਖ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋਈ ਅਤੇ 100 ਦੇ ਕਰੀਬ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋਏ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੰਗਿਆਂ 'ਚ 1 ਕਰੋੜ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਸੰਪਤੀ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ। ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਨਾਗਰਿਕ ਏਕਤਾ ਮੰਚ ਦੀ ਟੀਮ ਦੇ 2 ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ 27 ਸਤੰਬਰ ਤੋਂ 1 ਅਕਤੂਬਰ 1988 ਤੱਕ ਬਿਦਰ ਸ਼ਹਿਰ ਤੇ ਆਸਪਾਸ ਦੇ ਇਲਾਕੇ 'ਚ ਜਾ ਕੇ ਉਥੇ ਸਿੱਖ ਤੇ ਗੈਰ ਸਿੱਖ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਥਾਨਕ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਆਗੂਆਂ, ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨਾਲ ਵੀ ਸੰਪਰਕ ਸਾਧਿਆ। ਟੀਮ ਅਨੁਸਾਰ ਸਥਾਨਕ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤ 'ਚ ਆਪਣੀ ਜਿੰਮੇਵਾਰੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਨਿਭਾਈ। 14 ਦੀ ਰਾਤ ਨੂੰ, ਜਦੋਂ ਕੁਝ ਸਿੱਖ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਵਾਲੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਗਾਂਧੀਨਗਰ ਸਥਿਤ ਆਪਣੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਵੱਲ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਸਥਾਨਕ ਹਿੰਦੂ ਲੜਕਿਆਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਨੇ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਗਣੇਸ਼ ਚਤੁਰਥੀ ਦੇ

ਸਮਾਗਮ ਲਈ ਚੰਦਾ ਦੇਣ ਕਿਹਾ ਗਿਆ। ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਉਥੇ ਮੱਚੀ ਹਫੜਾ-ਦਫੜੀ ਦੌਰਾਨ ਸਿੱਖ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨਾਲ ਝਗੜਾ ਤੇ ਕੁੱਟਮਾਰ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਉਪਰੰਤ ਉਹ ਆਪਣੇ ਹੋਰ ਸਾਥੀਆਂ ਨਾਲ ਵਾਪਸ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਪਰਤੇ ਅਤੇ ਸਥਾਨਕ ਤੇ ਸਬੰਧਤ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਝਗੜਾ ਵੱਧ ਗਿਆ, ਜਿਸਦੀ ਜਵਾਬੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਜੋਂ ਦੇਰ ਰਾਤ ਹਿੰਦੂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਘਰਾਂ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਿੱਥੇ ਸਿੱਖ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਰਹਿ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੋਰ ਸਾਥੀਆਂ ਦੀ ਭੰਨਤੋੜ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਾਹਨ ਤੇ ਘਰ ਸਾੜ ਦਿੱਤੇ। ਅਗਲੀ ਸਵੇਰ 15 ਸਤੰਬਰ ਤੋਂ ਨਿਯਮਿਤ ਹਮਲੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ ਜੋ ਕਿ ਉਕਤ ਸਿੱਖ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਹੋਰ ਹਿੱਸਿਆਂ ਤੇ ਕਲੋਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਤੇ ਦੁਕਾਨਾਂ 'ਤੇ ਹੋਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਸਿੱਖ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਤੇ ਏਅਰ ਫੋਰਸ ਤੋਂ ਸੇਵਾ ਮੁਕਤ ਸਿੱਖ ਪਰਿਵਾਰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਸਨ। ਉਸ ਉਪਰੰਤ ਨਵੀਆਂ ਕਲੋਨੀਆਂ 'ਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਸਿੱਖ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਗਾਂਧੀਨਗਰ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਪੈਂਦੇ ਆਪਣੇ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਕਾਲਜ 'ਚ ਆਸਰਾ ਲਿਆ, ਜਿੱਥੇ ਦੁਪਹਿਰ ਸਮੇਂ 500 ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਭੀੜ ਨੇ ਕਾਲਜ ਦੇ ਬਾਹਰੋਂ ਪੱਥਰਾਂ ਨਾਲ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਪੁਲਿਸ ਫੋਰਸ ਨੇ 2 ਵਿਰੋਧੀ ਧੜਿਆਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਰੱਖਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਤਾਂ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਉਸਨੂੰ ਕੋਈ ਖਾਸ ਸਫਲਤਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ। ਉਥੇ ਉਮੜੀ ਦੰਗਾਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਭੀੜ ਤੇ ਸਿੱਖ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕਰਨ ਦੌਰਾਨ ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਐਸ.ਪੀ. ਡਾ. ਬੀ.ਉਮਾਪਥੀ ਵੀ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਉਪਰੰਤ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ 'ਤੇ ਅੱਬਰੂ ਗੈਸ ਅਤੇ ਰਬੜ ਦੀਆਂ ਗੋਲੀਆਂ ਦਾਗੀਆਂ। ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਕਾਲਜ ਦੀ ਛੱਤ ਤੋਂ ਸਾਫ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਬਾਹਰ ਗਾਂਧੀਨਗਰ ਵਿਖੇ ਕਿੱਦਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗਾਂ ਲਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਤੇ ਸਾਮਾਨ ਦੀ ਤੋੜਭੰਨ ਤੇ ਲੁੱਟਮਾਰ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਹ ਸਭ 15 ਦੀ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਗੁਲਬਰਗ ਤੋਂ ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਡੀਆਈਜੀ ਐਸ.ਐਚ. ਪਾਵਾਟੇ ਦੇ ਆਪਣੀ ਫੋਰਸ ਸਮੇਤ ਉਥੇ ਪਹੁੰਚਣ ਤੀਕਰ ਚੱਲਦਾ ਰਿਹਾ। ਭਾਵੇਂ ਬਿਦਰ ਸ਼ਹਿਰ ਤੋਂ ਗੁਲਬਰਗ ਦੀ ਦੂਰੀ 120 ਕਿੱਲੋਮੀਟਰ ਹੈ, ਪਰ ਡੀਆਈਜੀ ਪਾਵਾਟੇ ਉਥੇ ਸ਼ਾਮੀ 5.30 ਵਜੇ ਪਹੁੰਚਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਕਾਲਜ ਕੈਂਪਸ ਤੋਂ ਕੱਢ ਕੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਬਾਹਰਵਾਰ ਪੈਂਦੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਚਰਨਛੋਹ ਪ੍ਰਾਪਤ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਝੀਰਾ ਵਿਖੇ ਪਹੁੰਚਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਮਿਸ਼ਨ 'ਚ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਸਿੱਖ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਬਚਾ ਲਿਆ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ 6 ਨਿਹੱਥੇ ਸਾਥੀ ਦੰਗਾਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਜਾਲ 'ਚ ਫਸ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਿਸ ਤਰਾਂ ਕੋਹ-ਕੋਹ ਕੇ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ, ਉਹ ਕਿਸੇ ਬਿਮਾਰ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਦਰਿੰਗਦੀ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੀ ਨਿਕਲ ਕੇ ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਨੂੰ ਜਾਂਦੀ ਸੜਕ ਵੱਲ ਭੱਜ ਗਏ। ਸ਼ਾਇਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਮੀਦ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਬੱਸ ਫੜ ਕੇ ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਤਾਂ ਉਥੋਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਘਰ ਪਹੁੰਚ ਜਾਣਗੇ। ਪਰ ਹੋਣੀ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਸ ਤਰਾਂ ਬਚ ਕੇ ਜਾਣਾ ਗਵਾਰਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਥੇ ਮੌਜੂਦ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਉਹ ਰਸਤੇ 'ਚ ਮੌਜੂਦ ਦੰਗਾਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਧੱਕੇ ਚੜ੍ਹ ਗਏ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਓਨੀ ਦੇਰ ਤੱਕ ਤੇਜਪਾਰ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨਾਲ ਵਾਰ ਕਰਦੇ ਰਹੇ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਸੱਲੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਕਿ ਇਹ ਮਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਬਿਦਰ-ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਮੁੱਖ ਸੜਕ ਤੋਂ ਕੁਝ ਕੁ ਗਜ਼ ਦੀ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚਲੇ ਖੂਹ 'ਚੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਤਲ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ 18 ਸਤੰਬਰ 1988 ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਚਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਵੱਢੀਆਂ-ਕੱਟੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਬਰਾਮਦ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਇੱਕ ਸਥਾਨਕ ਨੇਤਾ ਕਾਸ਼ੀਨਾਥ ਰਾਓ ਬੁਲੇਰੇ ਦੇ ਫਾਰਮੇਸੀ ਕਾਲਜ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ, ਕੁਰੂਕਸ਼ੇਤਰ ਦੇ ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਦੇ ਉਪਕਾਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਵੀ ਬੜੀ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਮੌਤ ਦੇ ਘਾਟ ਉਤਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਆਰਾ ਮਿੱਲ 'ਚ ਆਰੇ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹੇ ਹੋਏ ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਾਂ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੀ ਜਾਨ ਇਸ ਕਾਰਨ ਬਚ ਗਈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਵਕਤ ਬੱਤੀ ਚਲੀ ਗਈ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੂੰ ਸਕੂਟਰ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਚਿੱਚਣ ਉਪਰੰਤ ਜ਼ਖਮੀ ਹਾਲਤ 'ਚ ਛੱਡ ਕੇ ਭੱਜ ਗਏ।

ਅਮਰਥੀਰ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਸਰਹਿੰਦ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਫਤਿਹਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਮੋਬਾਈਲ ਨੰ: 9888940211

ਨਾਗਰਿਕ ਏਕਤਾ ਮੰਚ ਦੀ ਟੀਮ ਦੇ ਉਹ 2 ਮੈਂਬਰ 18 ਸਾਲਾ ਇਲੈਕਟ੍ਰੋਨਿਕਸ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਸਾਲ ਦੇ ਬਠਿੰਡਾ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਵੀ ਮਿਲੇ, ਜਿਸ ਦੇ ਸਰੀਰ 'ਤੇ 12 ਜ਼ਖਮ ਸਨ। ਪੁਲੀਸ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਬੇਸੂਰਤ ਪਏ ਨੂੰ ਬਿਦਰ ਦੇ ਹਸਪਤਾਲ ਦਾਖਲ ਕਰਵਾਇਆ, ਜਿੱਥੋਂ ਉਸਨੂੰ ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਦੇ ਓਸਮਾਨੀਆਂ ਹਸਪਤਾਲ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ। ਉਪਰੰਤ ਉਸਦੇ ਕਿਸਾਨ ਪਿਤਾ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਦੇ ਅਪੋਲੋ ਹਸਪਤਾਲ 'ਚ ਦਾਖਲ ਕਰਵਾਇਆ। ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਨਾਂ ਦੇ ਸਿੱਖ ਵਪਾਰੀ ਦਾ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ, ਕੈਮਿਸਟ ਦਾ ਸਟੋਰ, ਇੱਕ ਗੋਦਾਮ ਤੇ ਇੱਕ ਮੈਸ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਇਆ। 15 ਸਤੰਬਰ ਦੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਐਂਡ ਸਿੰਧ ਬੈਂਕ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਗਾਈ ਗਈ। ਅਗਲੇ ਦਿਨ 16 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਸ਼ਹਿਰ 'ਚ ਸ਼ਾਂਤੀ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਸਥਾਨਕ ਪੁਲੀਸ ਤੇ ਕਰਨਾਟਕਾ ਸਪੈਸ਼ਲ ਰਿਜ਼ਰਵ ਪੁਲੀਸ ਫੋਰਸ ਨਾਲ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਮੀਟਿੰਗ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਠੀਕ ਉਸੇ ਸਮੇਂ ਦੰਗਾਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਕਾਲਜ ਵਾਲੇ ਸਿੱਖ ਟਰੱਸਟੀ ਜੋਗਾ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਹੀ ਚਲਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਪੌਲੀਟੈਕਨਿਕ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਕੇ ਉੱਥੋਂ ਦਾ ਸਾਰਾ ਫਰਨੀਚਰ ਲੁੱਟਣ ਉਪਰੰਤ ਅੱਗ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ। ਸਵੇਰੇ 11 ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਦਫਾ 144 ਲੱਗੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇੱਕ ਸਿੱਖ ਐਕਸ ਸਰਵਿਸਮੈਨ ਦਾ ਘਰ ਜਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਉਹ ਪਰਿਵਾਰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਗੁਰਦੁਆਰੇ

ਪਹੁੰਚ ਚੁੱਕਾ ਸੀ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਦਾ ਜਾਨੀ ਨੁਕਸਾਨ ਤੋਂ ਬਚਾਅ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੰਗਿਆਂ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਨੂੰ ਆਰਥਿਕ ਸੰਦਰਭ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਬਿਦਰ ਸ਼ਹਿਰ 'ਚ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਦੀ ਮਨਜੂਰੀ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਕੈਪੀਟੇਸ਼ਨ ਫੀਸ ਆਧਾਰਤ ਤਣਾਅ ਸੀ। ਇੱਥੇ ਕਈ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ ਜੋਗਾ ਸਿੰਘ, (ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਝੀਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਝੀਰਾ ਸਾਹਿਬ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨਲ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਦਾ ਮੁਖੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਵਿਦਿਅਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ) ਵੀ ਇੱਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਸੀ। ਦੂਜੀਆਂ ਵਿਰੋਧੀ ਵਿੱਦਿਅਕ ਸੰਸਥਾਇਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਇਕ 'ਨਾਗਰਿਕ ਕਮੇਟੀ' ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਦੀ ਦੌੜ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਭਾਜਪਾ ਸਕੱਤਰ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਾਸ਼ੀਨਾਥ ਰਾਓ ਬੁਲੇਰੇ ਵੀ ਇਸ ਦੌੜ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਵਪਾਰਕ ਮੁਕਾਬਲੇਬਾਜ਼ੀ ਤੇ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਨੂੰ ਫਿਰਕੂ ਮੌਜ਼ ਦੇਣ ਲਈ ਸਥਾਨਕ ਫਿਰਕੂ ਨੇਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਨੇ 2 ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਨਫਰਤ ਫੈਲਾਉਣ ਲਈ ਜਮੀਨ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਬਾਰੇ ਮੀਡੀਆ ਵਿਚ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਆ ਰਹੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਪ੍ਰਭਾਵ ਫੈਲਾਇਆ ਕਿ ਇੱਥੇ ਸਿਰਫ ਹਿੰਦੂ ਹੀ ਮਾਰੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਜਾਣਬੂਝ ਕੇ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਸਿੱਖ ਸੰਭਾਵੀ ਅੱਤਵਾਦੀ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਬਿਦਰ ਨੂੰ ਖਤਰਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਿ ਇਸ ਦੀ ਆੜ ਹੇਠ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਮੁੱਦਾ ਬਣਾ ਕੇ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਦੀ ਦਾਅਵੇਦਾਰੀ ਨੂੰ ਜੋਗਾ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਖੋਹ ਕੇ ਉਹ ਆਪ ਇਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਣ। 1988 ਵਿਚ ਬਿਦਰ ਵਿਖੇ ਹੋਏ ਹਿੰਦੂ-ਸਿੱਖ ਦੰਗਿਆਂ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅਖਬਾਰਾਂ 'ਚ ਛਪਣ ਵਿਚ ਬੇਲੋੜੀ ਦੇਰੀ ਹੋਈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਗੜਬੜੀ 14 ਤੋਂ 16 ਸਤੰਬਰ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਈ ਸੀ, ਪਰ ਲਗਭਗ ਇੱਕ ਹਫ਼ਤਾ ਬਾਅਦ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪ੍ਰੈਸ ਨੇ ਇਹਨਾਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ। ਮੰਨ ਲਈਏ ਕਿ 14 ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ 2 ਗਰੁੱਪਾਂ ਦੀ ਆਪਸੀ ਖਹਿਬਾਜ਼ੀ ਕਾਰਨ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਅਗਲੇ 2 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਘਟਨਾਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਵਿਉਂਤਬੰਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਝਲਕਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਸਿਰਫ ਤੇ ਸਿਰਫ ਸਿੱਖਾਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਅਤੇ ਅਦਾਰਿਆਂ 'ਤੇ ਹਮਲੇ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਬਿਦਰ ਦੰਗਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਸਟਿਸ ਸਿਆਮਸੁੰਦਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰਤ ਨਿਆਂਇਕ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ 3 ਮਹੀਨਿਆਂ 'ਚ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਸੌਂਪਣੀ ਸੀ। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 2 ਸਦਭਾਵਨਾ ਕਮੇਟੀਆਂ ਵੀ ਬਣਾਈਆਂ ਸਨ, ਪਹਿਲੀ ਵਿੱਚ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਨਾਲਾ, ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਜਨਰਲ ਜਗਦੀਸ ਅਰੋੜਾ ਅਤੇ ਆਈ.ਕੇ. ਗੁਜਰਾਲ ਵਰਗੀਆਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਖਸ਼ੀਅਤਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ, ਜਦਕਿ ਦੂਜੀ 'ਚ ਕਰਨਾਟਕ ਦੇ ਵਿਧਾਇਕ ਸ਼ਾਮਿਲ ਸਨ। ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ 29 ਸਤੰਬਰ 1988 ਤੱਕ 104 ਲੋਕ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਤੇ 3 ਕਤਲ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। 86 ਬੈਚ ਦਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਕਸ਼ਮੀਰ ਸਿੰਘ ਸ਼ਾਹੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਅੱਖੀਂ ਵੇਖਿਆ ਤੇ ਵਾਚਿਆ, ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਬਿਦਰ ਦੇ ਸਥਾਨਕ

ਲੋਕ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਵਧੀਆ ਰਹਿਣ ਸਹਿਣ ਅਤੇ ਖਾਣ ਪੀਣ ਦੇ ਢੰਗ ਤਰੀਕਿਆਂ ਤੋਂ ਖਾਰ ਖਾਂਦੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਕੱਪੜੇ ਚੁੱਕਣੇ ਵੀ ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਸੀ, ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਥੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਲੁੱਟਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਕਸ਼ਮੀਰ ਸਿੰਘ ਸ਼ਾਹੀ ਹੋਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਉਹ 20-25 ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਹਾਕੀਆਂ ਤੇ ਕਿਰਪਾਨਾਂ ਸਮੇਤ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਬਾਜ਼ਾਰ 'ਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਘਰਾਂ 'ਚ ਰਹਿੰਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੂੰ ਲੱਭਣ ਤੁਰ ਪਏ। ਇਕੱਲੇ-ਦੁਕੱਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਸੁਣ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਰਲਦੇ ਗਏ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਰਬੜ ਦੀਆਂ ਗੋਲੀਆਂ ਵੀ ਚਲਾਈਆਂ। ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਨੇੜਲੇ ਧਾਰੀਵਾਲ ਸ਼ਹਿਰ ਦਾ ਫਾਰਮੇਸੀ ਕਾਲਜ ਦਾ ਇੱਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਡਰ ਕੇ ਭੱਜ ਗਿਆ। ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਵੀ ਦਿੱਤੀਆਂ ਕਿ ਡਰਨ ਦੀ ਜਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਪਰ ਉਹ ਨਾ ਰੁਕਿਆ। ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਅੱਗੇ ਜਾ ਕੇ ਉਹ ਦੰਗਾਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਧੱਕੇ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ ਤੇ ਉਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਜਾਨੋਂ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਇੱਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਹੋਸਟਲ ਨੇੜਲੇ ਕਿਸੇ ਲੋਕ 'ਚ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ, ਜਿਸਨੂੰ ਲੋਕ 'ਚੋਂ ਕੱਢ ਕੇ ਉਸ ਦਾ ਵੀ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਗੁਰਦੁਆਰੇ 'ਚ ਮੌਜੂਦ ਕਾਰ ਸੇਵਾ ਵਾਲੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਬਾਬੇ ਨੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕੀਤੀ। ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਲੈਂਡਲਾਈਨ ਫੋਨ ਤੋਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਫੋਨ ਵੀ ਕਰਵਾਏ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਟਰੱਕ ਕਾਲ ਐਕਸਚੇਂਜ 'ਚੋਂ ਬੁੱਕ ਕਰਵਾਉਣੀ ਪੈਂਦੀ ਸੀ ਪਰ ਐਕਸਚੇਂਜ ਵਾਲੇ ਬਾਰ-ਬਾਰ ਫੋਨ ਕੱਟ ਦਿੰਦੇ ਸਨ। ਕਸ਼ਮੀਰ ਸਿੰਘ ਸ਼ਾਹੀ ਹੋਰਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰਾਂ ਯਾਦ ਹੈ ਕਿ ਸਾਹਮਣੇ ਤੋਂ ਫੋਨ ਕਿਸੇ ਹੈਦਰ ਅਲੀ ਨਾਮਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਚੁੱਕਿਆ ਤੇ ਉਸਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਦੱਸੋ ਕਿਸਨੂੰ ਫੋਨ ਮਿਲਾਉਣਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਅਨੰਦ ਬਖਸ਼ੀ ਨੂੰ ਫੋਨ ਮਿਲਾਇਆ, ਜਿਸਦਾ ਦੋਹੜਾ ਵੀ ਬਿਦਰ ਪੜ੍ਹਦਾ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਉਸ ਵੇਲੇ ਸਾਬਕਾ ਮੰਤਰੀ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਦਾ ਕੋਈ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਜਾਂ ਜਾਣਕਾਰ ਸੀ। ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਸੰਪਰਕ ਸਾਧਣ ਉਪਰੰਤ ਹੀ ਗੁਲਬਰਗ ਤੋਂ ਸਪੈਸ਼ਲ ਬਟਾਲੀਅਨ ਪਹੁੰਚੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਬੱਸਾਂ ਰਾਹੀਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਕਾਲਜ ਤੋਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਉਹ ਮਦਦ ਨਾ ਕਰਦੇ ਤਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਹੋਰ ਵਧੇਰੇ ਜਾਨੀ ਮਾਲੀ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋ ਜਾਂਦਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇੱਕ ਅਖਬਾਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸੰਪਾਦਕ ਦੇ ਘਰ ਫੋਨ ਮਿਲਾਇਆ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਰੀ ਗੱਲਬਾਤ ਦੱਸੀ। ਇਸ ਤਰਾਂ ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਅਖਬਾਰ 'ਚ ਖਬਰ ਲੱਗੀ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇੱਕ ਗੱਲ ਹੋਰ ਵੀ ਸਾਬਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 'ਚ ਭੜਕੇ ਦੰਗਾਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਜਿਹੜੇ 6 ਸਿੱਖ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦਾ ਕਤਲ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਉਹ ਬਾਜ਼ਾਰ 'ਚ ਸਹਿਜ ਸੁਭਾਅ ਘੁੰਮਦੇ ਭੀੜ ਦੇ ਅੜਕੇ ਚੜ੍ਹ ਗਏ ਸਨ। ਭਾਵ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਦੰਗਾਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਕਾਲਜ ਕੈਂਪਸ ਜਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਅੰਦਰ ਵੜਣ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਈ। ਇਹ ਸਿਹਰਾ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਏਕੇ ਨੂੰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੀ ਕਾਵਿ ਭਾਸ਼ਾ, ਰੂਪ ਅਤੇ ਸੰਚਾਰ ਵਿਧੀ

(ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੇ 350 ਸਾਲਾ ਸ਼ਹੀਦੀ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ)

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ, ਪੰਜਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੇ ਸਰਤਾਜ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਪੋਤੇ ਸਨ। ਜੁਲਮ ਨਾ ਸਹਿਣਾ, ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਦੇਣਾ, ਅਤੇ ਜੁਲਮ ਵਿਰੁੱਧ ਡਟਣਾ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਖੂਨ ਅਤੇ ਵਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚੋਂ ਮਿਲਿਆ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਫਿਲਾਸਫੀ (ਦਰਸ਼ਨ) ਬੜੀ ਗੂੜ੍ਹ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਹਰ ਇੱਕ ਨੂੰ 'ਜਿਉਣ ਦੇ ਹੱਕ' ਦੇਣ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਨੌਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਨੂੰ 12 ਜੁਲਾਈ 1675 ਈਸਵੀ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ? ਹੀ ਦੀਵਾਨ ਭਾਈ ਮਤੀ ਦਾਸ ਜੀ, ਭਾਈ ਸਤੀ ਦਾਸ ਜੀ ਅਤੇ ਭਾਈ ਦਿਆਲ ਦਾਸ ਜੀ (ਜੋ ਕਿ ਤਿੰਨੋਂ ਸਕੇ ਭਰਾ ਸਨ) ਉਸੇ ਦਿਨ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬਸੀ ਪਠਾਣਾਂ ਦੇ ਕਿਲੇ ਵਿੱਚ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਨੂੰ 05 ਨਵੰਬਰ 1675 ਈਸਵੀ ਨੂੰ ਲੋਹੇ ਦੇ ਪਿੰਜਰੇ ਵਿੱਚ ਕੈਦ ਕਰਕੇ ਦਿੱਲੀ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਕੈਦ ਕਰਕੇ ਲਿਆਉਣ ਦਾ ਅਰਥ ਸੀ ਜ਼ਾਲਮ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਦਾ ਖੋਖਲਾ ਹੋਣਾ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਦਿੱਲੀ, ਭਾਈ ਮਤੀ ਦਾਸ ਜੀ, ਭਾਈ ਸਤੀ ਦਾਸ ਜੀ ਅਤੇ ਭਾਈ ਦਿਆਲ ਦਾਸ ਜੀ ਨੂੰ ਵੀ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਸ਼ਹੀਦ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਭਾਈ ਮਤੀ ਦਾਸ ਜੀ ਨੂੰ ਆਰੇ ਨਾਲ ਚੀਰ ਕੇ ਸ਼ਹੀਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਫਿਰ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਭਾਈ ਦਿਆਲ ਜੀ ਨੂੰ ਉਬਲਦੀ ਦੇਗ ਵਿੱਚ ਉਬਾਲ ਕੇ ਸ਼ਹੀਦ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਭਾਈ ਸਤੀ ਦਾਸ ਜੀ ਨੂੰ ਰੂ ਵਿੱਚ ਲਪੇਟ ਕੇ ਜਿਉਂਦਿਆਂ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਗਾ ਕੇ ਸ਼ਹੀਦ ਕੀਤਾ। ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਨੂੰ ਸ਼ਹੀਦ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜ਼ਾਲਮ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਦਾ ਹੁਕਮ ਸੀ ਕਿ ਧੜ ਦੇ ਚਾਰ ਟੋਟੇ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਚਾਰੋਂ ਦਰਵਾਜ਼ਿਆਂ ਤੇ ਟੰਗ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ। ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਇਹ ਸਾਜਿਸ਼ ਭਾਈ ਜੈਤਾ ਜੀ (ਬਾਬਾ ਜੀਵਨ ਸਿੰਘ) ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਥੀ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਕਾਮਯਾਬ ਨਾ ਹੋਣ ਦਿੱਤੀ। ਰਾਤ ਦੇ ਹਨੇਰੇ ਵਿੱਚ ਭਾਈ ਜੀਵਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਸੀਸ ਚੁੱਕ ਕੇ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਵੱਲ ਨੂੰ ਚਾਲੇ ਪਾ ਦਿੱਤੇ। ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਹੁਰਾ ਸਾਹਿਬ ਲੱਖੀ ਸ਼ਾਹ ਵਣਜਾਰਾ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ? ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਧੜ ਆਪਣੇ ਘਰ ਲਿਜਾ ਕੇ ਸਤਿਕਾਰ ਅਤੇ ਮਰਿਆਦਾ ਤਹਿਤ, ਸਮੇਤ ਘਰ ਸਸਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਨੌਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਅਤੇ ਸੁਨੇਹੇ ਨੂੰ ਲੁਕਾਈ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਈ ਗੀਤ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਮਾਨਵਤਾ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਦੇਣ ਲਈ ਯਾਤਰਾਵਾਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਜਦੋਂ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਪੂਰਬ ਵੱਲ ਅਸਾਮ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਮਿਜ਼ੋਰਮ ਵੱਲ ਯਾਤਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਸਥਾਨਕ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਫੈਲਾਉਣ ਲਈ ਗੁਫਤਾਰੂ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਰਚਿਤ ਬਾਣੀ ਮਾਨਵਤਾ ਹਿਤੈਸ਼ੀ

ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਇਸ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨੂੰ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਫੈਲਾਇਆ ਕਿ ਧਰਤੀ ਦੇ ਹਰ ਬਾਸ਼ਿਦੇ ਨੂੰ ਜਿਉਣ ਦਾ ਪੂਰਨ ਹੱਕ ਹੈ। ਹਰ ਮਨੁੱਖ ਦੇ, ਧਰਮ ਦੇ, ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੀ ਨੌਵੀਂ ਗੱਦੀ ਉੱਤੇ ਬੈਠਦੇ ਹਨ ਤਾਂ, ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਆਪੋ ਧਾਰੀ, ਪਾਖੰਡਵਾਦ, ਅਤੇ ਅਰਾਜਕਤਾ ਫੈਲੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਹਰ ਕੋਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਧਰਮ ਦਾ ਠੇਕੇਦਾਰ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤੀਵਾਨ ਸਮਝਦਾ ਸੀ। ਅੱਠਵੇਂ ਗੁਰੂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਪਰਵਚਨ- 'ਗੁਰੂ ਲਾਧੋ ਰੋ', ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਖੋਜ ਦਾ ਇਕ ਸਾਰਥਿਕ ਕਦਮ ਸੀ। ਅੱਠਵੇਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੀ ਨੌਵੀਂ ਗੱਦੀ ਉੱਤੇ ਹਰ ਕੋਈ ਦਾਅਵੇਦਾਰੀ ਦਾ ਹੱਕ ਜਤਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਤਿਹਾਸਕ ਹਵਾਲਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਵਪਾਰੀ ਮੱਖਣ ਸ਼ਾਹ ਲੁਭਾਣੇ ਨਾਲ? ਵਾਪਰੀ ਘਟਨਾ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਨੌਵੇਂ ਗੁਰੂ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਤੇਗ (ਤਲਵਾਰ) ਚਲਾਉਣ ਦੇ ਧਨੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਹੀ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਨਾਮਕਰਨ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਜੱਦੀ ਪੁਸ਼ਤੀ ਖੂਨ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਭਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦਾਦਾ ਪੰਜਵੇਂ ਗੁਰੂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਅੰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਰੂਪਮਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੀ ਕਾਵਿ ਰਚਨਾ ਵਿੱਚ ਕਾਵਿ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਬਾਣੀ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸਪਾਰਟ, ਸੁਗਮ ਅਤੇ ਰੂਪਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਰਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲਿਖਤ ਵਿੱਚ ਰੁਦਨ, ਹਾਸਾ, ਵਾਕਿਆ ਅਤੇ ਵਾਕਾਂਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਥੋੜ੍ਹੇ-ਥੋੜ੍ਹੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਾਵਿ ਰਚਨਾ ਵਿੱਚ ਆਤਮਿਕ, ਜਾਗਰੂਕਤਾ, ਸੱਚਾਈ, ਨੈਤਿਕਤਾ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਨਿਆਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਾਵਿ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਰਸਾਂ, ਵਿਆਖਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਉਚਾਰਣ ਦੀ ਸਪਾਰਟਤਾ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਨਮੂਨਾ:-

:-ਹਰਖ ਸੋਗ ਤੇ ਰਹੈ ਅਤੀਤਾ
ਤਿਨਿ ਜਗਿ ਤਤੁ ਪਛਾਨਾ ॥:-

ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੀ ਸੰਚਾਰ ਵਿਧੀ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਬਾਣੀ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸਰਲ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਵਿਤਾ, ਗੀਤ ਅਤੇ ਕਥਾ ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਤੱਕ ਆਪਣੇ ਸੁਨੇਹੇ ਪਹੁੰਚਾਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਫ਼ ਤੇ ਸਪਾਰਟ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਹਰ ਵਰਗ ਦੇ ਲੋਕ ਅਸਾਨੀ ਨਾਲ ਸਮਝ ਸਕਣ।

:-ਸਾਧੋ ਗੋਬਿੰਦ ਕੇ ਗੁਨ ਗਾਵਉ ॥:-

ਮਾਨਸ ਜਨਮੁ ਅਮੋਲਕੁ ਪਾਇਓ ਬਿਰਥਾ ਕਾਹਿ ਗਵਾਵਉ ॥:-

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੁਆਰਾ ਉਦਾਸੀਆਂ (ਯਾਤਰਾਵਾਂ) ਦੀ

ਨਿਯੰਤਰਕ

ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ

ਮੁੱਖ ਸੰਪਾਦਕ: ਪਿਤਮਤ ਕੇਰ ਪੀਤ ਖਰਾ ਸੱਚ

ਅੰਤਿਮਪਾਲ ਕਲਰ

ਸੰਪ. 8699693680

ਪਰੰਪਰਾ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਨੇ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਪੂਰਵ ਵੱਲ ਅਸਾਮ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਵੀ ਅੱਗੇ ਮਿਜ਼ੋਰਮ, ਮਣੀਪੁਰ, ਤਿਰਪੁਰਾ ਆਦਿ ਤੱਕ ਬਾਣੀ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀ ਸੋਚ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਪਰਪੱਕ ਕੀਤਾ। ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਯਾਤਰਾਵਾਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸਬੂਤ ਸਿੱਧ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਆਪਣੀਆਂ ਯਾਤਰਾਵਾਂ ਦੌਰਾਨ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਚਰਚਾ, (ਗੋਸ਼ਟ, ✪✪✪✪) ਸੰਮੇਲਨ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਵੀ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ? ਸੰਪਰਕ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਜੁਲਮ ਵਿਰੁੱਧ ਆਵਾਜ਼ ਬੁਲੰਦ ਕਰਨ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੰਚਾਰ ਵਿਧੀ ਨੇ ਹਰ ਇੱਕ ਨੂੰ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ, ਜੋ ਆਤਮਿਕ ਉੱਨਤੀ, ਜੁਲਮ ਖ਼ਾਲਾਫ਼ ਆਵਾਜ਼ ਬੁਲੰਦ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਨੂੰ ਵਧਾਉਂਦੀ ਸੀ।

:-ਮਨ ਕੀ ਮਨ ਹੀ ਮਾਹਿ ਰਹੀ ॥:-

ਨਾ ਹਰਿ ਭਜੇ ਨ ਤੀਰਥ ਸੇਵੇ ਚੋਟੀ ਕਾਲਿ ਗਹੀ ॥:-

ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੀ ਭਾਰਤੀ ਪੂਰਬ ਯਾਤਰਾ ਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਉੱਤੇ ਕਾਫ਼ੀ ਗਹਿਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਰਿਹਾ। ਅਸਾਮ ਦੀਆਂ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀਆਂ ਅਤੇ ਆਦਤਾਂ ਨਾਲ? ਸੰਪਰਕ ਕਰਨ ਨਾਲ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉੱਥੋਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਆਧਿਆਤਮਿਕਤਾ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਸ਼ੈਲੀਆਂ, ਗੀਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸਮਝਿਆ। ਇਸ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਤਮਿਕਤਾ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਦੀ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

:-ਯਾ ਭੀਤਰਿ ਜੋ ਰਾਮੁ ਬਸਤੁ ਹੈ ਸਾਚੇ ਤਾਹਿ ਪਛਾਨੋ ॥:-

ਇਹ ਜਗੁ ਹੈ ਸੰਪਤਿ ਸੁਪਨੇ ਕੀ ਦੇਖਿ ਕਹਾ ਐਛਾਨੋ ॥:-

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਾਵਿ ਰਚਨਾ ਵਿੱਚ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੰਸਕਾਰਾਂ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਨ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਵਧੀ, ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵਿਸ਼ਾਲ ਅਤੇ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਸਾਮ ਯਾਤਰਾ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਾਵਿ ਰਚਨਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਵ ਭਰ ਦੇ ਸੰਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ।

ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਦਾ ਮੁੱਖ ਦਰਸ਼ਨ ਅਦ?ਵੈਤ ਵਰਤਮਾਨ, ਸੱਚਾਈ, ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀ ਸੋਚ, ਜੁਲਮ ਖ਼ਾਲਾਫ਼ ਵਿਰੋਧਤਾ ਅਤੇ ਆਤਮਿਕ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਉੱਤੇ ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਵਿੱਚ ਮਨੁੱਖਤਾ, ਦਯਾ, ਅਤੇ ਨੈਤਿਕਤਾ ਦੀ ਵਧੀਕ ਮਹੱਤਤਾ ਹੈ। ਉਹ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਏਕਤਾ, ਭਾਈਚਾਰੇ, ਅਤੇ ਸੱਚੇ ਇਸ਼ਕ ਦੀ ਤਾਲੀਮ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦੇ ਸੱਚ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਅਤੇ ਉਸ ਨਾਲ ਪ੍ਰੌੜ ਸੰਬੰਧ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਤਮਿਕ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ, ਧਰਮ ਦੇ ਅਸਲੀ ਮੱਠਤਵ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਤਮ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਸਾਧਣ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਇੱਕ ਸਮੂਹਿਕ ਆਤਮਿਕ

ਉੱਨਤੀ, ਸਮਾਜਿਕ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀ, ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਨਿਆਂ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਹੈ।

ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੀ ਕਾਵਿ ਭਾਸ਼ਾ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੰਚਾਰ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੀ। ਉਹ ਆਪਣੀ ਸਮੁੱਚੀ ਰਚਨਾ ਵਿੱਚ ਸਪਾਰਟ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਸਰਲ ਤੇ ਸਮਝਣ ਵਿੱਚ ਆਸਾਨ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਤਾਂ ਜੋ ਹਰ ਕੋਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨੂੰ ਅਸਾਨੀ ਨਾਲ ਸਮਝ ਸਕੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਚਨਾ ਦਾ ਮੂਲ ਸਿਧਾਂਤ ਸੀ -ਜੀਓ ਅਤੇ ਜਿਉਣ ਦਿਓ:-, ਇਹ ਫਲਸਫਾ ਹੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਤੱਕ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਮਾਰਗ ਦਰਸ਼ਕ ਰਿਹਾ। ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਦਾ ਸੰਚਾਰ ਕਵਿਤਾ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਜੋ ਮਨ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਆਤਮਿਕ ਉੱਤਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦਿੰਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਸਾਰੇ ਸਮਾਜ ਲਈ ਬਰਾਬਰਤਾ ਦਾ ਇਕ ਮੂਲ ਸੰਦੇਸ਼ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦੀ ਹੈ।

ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਦਾ ਰੂਪ ਅਕਸਰ, ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਸਾਫ਼ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ, ਨਿਆਂ, ਧਰਮ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੇ ਉੱਤੇ ਕੇਂਦਰਿਤ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਥਾਵਾਂ ਤੇ ਸੱਚਾਈ, ਧਰਮ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਲੜਾਈ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨਿਆਂ ਦੇਣ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਰਚਨਾ ਵਿੱਚ ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਦੀ ਰੱਖਿਆ, ਹਿੰਸਾ ਦਾ ਵਿਰੋਧ, ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੇ ਅਦਾਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੀ ਕਾਵਿ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਤਾਂ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਉੱਪਰ ਬਾਕੀ ਦੀਆਂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਾਵਿ ਰਚਨਾ ਵਿੱਚ ਵੱਖ ਵੱਖ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਆਉਣਾ, ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਯਾਤਰਾਵਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਕਬੂਲਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਾਵਿ ਰਚਨਾ ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਮਤਭੇਦਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰ, ਜਾਗਰੂਕਤਾ, ਸੱਚਾਈ, ਨੈਤਿਕਤਾ, ਸਮਾਜਿਕ, ਰਾਜਨੀਤਕ ਨਿਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਾਵਿ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਰਸਾਂ, ਵਿਆਖਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਉਚਾਰਣ ਦੀ ਸਪਾਰਟਤਾ ਧਾਰਮਿਕ ਪੱਖ ਵੀ ਉੱਤੇਜਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੀ ਕਾਵਿ ਰਚਨਾ ਸਮੁੱਚੀ ਮਾਨਵਤਾ ਲਈ ਆਸਾਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਰਨਾਦਾਇਕ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਸਿਰਫ਼ ਧਾਰਮਿਕ ਜਾਂ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਮਨੁੱਖਤਾ ਲਈ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ, ਇਸ ਫਿਲਾਸਫੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੀ ਸੇਵਾ, ਧਰਮ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ, ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਦੀ ਲੜਾਈ, ਭਾਈਚਾਰਕ ਸਾਂਝ ਸਭ ਤੋਂ (ਸ਼੍ਰੇਸ਼ਟ) ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਨੇ ਮਾਨਵਤਾ ਨੂੰ ਇਹ ਸਿਖਾਇਆ ਕਿ ਮਨੁੱਖੀ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਅਨਿਆਂ ਦੇ ਖ਼ਾਲਾਫ਼ ਹਮੇਸ਼ਾ ਜ਼ਮੀਰ ਦਾ ਚੇਤਨ ਰਹਿਣਾ ਹੀ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤਵਾਦੀ ਹੋਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨੌਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਤੱਕ ਜੁਲਮ ਅਤੇ ਜ਼ਾਲਮ ਨੂੰ ਲਲਕਾਰਦੀ, ਮਨੁੱਖਤਾ ਲਈ ਰਾਹ ਦਸੇਗਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦਾ ਸਰੋਤ ਬਣੀ ਰਹੇਗੀ।

ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਸੁਧਾਰ ਘਰ ਜਾਂ ਵਿਗਾੜ ਘਰ?

ਕੋਰੋਨਾ ਦਾ ਕਹਿਰ ਵੇਖ ਕੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਸੂਬਿਆਂ ਨੂੰ ਕੂਚ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਚਿੰਤਾ ਬਣੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਕਣਕ ਦੀ ਵਾਢੀ ਕਿਵੇਂ ਹੋਵੇਗੀ ਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਝੋਨਾ ਕਿਵੇਂ ਲੱਗੇਗਾ? ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਦਿਨ ਰਾਤ ਇਸ ਦਾ ਫਿਕਰ ਲਗਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਮੈਂ ਸਦਕੇ ਜਾਵਾਂ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਜਿਹਨਾਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਅੱਖੇ ਸਮੇ ਕਦੇ ਵੀ ਪਿੱਠ ਨਹੀਂ ਵਖਾਈ। ਸਾਰੇ ਹੀ ਨੌਜਵਾਨ ਤੇ ਬੁੱਢੇ ਮੰਡੀਆਂ ਵਿਚ ਆ ਗਏ। ਦਿਨ ਰਾਤ ਮਿਹਨਤ ਕਰਕੇ ਕਣਕ ਦੇ ਸੀਜਨ ਨੂੰ ਸਹੀ ਸਲਾਮਤ ਸਿਰੇ ਲਾ ਦਿਤਾ। ਹੁਣ ਸਾਰਿਆਂ ਦੀ ਸੋਚ ਇਹੋ ਸੀ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਨਾ ਕਿਵੇਂ ਕਰਕੇ ਝੋਨੇ ਦੀ ਲਵਾਈ ਵਾਸਤੇ ਆਪਣੀ ਆਪਣੀ ਲੋਬਰ ਪਕੀ ਕਰ ਲਈਏ। ਜਿਮੀਦਾਰ ਇਕ ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਚੋਰੀ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੇ ਘਰ ਜਾਂਦੇ? ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਝੋਨਾ ਲਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਪੱਕਾ ਕਰਕੇ ਆਉਂਦੇ। ਮੈਂ ਵੀ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਕਿਉਂ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਰਹਾਂ? ਮੈਂ ਵੀ ਆਪਣੇ ਜਾਣਕਾਰ ਮਜ਼ਦੂਰ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਘਰ ਗਿਆ। ਮੈਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਸਾਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਬੜਾ ਖੁਸ਼ ਹੋਇਆ। ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਸਤਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਬੁਲਾਈ ਤੇ ਮੈਂ ਵੀ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸਤਿਕਾਰ ਦਿਤਾ। ਮੁਖੇ ਦੀ ਘਰ ਵਾਲੀ ਰਾਜ਼ੀ ਕਹਿੰਦੀ ਭਾਉ ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਖੁਸ਼ ਤਾਂ ਹੋਏ ਹਾਂ ਅੱਜ ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੇ ਘਰ ਕਿਵੇਂ? ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਇਛਾ ਨਾ ਕਰੋ ਅਕਸਰ ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੇ ਹੀ ਹੋ? ਆਪਣਿਆਂ ਦੇ ਘਰ ਆਉਣਾ ਕੋਈ ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ? ਉਹ ਤਾਂ ਤੇਰੀ ਗੱਲ ਠੀਕ ਏ ਭਾਉ। ਪਰ ਅੱਜ ਤੈਨੂੰ ਕੋਈ ਜਰੂਰ ਮਤਲਬ ਹੋਵੇਗਾ ਸਾਡੇ ਤੱਕ? ਮੈਂ ਹੱਸ ਪਿਆ ਤੇ ਕਿਹਾ ਵੇਖੋ ਜੀ ਇਹ ਤਾਂ ਦੁਨੀਆ ਦਾ ਦਸਤੂਰ ਹੈ। ਬਿਨਾਂ ਮਤਲਬ ਤੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਕਿਸੇ ਦੇ ਘਰ ਤਾਂ ਕੀ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਗੱਲ ਤਕ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਫਿਰ ਮੇਰੀ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਗੱਲ ਹੀ ਛੱਡੋ, ਮੈਂ ਤਾਂ 28-30 ਸਾਲ

ਬਾਹਰ ਫੌਜ ਵਿਚ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ ਹਾਂ? ਉਦੋਂ ਤਾਂ ਮੁਖੇ ਦਾ ਵਿਆਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਹੁਣ ਵੇਖ ਮੁੱਖਾ ਪੋਤਰਿਆਂ ਵਾਲਾ ਬਣਿਆ ਬੈਠਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਬਚੇ ਕਿਹੜਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸਿਆਣਦੇ ਨੇ? ਬਸ ਰਾਹ ਗਲੀ ਜਾਂਦੇ ਵੇਖ ਲਈ ਦਾ ਏ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਘਰੋਂ ਕਿਹੜਾ ਨਿਕਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ? ਸਾਡੀ ਗਲਬਾਤ ਕਾਫੀ ਲੰਬੀ ਹੋ ਗਈ ਇਨੇ ਨੂੰ ਚਾਹ ਵੀ ਬਣ ਕੇ ਆ ਗਈ। ਚਾਹ ਪੀਂਦਿਆਂ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਕਰਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਅਸੀਂ ਜਿਮੀਦਾਰਾਂ ਨੇ ਝੋਨਾ ਲਵਾਉਣਾ ਹੈ ਤੇ ਤੁਸੀਂ ਨੇ ਲਾਉਣਾ ਏ? ਭਾਵੇਂ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਪਾਸੇ ਲੈ ਦਿਉ ਤੇ ਭਾਵੇਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪਾਸੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਤਾਂ ਪੈਸਿਆਂ ਨਾਲ ਮਤਲਬ ਏ? ਇਹ ਤਾਂ ਗੱਲ ਤੁਹਾਡੀ ਠੀਕ ਏ? ਪਰ ਬੰਦੇ ਬੰਦੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਫਰਕ ਹੁੰਦਾ ਏ, ਹਰ ਥਾਂ ਨਿਰੂ ਪੈਸੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਚਲਦੇ। ਚਲੇ ਠੀਕ ਏ ਤੁਸੀਂ ਇਛਾ ਕਰੋ ਸਾਨੂੰ ਤਿੰਨ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਪਹਿਲਾ ਦੇ ਦੀਓ? ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਅਮਲੀ ਨੂੰ ਦੇ ਦੇਈਏ? ਇਹ ਆਪਣਾ ਨਸ਼ਾ ਲੈ ਆਵੇਗਾ? ਤਾਂ ਹੀ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਦਸ ਦਿਨ ਕੰਮ ਕਰਵਾਏਗਾ? ਮੈਂ ਹਸ ਕਿ ਕਿਹਾ ਪੈਸਿਆਂ ਦੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਜਿੰਨੇ ਮਰਜ਼ੀ ਲੈ ਲੈਣਾ? ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆਈ ਕਿ ਪੈਸੇ ਅਮਲੀ ਨੂੰ ਦੇਂਦੇ ਹਨ, ਕਿਹੜਾ ਅਮਲੀ? ਭਰਾਵਾਂ ਤੈਨੂੰ ਕੀ ਦਸੀਏ ਜੁਆਕਾਂ ਦਾ ਪਿਉ ਹੀ ਅਮਲੀ ਏ? ਹਰ ਰੋਜ਼ ਦੇ ਤਿੰਨ ਸੌ ਦਾ ਚਿੱਟਾ ਲਾਉਦਾ ਏ? ਜਿਸ ਦਿਨ ਪੈਸੇ ਨਾ ਦੇਈਏ ਤਾ ਸਾਨੂੰ ਸਾਰੇ ਟੱਬਰ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਲਗ ਪੈਂਦਾ ਹੈ? ਮੈਨੂੰ

ਰਾਜ਼ੀ ਦੀ ਗੱਲ ਤੇ ਯਕੀਨ ਨਾ ਆਇਆ? ਪਰ ਇਹ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਸਿਆਣਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਇਹ ਕਦੇ ਦਾ ਅਮਲੀ ਬਣ ਗਿਆ ਏ? ਰਾਜ਼ੀ ਕਹਿਣ ਲਗੀ ਕਿ ਸ਼ਾਇਦ ਤੈਨੂੰ ਪਤਾ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਮੇਰਾ ਸਹੁਰਾ ਵੀ ਦਾਰੂ ਪੀਂਦਾ ਸੀ? ਉਸ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਇਹ ਵੀ ਪੀਣ ਲਗ ਪਿਆ? ਪਹਿਲਾਂ ਘੁੱਟ ਕੁ ਪੀਂਦਾ ਸੀ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਬੋਤਲਾਂ ਪੀਣ ਲਗ ਪਿਆ? ਫਿਰ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਦੀ ਇਨੀ ਮੂਲ ਕਿਥੋਂ ਆਉਂਦੀ ਸੀ? ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਸ ਨੇ ਘਰ ਵਿਚ ਹੀ ਦੇਸੀ ਸ਼ਰਾਬ ਕੱਢਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ? ਇਸ ਨੂੰ ਪੀਣ ਦੇ ਨਾਲ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਵੇਚਣ ਦੀ ਆਦਤ ਵੀ ਪੈ ਗਈ। ਫਿਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਦਿਨ ਚੋਰ ਦਾ ਇਕ ਦਿਨ ਸਾਧ ਦਾ ਉਹ ਵੀ ਦਿਨ ਆ ਗਿਆ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਚਲਦੀ ਭੱਠੀ ਫੜ ਲਈ। ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਜਮਾਨਤ ਨਾ ਹੋਈ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਸੜਦਾ ਰਿਹਾ? ਅਸੀਂ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਉਥੇ ਸੁਧਰ ਗਿਆ ਹੋਵੇਗਾ ਪਰ ਕਿਥੋਂ? ਜਦੋਂ ਆਇਆ ਤੇ ਆਉਂਦਿਆਂ ਹੀ ਮਰਨ ਲਗ ਪਿਆ? ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਤੋੜ ਲਗ ਗਈ ਅਸੀਂ ਡਾਕਟਰ ਨੂੰ ਬੁਲਾ ਕੇ ਲਿਆਂਦਾ

ਡਾਕਟਰ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦਾ ਡਾਕਟਰ ਜੀ ਤੇਰੇ ਵਸ ਦਾ ਰੋਗ ਨਹੀਂ? ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਚਿੱਟੇ ਦੀ ਦਸ ਪਾ ਕਿਥੋਂ ਮਿਲੇਗਾ? ਇਹ ਸੁਣਦੇ ਹੀ ਸਾਡੇ ਸਾਰੇ ਟੱਬਰ ਦੀ ਪੈਰਾਂ ਥੱਲਿਓ ਮਿੱਟੀ ਨਿੱਕਲ ਗਈ। ਇਹ ਕੀ ਲੋਹੜਾ ਪੈ ਗਿਆ ਪਹਿਲਾ ਤਾਂ

ਸ਼ਰਾਬ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਹੁਣ ਚਿੱਟਾ ਕਿਥੋਂ ਪੂਰਾ ਕਰਾਂਗੇ? ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੇਲ੍ਹ ਸੁਧਾਰ ਘਰ ਹੈ ਉਥੋਂ ਲੋਕ ਸੁਧਰਕੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ? ਪਰ ਇਹ ਤਾਂ ਚਿੱਟਾ ਲਾਉਣ ਦਾ ਆਦੀ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ? ਕੀ ਉਹ ਸੁਧਾਰ ਘਰ ਹੈ ਜਾਂ ਵਿਗਾੜ ਘਰ, ਸਾਨੂੰ ਤਾਂ ਇਹ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆਈ। ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਜੀਆਂ ਨੇ ਦੁਖੀ ਹੋ ਗਏ ਥੱਕ ਹਾਰ ਕੇ ਨਸ਼ਾ ਛੁਡਾਉ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਕਰਵਾਇਆ। ਪਰ ਜਿੰਨੇ ਦਿਨ ਉਥੇ ਰਿਹਾ ਠੀਕ ਸੀ ਪਰ ਘਰ ਆਉਂਦਿਆਂ ਹੀ ਚਿੱਟਾ ਲਾਉਣ ਲਗ ਪਿਆ ਹੈ? ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਪੈਸੇ ਦੇ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ? ਇਹ ਆਪਣਾ ਨਸ਼ਾ ਪੂਰਾ ਕਰਕੇ ਸੁਤਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ? ਇਸ ਵਾਰ ਇਸ ਦੀਆਂ ਮਿਨਤਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਨੇ ਸਾਰੇ ਟੱਬਰ ਨੇ? ਹੁਣ ਇਹਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਤਿੰਨ ਹਜ਼ਾਰ ਦੇ ਦੀਓ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਪੂਰੇ ਦਸ ਦਿਨ ਝੋਨੇ ਦੀ ਪਨੀਰੀ ਪੁਟਾ ਦਿਆਂਗਾ? ਹੁਣ ਅਗੇ ਵੇਖੋ ਇਹ ਸਾਡੇ ਕੰਮ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਫਿਰ ਰੋਜ਼ ਕੇ ਚੜ੍ਹਾਈ ਹੀ ਨਾ ਕਰ ਜਾਵੇ? ਬੜੇ ਦੁਖੀ ਹਾਂ, ਰਾਜ਼ੀ ਦੇ ਅੱਖਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਛੱਮ ਛੱਮ ਪਾਣੀ ਵਗਣ ਲਗ ਪਿਆ। ਹੁਣ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਉਸ ਨੂੰ ਦਿਲਾਸੇ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕੋਈ ਚਾਰਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮੈਂ ਪੈਸਿਆਂ ਦੀ ਹਾਂ ਕਰਕੇ ਉਥੋਂ ਤੁਰ ਪਿਆ? ਰਾਹ ਵਿਚ ਇਹੋ ਹੀ ਸੋਚਦਾ ਆਇਆ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਤਾਂ ਨਸ਼ੇ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੇ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਦਾਅਵੇ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ? ਪਰ ਇੱਧਰ ਘਰਾਂ ਦੇ ਘਰ ਚਿੱਟੇ ਨੇ ਬਰਬਾਦ ਕਰ ਦਿਤੇ ਹਨ? ਚੰਦ ਪੈਸਿਆਂ ਪਿੱਛੇ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ? ਪਰ ਇਹ ਕਦੇ ਤਕ ਹੁੰਦਾ ਰਹੇਗਾ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆ ਰਹੀ? ਕੌਣ ਸਾਡੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਨਸ਼ੇ ਦੀ ਦਲਦਲ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢੇਗਾ? ਹੋਰ ਕਿੰਨਾ ਚਿਰ ਮੁਖੇ ਵਰਗੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਤੇ ਬੋਝ ਬਣਦੇ ਰਹਿਣਗੇ? ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਬਾਬ ਕੌਣ ਦੇਵੇਗਾ ਵੇਖਦੇ ਹਾਂ?

ਸੁਖਦੇਵ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭੁਲੇਰੀਆ ਮਮਦੋਟ
ਸੰਪਰਕ 75891-55501

ਆਧੁਨਿਕ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਸਵੈ ਅਧਿਐਨ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ

ਸਵੈ ਅਧਿਐਨ ਅਜੋਕੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਵਿਦਿਅਕ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਅਨਿੱਖੜਵਾਂ ਅੰਗ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਫਾਰਮਲ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਪੂਰਕ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਆਤਮਨਿਰਭਰਤਾ, ਤਰਕ ਸਮਰੱਥਾ, ਸੋਚ ਅਤੇ ਗਹਿਰੇ ਸਾਂਝੇ ਦਿਮਾਗੀ ਲਗਨ ਨੂੰ ਪਾਲਣ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਵਿਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਖੋਜਕਾਰਾਂ ਨੇ ਲਗਾਤਾਰ ਇਹ ਦਰਸਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਸੁਤੰਤਰ ਅਧਿਐਨ ਦੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਵਿਕਸਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ ਉਹ ਸਮੱਸਿਆ-ਹੱਲ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਯੋਗਤਾਵਾਂ, ਗਿਆਨ ਨੂੰ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਲੰਮੇ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅਕਾਦਮਿਕ ਨਤੀਜੇ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਅੱਜ ਦੇ ਪਦਾਰਥਵਾਦੀ ਯੁੱਗ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਪੈਡਾਗੋਜੀਕਲ ਢਾਂਚੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ-ਕੇਂਦਰਿਤ ਮਾਡਲਾਂ ਵੱਲ ਵੱਧ ਰਹੇ ਹਨ ਸਵੈ ਅਧਿਐਨ ਦੇ ਵਿਗਿਆਨਕ ਆਧਾਰ, ਢਾਂਚੇ ਅਤੇ ਤਕਨੀਕੀ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਅਹਿਮ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸਵੈ ਅਧਿਐਨ ਦਾ ਵਿਗਿਆਨਕ ਆਧਾਰ
ਸਿੱਖਿਆ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨ ਇੱਕ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸਬੂਤ ਦੇ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸਵੈ ਅਧਿਐਨ ਦੀ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲਤਾ ਨੂੰ ਸਮਰਥਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕੋਗਨੀਟਿਵ ਲੋਡ ਥਿਊਰੀ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖਣਾ ਉਸ ਵੇਲੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਮਤਲਬ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ ਨਾ ਕਿ ਨਿਸ਼ਕ੍ਰਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸਵੈ ਅਧਿਐਨ ਦੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਸਪੇਸਡ ਰਿਪਟੀਸ਼ਨ, ਵਿਸਥਾਰਕ ਰਿਹਰਸਲ ਅਤੇ ਮੈਟਾਕੋਗਨੀਟਿਵ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਲਈ ਮੌਕੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ—ਇਹ ਮਕੈਨਿਜ਼ਮ ਦਿਮਾਗੀ ਰਾਹਾਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਯਾਦ ਨੂੰ ਸੰਕਲਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਨਿਊਰੋਸਾਇਟੋਲੋਜੀ ਅਧਿਐਨਾਂ ਨੇ ਹੋਰ ਦਰਸਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਨਾਲ ਸਿੱਖਣਾ ਡੋਪਾਮਿਨਰਜਿਕ ਇਨਾਮ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਸਰਗਰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਵੱਧਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮਿਹਨਤ-ਆਧਾਰਿਤ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਨਾਲ ਧਾਰਣਾਵਾਂ ਦੀ ਖੋਜ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਨਵੀਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਸਕੀਮਾਂ ਨਾਲ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਜੋੜਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਗਹਿਰੀ ਧਾਰਣਾਤਮਕ ਸਮਝ ਬਣਦੀ ਹੈ।

ਅਸਰਦਾਰ ਸਵੈ ਅਧਿਐਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ
ਸਵੈ ਅਧਿਐਨ ਦੇ ਮਾਪਣਯੋਗ ਅਕਾਦਮਿਕ ਫਾਇਦੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਇਸਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਸਬੂਤ-ਆਧਾਰਿਤ ਰਣਨੀਤੀਆਂ ਸਿੱਖਣ ਦੀ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਵਧਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ:
ਟੀਚੇ ਅਤੇ ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ
ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼, ਮਾਪਣਯੋਗ, ਪ੍ਰਾਪਤੀਯੋਗ, ਸੰਬੰਧਿਤ ਅਤੇ ਸਮੇਂ-ਬੱਧ (SMART) ਟੀਚੇ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਫਾਇਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਾਫ਼ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਕੋਗਨੀਟਿਵ ਡ੍ਰਿਫਟ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਵੱਧਾਉਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਮਿਲਦੀ ਹੈ।

ਨਿਸ਼ਕ੍ਰਿਤ ਸੈਸ਼ਨਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵਧੀਆ ਨਤੀਜੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹਨ।
ਸਰਗਰਮੀ ਵਾਲੀਆਂ ਸਿੱਖਣ ਦੀਆਂ ਤਕਨੀਕਾਂ
ਅਸਰਦਾਰ ਸਵੈ ਅਧਿਐਨ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਪ੍ਰਥਾਵਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ:
ਆਪਣੇ ਆਪ ਦਾ ਟੈਸਟ ਲੈਣਾ, ਜੋ ਯਾਦ ਨੂੰ ਮੁੜ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਵਧਾਉਂਦਾ ਹੈ ਸੰਖੇਪ ਅਤੇ ਧਾਰਣਾਤਮਕ ਨਕਸ਼ਾ ਬਣਾਉਣਾ, ਜੋ ਧਾਰਣਾਤਮਿਕ ਸੰਪਰਕਾਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਸਿਖਾਉਣ ਦੇ ਤਰੀਕੇ, ਜਿਥੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਸਿਖਾਉਣ ਵਾਂਗ ਸਮਝਾਉਣ
ਅਧਿਐਨ ਦੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ
ਵਿਘਨਾਂ ਨੂੰ ਖੁੱਟ ਕਰਨ, ਡਿਜ਼ੀਟਲ ਡਿਸਟਰੈਕਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਵਿਵਸਥਿਤ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣਾ ਸਭ ਧਿਆਨ ਦੇ ਟਿਕਾਉਣ ਅਤੇ ਕੋਗਨੀਟਿਵ ਬਕਾਵਟ ਨੂੰ ਖੁੱਟ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਯੋਗਦਾਨ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।
ਨਿਯਮਿਤ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ
ਮੈਟਾਕੋਗਨੀਸ਼ਨ—ਆਪਣੇ ਸੋਚ ਬਾਰੇ ਸੋਚਣਾ— ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਗਤੀ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ, ਖਾਮੀਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਅਤੇ ਅਧਿਐਨ

ਨਫਰਤ ਈਰਖਾ ਤੇ ਸਵਾਰਥ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਸਿਤ ਹੋਇਆ ਅਜੋਕਾ ਮਨੁੱਖ

ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਔਰਤ ਕੱਢਣੇ ਬਹੁਤ ਆਸਾਨ ਹੁੰਦੇ ਨੇ ਪਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪ੍ਰਚੋਲਣਾ ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ। ਅਜੋਕਾ ਮਨੁੱਖ ਬੇਸ਼ੱਕ ਤਰੱਕੀ ਦੀਆਂ ਬੁਲੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਛੋੜ ਰਿਹਾ ਹੈ ਸਾਇੰਸ ਵਿੱਚ ਵੀ ਵੱਡੇ ਮਾਅਰਕੇ ਮਾਰੇ ਹਨ ਚੰਦਰਮਾ ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਤੇ ਹੋਰ ਗ੍ਰਹਿਆਂ ਦੀ ਵੀ ਭਾਲ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮੁੱਠੀ ਵਿੱਚ ਕਰ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਪਰ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਭੁੱਲਿਆ ਬੈਠਾ ਹੈ। ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਕੋਈ ਮਨੁੱਖ ਕਿਸੇ ਵੱਲ ਇੱਕ ਉਂਗਲੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਤਿੰਨ ਆਪਦੇ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਵੀ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਦੂਜਿਆਂ ਉੱਪਰ ਉੱਝਾਂ ਲਾਉਣੀਆਂ ਅਜੋਕੇ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਫਿਤਰਤ ਬਣ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਪੰਜਾਬੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਵੀ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖਤਾ ਨਾਲ ਭਰੀ ਐਸੀ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਨਾਲ ਜੋੜਦਾ ਹੈ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਮਨੁੱਖ ਹਨੇਰੇ ਵਿੱਚ ਹੀ ਘੁੰਮ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਗੱਲ ਭਲੀ ਭਾਂਤ ਵਿਚਾਰਨਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਜਿਉਂ ਜਿਉਂ ਵਿਦਿਆ ਦਾ ਪਸਾਰ ਹੋਇਆ ਹੈ ਤਿਉਂ ਤਿਉਂ ਗਿਆਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਬਾਰੇ ਅਨੇਕਾਂ ਸੋਮੇ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਸਨਮੁਖ ਹੋਏ ਹਨ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਨਾ ਬਰਾਬਰੀ ਖੁਦਗਰਜੀ ਤੇ ਲਾਲਚ ਦਾ ਵਾਧਾ ਹੀ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਘਟਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਫਰੀਦਾ ਜੋ ਤੈ ਮਾਰਨ ਮੁੱਕੀਆਂ ਤਿਨਾ ਨ ਮਾਰੇ ਘੁੰਮ ਬੇਸ਼ੱਕ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿੱਚ ਵੀ ਫਰੀਦ ਜੀ ਨੇ ਇਹ ਉਦਾਹਰਨ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਕੋਈ ਆਪ ਨਾਲ ਤਲਖੀ ਵੀ ਕਰੇ ਭਾਵ ਤਲਖੀ ਨਾਲ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਆਵੇ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਆ ਨਾ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਉਸ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਤਲਖੀ ਵਿਖਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਪਰ ਇਹ ਗੱਲ ਇਉਂ ਲੱਗਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਵਿੱਚ ਬਿਲਕੁਲ ਮਨਫੀ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਅੱਜ ਸਥਿਤੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇੱਟ ਚੁੱਕਦੇ ਨੂੰ ਪੱਥਰ ਚੁੱਕਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਹੈ ਅੱਜ ਦਾ ਮਨੁੱਖ। ਅਜੋਕੇ ਬਾਹਰੀ ਅਡੰਬਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਲਾਲਸਾ ਨੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਸਵਾਰਥੀ ਬਣਾ ਛੱਡਿਆ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਮਨੁੱਖ ਕਿਸੇ ਵਿਚਾਰ

ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਸੁਧਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।
ਸਵੈ ਅਧਿਐਨ ਦੇ ਫਾਇਦੇ ਅਤੇ ਨੁਕਸਾਨ ਫਾਇਦੇ
ਵਧੀਕ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਅਤੇ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ:
ਸਵੈ ਅਧਿਐਨ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਨੂੰ ਵੱਧਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨਾ ਸਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ— ਇਹ ਹੁਨਰ ਉੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਨ।
ਗਹਿਰਾ ਕੋਗਨੀਟਿਵ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ:
ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਆਪਣੇ ਗਤੀ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵੱਧ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਮੁਸ਼ਕਲ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਮੁੜ-ਮੁੜ ਦੁਹਰਾ ਕੇ ਉਹ ਮਾਹਿਰ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ।
ਲਚਕਦਾਰਤਾ:
ਨੋਸ ਕਲਾਸਰੂਮ ਦੇ ਸਮਿਆਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਆਪਣੇ ਸਭ ਤੋਂ ਉਤਪਾਦਕ ਘੰਟਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਅਧਿਐਨ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।
ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਬਣਾਉਣ:
ਸਵੈ ਅਧਿਐਨ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਪਸੰਦਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿੱਖਣ ਦੇ

ਨਿਊਜ਼ਕਾਰ
ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ
ਖੁਰਾ ਸੰਚ
ਸੁਰਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਵਿਗਿਆਨ
ਅਧਿਆਪਕ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਾਹਿਬ

ਸਰੋਤ ਅਤੇ ਰਣਨੀਤੀਆਂ ਚੁਣਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।
ਚੁਣੌਤੀਆਂ
ਗਲਤਫਹਿਮੀਆਂ ਦਾ ਖਤਰਾ:
ਗਾਈਡੈਂਸ ਦੇ ਬਿਨਾਂ, ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਜਟਿਲ ਧਾਰਣਾਵਾਂ ਦੀ ਗਲਤ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਉਤਸ਼ਾਹ ਜਾਂ ਸੰਰਚਨਾ ਦੀ ਕਮੀ: ਕਈ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਬਾਹਰੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੇ ਬਿਨਾਂ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਮੁਸ਼ਕਲ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਨਿਊਜ਼ਕਾਰ
ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ
ਖੁਰਾ ਸੰਚ
ਜਸਵੀਰ ਸ਼ਰਮਾ ਦਦਾਹੁਰ
95691-49556

ਦੇ ਵਿੱਚ ਹਉਮੈ ਈਰਖਾ ਨਫਰਤ ਤੇ ਸਵਾਰਥ ਉਸਦਾ ਸਿਰਨਾਵਾਂ ਬਣ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਨਸਾਨ ਨਿਮਰਤਾ ਸਹਿਣਸ਼ੀਲਤਾ ਸਹਿਜਤਾ ਵਰਗੇ ਗੁਣ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰੋਂ ਹੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੂਸਰੇ ਨਾਲ ਸਲੀਕੇ ਤੇ ਸਭਿਅਕ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਦੁਸ਼ਣਬਾਜੀ ਭਾਵ ਨਹਿਲੇ ਤੇ ਦਹਿਲੇ ਵਾਲੀ ਸਥਿਤੀ ਆਮ ਹੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਰੋਜ਼ਮਰਾ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਆਪਾਂ ਅਕਸਰ ਹੀ ਵੇਖਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਮਾਨਵੀ ਗੁਣ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚ ਬਿਲਕੁਲ ਖਤਮ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਪਹਿਚਾਣ ਉਸਦੇ ਰੁਤਬੇ ਜਾਂ ਚੰਗੇ ਅਹੁਦੇ ਕਰਕੇ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਪਿਆਰ ਵਿਗੁਣੇ ਮਾਣਵੀ ਵਿਹਾਰ ਕਰਕੇ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਵੱਡੇ ਅਹੁਦੇ ਉੱਪਰ ਬੈਠ ਕੇ ਮਨੁੱਖ ਸਦਾਚਾਰਕ ਗੁਣਾਂ ਤੋਂ ਸੱਖਣਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਕਈ ਗੁਣਾ ਨੀਵਾਂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਹੀ ਮਾਅਣੇ ਵਿੱਚ ਵਰਤੋਂ ਵਿਹਾਰ ਭਾਸ਼ਾ ਗਵ ਭਾਵ ਗੱਲ ਪ੍ਰਤੀ ਸੰਜੀਦਗੀ ਮਨੁੱਖੀ ਹਮਦਰਦੀ ਦੇ ਦੂਜਿਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸਤਿਕਾਰ ਭਾਵਨਾ ਹੀ ਉੱਚੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ

ਕੋਗਨੀਟਿਵ ਓਵਰਲੋਡ:
ਉਚਿਤ ਸਰੋਤਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨ ਜਾਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕਰਨ ਨਾਲ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਮਾਨਸਿਕ ਅਸਹਿਜਤਾ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।
ਸਿੱਧਾ ਫੀਡਬੈਕ ਦੀ ਕਮੀ:
ਸੰਦੇਹਾਂ ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਸਿੱਖਣ ਦੀ ਗਤੀ ਨੂੰ ਰੋਕ ਸਕਦੀ ਹੈ।
ਸਵੈ ਅਧਿਐਨ ਨੂੰ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਿਤ ਸਿੱਖਣ ਨਾਲ ਸੰਤੁਲਿਤ ਕਰਨ ਨਾਲ ਇਹ ਸੀਮਾਵਾਂ ਘੱਟ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਇੱਕ ਹਾਈਬ੍ਰਿਡ ਮਾਡਲ ਬਣਦਾ ਹੈ ਜੋ ਦੋਹਾਂ ਦੇ ਫਾਇਦਿਆਂ ਨੂੰ ਲਾਭ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।
ਆਧੁਨਿਕ ਸਵੈ ਅਧਿਐਨ 'ਤੇ ਤਕਨੀਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ
ਤਕਨੀਕੀ ਨੇ ਸਵੈ ਅਧਿਐਨ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ, ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕਰਨ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਆਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।
ਡਿਜ਼ੀਟਲ ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਪਲੇਟਫਾਰਮ
ਮੋਸੈਕ ਓਪਨ ਆਨਲਾਈਨ ਕੋਰਸ (MOOCs), ਅਕਾਦਮਿਕ ਵੀਡੀਓ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀਆਂ ਅਤੇ ਇੰਟਰਐਕਟਿਵ ਸਿਮੂਲੇਸ਼ਨਾਂ ਨੇ ਉੱਚ ਗੁਣਵੱਤਾ ਵਾਲੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਥਾਂ ਉਪਲਬਧ ਕਰਕੇ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਲੋਕਤੰਤ੍ਰਿਕ ਬਣਾਇਆ ਹੈ।
ਅਡਾਪਟਿਵ ਲਰਨਿੰਗ ਸਿਸਟਮ
ਏ ਆਈ 19-ਚਾਲਿਤ ਪਲੇਟਫਾਰਮ ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਪੈਟਰਨਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਕੇ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਮੁਸ਼ਕਲਤਾ ਨੂੰ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਰੁਚੀ ਅਤੇ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਨੂੰ ਵੱਧਾਉਂਦੇ ਹਨ।
ਵਧੀਆ ਖੋਜ ਦੀ ਯੋਗਤਾ
ਆਨਲਾਈਨ ਡੇਟਾਬੇਸ, ਡਿਜ਼ੀਟਲ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀਆਂ ਅਤੇ ਵਿਦਵਾਨ ਖੋਜ ਇੰਜਣ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਸਕਿੰਟਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਬੀ-ਸਮੀਖਿਆ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਾਹਿਤ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਗਹਿਰੇ ਅਕਾਦਮਿਕ ਖੋਜ ਨੂੰ ਸਮਰਥਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।
ਉਤਪਾਦਕਤਾ ਅਤੇ ਆਯੋਜਨ ਦੇ ਟੂਲ
ਨੋਟ-ਲੈਣ, ਸਮੇਂ ਦੀ ਟੈਕਿੰਗ, ਕਾਰਜ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਅਤੇ ਸਪੇਸਡ-ਰਿਪਟੀਸ਼ਨ ਅਲਗੋਰਿਦਮ ਲਈ ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨਾਂ ਨੇ ਅਧਿਐਨ ਦੀਆਂ ਰੁਟੀਨਾਂ ਨੂੰ

ਸੰਰਚਿਤ ਅਤੇ ਸੁਧਾਰਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਹੈ।
ਤਕਨੀਕ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਖਤਰੇ ਤਕਨੀਕ ਦੇ ਫਾਇਦਿਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਇਹ ਨਵੀਆਂ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਪੈਦਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ:
ਡਿਜ਼ੀਟਲ ਉਤਸ਼ਾਹਾਂ ਦੇ ਵੱਧ ਅਨੁਭਵ ਨਾਲ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਆ ਸਕਦੀ ਹੈ।
ਅਲਗੋਰਿਦਮ-ਚਲਿਤ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਅਕਾਦਮਿਕ ਖੋਜ ਨੂੰ ਅਣਜਾਣੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੀਮਿਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।
ਜਲਦੀ ਉੱਤਰਾਂ ਤੱਕ ਆਸਾਨ ਪਹੁੰਚ ਡੂੰਘੀ ਕੋਗਨੀਟਿਵ ਸ਼ਾਮਿਲਤਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।
ਇਸ ਲਈ, ਡਿਜ਼ੀਟਲ ਲਿਟਰੇਸੀ ਅਤੇ ਤਕਨੀਕ ਦੇ ਚਿੰਤਨਸ਼ੀਲ ਉਪਯੋਗ ਲਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਨ, ਤਾਂ ਜੋ ਤਕਨੀਕੀ ਸਹਾਇਤਾ ਵਾਲਾ ਸਵੈ ਅਧਿਐਨ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਅਤੇ ਬੁੱਧੀਮਾਨ ਬਣਿਆ ਰਹੇ।
ਸਵੈ ਅਧਿਐਨ ਕੋਗਨੀਟਿਵ ਵਿਗਿਆਨ, ਸਿੱਖਿਆ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨ ਅਤੇ ਆਧੁਨਿਕ ਤਕਨੀਕ ਦੇ ਚੋਕੜੇ 'ਤੇ ਖੜਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਅਕਾਦਮਿਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਲਚਕੀਲੇ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ-ਕੇਂਦਰਿਤ ਮਾਡਲਾਂ ਵੱਲ ਵੱਧ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਸਮਰਥਾ ਵੀਹਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਇੱਕ ਨਿਰਧਾਰਕ ਹੁਨਰ ਬਣ ਗਈ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਇਹ ਸੋਚ ਸਮਝ ਕੇ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ—ਸਾਫ਼ ਟੀਚੇ, ਸਰਗਰਮ ਸਿੱਖਣ ਦੀਆਂ ਰਣਨੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਤਕਨੀਕੀ ਸੰਦਾਂ ਦੇ ਸੰਤੁਲਿਤ ਉਪਯੋਗ ਨਾਲ ਸਵੈ ਅਧਿਐਨ ਸਿੱਖਣ ਦੀ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਨੂੰ ਵੱਧਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਭਰ ਦੀ ਬੁੱਧੀਮਾਨ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੀਆਂ ਚੁਣੌਤੀਆਂ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਨ, ਗਾਈਡੈਂਸ ਅਤੇ ਸਬੂਤ-ਆਧਾਰਿਤ ਰਣਨੀਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਸੰਭਾਲੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਸਵੈ ਅਧਿਐਨ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਅਕਾਦਮਿਕ ਤਕਨੀਕ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਇਹ ਇੱਕ ਮੁੱਖ ਮਕੈਨਿਜ਼ਮ ਹੈ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਆਪਣੇ ਸਿੱਖਿਆ ਯਾਤਰਾ ਨੂੰ ਆਕਾਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵੱਧ ਰਹੀ ਗਿਆਨ-ਚਾਲਿਤ ਦੁਨੀਆ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਆਮ ਹੀ ਆਪਾਂ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕੋਈ ਡਾਕਟਰ ਦਵਾਈ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮਰੀਜ਼ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਿੱਠੇ ਬੋਲੜੇ ਸੁਭਾਅ ਬੋਲਚਾਲ ਤੇ ਹਮਦਰਦੀ ਭਰੇ ਵਤੀਰੇ ਦੇ ਨਾਲ ਔਧਿਓ ਜ਼ਿਆਦਾ ਠੀਕ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਐਸੇ ਡਾਕਟਰਾਂ ਕੋਲ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਲਾਈਨਾਂ ਲੱਗ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਰ ਜੋ ਆਪਣੇ ਅਡੀਅਲ ਸੁਭਾਅ ਨਾਲ ਮਰੀਜ਼ ਦੇ ਪੇਸ਼ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ ਭਾਵ ਡਾਕਟਰੀ ਦੀਆਂ ਕਿੰਨੀਆਂ ਵੀ ਡਿਗਰੀਆਂ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਣ ਉਹ ਸਭ ਵਿਅਰਥ ਹੀ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਅੱਜ ਦਾ ਮਨੁੱਖ ਕੁਦਰਤ ਨਾਲ ਛੇੜਛਾੜ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਹੱਥੀ ਵਿਗਾੜ ਕੇ ਤੇ ਆਪਣੇ ਹੋਂਦਬਾਜ਼ੀ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਤੇ ਮਨੁੱਖਤਾ ਲਈ ਸੰਕਟ ਪੈਦਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਮਨੁੱਖ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਆਕਸੀਜਨ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ਸਮਾਜਿਕ ਤੇ ਆਪਣੇ ਅਜੋਕੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਮਾਨਤਾਵਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਮਨੁੱਖਤਾ ਨਾਲ ਘੋਰ ਅਨਿਆਂ ਕਰਨ ਦੇ ਤੁਲ ਹੈ। ਸਿੱਖਿਆ ਗਿਆਨ ਵਿਗਿਆਨ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਫਲਾਸਫੀਆਂ ਦੀਆਂ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾਵਾਂ ਦਾ ਮੂਲ ਮਕਸਦ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਸੋਝੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਉੱਤਮ ਇਨਸਾਨ ਵੀ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਚੰਗੇ ਇਨਸਾਨ ਵਿੱਚ ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਦੇ ਗੁਣ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰੋਂ ਹੀ ਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਉਹਦੇ ਤੇ ਅਮਲ ਕਰਕੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਮਨੋਰਥ ਸਮਝ ਕੇ ਹੀ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪੜਚੋਲ ਭਾਵ ਸਮਝ ਕੇ ਜੋ ਵੀ ਇਨਸਾਨ ਕੋਈ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਨਿਰਸਿੰਦੇਹ ਸਲਾਹੁਣ ਯੋਗ ਤੇ ਉਸਤਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਆਪਣੇ ਆਪ ਦਾ ਮੂਲਾਂਕਨ ਕਰਨਾ ਹੀ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦਾ ਵੱਡਾ ਗੁਣ ਹੈ। ਜੋ ਮਨੁੱਖ ਐਸੇ ਉਪਰੋਕਤ ਗੁਣਾਂ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਉਹ ਕਦੇ ਵੀ ਕਿਸੇ ਦੂਸਰੇ ਮਨੁੱਖ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਕੱਢਦੇ ਸਗੋਂ ਪਿਆਰ ਨਿਮਰਤਾ ਮਿਠਤ ਹਲੀਮੀ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਸੋ ਆਓ ਆਪਣੇ ਵਿੱਚ ਸੱਚੀ ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਵਾਲੇ ਗੁਣ ਭਰਨ ਲਈ ਬੇਮਤਲਬ ਗੁੱਸਾ ਨਫਰਤ ਈਰਖਾ ਤੇ ਸਾੜਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਢੀਏ ਚੰਗੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਬਣੀਏ ਜੀਉ ਅਤੇ ਜੀਨ ਦਿਓ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਅਪਣਾਈਏ। ਜੋ ਕਿ ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਹੈ।

ਇੱਕ ਚੰਗਾ ਅਧਿਆਪਕ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਆਪਣੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿੱਚ ਹਰਮਨ ਪਿਆਰਾ ਬਣਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਜੋ ਅੱਧੇ ਸੁਆਲਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸੌਖੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਹੁਸ਼ਿਆਰ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣਾ/ਪੜ੍ਹਾਉਣਾ ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਸੌਖਾ ਕੰਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵੱਲ ਉਚੇਚਾ ਧਿਆਨ ਦੇ ਕੇ, ਪਿਆਰ, ਲਗਨ, ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਕਾਬਿਲ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਕਤਾਰ ਵਿੱਚ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਅਧਿਆਪਕ ਸਹੀ ਮਾਇਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਕਿੱਤੇ ਨਾਲ ਇਨਸਾਫ ਕਰ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਅੰਦਰ ਉਤਸ਼ਾਹ, ਆਤਮ ਵਿਸ਼ਵਾਸ, ਦਿਲਚਸਪੀ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਅਹਿਮ ਜਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਨਿਭਾਉਣਾ ਅਧਿਆਪਕ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹੀ ਕਾਰਣ ਹੈ ਕਿ ਅਧਿਆਪਕ ਨੂੰ ਸਮਾਜ ਸਿਰਜਕ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਧਿਆਪਕ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤਾ ਮਨੁੱਖ ਜਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚਲੇ ਅਹਿਮ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਹਰ ਅਧਿਆਪਕ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਅੰਦਰ ਵਿੱਦਿਆ ਪ੍ਰਤੀ ਚਾਨਣ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਨੈਤਿਕ ਗੁਣ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ। ਕਮਜ਼ੋਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਮੱਦਦ ਲਈ ਹਮੇਸ਼ਾ ਤਿਆਰ ਰਿਹਾ ਜਾਵੇ। ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਅੰਦਰ ਚੰਗੇ ਸਦਾਚਾਰਕ ਗੁਣ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅਧਿਆਪਕ ਦਾ ਆਪਣਾ ਜੀਵਨ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਲਈ ਸੱਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਸਰੋਤ ਹੋਵੇ।

ਇੱਕ ਚੰਗਾ ਅਧਿਆਪਕ

ਅਧਿਆਪਕ ਬੱਚੇ ਅੰਦਰ ਲੁਕੀ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਨੂੰ ਪਹਿਚਾਣ ਕੇ ਉਸਦੇ ਅੰਦਰ ਉਸ ਅੰਦਰ ਉਤਸ਼ਾਹ ਪੈਦਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਜਿਸ ਪ੍ਰਤੀ ਸ਼ਾਇਦ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਅਧਿਆਪਕ ਵੱਲੋਂ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਜਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਜ਼ਰੂਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਬੇਸ਼ੱਕ ਉਹ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਮਿਹਨਤ ਅਤੇ ਲਗਨ ਨਾਲ ਕਰਦਾ ਰਹੇ। ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚ ਬਦਲਾਅ ਆਏ ਹਨ। ਅਧਿਆਪਕ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਵੀ ਕਿਤੇ ਨਾ ਕਿਤੇ ਟੁੱਟਦਾ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਖਾਮੀਆਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਸੱਭ ਕੁੱਝ ਉਦੋਂ ਵਾਪਰਿਆ ਜਦੋਂ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਰੂਪ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਗ੍ਰਾਹਕ ਵਜੋਂ ਦੇਖਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਵੀ ਇੱਕ ਕਾਰਣ ਹੈ ਕਿ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਮਨਾਂ ਵਿੱਚ ਅਧਿਆਪਕ ਪ੍ਰਤੀ ਪਿਆਰ, ਸਤਿਕਾਰ ਖਤਮ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ। ਜਦਕਿ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵੀ ਆਪਣੀ ਜਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਭੱਜਦੇ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿਉਂ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਬਿਲਕੁਲ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੱਚੇ

ਘਰ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਨਾਲ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਜੋ ਵੀ ਹੋਵੇ ਅੱਜ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਰਿਸ਼ਤੇ ਨੂੰ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਧਿਆਪਕ ਪ੍ਰਤੀ ਸਤਿਕਾਰ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਬਣੇ ਅਤੇ ਅਧਿਆਪਕ ਵੀ ਅਧਿਆਪਕ ਹੋਣ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਨਿਭਾਉਣ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ

ਰਾਜਿੰਦਰ ਰਾਣੀ ਪਿੰਡ ਗੰਢੂਆਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸੰਗਰੂਰ

ਦੇਣ ਤਾਂ ਕਿ ਅਧਿਆਪਕ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵਿਚਕਾਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਰਿਸ਼ਤਾ ਬਣੇ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਜਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬੀ ਹਾਸਲ ਕਰ ਸਕੇ। ਆਉ। ਅੱਜ ਅਧਿਆਪਕ ਦਿਵਸ ਮਨਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਮੌਜੂਦਾ ਦੌਰ ਵਿੱਚ ਆ ਚੁੱਕੇ ਬਦਲਾਵਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਅਤੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇਈਏ। ਅਜਿਹੇ ਸਮੇਂ 'ਚ' ਕੇਵਲ ਅਧਿਆਪਕ ਹੀ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਦੂਸਰਿਆਂ ਨੂੰ

ਪੜ੍ਹਾ ਲਿਖਾ ਕੇ ਇੱਕ ਚੰਗਾ ਇਨਸਾਨ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਉੱਚ ਅਹੁਦਿਆਂ ਤੇ ਪਹੁੰਚਦਾ ਦੇਖ ਕੇ ਖੁਸ਼ੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਧਿਆਪਕ ਦਾ ਕਿੱਤਾ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਸਭ ਕੰਮਾਂ ਦੇ ਨਾਲੋਂ ਚੰਗਾ, ਉੱਤਮ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਵਾਲਾ ਹੈ।

ਪੁਰਾਣੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਹੀ ਭਾਰਤ 'ਚ ਗੁਰੂ ਜਾਂ ਅਧਿਆਪਕ ਦਾ ਬਹੁਤ ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਹੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਕਿ ਅੱਜ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਿਰਮਾਤਾ ਨੂੰ ਠੇਕੇ ਤੇ ਤਨਖਾਹਾਂ (ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਘੱਟ) ਤੇ ਭਰਤੀ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਉਹ ਖੁਦ ਹੀ ਆਰਥਿਕ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਘੁੰਮਣ ਘੇਰੀ ਵਿੱਚ ਫਸਿਆ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਅਧਿਆਪਕ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਸਮਾਜ ਦਾ ਨਿਰਮਾਤਾ ਕਹਿ ਕੇ ਫੋਕਾ ਸਨਮਾਨ ਦੇਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਉਸ ਦੀਆਂ ਜਾਇਜ਼ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ ਤੇ ਸਤੁੱਸ਼ਟ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਕਈ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਹੱਲ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਕ ਸਤੁੱਸ਼ਟ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੇ ਕਿੱਤੇ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਸਮਰਪਿੱਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਤੁੱਸ਼ਟ ਨਾਗਰਿਕ ਪੈਦਾ ਕਰਕੇ, ਦੇਸ਼

ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਭਰਤੀ ਦੀ ਠੇਕਾ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਕੇ ਰੈਗੂਲਰ ਭਰਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ, ਅਧਿਆਪਕ-ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਅਨੁਪਾਤ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਅਧਿਆਪਕ ਆਪਣੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਨੂੰ ਸਮਝ ਸਕੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਲਗਾਓ ਬਣਾ ਸਕੇ। ਅਧਿਆਪਕ ਵਰਗ ਨੂੰ ਵੀ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਵੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਡਾ. ਰਾਧਾ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਨਿਰਮਾਤਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬਲੀਦਾਨ ਦੇਣ ਲਈ ਹਰ ਸਮੇਂ ਤਿਆਰ ਰੱਖੇ। ਆਪਣੇ ਨਿੱਜੀ ਹਿੱਤਾਂ ਦਾ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਲਈ ਤਿਆਗ ਕਰਨ। ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਮਾਜਿਕ ਬੁਰਾਈਆਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਲਈ ਰੋਲ ਮਾਡਲ ਬਣ ਕੇ ਦਿਖਾਉਣ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੋਮਬੱਤੀ ਖੁਦ ਜਲ ਕੇ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਗੋਸ਼ਨੀ ਦੇ ਕੇ ਹੋਰਨਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਸਰੋਤ ਬਣਦੀ ਆ ਰਹੀ ਹੈ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਧਿਆਪਕ ਵਰਗ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੀਆਂ ਸੁੱਖ ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ, ਆਪਣੀਆਂ ਇੱਛਾਵਾਂ, ਆਪਣੇ ਨਿੱਜੀ ਹਿੱਤਾਂ ਆਦਿ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਵਡੇਰੇ ਹਿੱਤਾਂ ਲਈ ਕੁਰਬਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਹਮੇਸ਼ਾ ਤਿਆਰ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਇਹੀ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਅਮੀਰ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਤੋਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਉਣ ਆਦਿ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਅਧਿਆਪਕ ਦੇ ਮਾਣ-ਸਨਮਾਨ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਠੰਢਾ ਛਿੱਟਾ

ਬੋੜ੍ਹੇ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਛੋਟੀ ਭੈਣ ਨਾਲ ਫੋਨ ਤੇ ਗੱਲ ਹੋਈ ਸੀ। ਫੋਨ ਭਾਅ ਜੀ ਨੇ ਲਾਇਆ ਸੀ। ਹਾਲ ਚਾਲ ਪੁੱਛ ਦੱਸ ਕੇ ਭੈਣ ਨੂੰ ਫੋਨ ਫੜਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਵੀ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਭੈਣ ਬਿਮਾਰ ਐ। ਦੁਆ ਸਲਾਮ ਕਰਨ ਪਿੱਛੋਂ ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ, ਚੰਗੀ ਕਰ ਰਹੀ ਐਂ ਹੁਣ? ਆਖਣ ਲੱਗੀ, ਵਾਇਰਲ ਜਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਕਾਫੀ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦੀ ਐ। ਤੁਰਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ ਬਹੁਤ। ਚੰਗਾ ਹੋਵੇ? ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ। ਉਹ ਹੱਸ ਪਈ। ਚੰਗਾ ਹੋਵੇ? ਵਾਲੀ ਇਹਦੇ ਵਿੱਚ ਕੀ ਗੱਲ ਹੋਈ ਭਲਾ? ਮੈਂ ਫਿਰ ਪੁੱਛਿਆ। ਚੰਗਾ ਹੋਵੇ? ਤਾਂ ਹੀ ਤਾਂ ਤੈਨੂੰ ਫੋਨ ਕੀਤਾ। ਉਹ ਫੇਰ ਹੱਸ ਪਈ। ਪਰ ਉਸ ਦੇ ਹਾਸੇ ਵਿੱਚ ਦਰਦ ਸੀ ਕਮਜ਼ੋਰ ਜਿਹਾ ਹਾਸਾ ਸੀ ਉਸਦਾ। ਮੈਨੂੰ ਉਹਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆ ਰਹੀਆਂ। ਮੇਰੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਕਿ ਕਹਿ ਦਿਆਂ ਚਲ ਤੂੰ ਅਰਾਮ ਕਰ ਲੈ। ਪਰ ਉਹ ਫਿਰ ਬੋਲੀ, ਮੇਰੇ ਗੁਲੂਕੋਜ਼ ਲੱਗਿਆ... ਘੰਟਾ ਦੇ ਘੰਟੇ ਪੈਣਾ ਕਿਹੜਾ ਸੌਖੀ ਗੱਲ ਐ... ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰ ਲਵਾਂ। ਉਸ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ ਇਹ ਤਾਂ ਪਤਾ ਲੱਗ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਘਰ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਪੰਦਿਆਂ ਵਿੱਚ

ਚੁੱਪ ਰਿਹਾ ਕਰ। ਚੰਗਾ ਹੋਵੇ? ਮੈਨੂੰ ਭਾਵੇਂ ਚੰਗੀ ਕਹਿ ਜਾਂ ਮਾੜੀ... ਉਸ ਵੇਲੇ ਚੁੱਪ ਨੀ ਰਿਹਾ ਜਾਂਦਾ। ਉਦੋਂ ਤਾਂ ਪਤਾ ਨੀ ਲੱਗਦਾ ਪਿੱਛੋਂ ਭਾਵੇਂ ਪਛਤਾਵਾ ਈ ਪੱਲੇ ਪਵੇ। ਉਹ ਬੋਲੀ। ਚੰਗਾ ਹੋਵੇ... ਜਦੋਂ ਉਹ ਕੁਝ ਬੋਲਦੇ ਨੇ ਤੂੰ ਸੁਣਿਆ ਨਾ ਕਰ ਜਾਂ ਮਹਾਤਮਾ ਬੁੱਧ ਵਾਂਗ ਆਖ ਦਿੱਤਾ... ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀ ਚੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਲੈ ਰਹੀ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਹ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਈ ਰਹੂ। ਤੁਹਾਡੇ ਵੱਲੋਂ ਕਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਈ ਰਹਿਣਗੀਆਂ। ਮੈਂ ਵਿਦਵਾਨ ਬਣੀ ਬੈਠੀ ਸੀ। ਉਹ ਮੇਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣ ਕੇ ਹੱਸੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਗੁੱਸਾ ਪੜੇ ਕੀ ਐ? ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ। ਹਾਂ... ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੀ ਕੀਤੀ ਗਲਤੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਦੇਣ ਦਾ ਨਾਂ ਗੁੱਸਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਆਖਿਆ। ਮੈਂ ਚੁੱਪ ਸੀ ਉਹ ਹੱਸ ਕੇ ਫਿਰ ਬੋਲੀ, ਇਹ ਮੈਸੇਜ ਮੈਂ ਵੀ ਅੱਜ ਹੀ ਪੜ੍ਹਿਆ।

ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕੌਰ 9876714004

ਚਲ ਹੋਰ ਸੁਣਾ... ਜਵਾਬ ਕਿਵੇਂ ਨੇ? ਮੈਂ ਗੱਲ ਦਾ ਰੁਖ਼ ਬਦਲਦਿਆਂ ਪੁੱਛਿਆ। ਵਧੀਆ ਨੇ ਸਭ ਠੀਕ ਠਾਕ। ਉਸ ਨੇ ਰਸਮੀ ਜਿਹਾ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ। ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਐ ਗੁਲੂਕੋਜ਼ ਦੀ ਬੋਤਲ ਮੁੱਕਣ ਵਾਲੀ ਐ? ਮੈਂ ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਛੋਟੇ ਜਵਾਬ @ਤੇ ਵਿਅੰਗ ਕੀਤਾ। ਨਹੀਂ... ਨਹੀਂ... ਅਜੇ ਦਸ ਪੰਦਰਾਂ ਮਿੰਟ ਹੋਰ ਲੱਗਣਗੇ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ। ਚਲ ਠੀਕ ਐ ਫਿਰ... ਆਪਣਾ ਵੀ ਧਿਆਨ ਰੱਖਿਆ ਕਰ। ਮੈਂ ਕਿਹਾ। ਚੰਗੀ ਜੀ... ਜ਼ਰੂਰ। ਉਹ ਬੋਲੀ। ਚੰਗਾ ਹੋਵੇ? ਆਪਣਾ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਮੇਰੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਲੈ। ਫਿਰ ਮੈਂ ਫੋਨ ਕੱਟਣ ਲੱਗੀ ਆਂ। ਚੰਗੀ ਜੀ ਬੋਲੋ। ਆਹ ਲੜਾਈਆਂ ਭਿੜਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਨੀ ਪਿਆ। ਤੂੰ ਜਮਾਂ ਨੀ ਬੋਲਣਾ। ਬਸ ਚੁੱਪ ਰਹਿਣਾ... ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨੀ ਦੇਣਾ। ਬਸ ਇਹ ਸੋਚ ਲਿਆ ਕਰ... ਤੈਨੂੰ ਕੁਝ ਨੀ ਸੁਣਿਆ। ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਆਖੀ ਜਾਇਆ ਕਰ। ਐਂ ਸੋਚ ਲਿਆ ਕਰ ਰੱਬ ਆਪੇ ਭਲੀ ਕਰੂ। ਮੈਂ ਪੂਰੀ ਸਿਆਣਪ ਝਾੜੀ। ਚੰਗਾ ਹੋਵੇ? ਕੀ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ? ਉਸ ਨੇ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ। ਕੀ? ਚੰਗਾ ਹੋਵੇ? ਇਹਨੂੰ ਸਬਰ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ। ਇਹਦੀ ਮਾਰ ਬੜੀ ਭੈੜੀ ਹੁੰਦੀ ਐ। ਮੈਂ ਨੀ ਚਾਹੁੰਦੀ ਮੇਰੇ ਸਬਰ ਦੀ ਮਾਰ ਉਹਨਾਂ @ਤੇ ਪਵੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਲਈ ਬੋਲਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੁੰਦਾ ਐ। ਨਾਲੇ ਅਸੀਂ ਕਿਹੜਾ ਕੋਈ ਰੱਬ ਦੇ ਬਹੁਤੇ ਵੱਡੇ ਭਗਤ ਆਂ ਬਈ ਸਾਡੀਆਂ ਕਹੀਆਂ ਸੁਣੀਆਂ ਪੂਰੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਬਸ ਭੜਾਸ ਜਿਹਾ ਕੱਢ ਲਈਦਾ ਐ। ਉਸ ਦੀ ਇਸ ਗੱਲ ਨੇ ਸਕੂਨ ਜਿਹਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਆਪਣਿਆਂ ਨਾਲ ਜਿੰਨਾ ਮਰਜ਼ੀ ਗੁੱਸੇ ਹੋਵੇ ਪਰ ਭੱਜੀਆਂ ਬਾਹਵਾਂ ਫਿਰ ਵੀ ਗਲ ਨੂੰ ਆਉਂਦੀਆਂ ਨੇ। ਉਸ ਦੀ ਇਸ ਗੱਲ ਨੇ ਠੰਢਾ ਜਿਹਾ ਛਿੱਟਾ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਇੱਕ ਤਸੱਲੀ ਭਰਿਆ ਵੱਡਾ ਸਾਰਾ ਸਾਹ ਲਿਆ। ਮੈਨੂੰ ਕੁੱਝ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਸੁਣਾਈ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਚਲ ਠੀਕ ਐ... ਬਾਏ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ। ਅਜੇ ਤਾਂ ਸੱਤ ਅੱਠ ਮਿੰਟ ਰਹਿੰਦੇ ਨੇ। ਮੈਂ ਕਿਹਾ। ਦੀਦੀ (ਜੇਠਾਣੀ) ਪਤਾ ਲੈਣ ਆਏ ਨੇ। ਆਖ ਉਸ ਨੇ ਫੋਨ ਕੱਟ ਦਿੱਤਾ। ਉਹ ਆਪਣੀ ਜੇਠਾਣੀ ਨੂੰ ਦੀਦੀ ਆਖਦੀ ਐ। ਮੈਨੂੰ ਮਾਂ ਦੀ ਕਹੀ ਗੱਲ ਚੇਤੇ ਆਈ, @ ਐਨੇ ਕੌੜੇ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਕੋਈ ਥੋੜ੍ਹਾ ਖੁੱਕ ਦੇਵੇ। ਐਨੇ ਮਿੱਠੇ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਅਗਲਾ ਬੋਨੂੰ ਮੂੰਹ ਵਿੱਚ ਪਾ ਲਵੇ। ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਿਆ ਸ਼ਾਇਦ ਭੈਣ ਹੁਰੀਂ ਇਸ ਤੇ ਅਮਲ ਕਰ ਰਹੇ ਐ।

ਕਈ ਵਾਰ ਫੋਨ ਕਰਨ ਨੂੰ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ। ਜੇ ਸਮਾਂ ਹੋਵੇ ਵੀ ਉਹ ਘੱਟ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦਾ ਐ। ਭੈਣਾਂ ਭੈਣਾਂ ਨੂੰ ਗੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਾਂ ਵੀ ਤਾਂ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੁੰਦਾ ਐ। ਨਾਲ ਨਾਲ ਨਿੱਕੇ ਮੋਟੇ ਕੰਮ ਪੈਦੇ ਵੀ ਹੋਈ ਜਾਂਦੇ ਨੇ ਤੇ ਗੱਲ ਵੀ ਹੋਈ ਜਾਂਦੀ ਐ। ਇੱਕ ਦਿਨ ਵਟਸੈਪ @ਤੇ ਕਿਸੇ ਬੱਚੇ ਦੀ ਫੋਟੋ ਲਾ ਕੇ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿ ਮੰਮੀ ਮਾਸੀ ਨਾਲ ਦੋ ਘੰਟੇ ਗੱਲ ਕਰਕੇ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ, @ ਵਿਹਲੇ ਹੋ ਕੇ ਗੱਲ ਕਰਾਂਗੇ। @ ਭਾਵੇਂ ਭੈਣਾਂ ਨੇ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਬਾਅਦ ਐਨੀ ਲੰਮੀ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ ਪਰ ਭਾਅ ਜੀ ਹੁਰੀਂ ਬਹੁਤ ਵਾਰ ਇਹ ਗੱਲ ਸੁਣਾ ਕੇ ਹੱਸਦੇ ਹੁੰਦੇ ਐ। ਭੈਣ ਨੇ ਕਾਫੀ ਗੱਲਾਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਉਹ ਗੱਲਾਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਸਹੁਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵੱਲੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੁਖੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਨੇ। ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਜੇਠਾਣੀ ਨਾਲ ਕਾਫੀ ਲੜਾਈ ਹੋਈ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਿਹੜੀਆਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਮਿਹਣੇ ਦਿੱਤੇ। ਲੜਾਈ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਬੜੀ ਤਕਲੀਫ਼ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਇੱਕ ਗੱਲ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿੱਚ ਘੁੰਮ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਜੇ ਕਿਤੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰੀ ਵਿੱਚ ਖੁਸ਼ੀ ਗਮੀ @ਤੇ ਜਾਣਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਨਾਲ ਤੁਰਦੇ ਨੇ। ਮੈਂ ਸੋਚ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਐਨੇ ਮਿਹਣੇ ਤਾਹਨੇ ਦੇ ਕੇ ਫਿਰ ਕਿੱਥੇ ਜਾਇਆ ਜਾਣੇ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਨਾਲ। ਮਨ ਬੜੀ ਤਕਲੀਫ਼ ਮੰਨ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਭੈਣ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਵੀ ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਆਖੀਆਂ। ਮੈਂ ਭੈਣ ਨੂੰ ਆਖਿਆ, ਚੰਗਾ ਹੋਵੇ? ਆਪਣੇ ਅਗਲਾ ਬੋਲ ਕੇ ਹਟ ਜਾਓ। ਚੰਗਾ ਹੋਵੇ? ਅਗਲੇ ਦੀਆਂ ਭੂਠੀਆਂ ਸੱਚੀਆਂ ਬਣਾਈਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣ ਕੇ ਚੁੱਪ ਰਿਹਾ ਜਾਂਦੈ। ਜਵਾਬ ਤਾਂ ਦੇਣਾ ਈ ਪੈਂਦੈ। ਸੁਣਨ ਆਲੇ ਕਹਿਣਗੇ... ਮੈਂ ਬੁਰੀ ਆਂ... ਤਾਂ ਹੀ ਸੁਣ ਕੇ ਅੰਦਰ ਵੜ ਗੀ। ਚੰਗਾ ਹੋਵੇ? ਉਹ ਬੋਲੀ। ਉਸ ਦੀ ਇਹ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ ਮੈਂ ਸੋਚ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਕਈ ਵਾਰ ਗੱਲ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਵਧਾ ਚੜ੍ਹਾ ਕੇ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਘਰਾਂ ਦੀਆਂ ਲੜਾਈਆਂ ਵਧ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੁੰਦੈ ਲੜਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਗੱਲ ਤੋਂ ਹੁੰਦੀ ਐ, ਵਿਚਕਾਰਲਾ ਹਿੱਸਾ ਪਿਛਲੀਆਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ ਲਿਸਟਾਂ ਤੇ ਚਰਚਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਯਾਨੀ ਕਿ ਮਿਹਣੇ ਤਾਹਨਿਆਂ ਦਾ ਆਦਾਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਚੱਲਦਾ ਐ। ਕਈ ਦਿਨ ਬੋਲ ਬੋਲ ਕੇ ਗੁੱਸਾ ਕੱਢਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਆਖਰ ਬੰਦਾ ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਬੋਲ ਸਕਦੈ। ਫਿਰ ਚੁੱਪ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਈ ਦਿਨ ਚੁੱਪ ਰਹਿ ਕੇ ਨਸ਼ਟ ਕੀਤੀ ਉਰਜਾ ਫਿਰ @ਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਆਮ ਕਰਕੇ ਔਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਏਦਾਂ ਦੀਆਂ ਲੜਾਈਆਂ ਈ ਹੁੰਦੀਆਂ ਨੇ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵਿਰਾਮ ਦੇ ਕੇ ਆਖਿਆ, ਚੰਗਾ ਹੋਵੇ? ਆਪਣਾ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਸੁਣ, ਉਹ ਜਦੋਂ ਕੁਝ ਆਖਦੇ ਨੇ... ਤੂੰ ਜਮਾਂ

ਲੰਮੀ ਉਮਰ ਲਈ ਵਰਦਾਨ-ਸਾਈਕਲ

ਮਹਾਨ ਵਿਗਿਆਨੀ ਐਲਬਰਟ ਆਇਨਸਟਾਈਨ ਨੇ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਸਾਈਕਲ ਦਾ ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਅਧਿਐਨ ਕਰਦਿਆਂ ਲਿਖਿਆ ਕਿ "ਜਿੰਦਗੀ ਸਾਈਕਲ ਦੀ ਸਵਾਰੀ ਵਰਗੀ ਹੈ। ਆਪਣਾ ਸੰਤੁਲਨ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਚਲਦੇ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।" ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਸਦਾ ਗੁਣਗੁਣਿਕ ਪੱਖ ਆਪ ਮੁਹਾਰੇ ਉਭਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਸਮੁੱਚੇ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਜਰਨਲ ਅਸੈਂਬਲੀ ਨੇ ਅਪ੍ਰੈਲ 2018 ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਜੂਨ ਨੂੰ ਸਾਈਕਲ ਦਿਵਸ ਐਲਾਨਿਆ। ਜਿਸ ਲਈ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਪ੍ਰੋ ਲੈਸਜੈਕ ਸਿਬਲਿਸਕੀ ਨੇ ਖੁਬ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ। ਕਫਾਇਤੀ, ਭਰੋਸੇਯੋਗ, ਵਾਤਾਵਰਨ ਸਨੇਹੀ (ਫ੍ਰੈਂਡਲੀ) ਤੇ ਟਿਕਾਊ ਵਾਹਨ ਹੋਣ ਕਾਰਨ 56 ਮੁਲਕਾਂ ਨੇ ਸਮਰਥਨ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਦਿਨ ਨੂੰ ਨੀਲੇ ਤੇ ਚਿੱਟੇ ਰੰਗ ਦੀਆਂ ਧਾਰੀਆਂ ਦਾ ਲੋਗੋ ਸਮਰਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਜੋ ਸਾਈਕਲ ਦੀ ਵਿਲੱਖਣਤਾ, ਬਹੁ-ਉਪਯੋਗੀ ਅਤੇ ਅਣਥੱਕ ਸਫਰ ਦੀ ਤਰਜਮਾਨੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਗੁਣਾ ਦੀ ਬਰਾਬਰੀ ਕੋਈ ਦੂਸਰਾ ਵਾਹਨ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਕਿਸੇ ਅਭਾਗਾ ਦਾ ਬਚਪਨ ਹੀ ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਬੀਤਿਆ ਹੋਵੇਗਾ। ਕੈਂਚੀ ਤੇ ਕਾਠੀ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਦਿਆਂ ਲੱਗੀ ਚੋਟਾ ਯਾਦਾ ਦੇ ਖਜ਼ਾਨੇ ਤੇ ਘੱਟ ਨਹੀਂ। ਜਿਸ ਨੂੰ ਦੇਖ ਅਣਮੁੱਲੇ ਦਿਨ ਵਿੱਚ ਗੁਆਚ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ। ਇਹ ਸਾਡੇ ਬਚਪਨ ਤੇ ਬੁਢਾਪੇ ਤੱਕ ਦੇ ਸਫਰ ਨੂੰ ਸੁਹਾਵਣਾ ਤੇ ਸੁਖਾਲਾ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਇਸ ਅਣਥੱਕ ਹਮਸਫਰ ਦੀ ਦਾਸਤਾਨ ਬੜੀ ਲੰਮੀ ਤੇ ਉਲਝਣਾ ਭਰੀ ਹੈ।

ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਸਫਲ ਯੋਜਨਾ ਕੀਤੀ। ਛੋਟਾ ਚੱਕਾ ਪਿੱਛੇ ਲਗਾ ਸਰੀਏ ਨਾਲ ਅਗਲੇ ਵੱਡੇ ਚੱਕਾ ਵਿੱਚ ਪੈਡਲ ਜੋੜੇ। ਜੇ ਵੱਡੀ ਪ੍ਰਤੀ ਵਜੇ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ। ਪਰੰਤੂ ਪੈਕਟੀਲ ਪੱਖ ਬਹੁਤ ਸੁਧਾਰਾ ਦੀ ਜਰੂਰਤ ਸੀ। ਇਸੇ ਸਾਈਕਲ ਨਾਲ ਪਹਿਲਾ ਟ੍ਰੈਫਿਕ ਅਪਰਾਧ ਜੁੜਿਆ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਮੈਕਮਿਲਨ ਨੇ ਗਲਾਸਗੋ ਦੇ ਸਹਿਰ ਗੌਰਬਲ ਵਿੱਚ ਛੋਟੀ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਟੱਕਰ ਮਾਰੀ। ਜਿਸ ਲਈ ਪੰਜ ਸੀਲਿੰਗ (ਅਸਟ੍ਰੇਲੀਅਨ ਸਿੱਕੇ) ਜੁਰਮਾਨਾ ਵੀ ਅਦਾ ਕੀਤਾ। 1860 ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿੱਚ ਪੈਰੀ ਮਿਕਹੈਕਸ ਅਤੇ ਪੈਰੀ ਲੈਲੀਮਿਟ ਨੇ ਨਵੀਂ ਵਿਉਂਤ ਲਗਾ ਸਾਈਕਲ ਡੀਜਾਇਨ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ। ਅਗਲਾ ਵੱਡੇ ਚੱਕਾ ਗਰਾਗੀ (ਕਰੋਕ) ਨਾਲ ਘੁੰਮਣ ਯੋਗ ਬਣਾ ਲਿਆ। ਜੋ ਫਰਾਂਸ ਵਿਗਿਆਨੀ ਡੁਗਲਸ ਗੁਰਾਸੋ ਕੋਲੋਂ ਲੰਮਾ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ। 1869 ਵਿੱਚ ਸਕਾਟਲੈਂਡ ਦੇ ਬੇਮਸ ਮੈਕਸਿਲ ਨੇ ਇਸ ਵਿਧੀ ਦਾ ਟਰਾਈ ਸਾਈਕਲ ਅਤੇ ਬਾਈਸਾਈਕਲ ਵਿੱਚ ਚੰਗਾ ਉਪਯੋਗ ਕੀਤਾ। ਇਸੇ ਸਾਲ ਪੈਰਿਸ ਦੇ ਖੋਜੀ ਇਵਿਗਨੀ ਮੀਅਰ ਨੇ ਗਜਾ ਵਾਲੇ ਚੱਕੇ ਦੇ ਸਾਈਕਲ ਦੀ ਖੋਜ ਨੂੰ ਰਜਿਸਟਰ ਕਰਵਾ ਲਿਆ। ਜਿਸ ਵਿਚ ਚੈਨ, ਰਬੜ ਦਾ ਟਾਇਰ ਤੇ ਸਟੀਲ ਪਾਈਪ ਦੀ ਫਰੇਮ ਛਿੱਟ ਕੀਤੀ। ਅਗਲਾ ਵੱਡਾ ਟਾਇਰ ਚੰਗੀ ਗਤੀ ਨਾਲ ਜਿਆਦਾ ਰਸਤਾ ਤੈਅ ਕਰਨ ਲੱਗਾ। ਇਸ ਨੂੰ ਮੁਕੰਮਲ ਸਾਈਕਲ ਦਾ ਦਰਜਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ। ਉਚੀ ਕਾਠੀ ਤੇ ਵਜਨ ਦੇ ਸੁਤੰਲਿਨ ਦੀ ਕਮੀ ਜਰੂਰ ਰੜਕੀ। ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਹਰਮਨਪਿਆਰਾ ਨਾ ਹੋ ਸਕਿਆ। ਉਂਜ 1870- 80 ਤੱਕ ਸਧਾਰਨ ਜਾ ਉਚਾ ਟਾਇਰ ਸਾਈਕਲ ਵਜੋਂ ਮਕਬੂਲ ਜਰੂਰ ਰਿਹਾ। ਜੇਮਸ ਸਟਾਰਲੈਂ ਅਤੇ ਸਾਈਕਲ ਇੰਡਸਟਰੀ ਦਾ ਪਿਤਾਮਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਦੀਆਂ ਖੋਜਾਂ ਨੇ ਗਰਾਗੀਆ ਤੇ ਚੈਨ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕੀਤਾ। ਭਾਂਵੇਂ ਸਾਈਕਲ ਬਣਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ ਸਨ ਪਰ ਸੋਧ ਦਾ ਕੰਮ ਜਾਰੀ ਰਿਹਾ।

ਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ
ਐਡਵੋਕੇਟ
ਪੰਜਾਬ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈਕੋਰਟ

ਰੇਤ ਦੇ ਟਿੱਬਿਆਂ 'ਚ ਗਵਾਚੇ ਖੇਤ, ਫਸਲਾਂ ਕਿੱਥੇ ਉਗਾਈਏ ?

1988 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਆਏ ਇਹਨਾਂ ਹੜ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਜਿੱਥੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਰੀਬ 16 ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਏ, ਉੱਥੇ ਹੀ ਇਹਨਾਂ ਹੜ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜ਼ੇਕਰ ਕਿਸੇ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਉਹ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਫਸਲਾਂ, ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਸੀ। ਝੋਨੇ ਦੀ ਫਸਲ ਬਿਲਕੁਲ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਇਹਨਾਂ ਹੜ੍ਹਾਂ ਨੇ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਭਿਆਨਕ ਹੜ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਿੱਥੇ ਫਸਲਾਂ ਤਾਂ ਤਬਾਹ ਕੀਤੀਆਂ ਹੀ, ਉੱਥੇ ਹੀ ਖੇਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਾਰੂਥਲ ਦੇ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ। ਰਾਵੀ, ਬਿਆਸ ਅਤੇ ਸਤਲੁਜ ਦਰਿਆ ਦੇ ਪਾਣੀਆਂ ਨੇ ਮਿਲ ਕੇ ਲਹਿੰਦੇ ਅਤੇ ਚੜ੍ਹਦੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਹੀ ਡੋਬ ਦਿੱਤਾ। ਦਰਿਆ ਦੇ ਕੰਢਿਆਂ ਅਤੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਇਸ ਵੇਲੇ ਇੱਝ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਮਾਰੂਥਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਹੋਵੇ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਫਸਲ ਕਿਧਰੇ ਵੀ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆ ਰਹੀ, ਹਰ ਪਾਸੇ ਤਬਾਹੀ ਹੀ ਤਬਾਹੀ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਹੜ੍ਹ ਆਇਆਂ ਨੂੰ ਦੋ ਢਾਈ ਮਹੀਨੇ ਬੀਤ ਚੁੱਕੇ ਨੇ, ਪਰ ਇਸ ਵੇਲੇ ਵੀ ਸਤਲੁਜ, ਰਾਵੀ, ਬਿਆਸ ਦੇ ਕੰਢੇ ਵਸੇ ਪਿੰਡਾਂ ਅਤੇ ਕਸਬਿਆਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਬਦ ਤੋਂ ਬਦਤਰ ਹੈ। ਪਹਾੜੀ ਸੂਬੇ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਭਿਆਨਕ ਲੈਂਡ-ਸਲਾਈਡ ਯਾਨੀ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਖਿਸਕਣ ਕਾਰਨ ਉੱਥੇ ਆਏ ਹੜ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵੱਲ ਰੁਖ ਕੀਤਾ। ਜਿਹੜੇ ਡੈਮ ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਕਿ ਹੜ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਬਾਹੀ ਨੂੰ ਰੋਕਦੇ ਨੇ, ਉਹੀ ਡੈਮ ਹੜ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਬਣੇ। ਹੜ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਪਾਣੀ ਦਾ ਪੱਧਰ ਇਸ ਕਦਰ ਵੱਧ ਗਿਆ ਕਿ ਡੈਮਾਂ ਦੇ ਤਕਰੀਬਨ ਸਾਰੇ ਗੇਟ ਹੀ ਖੋਲ੍ਹਣੇ ਪਏ। ਇਹ ਕੋਈ ਇੱਕ ਡੈਮ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਨਹੀਂ ਦੱਸ ਰਹੇ ਅਸੀਂ, ਰਣਜੀਤ ਸਾਗਰ ਡੈਮ, ਭਾਖੜਾ ਨੰਗਲ ਡੈਮ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪਾਣੀ ਦਾ ਪੱਧਰ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਤੇਜ਼ ਵਹਾਅ ਇਸ ਕਦਰ ਵੱਧ ਚੁੱਕਿਆ ਸੀ ਕਿ, ਮਾਧਵਪੁਰ ਹੋਂਡਵਰਕਸ ਦੇ ਤਾਂ ਗੇਟ ਹੀ ਟੁੱਟ ਗਏ। ਕਰੀਬ ਇੱਕ ਡੇਢ ਮਹੀਨਾ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਬੜੇ ਹੀ ਮਾੜੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਿਆ, ਸਰਕਾਰ ਕਹਿੰਦੀ ਰਹੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਅਸੀਂ ਮਦਦ ਪਹੁੰਚਾ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਪਰ ਅਸਲ ਦੇ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨੀ ਸੀ, ਉਸ ਵੇਲੇ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਪੁੱਜੀ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਮੰਤਰੀ, ਵਿਧਾਇਕ ਅਤੇ ਖੁਦ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਉਦੋਂ ਹੀ ਮੈਦਾਨ 'ਚ ਆਏ ਜਦੋਂ ਪੂਰਾ ਪੰਜਾਬ ਡੁੱਬ ਚੁੱਕਿਆ ਸੀ, ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਵੀ ਡੁੱਬੇ ਹੋਏ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਵੇਖਦੇ ਹੀ ਰਹੇ, ਕੀਤਾ ਕੁੱਝ ਨਹੀਂ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਵੀ ਆਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ ਤੇ 1600 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪੈਕੇਜ ਦੇਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ। ਵੈਸੇ ਪੈਕੇਜਾਂ ਦਾ ਰੌਲਾ ਕਾਫੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੈਂਟਰ ਅਤੇ ਸਟੇਟ ਵਿਚਾਲੇ ਪੈਂਦਾ ਰਿਹਾ, ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਹੜ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕਿਵੇਂ ਕੱਢਿਆ ਜਾਵੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਿਆਸੀ ਧਿਰ ਨੇ ਨਹੀਂ ਸੋਚਿਆ। ਹਰ ਕੋਈ ਇਸ 'ਤੇ ਸਿਆਸਤ ਕਰਦਾ ਨਜ਼ਰ ਆਇਆ, ਵਿਰੋਧੀ ਹੋਣ ਜਾਂ ਫਿਰ ਸੱਤਾ ਧਿਰ ਵਾਲੇ। ਖ਼ੈਰ, ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਵਾਪਸ ਆਉਂਦੇ ਹਾਂ। ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ, ਪਠਾਨਕੋਟ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਤਰਨ ਤਾਰਨ, ਫ਼ਿਰੋਜ਼ਪੁਰ, ਫ਼ਾਜ਼ਿਲਕਾ, ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਲੋਧੀ, ਗੁਜ਼ਿਆਰਪੁਰ, ਨੰਗਲ, ਰੋਪੜ ਆਦਿ ਵਿੱਚ ਇਸ ਵੇਲੇ ਵੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖੇਤ ਸਾਫ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਏ, ਮਤਲਬ ਕਿ ਖੇਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਰੇਤਾ ਅਜੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੱਢੀ ਗਈ। ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਦੇ ਬਹੁ ਗਿਣਤੀ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਰਾਵੀ ਨੇ ਮਾਰ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੜ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਆਈ ਪਹਾੜੀ ਰੇਤ ਨੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਇੰਜ ਮੱਲ ਲਈਆਂ ਜਿਵੇਂ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਹੀ ਰੇਤ ਇੱਥੇ ਜੰਮੀ ਹੋਵੇ। ਕਿਸਾਨ ਆਪਣੇ ਖ਼ਰਚੇ 'ਤੇ ਪੈਲੀਆਂ 'ਚੋਂ ਰੇਤਾ ਕੱਢ ਰਹੇ ਨੇ, ਪਰ ਇਹ ਰੇਤ ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਆ ਰਹੀ, ਉੱਥੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਇਸ ਨੂੰ ਕੱਢਣ ਵਾਸਤੇ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ ਚਾਰ ਤੋਂ ਪੰਜ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਖਰਚਾ ਆ ਰਿਹਾ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਥੋੜ੍ਹੀ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਹੋਰ ਵੀ ਇਹ ਸਭ ਕੁੱਝ ਕਰਨਾ ਅੱਖਾ ਲੱਗ ਰਿਹਾ। ਕਿਉਂਕਿ ਨਾ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਟੈਰੈਕਟਰ ਨੇ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਜੇਸੀਬੀ, ਇਸ ਦੇ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਸਭ ਕੁੱਝ ਲੈਣਾ ਪੈ ਰਿਹਾ।

ਗਈਆਂ, ਪਰ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦਰਿਆਵਾਂ ਤੋਂ ਕਈ-ਕਈ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੂਰ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਬਾਹੀ ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਜਾਂ ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕੌਣ ਕਰੇਗਾ, ਉਸ ਲਈ ਕੌਣ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ? ਹਾਲਾਤ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇਹ ਬਣ ਚੁੱਕੇ ਨੇ ਕਿ ਸਰਹੱਦੀ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜਿੱਥੇ ਕੁੱਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਰਤ-ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚਾਲੇ ਵਿਗੜੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਮਾਰ ਝੱਲਣੀ ਪਈ, ਉੱਥੇ ਹੀ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਹੜ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਇਹੀ ਸਰਹੱਦੀ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਮਾਰੇ ਗਏ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਬਹੁ ਗਿਣਤੀ ਕਿਸਾਨ ਇਸ ਵੇਲੇ ਖੇਤੀ ਛੱਡਣ ਨੂੰ ਮਜਬੂਰ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਨੇ। ਹਾਲਾਤ ਇਹ ਹਨ ਕਿ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ 1988 ਤੋਂ ਬਾਅਦ 2025 ਵਿੱਚ ਆਏ ਇਹਨਾਂ ਹੜ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਤਬਾਹ ਕਰਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਕਿਸਾਨ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੈਰਾਂ ਸਿਰ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਣ ਵਾਸਤੇ ਘੱਟੋ ਘੱਟ 20 ਤੋਂ 25 ਸਾਲ ਲੱਗ ਜਾਣਗੇ। ਇੱਕ ਕਿਸਾਨ ਇਹ ਵੀ ਕਹਿੰਦਾ ਸੁਣਾਈ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਲਗਭਗ ਇੱਕ ਪੀੜ੍ਹੀ ਇਹਨਾਂ ਹੜ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਕਿਸਾਨ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਫਸਲ ਵੇਚ ਕੇ ਹੀ ਅੱਗੇ ਸਭ ਕੁੱਝ ਕਰਨਾ ਸੀ, ਵਿਆਹ ਰੱਖ ਸੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਈ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਪਰ ਹੜ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ 'ਤੇ ਪਾਣੀ ਫੇਰ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ। ਬਹੁਤੇ ਮੁੰਡੇ ਕੁੜੀਆਂ ਦੇ ਵਿਆਹ ਤਾਂ ਹੜ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹੀ ਤੁੜਵਾ ਦਿੱਤੇ। ਖੇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਅੱਠ-ਅੱਠ ਫੁੱਟ ਪਈ ਰੇਤ ਨੇ ਜਿੱਥੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੋੜ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਹੀ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਹੁਣ ਚਿੰਤਾ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਨਵੰਬਰ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਵਿੱਚ ਵਿੱਚ ਖੇਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਰੇਤ ਕੱਢ ਕੇ ਕਣਕ ਦੀ ਬਿਜਾਈ ਹੋ ਗਈ ਤਾਂ ਠੀਕ ਹੈ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਤਾਂ ਦਾਣੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਬਚਣੇ ਖਾਣ ਵਾਸਤੇ। ਕਿਸਾਨ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਕਿ ਹੁਣ ਖੇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕਣਕ ਬੀਜਣ ਦਾ ਵੇਲਾ ਹੈ, ਪਰ ਖੇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕਣਕ ਦੀ ਬਿਜਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਉਹ ਖੇਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਰੇਤ ਕੱਢ ਰਹੇ ਨੇ, ਚਾਹੇ ਪਾਸੇ ਰੇਤ ਹੀ ਰੇਤ ਵਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ, ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿੰਨੇ ਪੈਸੇ ਮਿਲਣਗੇ ਅਤੇ ਕਿੱਥੋਂ ਮਿਲਣਗੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਅਤਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਵੱਲੋਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਕਿਸਾਨ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਖੇਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਰੇਤ ਕੱਢਣ ਲਈ ਲੱਖਾਂ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਲੱਗ ਜਾਣਗੇ ਪਰ ਇੰਨੀ ਮਦਦ ਕਰੇਗਾ ਕੌਣ? ਫ਼ਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਵਿੱਚ ਹੜ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੀ ਕਾਫੀ ਤਬਾਹੀ ਮਚਾਈ। ਦਰਜਨਾਂ ਪਿੰਡ ਹੜ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾਰ ਹੇਠ ਆਏ ਅਤੇ ਸੈਂਕੜੇ ਏਕੜ ਫਸਲਾਂ ਮਾਰੀਆਂ ਗਈਆਂ, ਬੋਰਵੈੱਲ ਸਭ ਤਬਾਹ ਹੋ ਗਏ, ਘਰ ਬਾਰ ਸਭ ਟੁੱਟ ਗਏ ਪਰ ਪਿੱਛੇ ਬਚਿਆ ਸਿਰਫ ਤੇ ਸਿਰਫ ਸਦਮਾ। ਫਸਲਾਂ ਨੂੰ ਵੇਚ ਕੇ ਰੋਂਦੇ ਕਿਸਾਨ ਇਹ ਕਹਿ ਰਹੇ ਨੇ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋ ਅਰਮਾਨਾਂ 'ਤੇ ਕੁਦਰਤ ਨੇ ਤਾਂ ਪਾਣੀ ਫੇਰਿਆ ਹੀ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਵੀ ਸਾਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਭਿਆਨਕ ਹੜ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਕਿਸਾਨ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਘੱਟੋ ਘੱਟ 20 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ

ਨਿਊਜ਼ਕਾਰ
ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ
ਮੁੱਖ ਸੰਪਾਦਕ: ਪ੍ਰਿਤਪਾਲ ਕੌਰ ਪੀੜੇ ਖਰਾ ਸੱਰ
- ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ
9569820314

ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਪਰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਜੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਬਹੁਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਰਹੱਦੀ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਵੇਲੇ ਤਬਾਹੀ ਦੇ ਕਿਉਂਕਿ ਪੈਲੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕਈ-ਕਈ ਫੁੱਟ ਰੇਤ ਚੜ੍ਹੀ ਪਈ ਹੈ। ਹੁਣ ਸਵਾਲ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕਰਨਾ ਕੀ ਚਾਹੀਦਾ? ਦੇਖੋ ਇਸ ਵਾਰ ਜਿਹੜੇ ਹੜ੍ਹ ਆਏ ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤਬਾਹੀ ਮਚਾਈ, ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਦੇ ਵੱਡੇ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹੜ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕੀਤਾ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਨੈਸ਼ਨਲ ਮੀਡੀਆ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਬਹੁਤਾ ਨਹੀਂ ਵਿਖਾਇਆ, ਜਦੋਂ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਰਨ ਆਏ ਜਾਂ ਫਿਰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੌਰਾ ਕਰਨ ਆਏ ਉਦੋਂ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਝਲਕ ਟੀਵੀਆਂ 'ਤੇ ਦਿਖਾਈ ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਕਰੀਬ ਡੇਢ ਮਹੀਨਾ ਡੁੱਬਿਆ ਰਿਹਾ ਪਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨੈਸ਼ਨਲ ਚੈਨਲ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਕਵਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਹੁਣ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਵਧੀਆ ਨੀਤੀ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਆਉਂਦੇ ਸਾਲ ਦੀ ਉਡੀਕ ਨਾ ਕਰਨ, ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਪੈਲੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਰੇਤ ਕਢਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਕੋਈ ਉੱਚੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤੇ ਜਾਣ, ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਡੈਮਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਜੰਮੀ ਪਹਾੜੀ ਮਿੱਟੀ ਨੂੰ ਕੱਢਣ ਵਾਸਤੇ ਜਲ ਸਰੋਤ ਮਹਿਕਮਾ ਅਤੇ ਨਹਿਰੀ ਮਹਿਕਮੇ ਦੇ ਇੰਜੀਨੀਅਰਾਂ ਦੀ ਸਲਾਹ ਲਈ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਡੈਮਾਂ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਦਰਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਨਹਿਰਾਂ ਦੀ ਬਣਤਰ ਵੀ ਸੁਧਾਰੀ ਜਾਵੇ। ਵੈਸੇ ਗੱਲਾਂ ਨਾਲ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਬਣਨੇ, ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਨੀਤੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ

ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨੀਆਂ ਪੈਣਗੀਆਂ ਜੇਕਰ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਰਹਿਣ ਦੇਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇੱਥੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਦੇ ਨਾਲ ਡੈਮਾਂ ਦੀ ਸਫ਼ਾਈ ਕਰਾਉਣੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਡੈਮਾਂ ਵਿੱਚ ਬਾਹਰੋਂ ਆਉਂਦੇ ਯਾਨੀ ਕਿ ਪਹਾੜਾਂ ਤੋਂ ਆਉਂਦੇ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਠੱਲ੍ਹ ਪਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਪੱਧਰ ਉੱਚਾ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ, ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜੇਕਰ ਸੂਬੇ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਹੋਰ ਡੈਮ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਵੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਵੀ ਬਣਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਨੇ। ਇੱਥੇ ਗੱਲ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੱਸਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦੀ ਸਫ਼ਾਈ ਅਤੇ ਡੈਮਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪਹਾੜੀ ਮਿੱਟੀ ਕੱਢਣ ਦਾ ਕੰਮ ਕੋਈ ਆਮ ਬੰਦੇ ਦਾ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਲਈ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਅਤੇ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵਧੀਆ ਨੀਤੀ ਬਣਾਉਣੀ ਪੈਣੀ ਹੈ ਤਾਂ ਹੀ ਇਹ ਸਭ ਕੁੱਝ ਕਾਰਜ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਨਹੀਂ ਤਾਂ, ਅਗਲਾ ਸਾਲ ਸਿਰ 'ਤੇ ਹੈ ਅਤੇ ਹੜ੍ਹ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰ ਆਉਣਗੇ। ਵੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਰਕਾਰਾਂ ਕੀ ਕਰਦੀਆਂ ਨੇ? ਸਵਾਲ ਬੜੇ ਵੱਡੇ ਨੇ, ਪਰ ਰੇਤਾਂ ਦੇ ਟਿੱਬਿਆਂ ਵਿੱਚ ਗਵਾਚੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਸਾਨ ਫਸਲਾਂ ਕਿਵੇਂ ਉਗਾਉਣਗੇ ਇਹ ਸਵਾਲ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸੋਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਬਾਜ਼ੀ ਅਤੇ ਬਿਆਨਬਾਜ਼ੀ ਤੋਂ ਟਾਲਾ ਵੱਟ ਕੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਦੇ ਲਈ ਨੌਜਵਾਨ ਵਰਗ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੈਮੀਨਾਰ ਕਰਵਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ

ਪੰਜਾਬੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਦੇ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਲੇਟਫਾਰਮ ਰਾਹੀਂ ਵਿੱਦਿਅਕ ਅਦਾਰਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨੌਜਵਾਨ ਵਰਗ ਨੂੰ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਕਿਉਂਕਿ ਅੱਜ ਦੇ ਸਮੇਂ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਰਾਹੀਂ ਨੌਜਵਾਨ ਵਰਗ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਅੰਦਰ ਆਪਣੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਜ਼ਰੀਏ ਅਹਿਮ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਹਿਤਕ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੈਮੀਨਾਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪੰਜਾਬੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਜਾਵੇ। ਅੱਜ ਦੇ ਕਈ ਗਾਇਕ ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਨਾਲ ਖਿਲਵਾੜ ਕਰਦੇ ਨਜ਼ਰੀ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬੀ ਗੀਤਾਂ ਵਿੱਚ ਬੇਹੱਦ ਭੱਦੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਰਾਹੀਂ ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਨੌਜਵਾਨੀ ਨੂੰ ਕੁਰਾਹੇ ਪਾਉਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸਹਿਤ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੌਮ ਅਤੇ ਨੌਜਵਾਨ ਵਰਗ ਦਾ ਸੀਸਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਸਾਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਦੇ ਲਈ ਨੌਜਵਾਨ ਵਰਗ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਲੇਟਫਾਰਮਾਂ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਇੱਕ ਲਹਿਰ ਬਣਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਇਹ ਗੱਲ ਅੱਗੇ ਤੁਰ ਸਕੇ। ਅਜੋਕਾ ਨੌਜਵਾਨ ਵਰਗ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਵੱਡੇ ਕਲਮਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹੁੰਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਾਡੀ ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਦੇ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮਹਾਨ ਫਿਲਾਸਫ਼ਰਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕਲਮ ਜਰੀਏ ਇਨਕਲਾਬ ਲਿਆਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂ ਅੱਜ ਦਾ ਨੌਜਵਾਨ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਅਤੇ

ਨਿਊਜ਼ਕਾਰ
ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ
ਮੁੱਖ ਸੰਪਾਦਕ: ਪ੍ਰਿਤਪਾਲ ਕੌਰ ਪੀੜੇ ਖਰਾ ਸੱਰ
ਪ੍ਰ. ਗੀਤਾ ਰਾਣੀ ਸਹਾਇਕ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ
ਬੋੜਾਵਾਲ ਕਾਲਜ ਮਾਨਸਾ

ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਨਾਲੋਂ ਟੁੱਟ ਕੇ ਹੋਰ ਪਾਸੇ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਕੂਲਾਂ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸੈਮੀਨਾਰ ਕਰਵਾਏ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਕਿ ਛੋਟੇ ਬੱਚਿਆਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਨੌਜਵਾਨ ਵਰਗ ਤੱਕ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਘੇਰਾ ਵਿਸ਼ਾਲ ਹੋ ਸਕੇ। ਜਦ ਅਸੀਂ ਗੀਤਾਂ ਅੰਦਰ ਪੁਰਾਣੇ ਗਾਇਕਾਂ ਤੇ ਗੀਤਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਦੇ ਤੇ ਸੁਣਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਸਾਡੀ ਰੂਹ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਪਰ ਅਜੋਕੇ ਬਹੁਤੇ ਗੀਤਕਾਰ ਅਤੇ ਗਾਇਕ ਲੱਚਰਤਾ ਨੂੰ ਬੜਾਵਾ ਦੇ ਕੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਕਿਰਦਾਰਕੁਸ਼ੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਸਾਰੇ ਵਰਤਾਰੇ ਦੌਰਾਨ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਦਾ ਵੀ ਅਹਿਮ ਯੋਗਦਾਨ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉੱਥੇ ਵੀ ਅਸਲੀਤਾ ਅਤੇ ਲੱਚਰਤਾ ਪਰੋਸ ਕੇ ਨੌਜਵਾਨ ਵਰਗ ਨੂੰ ਗੁਮਰਾਹ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਸਕੂਲਾਂ ਕਾਲਜਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਮਾਜ ਸੇਵੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਅੰਦਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੈਮੀਨਾਰ ਕਰਵਾ ਕੇ ਛੋਟੇ ਬੱਚੇ ਅਤੇ ਨੌਜਵਾਨ ਵਰਗ ਨੂੰ ਉਤਸਾਹਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਪੂਰੀ ਬਿਉਂਤਬੰਦੀ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਅਜੇ ਵੀ ਇਸ ਪਾਸੇ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਨਾ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਬੱਚੇ ਅਤੇ ਨੌਜਵਾਨ ਵਰਗ ਕੁਰਾਹੇ ਬਹਿ ਕੇ ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹੁੰਦਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਭਾਵੇਂ ਪਿਛਲੇ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਭਾਵੇਂ ਕਈ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਪਾਸੇ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਪਰ ਸਾਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਾਥ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਕੋਈ ਹਰਿਆ ਬੂਟ ਰਹਿਓ ਰੀ

ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਝਾੜੀਦਾਰ ਦਰਖਤ ਹੋਣ, ਭਿਆਨਕ ਤੂਫਾਨ ਬਹੁਤ ਸਾਰਿਆਂ ਦਰਖਤਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਲਪੇਟ ਵਿਚ ਲਿਆ ਕੇ ਪੁੱਟ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਤੋੜ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਅੱਗ ਦੀ ਤਪਸ਼ ਨਾਲ ਜੰਗਲ ਵਿਚੋਂ ਅਨੇਕਾਂ ਦਰਖਤਾਂ ਨੂੰ ਸਾੜ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਝੁਲਸਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਸੁਕਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਕੋਈ ਕੋਈ ਹੀ ਦਰਖਤ ਬਚ ਨਿਕਲਦੇ ਹਨ ਜੋ ਹਰੇ ਭਰੇ ਹੋ ਨਿਕਲਦੇ। ਬਿਲਕੁਲ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੁਝ ਕੁ ਦਹਾਕਿਆਂ ਅੰਦਰ ਮਾਇਆ ਰੂਪੀ ਤਪਸ਼ ਨੇ ਅਨੇਕਾਂ ਪ੍ਰਾਣੀਆਂ ਨੂੰ ਝੁਲਸਾ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ। ਦੁੱਖ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਆਮ ਪ੍ਰਾਣੀ ਝੁਲਸ ਗਏ, ਸੁੱਕ ਗਏ, ਮੁਰਝਾ ਗਏ, ਬਲਕਿ ਧਰਮੀ ਚੋਲਾ ਪਹਿਨਣ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਦਿਨ ਝੁਲਸ ਰਹੇ ਨੇ।

“ਜੈਸੀ ਅਗਨਿ ਉਦਰ ਮਹਿ
ਤੈਸੀ ਬਾਹਰਿ ਮਾਇਆ ॥
ਮਾਇਆ ਅਗਨਿ ਸਭ ਇਕੋ ਜੇਹੀ
ਕਰਤੈ ਖੇਲੁ ਰਚਾਇਆ ॥
ਗੁਰਮਤਿ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨੀਆਂ ਸਿਰਫ ਰੋਜ਼ੀ ਰੋਟੀ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਹੋਇਆ ਲਗਦਾ ਹੈ,
ਗਲੀ ਅਸੀਂ ਚੰਗੀ ਆਚਾਰੀ ਬੁਰੀਆਂ
ਮਨਹੁ ਕਸੁਧਾ ਕਾਲੀਆ ਬਾਹਰੁ ਚਿਟਵੀਆਂ।
ਆਮ ਸਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਭੋਲੇ ਭਾਲੇ ਅਣਜਾਣ ਗਿਆਨ ਵਿਹੁਣੇ ਲੋਕ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਜਾ ਸਿੱਖੀ ਨਾਲੋਂ ਟੁੱਟਕੇ ਡੇਰਿਆਂ, ਸੰਪਰਦਾਵਾਂ, ਦੇਹਧਾਰੀਆਂ ਜਾਂ ਕ੍ਰਿਸਚੀਅਨ ਧਰਮ ਵੱਲ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਦੋਸ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਡੇਰਾਵਾਦ, ਸੰਪਰਦਾਵਾਂ, ਦੇਹਧਾਰੀਆਂ ਜਾਂ ਦੂਜੇ ਧਰਮਾਂ ਉਪਰ ਲਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਕੀ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਅੱਜ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਜਾਂ ਉਚ ਧਾਰਮਿਕ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਧਾਰਮਿਕ ਪਹਿਰਾਵਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਵਿਚਰਨ ਵਾਲੇ ਆਪਣੇ ਉਪਰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੇ
“ਜੀਅਹੁ ਮੇਲੇ ਬਾਹਰਹੁ ਨਿਰਮਲ ॥
ਬਾਹਰਹੁ ਨਿਰਮਲ ਜੀਅਹੁ ਤੇ ਮੇਲੇ ॥
ਤਿਨੀ ਜਨਮ ਜੂਐ ਹਾਰਿਆ ॥
ਏਹ ਤਿਸਨਾ ਵੱਡਾ ਰੋਗ ਲਗਾ,
ਮਰਣ ਮਨਹੁ ਵਿਸਾਰਿਆ ॥
ਕਿਉਂਕਿ ਆਮ ਲੋਕ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਤਨ, ਮਨ ਤੇ ਧੰਨ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਧਰਮੀ ਲੋਕ ਹੋ ਤੁਸੀਂ ਰੱਬ ਦੇ

ਜ਼ਿਆਦਾ ਲਾਗੇ ਹੋ, ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਬਹੁਤ ਸਮਾਂ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿਚੋਂ ਬਤੀਤ ਕਰਦੇ ਹੋ, ਤਾਬਿਆ ਤੋਂ ਬੈਠਕੇ ਸੁਭਾਗ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹੋ। ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਰੱਬ ਦੇ ਨੇੜੇ ਨਹੀਂ ਹੋ ਤਾਂ ਫਿਰ ਕੌਣ ਹੈ। ਤੁਹਾਡੀ ਅਰਦਾਸ, ਬੇਨਤੀ, ਦੁਆ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਸੁਣਦਾ ਜਾਂ ਮਿਹਰ ਲਗਾਉਂਦਾ? ਜਦ ਕੋਈ ਬੇਬੱਸ, ਮਾਯੂਸ, ਟੁੱਟਿਆ ਹੋਇਆ ਤੁਹਾਡੇ ਅੱਗੇ ਫਰਿਆਦ ਬਣਕੇ ਆਉਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਬਾਬਾ ਜੀ ਅਰਦਾਸ ਕਰੋ। ਜੇਕਰ ਤੁਹਾਡੀ ਅਦਾਸ ਵਿਚ ਬਰਕਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤਾਂ ਫਿਰ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਦੀ ਸੰਪਰਦਾਇ ਜਾਂ ਵਾਰਸ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਿਉਂ ਕਰਦੇ ਹੋ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਾਤਾ ਗੰਗਾ ਜੀ ਨੂੰ ਸਹਿ ਸੁਭਾਅ ਬਚਨ ਕੀਤੇ ਸਨ ਕਿ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੰਡਾ ਟੁੱਟਿਆ ਹੈ, ਬਿਲਕੁਲ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਸੂਰਬੀਰ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਜੁਲਾਮ ਦਾ ਨਾਸ਼ ਕਰੇਗਾ। ਭਾਵੇਂ ਪੰਜਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਆਪ ਸਰਬ ਸ਼ਕਤੀਮਾਨ ਸਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਵੀਆਈ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੂੰ ਬਖਸ਼ੀ ਜੋ ਪਹਿਲੇ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਮਹਾਨ ਗ੍ਰੰਥੀ ਹੋਏ ਹਨ।

ਜੇਕਰ ਤੁਹਾਡੀ ਅਰਦਾਸ ਵਿਚ ਬਰਕਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤਾਂ ਹੀ ਟੁੱਟੇ ਹੋਏ, ਨਿਰਾਸ਼ ਹੋਏ ਪ੍ਰਾਣੀ ਸਿਆਣਿਆ ਪਾਸ, ਡੇਰਿਆਂ ਵਾਲਿਆਂ ਕੋਲ ਜਾ ਹੋਰ ਧਰਮ ਉਪਰ ਆਸਰਾ ਤੱਕਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਗਿਆਨ ਤੁਸੀਂ ਸਾਖੀਆਂ, ਇਤਿਹਾਸ, ਹੋਰ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਤੋਂ ਪੜ੍ਹਕੇ ਸੁਣਾ ਸਕਦੇ ਹੋ ਪਰ ਬਰਕਤ ਗਿਆਨ ਇੱਕਠਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕੇਵਲ ਭਜਨ ਬੰਦਗੀ ਤੋਂ ਹੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਸਾਧੂ ਜਨ ਜਾਂ ਸੰਤ ਜਨ ਕੋਈ ਕਿਤਾਬਾਂ ਪੜ੍ਹਕੇ ਗਿਆਨ ਇਕੱਠਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਬਲਕਿ ਭਜਨ ਬੰਦਗੀ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਕਰਕੇ ਮੁਖਾਰਬੰਦ ਤੋਂ ਬਰਕਤਾਂ ਵੰਡਦੇ ਹਨ। ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਸਾਧ ਰਿਤ ਵਸੈ ॥

ਤੁਹਾਡੇ ਬਾਹਰਲੇ ਅਤੇ ਅੰਦਰਲੇ ਕਿਰਦਾਰ ਸਦਕਾ ਲੋਕ ਹੋਰਨਾਂ ਪਾਸ ਤੁਰੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਦੁਖਾਂਤ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਹ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਦੁਆਰਾ ਨਾ ਨਿਭਾਏ ਜਾ ਹੋ ਫਰਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਭਜ ਰਹੇ ਹੋ। ਦੂਜਿਆਂ ਉਪਰ ਦੋਸ਼ ਮੜੀ ਜਾ ਰਹੇ ਹੋ। ਅੱਜ ਤੁਸੀਂ ਨੇ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਦੁਨਿਆਵੀ ਵਸਤਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੀ ਜਾ ਰਹੇ। ਜਿਥੇ ਤੁਸੀਂ ਨੇ ਗੁਰਮਿਰਿਆਦਾ ਦਾ ਪਹਿਰਾ ਦੇਣਾ ਹੈ, ਉਥੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸਾਰਕੇ ਦੁਨਿਆਵੀ ਮਨ ਮਤ ਮਰਿਆਦਾਵਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜੀ ਜਾ ਰਹੇ ਹੋ। ਸੰਗਤ ਅਤੇ ਪੰਗਤ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਵੱਡਮੁੱਲੀਆਂ ਦਾਤਾਵਾਂ ਜੋ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦਾ ਮੂਲ ਸਿਧਾਂਤ ਹਨ, ਆਪਣੇ ਜਾਤੀ ਸਵਾਰਥ ਹਿੱਤ ਖਾਤਰ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਅਮੀਰ ਗਰੀਬ, ਛੋਟੇ ਵੱਡੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਆਮ ਵਿਚ ਵੰਡ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸੰਗਤ ਤੇ ਪੰਗਤ ਬਰਾਬਰਤਾ ਦਾ ਮੁੱਖ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ। ਅੱਜ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿਚੋਂ ਦੁਨਿਆਵੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦੇ ਸੋਹਲੇ ਗਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰੀ ਜਾ ਰਹੇ ਹੋ। ਤਾਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਵੱਲੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਉਪਰ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਬਣੀਆਂ ਰਹਿਣ ਤੇ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਜਾਤੀ ਸਵਾਰਥਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰੀ ਜਾਓ। ਅੱਜ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਅਤੇ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਜਾਤੀ ਸਵਾਰਥਾਂ ਹਿੱਤ ਗੁਰਮਿਰਿਆਦਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸਾਰੀ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ ਵੱਲ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਖਿਚਣ ਲਈ ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਆਪਸੀ ਕੰਪੀਟੀਸ਼ਨ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ। ਲੰਬੀਆਂ ਲੰਬੀਆਂ ਸਟਾਲਾਂ ਦੀਆਂ ਲਿਸਟਾਂ ਲਗਾ ਕੇ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਖਿੱਚ ਰਹੇ ਹਨ। ਨਾਮਵਾਰੀਏ, ਕੀਰਤਨੀਏ, ਕਥਾ ਵਾਚਕ ਕਹਿ ਕੇ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਖਿਚਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਸਟਾਲਾਂ ਕਰਕੇ ਹੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਥੇ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀ ਕਰਕੇ ਗੁਰੂ ਘਰ ਆਉਣਾ ਹੋਵੇ, ਗੁਰਮਤਿ

ਅਨੁਸਾਰ ਸੰਗਤ ਨੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ, ਸੰਗਤ ਤੇ ਪੰਗਤ ਚੋ ਹਾਜ਼ਰੀ ਲਵਾਉਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਦੁਨਿਆਵੀ ਵਸਤਾਂ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਖਾਤਰ। ਪੰਗਤ ਪਹਿਲਾ ਹੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਤੇ ਕੈਟਰਿੰਗ ਜਾਂ ਸਟਾਲਾਂ ਨੇ ਲੈ ਲਈ ਹੈ ਤੇ ਸੰਗਤ ਅੱਜ ਵੱਡੇ ਛੋਟਿਆਂ ਵਿਚ ਵੰਡ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜੋ ਭਵਿੱਖ ਲਈ ਚੈਲੰਜ ਬਣਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਹੁਤਿਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਚਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਸਾਜਾਂ ਨੂੰ ਵਜਾਉਣ ਦੀ ਕਲਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੀ ਟੋਨ ਜਾਂ ਤਰਜ ਤੇ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਖਿਚਿਆ ਜਾਵੇ। ਅੱਜ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਸ਼ਬਦ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਸਾਜਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸੰਗਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅੱਜ ਸਾਜਾਂ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਫਲਾਣਾ ਜਥਾ ਕਿਵੇਂ ਹਾਰਮੋਨੀਅਮ ਜਾਂ ਤਬਲਾ ਵਜਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਇੰਨੀ ਅਵਾਜ਼ ਕੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦੀ ਜਿਨੀ ਅੱਜ ਸਾਜਾਂ ਜਾਂ ਤਬਲਿਆਂ ਦੀ ਹੈ। ਪੁਰਾਤਨ ਕੀਰਤਨੀਏ ਅਤੇ ਅੱਜ ਦੇ ਵੀ ਕੁਝ ਵਿਰਲੇ ਕੀਰਤਨੀਏ ਬੜੇ ਹੀ ਮੱਧਮ ਜਾਂ ਸੰਜਮਤਾ ਤੋਂ ਸਾਜਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਸਾਜਾਂ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਤਾਲ ਜਾਂ ਰਿਧਮ ਲਹੀ ਹੀ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਬਾਣੀ ਰਾਗਾਂ ਵਿਚ ਲਿਖੀ ਹੋਈ ਹੈ ਕਾਵਿ ਰਚਨਾ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਦੁਨਿਆਵੀ ਗੀਤ ਜੋ ਸਾਜਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਡੀ. ਜੇ. ਵਾਗ ਵਰਤਿਆ ਜਾਵੇ, ਪਰ ਕੌਣ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਆਖੇ ਇੰਝ ਨਹੀਂ ਇੰਝ ਕਰ। ਗੁਰੂ ਦਾ ਜੱਸ ਗਾਇਨ ਜਾਂ ਕਥਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਭ ਮਹਾਨ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਸੱਚੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੀ ਸਿਫਤ ਸਲਾਹ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਫਿਰ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਜਥੇ ਜਾਂ ਕਥਾ ਵਾਚਕ ਨੂੰ ਮਹਾਨ ਤੇ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਆਮ ਕਹਿਣਾ ਤੁੱਕ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਉਸਦੀ ਬਾਣੀ ਨੂੰ ਸੁਣਾਉਣਾ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਕਰਨ ਨਾਲ ਹੈ। ਬਹੁਤੇ ਜਥੇ ਜਾਂ ਕਥਾ ਵਾਚਕ ਪੀਕ ਟਾਈਮ ਜਾਂ ਜਦੋਂ ਸੰਗਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਭਰਦੀ ਹੈ, ਸਮੇਂ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਜਾਂ ਆਪਸੀ ਨੇੜਤਾ ਜਾਂ ਸਵਾਰਥਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਕਰਕੇ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਉਹ ਹੈ ਜੋ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨੂੰ ਭਾਅ ਜਾਏ, ਚੰਗੀ ਲਗ ਜਾਏ, ਨਦਰਿ ਵਿੱਚ ਆ ਜਾਏ, ਪਰ ਅੱਜ ਸਾਰੇ ਗੁਰਮੁਖਾ ਦਾ ਖਿਤਾਬ ਪਾਈ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਜਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰੀ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। “ਗੁਰਮੁਖਿ ਜਿਸਨੋ ਆਪ ਕਰੇ ਸੋ ਹੋਇ”

ਔਲਾਦ ਦੇ ਗੁਨਾਹਗਾਰ

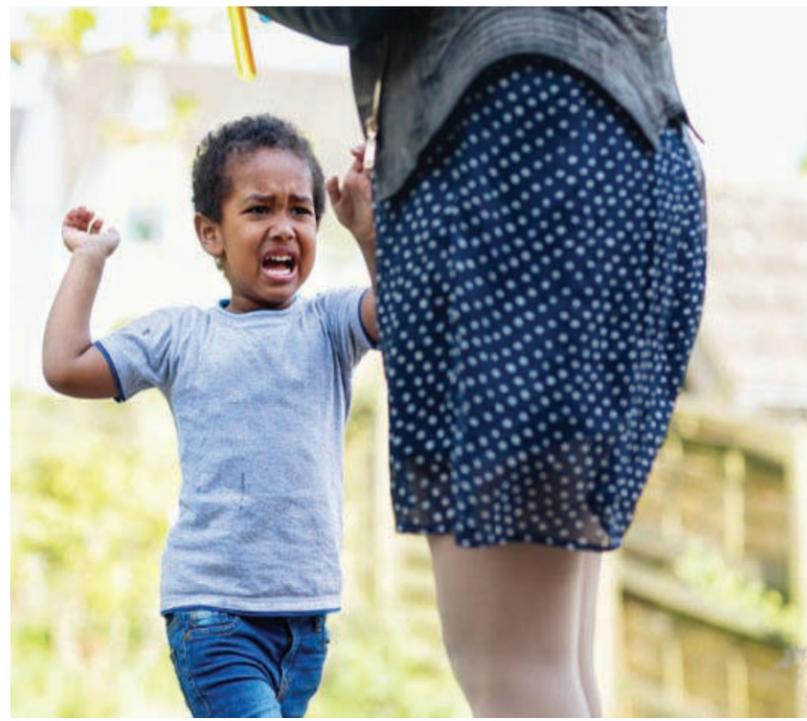
ਹਰੇਕ ਘਰ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਆਧਾਰ ਬੱਚੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਕਮਾਈਆਂ ਕਰਦੇ ਮਾਪੇ ਉਭੇ ਫਿਰਦੇ ਹਨ। ਔਲਾਦ ਹਰ ਘਰ ਦੀ ਰੋਣਕ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਦੀ ਹੋਂਦ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜੀਵਿਤੀ ਜਿਊਣ ਦਾ ਇੱਕ ਜਰੀਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੇਸ ਦਾ ਬਹੁਮੁੱਲਾ ਸਰਮਾਇਆ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਚੰਗੀ ਔਲਾਦ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕੁੱਲਾਂ ਤਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਮਾੜੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਖਾਨਦਾਨ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਸ਼ਾਫ਼ ਦੇਸ ਵਿੱਚ ਪਤੀ ਪਤਨੀ ਦੀ ਜੀਵਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਘਰੇਲੂ ਵਾਤਾਵਰਨ ਵਿੱਚ, ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਛੋਟੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਆਸਾਂ ਵਿੱਚ, ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ, ਓਨਾਂ ਚਿਰ ਰਸ ਨਹੀ ਉਪਜਦਾ ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਘਰ ਵਿੱਚ ਬੱਚਾ ਨਾ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਬੱਚਿਆਂ ਬਿਨਾਂ ਘਰ ਸੁੰਨੇ ਸੁੰਨੇ ਲੱਗਦੇ ਹਨ, ਪਤੀ ਪਤਨੀ ਦੀ ਜੋੜੀ ਬੇਰੋਣਕੀ ਜਿਹੀ ਲੱਗਦੀ ਹੈ, ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਵਿਚਰਨਾ ਰੁੱਖਾ ਰੁੱਖਾ ਜਿਹਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਘਰ ਵਿੱਚ ਬੱਚਾ ਜਨਮ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਵਿਹੜੇ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੀਆਂ ਕਿਲਕਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਗੂੰਜਾਂ ਨਾਲ ਰੋਣਕ ਦੁੱਗਣੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਜਿੰਨੇ ਮੈਂਬਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਸਭ ਦੀ ਚਾਅ ਨਾਲ ਅੱਡੀ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦੀ।

ਹੁਣ ਗੱਲ ਔਲਾਦ ਦੀ ਪਰਵਰਿਸ਼ ਤੇ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਔਲਾਦ ਦੀ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਰਵਰਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਘਰ ਦੇ ਕਿਹੋ ਜਿਹੇ ਮਾਹੌਲ ਵਿੱਚੋਂ ਗੁਜਰਦੇ ਹੋਏ ਉਹ ਆਪਣਾ ਬਚਪਨ ਬਤੀਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਸਭ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਉੱਤੇ ਜ਼ਰੂਰ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਾਸ ਕਰਕੇ ਮਾਂ ਅਤੇ ਪਿਉ ਦੋਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਮਾਹੌਲ ਦਾ ਬੱਚਿਆਂ ਉੱਪਰ ਬਹੁਤ ਅਸਰ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਪਦਾਰਥਵਾਦੀ ਯੁੱਗ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਮਾਪਿਆਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਔਲਾਦ ਨਾਲੋਂ ਜੀ ਆਦਾ ਪੈਸਾ ਅਤੇ ਸੋਹਰਤ ਕਮਾਉਣ ਵਿੱਚ ਲੱਗਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਇਹ ਦੋੜ ਐਨੀ ਲੰਮੀ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿੰਨਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਤਹਿ ਕਰਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਓਨਾ ਹੀ ਉਹ ਅੱਗੇ ਹੋਰ ਵਧਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਭੱਜ ਦੋੜ ਅਤੇ ਖਿੱਚੋਤਾਣ ਵਾਲੀ ਜੀਵਿਤੀ ਵਿੱਚ ਮਨੁੱਖ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਪੈਸੇ ਦੇ ਦਮ ਤੇ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ ਹੈ। ਕਮਾਈਆਂ ਦੇ ਚੱਕਰਾਂ ਵਿੱਚ ਔਲਾਦ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਬਰਬਾਦੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦੇ ਹਨ।

ਪੈਸੇ ਦੀ ਦੋੜ ਵਿੱਚ ਪਤੀ ਪਤਨੀ ਦਾ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਅਣਗੌਲਿਆਂ ਕਰਕੇ ਖਿੱਚੋਤਾਣ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ, ਗੁੱਸਾ, ਚਿੜਚਿੜਾਪਨ, ਅਸਹਿਣਸ਼ੀਲਤਾ, ਖਿੰਝਣਾ, ਸੜਨਾ ਤੇ ਇਸ ਸਭ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਘਰੇਲੂ ਹਿੰਸਾ ਅਤੇ ਨਿੱਤ ਨਿੱਤ ਦੇ ਕਲੇਸ ਉਪਜਦੇ ਹਨ। ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਬਰਬਾਦੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਲੋਕ ਅਤੇ ਰਿਸਤੇਦਾਰ ਬਣਦੇ ਹਨ। ਘਰੇਲੂ ਝਗੜਿਆਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕਰਨ ਤੇ ਹਰ ਕੋਈ ਆਪਣੀ ਆਪਣੀ ਸਲਾਹ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਉਹੀ ਗੱਲਾਂ ਪਤੀ ਜਾਂ ਪਤਨੀ ਦੇ ਦਿਮਾਗ ਤੇ ਭਾਰੂ ਹੋ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਪ੍ਰਤੀ ਵਰਤਾਰਾ ਕੁੜੱਤਣ ਭਰਿਆ ਹੁੰਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਹਾਵਤ ਹੈ ਕਿ “ਔਰਤ ਸੂਈ ਦੇ ਨੱਕੇ ਨਾਲ ਚਾਹੇ ਘਰ ਬੰਨ੍ਹ ਦੇਵੇ, ਚਾਹੇ ਪੱਟ ਦੇਵੇ”। ਜੇ ਔਰਤ ਪਤੀ ਦੇ ਕੰਮ ਦੀ ਥਕਾਨ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਦਿਮਾਗੀ ਬੋਝ ਨੂੰ ਸਮਝਦੇ ਹੋਏ ਉਸ ਨੂੰ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਸਹਿਯੋਗ ਕਰੇ, ਘਰ ਦੀਆਂ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਛੋਟੀਆਂ ਮੋਟੀਆਂ ਜੀਵਿਤੀਆਂ ਆਪ ਉਠਾਉਣ ਲੱਗ ਪਵੇ ਤਾਂ ਘਰੇਲੂ ਕਲੇਸ ਟਲ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਪਤੀ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਸਮਾਂ ਪਤਨੀ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਦੇਣ ਲਈ ਨਿਸਚਿਤ ਕਰ ਲਏ ਤਾਂ ਵੀ ਕਦੇ ਕਲੇਸ ਨਹੀਂ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦੇ। ਕਲੇਸ ਦੇ ਮਾਹੌਲ ਵਿੱਚ ਪਲਣ ਵਾਲੇ ਬੱਚੇ ਸਹਿਮੇ ਹੋਏ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਖਸੀਅਤ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਫੁੱਲਿਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਜਾਂ

ਫਿਰ ਵੱਡੇ ਹੋ ਕੇ ਕੁਰਾਹੇ ਪੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਅੱਜਕਲ੍ਹ ਪਤੀ ਪਤਨੀਆਂ ਦੇ ਝਗੜਿਆਂ ਕਾਰਨ ਆਤਮਹੱਤਿਆਵਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਦੌਰ ਜਿਹਾ ਚੱਲ ਪਿਆ ਹੈ। ਕਿਤੇ ਪਤੀ ਆਤਮਹੱਤਿਆ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਫੜ ਕੇ ਲੈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿਤੇ ਔਰਤ ਆਤਮਹੱਤਿਆ ਕਰ ਲੈਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਪਤੀ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਫੜ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਠੀਆਂ ਸਿੱਧੀਆਂ ਸਲਾਹਾਂ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਉਹ ਚਾਰ ਦਿਨ ਤਖਤੀਆਂ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਫੜ ਕੇ, ਮੋਮਬੱਤੀਆਂ ਜਗਾ ਕੇ “ਜਸਟਿਸ ਫਾਰ...” ਦੇ ਨਾਹਰੇ ਲਾ ਕੇ, ਰੋਲਾ ਪਾ ਕੇ ਚੁੱਪ ਕਰਕੇ ਬਹਿ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਬਹੁਤੇ ਵੱਡੇ ਵਿਦਵਾਨ ਫੇਸਬੁੱਕ ਤੇ ਲਾਈਵ ਹੋ ਕੇ ਆਪਣੀ ਆਪਣੀ ਰਾਇ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਇਨਸਾਫ ਦੀ ਗੁਹਾਰ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਸੋਚਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਕਾਹਦਾ ਇਨਸਾਫ? ਗੱਲ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਕਰੋ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੋਨਾਂ ਦੀ ਬੇਵਕੂਫੀ ਕਾਰਨ ਬਾਉਮਰ ਯਤੀਮਾਂ ਵਾਲੀ ਜੀਵਿਤੀ ਬਿਤਾਉਣੀ ਪਵੇਗੀ। ਜਿਹੜੀਆਂ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀਆਂ ਆਂਦਰਾਂ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਤੜਫਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਹ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਮਾਮੇ, ਮਾਸੀਆਂ, ਚਾਚੀਆਂ, ਤਾਈਆਂ ਦੀਆਂ ਨਹੀਂ ਤੜਫ ਸਕਦੀਆਂ। ਜਿਹੜੇ ਬੱਚੇ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਤੋਂ ਹੱਕ ਨਾਲ ਚੀਜ ਮੰਗਦੇ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਰਹਿਮ ਦਾ ਪਾਤਰ ਬਣਕੇ ਜੀਵਿਤੀ ਬਿਤਾਉਣੀ ਪਵੇਗੀ। ਉਹਨਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਗੁਨਾਹਗਾਰ ਆਤਮਹੱਤਿਆ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਮਾਂ ਜਾਂ ਪਿਉ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਿਹਨਾਂ ਅੰਦਰ ਜੀਵਿਤੀ ਦੇ ਮਿੱਠੇ ਕੋੜੇ ਤਜਰਬਿਆਂ ਨੂੰ ਚੱਖਣ ਦਾ ਹੀਆ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਜਿਹੜੇ ਮਰਦ ਔਰਤ ਜੀਵਿਤੀ ਦੀਆਂ ਮੁਸਕਲਾਂ ਦਾ ਹੱਲ ਲੱਭਣ ਦੀ ਬਜਾਇ ਮਰਕੇ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਭੱਜਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਔਲਾਦ ਨੂੰ ਯਤੀਮ ਬਣਨ ਦੀ

ਖਾਤਰ ਜਨਮ ਦੇਣ। ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਬਹੁਤਾ ਕਰਕੇ ਆਤਮਹੱਤਿਆ ਦੂਜੇ ਨੂੰ “ਫਸਾਉਣ” ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਦੁਨੀਆਂ ਤੇ ਆਉਣਾ ਧਿਰ ਹੈ। ਜਿਹੜਾ ਪਿਆਰ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਮਾਂ ਜਾਂ ਪਿਉ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਉਹ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਹੋਰ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦਾ। ਜੀਵਿਤੀ ਦੇ ਸਫਰ ਵਿੱਚ ਉੱਚੇ ਨੀਵੇਂ ਰਸਤਿਆਂ ਨੂੰ ਪੱਧਰੇ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, “ਜੀਵਿ ਅਤੇ ਜਿਊਣ ਦੇਵੇ” ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਅਨੁਸਾਰ ਜੀਵਿਤੀ ਬਸਰ ਕਰਨੀ ਨਹੀਂ ਬਣਦੀ ਤਾਂ ਆਤਮਹੱਤਿਆ ਕਰਨ ਨਾਲੋਂ ਅਲੱਗ ਹੋ ਜਾਣਾ ਬਿਹਤਰ ਹੈ। ਕੋਈ ਵੀ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹਨਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਜੀਵਿਤੀ ਦੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਫਰ ਨੂੰ ਦਿਮਾਗ ਵਿੱਚ ਜ਼ਰੂਰ ਫਿਲਮਾ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮਾਪਿਆਂ

ਬਰੀਰ ਜੀਵਿਤੀ ਦਾ ਸੀਨ ਤੁਹਾਨੂੰ ਅੰਦਰੋਂ ਝੰਜੋੜ ਕੇ ਰੱਖ ਦੇਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਮਰਿਆ ਹੋਇਆਂ ਨੂੰ ਇਨਸਾਫ ਦਿਵਾਉਣ ਦੀ ਚਾਰ ਦਿਨ ਦੀ ਕਾਵਾਂ ਰੋਲੀ ਪਾ ਰਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜੀਵਿਤੀ ਜਿਊਣ ਲਈ ਜਾਗਰੂਕ ਹੋਣ ਦੀ ਡੂੰਡੀ ਪਿੱਟਣ ਤੇ ਜੀਵਿਤੀ ਆਦਾ ਜੋਰ ਦੇਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਕੋਈ ਹੋਰ ਔਰਤ ਜਾਂ ਮਰਦ ਮਰਕੇ ਹਮਦਰਦੀ ਅਤੇ ਇਨਸਾਫ ਲੈਣ ਦੀ ਥਾਂ ਮੁਸਕਲਾਂ ਦੇ ਹੱਲ ਲੱਭ ਕੇ ਜੀਵਿਤੀ ਜਿਊਣ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਲੈਣ। ਘਰੇਲੂ ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਸਿੱਕਾਰ ਪਤੀ ਪਤਨੀ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਮਰਕੇ ਤੇ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਸਜਾ ਭੁਗਤਣ ਲਈ ਭੇਜ ਕੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਰਹਿਮ ਤੇ ਪਲਣ ਲਈ ਛੱਡਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਆਪਣੀ ਔਲਾਦ ਦੇ ਗੁਨਾਹਗਾਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਸਾਂਝੀਵਾਲਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਵਿਸ਼ਵ ਭਰ ਵਿਚ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕ੍ਰਿਸਮਿਸ ਉਤਸਵ

ਵਿਸ਼ਵ ਭਰ ਵਿਚ ਹੁਮ-ਧਾਮ ਅਤੇ ਸ਼ਰਧਾ ਪੂਰਵਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾਲ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕ੍ਰਿਸਮਿਸ ਉਤਸਵ। ਕ੍ਰਿਸਮਿਸ ਇਕ ਸਾਲਾਨਾ ਪਰੰਪਰਾਵੀ ਉਤਸਵ ਹੈ ਜੋ ਯਿਸੂ ਮਸੀਹ ਦੇ ਜਨਮ ਦੇ ਉਪਲਕਸ਼ ਵਿਚ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦੇ ਅਰਬਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਇਕ ਧਾਰਮਿਕ ਆਸਥਾ ਪੂਰਵਕ, ਸਾਂਝੀਵਾਲਤਾ ਦਾ ਸਨੇਹੀ ਅਤੇ ਪਰੰਪਰਾਗਤ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਉਤਸਵ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸਾਈ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਲਈ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਈਸ਼ਵਰ ਮਾਨਵ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਆਏ, ਮਾਨਵਤਾ ਦੇ ਪਾਪਾਂ ਨੂੰ ਬਖਸ਼ਣ ਦੇ ਲਈ, ਯਿਸੂ ਦਾ ਸਹੀ ਜਨਮ ਤਾਰੀਖ ਜਾਨਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਕ੍ਰਿਸਮਿਸ ਮਨਾਉਣ ਦਾ ਇਕ ਖੂਬਸੂਰਤ ਮਾਨਵਤਾਵਾਦੀ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਉਦੇਸ਼ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਰੂਪ ਵਿਚ 25 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸਾਈ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿਚ ਇਕ ਧਾਰਮਿਕ ਸਾਲ ਲਈ ਇਕੱਠ ਭੋਜਨ ਦਾ ਉਤਸਵ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਭਰ ਸਰਦੀਆਂ ਦੇ ਮੌਸਮ ਵਿਚ ਸੰਯੁਕਤ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦਾ ਇਕ ਅੰਤਰ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਅਤੇ ਅਲੌਕਿਕ ਸੰਦੇਸ਼ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਕਰਾਈਸਟ ਮਾਸਟਾਈਡ ਦੇ ਮੌਸਮ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜੋ ਇਤਿਹਾਸਕ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪੱਛਮ ਵਿਚ ਬਾਰਾਂ ਦਿਨਾਂ ਤਕ ਚਲਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਹਰਵੀਂ ਰਾਤ ਨੂੰ ਸਮਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕ੍ਰਿਸਮਿਸ ਦਿਵਸ ਕਈ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਸਮੂਹਿਕ ਛੁੱਟੀ ਅਵਕਾਸ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਵੀ ਹੈ। ਬਹੁਤਾਤ ਰੂਪ ਵਿਚ ਇਸਾਈ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਮਿਕ ਰੂਪ ਵਿਚ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਤਸਵ ਗੈਰ ਇਸਾਈ ਭਾਈਚਾਰੇ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਛੁੱਟੀਆਂ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਨਣ ਲਈ ਹੋਰ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਵੀ ਮਨੋਰੰਜਨ ਅਤੇ ਦੋਸਤਾਨਾਂ ਸੰਬੰਧਾਂ ਵਿਚ ਮਿਠਾਸ, ਅਪਣਾਮਨ, ਆਤਮ ਸਜਗਤਾ, ਸਾਮਾਜਿਕ ਚੇਤਨਾ, ਵਿਸ਼ਵ ਮਾਨਤਾਵਾਦੀ ਮਾਨਵ ਪ੍ਰਤੀ ਅਟੱਟ ਆਸਥਾ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਬੱਚਿਆਂ ਸਮੇਤ ਅਨੇਕ ਮਨੋਰੰਜਨ ਦੀਆਂ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਵਿਚ ਖੁਸ਼ੀ, ਉਮੰਗ, ਸ਼ਰਧਾ ਤੇ ਸਹਾਨਭੂਤੀ ਪਰਿਪਕਤਾ ਭਰਦੇ ਹੋਏ ਮਨਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਪ੍ਰਭੂ ਈਸਾ ਮਸੀਹ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਇਸਾਈ ਭਾਈਚਾਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਈਸ਼ਵਰ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਮੰਨਦੇ

ਇਕ ਕਾਲਪ ਨਿਕ ਪ੍ਰਾਣੀ ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਾਰੇ ਸੋਚਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕ੍ਰਿਸਮਿਸ ਦੇ ਉਤਸਵ ਦੇ ਸਮੇਂ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਉਪਹਾਰ ਲਿਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਬੱਚੇ ਉਮੰਗ ਤਰੰਗ ਅਤੇ ਮਨੋਰੰਜਨ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਫੋਟੋ ਖਿਚਵਾ ਕੇ ਖੁਸ਼ੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਅਨੇਕਾਂ ਬੱਚੇ ਹਰ ਸਾਲ ਕ੍ਰਿਸਮਿਸ ਦੀ ਉਡੀਕ ਵਿਚ ਲਾਲਾਇਕ ਅਤੇ ਉਤਸੁਕਤਾ ਪੂਰਵਕ ਜਗਿਆਸਾ ਨਾਲ ਕ੍ਰਿਸਮਿਸ ਦੀ ਪੂਰਵ ਸੰਧਿਆ ਦਾ ਇਤਜ਼ਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਉਤਸਵ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ, ਸਭਾਵਾਂ, ਕਲਾਕਾਰ, ਗਾਇਕ, ਆਰਟਿਸਟ, ਡਿਜ਼ਾਈਨਰ, ਖੇਡ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ, ਖੇਡ ਵਿਭਾਗ ਅਤੇ ਅਨੇਕਾਂ ਹੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਸਿਰਜਨਾਤਮਿਕ ਸਸਤੇ ਕਾਰਜ ਤੇ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਨੋਰੰਜਨ ਹੋ ਸਕੇ। ਆਤਮ ਤੁਸ਼ਟੀ ਅਤੇ ਭੌਤਿਕ-ਸੰਸਾਰੀ ਰੂਪ ਸੁੱਖਾਂ ਦਾ ਆਨੰਦ ਲੈ ਸਕਣ। ਵੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਛੋਟੀਆਂ-ਛੋਟੀਆਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਦਾ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਹੀ ਜੀਵਨ ਹੈ। ਇਸ ਉਤਸਵ ਵਿਚ ਛੋਟੀਆਂ-ਛੋਟੀਆਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਸਿਰੋਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਦਿਨ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਤਰ੍ਹਾਂ-ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੰਝੂੜੇ, ਬਿਜਲੀ ਉਪਕਰਣ ਖਿਡੌਣੇ, ਖੁਲੇ, ਪੇ-ਟਿੰਗਸ ਮੁਕਾਬਲੇ, ਤਰ੍ਹਾਂ-ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨ੍ਰਿਤ-ਡਾਂਸ, ਸਾਜ-ਸਜਾਵਟ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇਕ ਅਲੌਕਿਕ ਅਤੇ ਲੌਕਿਕ ਚਮਕਦਾਰ ਰੋਸ਼ਨੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਾ ਗਗਨ ਚੁੰਬੀ ਨਜ਼ਾਰਾ ਕਿਸੇ ਜੰਨਤ ਦਾ ਸਾਰਥਕ ਰੂਪ ਹੋ ਨਿਬੜਦਾ ਹੈ। ਤਰ੍ਹਾਂ-ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਦਭੁਤ, ਰੰਗੀਨ, ਫਬੀਲੀ ਮਨਮੋਹਿਦੀ, ਸੁੰਦਰਤਾ ਦੀ ਸ਼ੈਲੀ ਅਤੇ ਸ਼ਿਲਪ ਵਿਚ ਲੈਂਡ ਸਕੇਪਿੰਗ ਜੰਨਤ ਦੀ ਪਰਾਏਵਾਚੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਕਣ-ਕਣ ਵਿਚ ਪ੍ਰਭੂ ਯਿਸੂ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਦਾ ਨਜ਼ਾਰਾ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਰੰਗਾਂ, ਢੰਗਾਂ, ਸੰਗਾਂ, ਉਮੰਗਾਂ, ਲਲਕ, ਲਪਕ ਦੇ ਸਮੋਹਿਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਪ੍ਰਭੂ ਯਿਸੂ ਦਾ ਗੁਣਗਣ ਅਤੇ ਉਸਤਿਤ ਵਿਚ ਸਮਾਜਿਕ ਪ੍ਰਭੂਤਾ ਦੇ ਬੋਧ ਵਿਚ ਇਕ ਪਰੰਪਰਾ ਨੂੰ ਸਾਕਾਰ ਰੂਪ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਆਉ ਰਲ ਮਿਲ ਸਭ ਸਾਂਝੀਵਾਲਤਾ ਵਿਚ ਕ੍ਰਿਸਮਿਸ ਉਤਸਵ ਮਨਾਈਏ।

ਹਨ। ਕ੍ਰਿਸਮਿਸ ਦਾ ਨਾਂਅ ਮਾਸ ਆਵ ਕਰਾਈਸਟ (ਜਾਂ ਜੀਸਸ) ਤੋਂ ਆਇਆ ਹੈ। ਇਸਾਈ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਠੋਸ ਪਰੰਪਰਾ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ ਕਿ ਯਿਸੂ ਸਾਡੇ ਲਈ ਮਰੇ ਅਤੇ ਫਿਰ ਜੀਵਿਤ ਹੋ ਗਏ। ਪਰੰਪਰਾ ਹੈ ਕਿ ਸੂਰਜ ਡੁਬਣ ਅਤੇ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਸੂਰਜ ਚੜ੍ਹਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਆਗਮਨ ਨੂੰ ਮੱਧ ਰਾਤਗੀ ਨੂੰ ਜੀਵਨ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕਰਾਈਸਟ ਮਾਸ ਦਾ ਨਾਮ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਨੂੰ ਛੋਟਾ ਕਰਕੇ ਕ੍ਰਿਸਮਿਸ ਦਾ ਰੂਪ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਕ੍ਰਿਸਮਿਸ ਅਜ ਕਲ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਚਾਰੇ ਕੋਈ ਇਸਾਈ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਦੋਸਤ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਸੰਯੁਕਤ ਭੋਜਨ ਇਸ ਵਿਚ ਤਰ੍ਹਾਂ-ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਕਵਾਣ, ਮਿਸ਼ਨਾਣ ਅਤੇ ਤੋਫਿਆਂ ਦਾ ਆਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨ ਖੁਸ਼ੀ ਪੂਰਵਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਭਾਵ

ਕਿ ਇਸ ਪਰੰਪਰਾ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਹੈ, ਖੂਬਸੂਰਤ ਆਦਾਨ-ਕੀਮਤਾਂ ਦਾ ਤਿਉਹਾਰ ਹੈ। ਇਸਾਈ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ ਕਿ ਯਿਸੂ ਹੀ ਜਗਤ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੈ। ਵੇਖਿਆ ਜਾਂ ਪੜ੍ਹਣ ਮੱਥਣ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕ੍ਰਿਸਮਿਸ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਖੂਬਸੂਰਤ ਗੂੜਤਾਵਾਂ ਵਿਚ ਡੁੱਬਿਆ ਹੋਇਆ ਇਨਸਾਨੀ ਕਦਰਾਂ ਕੀਮਤਾਂ ਵਾਲਾ ਇਕ ਲੰਬਾ ਇਤਿਹਾਸ ਹੈ। ਅਜ ਕਲ ਇਸ ਉਤਸਵ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੂਪ ਵਿਚ ਲਾਲ ਰੰਗ ਦੇ ਹੱਸ ਮੁੱਖ ਵਿਅਕਤੀ ਤੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਅਲੰਕਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕ੍ਰਿਸਮਿਸ ਦੀ ਪੂਰਵ ਸੰਧਿਆ ਤੋਂ ਲੜਕੇ ਅਤੇ ਲੜਕੀਆਂ ਲਈ ਖਿਡੌਣੇ ਲੈ ਕੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਸੰਤ ਨਿਕੋਲਸ ਧਰਤੀ ਉਪਰ ਚੱਲੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਿਫਾਜ਼ਿਤ ਲਈ ਸੰਤ ਬਣੇ। ਇਸ ਲਈ ਅਜ ਵੀ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਮਹਾਨ ਰਕਸ਼ਕ ਸੰਤ ਜੋ ਸਾਂਤਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵੀ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਫਿਰ ਸਾਂਤਾ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼

ਨਿਊਜ਼ਕਰ
ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ
ਮੁੱਖ ਸੰਪਾਦਕ: ਪ੍ਰਿਤਪਾਲ ਕੌਰ ਪੀੜ ਖਰਾ ਸੱਚ
ਬਲਵਿੰਦਰ ਬਾਲਮ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ
ਐਡਮਿਟਨ ਕਨੇਡਾ 9815625409

ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮ ਵਿਆਹ

ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਪੂਰੇ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿੱਚ, ਘਰ ਘਰ ਵਿੱਚ, ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਤੇ, ਅਖਬਾਰਾਂ ਰਸਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਇਲੈਕਟਰੋਨਿਕ ਮੀਡੀਆ ਦੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸੁਰਖੀਆਂ ਬਟੋਰਨ ਵਾਲਾ ਮਸਲਾ ਸਰਬਜੀਤ ਕੌਰ ਨਾਂ ਦੀ ਬਜ਼ੁਰਗ ਔਰਤ ਦਾ ਹੈ ਜੋ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਜਾ ਕੇ ਨਾਸਿਰ ਹੁਸੈਨ ਨਾਮ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਲ ? ਨਿਕਾਰ ਕਰਵਾ ਕੇ ਨੂਰ ਹੁਸੈਨ ਬਣ ਗਈ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਧਰਮ ਬਦਲ ਕੇ ਧਰਮ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀਅਤ ਨੂੰ ਸ਼ਰਮਸਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਆਪਣੇ ਅਗਲਿਆਂ ਪਿਛਲਿਆਂ ਦੀ ਕੋਈ ਪ੍ਰਵਾਹ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਹਨਾਂ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈ ਕੇ ਆਪਣਾ ਸਵਾਰਥ ਸਿੱਧ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਰਹਿਮ ਦੀ ਖੈਰ ਝੋਲੀ ਨਹੀਂ ਪਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਲੋਕ ਜਿੱਥੇ ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਕਲੰਕਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਉੱਥੇ ਹੀ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਰਾਹ ਭਟਕਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਕਰਤੂਤਾਂ ਵੇਖ ਕੇ ਹੋਰ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹੋਸਲੇ ਵੀ ਖੁੱਲ੍ਹਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਦਾ ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਅਹਿਮ ਰੋਲ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਦਾ ਵੱਡਾ ਯੋਗਦਾਨ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਵਿੱਚ ਆਈ ਆਮ ਜਿਹੇ ਘਰ ਦੀ ਲੜਕੀ ਜੋਤੀ ਵੀ ਇੱਕ ਹੈ ਜੋ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਜਾਸੂਸੀ ਦੇ ਕੇਸ ਤਹਿਤ ਸਲਾਖਾਂ ਪਿੱਛੇ ਹੈ।

ਹੈ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੇ ਭਿਵਾੜੀ 'ਚ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਅਤੇ ਦੋ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਅੰਜੂ ਫੇਸਬੁੱਕ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰੇਮੀ ਨਸਰੁੱਲਾ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਅਤੇ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾ ਲਿਆ। ਇੰਨਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਇਸਲਾਮ ਧਰਮ ਅਪਣਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣਾ ਨਾਂ ਫਾਤਿਮਾ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਸਰੁੱਲਾ ਅਤੇ ਅੰਜੂ ਦੋਵੇਂ ਸਖ਼ਤ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਿਚਕਾਰ ਸੈਰ ਲਈ ਨਿਕਲੇ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਘੁੰਮਦਿਆਂ ਫਿਰਦਿਆਂ ਦੀਆਂ ਫੋਟੋਆਂ ਅਤੇ ਵੀਡੀਓਜ਼ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੀਡੀਆ ਵਿੱਚ ਖੂਬ ਘੁੰਮਣ ਲੱਗੀਆਂ। ਏਧਰ ਕਦੇ ਉਸ ਦੇ ਪਤੀ , ਕਦੇ ਭਰਾ ਤੇ ਕਦੇ ਪਿਉ ਕੋਲ ? ਮੀਡੀਆ ਦਾ ਮਾਈਕ ਫੜਕੇ ਪਹੁੰਚਣਾ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆਂ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ। ਦੁਨੀਆਂ ਲਈ ਇਹ ਸਭ ਨਿਰਾ ਇੱਕ ਤਮਾਸ਼ਾ ਹੈ ਤੇ ਮਨੋਰੰਜਨ ਦਾ ਸਸਤਾ ਸਾਧਨ ਹੈ। ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਮਸਾਲੇ ਲਾ ਲਾ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਤੇ ਉਸ ਖੱਲੇ ਪਬਲਿਕ ਵੱਲੋਂ ਗੰਦੇ ਮੰਦੇ ਕੁਮੈਂਟਾਂ ਰਾਹੀਂ ਭੜਾਸ ਕੱਢਣਾ ਆਮ ਜਿਹੀ ਗੱਲ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਪ੍ਰੈਲ 2018 ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਜਥੇ ਨਾਲ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਜਾ ਕੇ ਕਿਰਨ ਬਾਲਾ ਆਪਣੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਪ੍ਰੇਮੀ ਮੁਹੰਮਦ ਆਜ਼ਮ ਕੋਲ ? ਭੱਜ ਗਈ ਤੇ ਇਸਲਾਮ ਧਰਮ ਕਬੂਲ ਕਰ ਕੇ ਕਿਰਨ ਤੋਂ ਅਮੀਨਾ ਬਣ ਗਈ। ਉਸ ਦੀ ਇਸ ਕਰਤੂਤ ਨੇ ਵੀ ਇੱਕ ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਖੂਬ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਪਰ ਅੱਜ ਉਹ ਕਿਸ ਹਾਲ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਸਰ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਿਹੜੇ ਪਿਓ ਬਾਹਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉਹ ਛੱਡ ਕੇ ਭੱਜ ਗਈ ਸੀ ਉਹ ਕਿਹਨਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਪਲ ? ਰਹੇ ਹਨ, ਇਸ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਲੈਣਾ ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਆਮ ਜਨਤਾ ਵੀ ਸਿਨੇਮਾ ਘਰਾਂ ਵਿਚਲੀ ਦੋ ਤਿੰਨ ਘੰਟੇ ਦੀ ਫ਼ਲਮ ਦੇਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਿਵੇਂ ਅਗਲੀ ਫਿਲਮ ਦੇਖਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਬਿਲਕੁਲ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਇਹ ਖ਼ਬਰਾਂ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਫ਼ਲਮਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਹਨ।

ਚਾਰੇ ਪੱਛਮੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਔਰਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਆ ਕੇ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀਆਂ ਅਨੇਕਾਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਤੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਉਹ ਵੀ ਨਿਰੇ ਬੇ ਮੇਲ ਜੋੜ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਪੰਜਾਹ ਸੱਠ ਸਾਲ ਦੀ ਔਰਤ ਦਾ ਵੀਹ ਬਾਈ ਸਾਲ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਨਾਲ ? ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਉਣਾ ਜਾਂ ਹੋਰ ਵੀ ਕਈ ਪੱਖਾਂ ਤੋਂ ਜੋੜੀਆਂ ਦਾ ਕੋਈ ਆਪਸੀ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਸ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਬਹੁਤਾ ਕਰਕੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦਾ ਮਕਸਦ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾ ਕੇ ਸੈੱਟ ਹੋਣਾ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਵਿਆਹ ਵੀ ਮੀਡੀਆ ਵਿੱਚ ਬਹੁ ਚਰਚਿਤ ਰਹਿ ਕੇ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਖੂਬ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਪੱਛਮੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਾਲੇ ਕਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਕਮੀ ਆਈ ਹੈ।

ਨਿਊਜ਼ਕਰ
ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ
ਮੁੱਖ ਸੰਪਾਦਕ: ਪ੍ਰਿਤਪਾਲ ਕੌਰ ਪੀੜ ਖਰਾ ਸੱਚ
ਬਰਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਬਿਸਰਾਓ...
99889-01324

ਗੱਲ ਮੁੱਖ ਮੁੱਦੇ ਦੀ ਕਰੀਏ ਕਿ ਕਿਰਨ ਬਾਲਾ ਉਰਫ ਅਮੀਨਾ ਜਾਂ ਅੰਜੂ ਉਰਫ ਫਾਤਿਮਾ ਨਾਲੋਂ ਸੀਮਾ ਹੈਦਰ ਨੇ ਸਮਝਦਾਰੀ ਵਰਤਦਿਆਂ ਆਪਣੀ ਮਮਤਾ ਨੂੰ ਕਲੰਕਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਿਆ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਚਾਰ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ? ਲੈ ਤੁਰੀ। ਅਮੀਨਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਤਿੰਨ ਬੱਚਿਆਂ ਤੇ ਫਾਤਿਮਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦੋ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਆਪਣੀ ਮਮਤਾ ਦਾ ਰੱਜ ਕੇ ਘਾਣ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਲਈ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਮਜ਼ਾਕ ਦੇ ਪਾਤਰ ਬਣ ਕੇ ਜਾਂ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀਆਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣ ਸੁਣ ਕੇ ਨਮੋਸ਼ੀ ਭਰਿਆ ਜੀਵਨ ਬਤੀਤ ਕਰਨ ਲਈ ਛੱਡ ਗਈਆਂ ਜਿਹੜੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਦੋਸਤ ਜਾਂ ਗਾਈਡ ਜਾਂ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਸਰੋਤ ਵਜੋਂ ਨਾਲ ਖੜ੍ਹਨ ਦੀ ਬੇਹੱਦ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਉਸ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਚਰਿੱਤਰਹੀਣ ਪਾਤਰ ਵਜੋਂ ਉਭਰ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣਾ... ਇਹ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਹੀ ਪਤਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਹਨਾਂ ਉੱਪਰ ਇਹ ਬੀਤ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਦੂਜੀ ਗੱਲ ਇਸ ਮਸਲੇ ਤੇ ਚਰਚਾ ਯੋਗ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਤੇ ਫੇਸਬੁੱਕ, ਇਸਟਾਗ੍ਰਾਮ, ਜਾਂ ਨਵੀਆਂ ਨਵੀਆਂ ਗੋਮਾਂ ਦੀਆਂ ਐਪਾਂ ਜਿਹਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਖੇਡ ਖੇਡਦੇ ਖੇਡਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਬੈਠੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ? ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਪ੍ਰੇਮ ਜਾਲ ? ਵਿੱਚ ਫਸ ਜਾਣਾ ਤੇ ਫਿਰ ਇਸ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਕਲਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਅਨੈਤਿਕਤਾ ਵਾਲੇ ? ਕਦਮ ਉਠਾਉਣੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਦੁਖਦਾਈ ਇਹਨਾਂ ਸਰੋਤਾਂ ਰਾਹੀਂ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨਾਮਿਆਂ ਨੂੰ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਤੇ ਐਨਾ ਵਾਇਰਲ ਕਰਨਾ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਨਾਂ ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੁਆਰਾ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਕਦਮ ਉਠਾ ਲੈਣਾ, ਬਹੁਤ ਹੀ ਦੁਖਦਾਈ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਖੂਬ ਚਰਚਾ ਹੈ ਕਿ ਸੀਮਾ ਹੈਦਰ ਦੇ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਤੇ ਫੋਲੋਅਰ ਬਹੁ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਧ ਰਹੇ ਹਨ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਆਫਰ ਆਉਣ ਦੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਫੈਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਤੋਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਅੰਦਰ ਗਲਤ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਹੋਸਲੇ ਵਧਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਸੰਗਾਂ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇ ਕੇ ਜਿੱਥੇ ਘਰਾਂ ਦੇ ਘਰ ਉਜਾੜ ਰਿਹਾ ਹੈ ਉੱਥੇ ਕਿੰਨੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਤੋੜ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਭਵਿੱਖ ਖੁੰਦਲਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਉੱਝ ਤਾਂ ਪਿਆਰ ਦੇ ਪੁਜਾਰੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪਿਆਰ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਰਮ ਅਤੇ ਜਾਤ ਪਾਤ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਆਪਣੀ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ, ਘਰਬਾਰ, ਧਰਮ, ਸਮਾਜ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਨੂੰ ਛਿੱਕੂ ਵਿੱਚ ਪਾ ਕੇ ਟੰਗਣ ਵਾਲੀ ਬੁੱਢੀ ਔਰਤ ਸਰਬਜੀਤ ਕੌਰ ਉਰਫ ਨੂਰ ਹੁਸੈਨ ਦੇ ਇਸ਼ਕ ਬਾਰੇ ਕੀ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਆਪਣੇ ਸਮਾਜ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾ ਕੇ ਗਈਆਂ ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਜੋ ਗਲ ? ਵਿੱਚ ਚੁੰਨੀ ਪਾਉਣ ਨੂੰ ਵੀ ਬੰਦਿਸ਼ ਸਮਝਦੀਆਂ ਹਨ ਉੱਥੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਜਦ ਨਸ਼ਰ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਸ਼ਾਲੂ ਲਪੇਟ ਕੇ ਸਿਰ ਮੂੰਹ ਢਕ ਕੇ ਬੈਠੀਆਂ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉੱਥੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਕੀ ਹਸ਼ਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਇਹ ਵੀ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਸ ਤੋਂ ਵੀ ਲੋਕਾਂ ਕੁਝ ਸਿੱਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ? ਉੱਥੇ ਜਾ ਕੇ ਇਹ ਔਰਤਾਂ ਗੁੰਮਸੁਦਗੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜਿਊਣ ਲੱਗਦੀਆਂ ਹਨ, ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਭਾਡ ਤੱਕ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲਦੀ ਜੋ ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਵਿਚਰਦਿਆਂ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਦੀਆਂ ਸਟਾਰ ਬਣੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਹ ਕਿਹੜੇ ਮਾੜੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਉੱਥੇ ਤਸਵੀਰ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਧੱਪਾ ਦੇ ਕੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਿਸ ਲਿਆਉਣ ਦੇ ਉਪਰਾਲੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਇੱਥੇ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਉਹਨਾਂ ਉੱਤੇ ਸਖ਼ਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ।

Preetnama

Khara Sach

ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ
ਖਰਾ ਸੱਚ

On our English language New Website
WWW.PREETNEWS.COM

Chief Editor
Pritpal Kaur
+1 201-312-4180

Vol 4, Issue 329

Website: www.preetnama.com Email preetnamausa@gmail.com

21 NOV TO 27 NOV, 2025

Hitech Central Air Inc

HEATING & COOLING EXPERTS

Customer Satisfaction is Our #1 Goal!

7 Days a Week • 24-Hour Service

Our Services : Sales , Service, Installation, Winter Storage

WE SERVICE ALL BRANDS

PACKAGED TERMINAL AIR CONTIONER (PTAC)

SUBURBAN DYNALINE PTAC (GAS FIRED)

SPLIT/DUCTLESS AIR CONDITIONER

TRU-THE-WALL AIR CONDITIONER

WATER SOURCE HEAT PUMP

CENTRAL AIR CONDITIONER

WINDOW AIR CONDITIONER

HEATING SYSTEM

WINTER STORAGE

Suburban

LG

(718) 577-7875 (718) 395-5666

(212) 801-2060 (212) 920-7080

www.HitechCentralAir.com

services@HitechCentralAir.com

954 Lexington Ave #218, New York, NY 10021

Preetnama

ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ

ਖਰਾ ਸੱਚ

On our English language New Website
WWW.PREETNEWS.COM

Khara Sach

Chief Editor
Pritpal Kaur

+1 201-312-4180

Vol 4, Issue 329

Website: www.preetnama.com Email preetnamausa@gmail.com

21 NOV TO 27 NOV, 2025

EXPERIENCE THE LUXURY BALI

ULUWATU | TEGALLALANG | UBUD

08 Days & 07 Night

Travel Dates: Dec 09 to Dec 16, 2025

Inclusions

- 4 Nights in Bali at 5**** luxury hotel.
- 3 Nights in Ubud at 5**** luxury hotel
- All Breakfast in the Hotels
- Meet and greet upon arrival at Bali International airport
- Water Sport & Indonesin Cultural Show
- Iconic of south Bali - Garuda Wisnu Kencana statue, Uluwatu Temple, full body Spa, Sunset Cruise Dinner.
- Private luxury Transportation through out the Trip.
- Tegenungan Waterfall, Omma Day Club, Ubud Palace, Ubud Market
- Wild life and cultural odyssey - Bali Safari Park, Denpasar City Tour and grilled seafood dinner by the beach
- Bali Adventure & Scenic Wonders - ATV adventure, Tegallalang Rice Terrace, Coffee Plantation, Bali swing
- Cultural Treasures & Highlands Charm -Tirta Empul holy water temple, Kintamani Highland, Amora Café, Penglipuran Village
- Licensed professional English-speaking tour guide

MOHINDER SINGH MIGLANI

516-690-1257

516-216-4433

22 W Marie St,
Hicksville, NY 11801

Preetnama

Khara Sach

ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ

ਖਰਾ ਸੱਚ

On our English language New Website
WWW.PREETNEWS.COM

Chief Editor
Pritpal Kaur

+1 201-312-4180

Vol 4, Issue 329

Website: www.preetnama.com Email preetnamausa@gmail.com

21 NOV TO 27 NOV, 2025

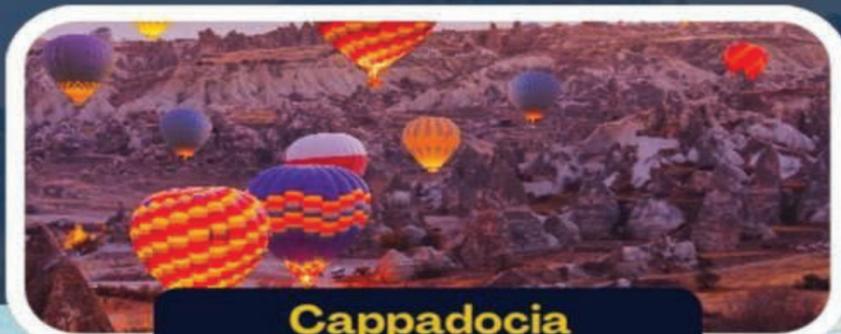
TURKEY TOUR

9 Days & 8 Nights

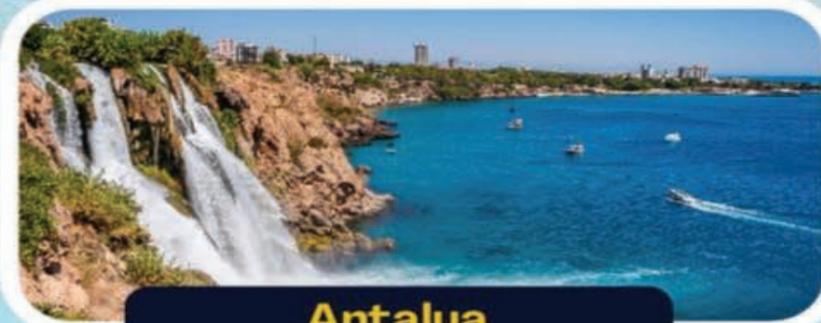

5 Star Luxury Accommodations

Oct 24 - Nov 01, 2025

Cappadocia

Antalya

Istanbul

INCLUSIONS

- 3 Nights Stay in Istanbul
- 2 Nights Stay in Cappadocia
- 2 Nights Stay in Antalya
- 1 Night Stay in Pamukkale
- All Breakfast in the hotel
- Private airport & intercity transfers throughout
- Domestic flights: Kayseri→Antalya
- Full Day Istanbul Old city tour with Topkapi Palace , Evening Turkish night Followed by Dinner , Full Day Cappadocia Tour , Full Day Antalya City tour with Old city , Visit Cotton Castle and Hierapolis & Hadrians Gate , Turkish Folk Dances , Blue Mosque & Grand Bazar.
- Boat rides: Bosphorus Dinner Cruise & Antalya short boat ride
- Professional English-speaking guide on tour days
- Bottled water throughout the trip.
- All Tours and Transfers on Private Basis

\$1695

Per Person on Double Occupancy

MOHINDER SINGH MIGLANI

516-690-1257
516-216-4433

22 W Marie St,
Hicksville, NY 11801

Preetnama

ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ
ਖਰਾ ਸੱਚ

On our English language New Website
WWW.PREETNEWS.COM

Khara Sach

Chief Editor
Pritpal Kaur

+1 201-312-4180

Vol 4, Issue 329

Website: www.preetnama.com Email preetnamausa@gmail.com

21 NOV TO 27 NOV, 2025

Thanksgiving

Weekend Getaway

Valid from November 27- 29 2025

TRIP TO LURAY CAVERNS VIRGINIA , OCEAN CITY MARYLAND & WASHINGTON DC

OCEAN CITY MARYLAND

LURAY CAVERNS VIRGINIA

WASHINGTON DC

02 Night & 03 Days Tour

INCLUSIONS

- 01-night accommodation in Ocean City, Maryland hotel
- 01-night accommodation in a Virginia hotel
- Daily breakfast at the hotel
- Lunch on the go
- Dinner with Premium Drinks Included
- Entry ticket and visit to Luray Caverns
- Washington DC Guided Highlight Tour
- All Tours and Transfers on Luxury Private Coach
- Sightseeing as per Itinerary
- Mineral Water & Soft Drinks

USD 629

Adult on double sharing

MOHINDER SINGH MIGLANI

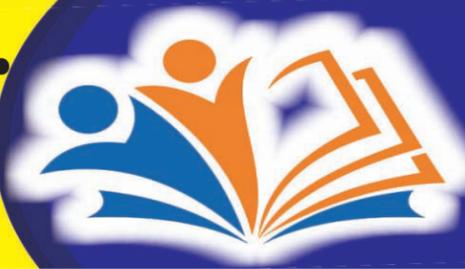
516-690-1257
516-216-4433

22 W Marie St,
Hicksville, NY 11801

ਪ੍ਰੀਤ ਫੁਲਵਾੜੀ

ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸੁਨੇਹਾ

ਠੰਡ ਦੀ ਰੁੱਤ ਗਈ ਹੈ ਆ ਬੱਚਿਓ।
ਕੋਟੀਆਂ ਸਵੈਟਰ ਲਓ ਪਾ ਬੱਚਿਓ।
ਗਰਮੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਠੰਡ ਆਉਂਦੀ ਹੈ।
ਸੀਤ ਹਵਾ ਵਗੇ ਨਾਲੇ ਮੀਂਹ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ।
ਆਪਣਾ ਫਿਰ ਰੱਖਿਓ ਬਚਾ ਬੱਚਿਓ।
ਠੰਡ ਦੀ ਰੁੱਤ ਗਈ,,,,,,
ਨੰਗੇ ਪੈਰ, ਨੰਗੇ ਸਿਰ ਤੁਸੀਂ ਰਹਿੰਦੇ ਨਾ।
ਲੱਗ ਜਾਣੀ ਠੰਡ ਤਾਂ ਫਿਰ ਕਹਿੰਦੇ ਨਾ।
ਹੋਣਾ ਨੀ ਸਕੂਲੇ ਸਾਥੋਂ ਜਾ ਬੱਚਿਓ।
ਠੰਡ ਦੀ ਰੁੱਤ ਗਈ,,,,,,
ਦਿਨ ਛੋਟੇ ਰਾਤਾਂ ਹੁਣ ਵੱਧ ਜਾਣੀਆਂ।
ਦਾਦੀ, ਨਾਨੀ ਕੋਲੋਂ ਸੁਣਿਓ ਕਹਾਣੀਆਂ।
ਗਿਆਨ ਲਿਓ ਆਪਣਾ ਵਧਾ ਬੱਚਿਓ।
ਠੰਡ ਦੀ ਰੁੱਤ ਗਈ,,,,,,
ਬੈਠ ਕੇ ਰਜਾਈ ਵਿੱਚ ਤੁਸੀਂ ਪੜ੍ਹਿਓ।
ਦੱਸਿਆ ਜੇ ਕੰਮ ਉਹ ਪੂਰਾ ਕਰਿਓ।
ਬਹਾਨਾ ਨਾ ਕੋਈ ਲਿਓ ਬਣਾ ਬੱਚਿਓ।
ਠੰਡ ਦੀ ਰੁੱਤ ਗਈ,,,,,,
ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਪੱਤੋ, ਥੋਨੂੰ ਸੱਚ ਆਖਦਾ।
ਚੰਗੀ ਮੱਤ ਭਲਾ ਫਿਰ ਕਰੂ
ਆਪਦਾ।
ਨਹੀਂ ਬੈਠੋਗੇ ਡਾਕਟਰ ਦੇ ਜਾ
ਬੱਚਿਓ।
ਠੰਡ ਦੀ ਰੁੱਤ ਗਈ ਹੈ ਆ ਬੱਚਿਓ।
ਕੋਟੀਆਂ ਸਵੈਟਰ ਲਓ ਪਾ ਬੱਚਿਓ।
ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਪੱਤੋ ਪਿੰਡ ਪੱਤੋ ਗੀਰਾ ਸਿੰਘ ਮੋਗਾ ਫੋਨ
ਨੰਬਰ।
94658-21417

ਰੁੱਖ ਦਾਤਾਂ ਵੰਡਦੇ ਨੇ

ਹਰ ਕੋਈ ਰੁੱਖਾਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝ ਪਾਵੇ,
ਰੁੱਖ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਦਿੰਦੇ ਨੇ
ਹਰ ਕੋਈ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਪਾਵੇ,
ਰੁੱਖ ਵੰਡਣ ਸਾਡੇ ਦੁੱਖ
ਹਰ ਕੋਈ ਸੱਚੇ ਦਿਲੋਂ ਸੀਨੇ ਲਾਵੇ,
ਰੁੱਖ ਬਣਾ ਲੈਂਦੇ ਗਿਸ਼ਤੇ
ਹਰ ਕੋਈ ਪਿਆਰ ਇਹਨਾਂ ਨਾਲ? ਪਾਵੇ,
ਰੁੱਖ ਸਭ ਨੂੰ ਸੁੱਖ ਦਿੰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ
ਆਪ ਠੰਡ - ਗਰਮੀ ਹੰਡਾਉਂਦੇ,
ਜਨਮ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਮੌਤ ਤੱਕ
ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਹਰ ਪਲ ਸਾਝ ਨਿਭਾਉਂਦੇ,
ਕੀ - ਕੀ ਦੱਸਾਂ 'ਧਰਮਾਣੀ' ਰੁੱਖਾਂ ਬਾਰੇ,
ਹਰ ਮੁਸ਼ਕਲ ਤੋਂ ਸਾਨੂੰ ਬਚਾਉਂਦੇ,
ਆਪ ਭਾਵੇਂ ਰੋਈ ਜਾਵਣ,
ਪਰ ਸਭ ਪ੍ਰਾਣੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਹਸਾਉਂਦੇ,
ਇਹ ਸਭ ਦਾ ਜੀਵਨ ਚਲਾਉਂਦੇ
ਤਾਂ ਹੀ ਸਭ ਦੇ ਮਨ ਨੂੰ ਭਾਉਂਦੇ,
ਰੁੱਖ ਦਾਤਾਂ ਵੰਡਦੇ ਨੇ
ਹਰ ਕੋਈ ਰੁੱਖਾਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝ ਪਾਵੇ,
ਹਰ ਕੋਈ ਰੁੱਖਾਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝ ਪਾਵੇ।
ਸਟੇਟ ਐਵਾਰਡੀ ਮਾਸਟਰ ਸੰਜੀਵ ਧਰਮਾਣੀ
9478561356

ਈਦ

ਚਾਅ ਮੇਰੇ ਤਾਂ ਰੁਲਗੇ ਸਾਰੇ
ਰਹਿ ਗਈਆਂ ਵਿੱਚ ਉਮੀਦਾਂ।
ਸੱਜਣ ਸਾਥੋਂ ਦੂਰ ਨੇ ਹੋ ਗਏ
ਕਈ ਲੰਘ ਗਈਆਂ ਨੇ ਈਦਾਂ।

ਤਰਸ ਗਏ ਨੈਣ ਨੇ ਮੇਰੇ
ਅੱਡੀਆਂ ਵੇਖ ਹੁਣ ਬਾਂਹਵਾਂ।
ਤੇਰੇ ਬਾਝੋਂ ਸੋਗਣਿਆ ਵੇ
ਕਿੱਝ ਕੱਲੀ ਈਦ ਮਨਾਵਾਂ।

ਰੋ ਕੇ ਨੈਣੀਂ ਜੋਤ ਗਵਾ ਲਈ
ਨਾ ਲਈ ਸਾਰ ਤੂੰ ਤੱਤੜੀ ਦੀ।
ਚੇਤੇ ਕਰ ਕਰ ਰੋਵਾਂ ਚੰਨਾ
ਈਦਾਂ ਵਾਲੀ ਗਲਵੱਕੜੀ ਦੀ।

ਤੂੰ ਹੀ ਮੇਰੇ ਦਿਲ ਦਾ ਜਾਨੀ
ਤੂੰ ਹੀ ਸਿਰ ਮੇਰੇ ਦਾ ਤਾਜ਼ ਵੇ।
ਤੇਰੇ ਨਾਮ ਦੀ ਵਿਚ ਮਸੀਤੀਂ
ਜਾ ਪੜਾ ਮੈਂ ਰੋਜ਼ ਨਮਾਜ਼ ਵੇ।

ਦਰਵੇਸ ਦੀ ਪੁਕਾਰ

ਨਾ ਸਾਡੇ ਕੋਲ, ਘਰ ਹੈ ਕੋਈ,
ਨਾ ਬੈਠਣ ਲਈ, ਦਰ ਹੈ ਕੋਈ
ਨਾ ਕੋਈ ਸਾਨੂੰ, ਰੋਟੀ ਪਾਉਂਦਾ
ਨਾ ਕੋਈ ਦੋਂਦਾ, ਸਾਡੇ ਉੱਤੇ ਲੋਈ
ਜਿੱਥੇ ਬੈਠੀਏ ਮਾਰ ਮਾਰ ਕੇ ਇੱਟਾਂ
ਸੋਟੀਆਂ ਨਾਲ ਭਜਾਵੇ ਹਰ ਕੋਈ
ਕੱਢਣ ਗਾਲਾਂ ਨਾਲੇ ਭੌਕਣ ਸਾਨੂੰ
ਬੰਦਿਆ ! ਤੈਨੂੰ ਸਰਮ ਨਾ ਕੋਈ ?
ਸਾਨੂੰ ਆਖਣਾ ਇਹ ਸੋਰ ਮਚਾਉਂਦੇ
ਮੋਟਰਾਂ, ਏਸੀਆਂ, ਧੂੰਏਂ ਨਾਲ ਕੋਈ
ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਮਸੀਨਾਂ ਵੱਡੀਆਂ ਨਾਲ
ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਤੂੰ ਕਰੀ ਜਾਵੇਂ ਅਧਮੋਈ
ਜੇ ਕੋਈ ਸਾਨੂੰ, ਰੋਟੀ ਪਾ ਦਏ ਤਾਂ
ਝੱਲ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਭਲਾਮਾਣਸ ਕੋਈ
ਠੰਡ ਗਰਮੀ ਤੇ ਮੀਂਹ ਹਨ੍ਹੇਰੀਆਂ
ਝੱਲੀਏ ਧੱਕੇ ਜੇ, ਮਾਰੇ ਹਰ ਕੋਈ
ਜੇ ਕੋਈ ਘਰ ਵਿੱਚ ਰੱਖ ਲਏ ਸਾਨੂੰ
ਕੌੜ ਕੌੜ ਕੇ ਝਾਕਣ ਉਹਨਾਂ ਵੱਲ ਨੂੰ
ਜਿਓਂ ਕਰ ਬੈਠੇ ਜੁਗਮ ਭਾਰਾ ਕੋਈ
ਤੂੰ ਦੋ ਲੱਤਾਂ ਵਾਲਾ ਜਾਵੇ ਧਰਤੀ ਮੱਲੀ
ਕਰੋਂ ਪਸਾਰੇ ਜਿਵੇਂ ਬਹਿਸਤ ਕੋਈ
ਚਹੁ ਪੈਰਾਂ ਵਾਲੇ ਦੀ ਲੈ ਬਦ ਦੁਆ
ਤੇਰੀ ਵੀ ਪੇਸੀ ਜਦ ਦਰਗਾਹੀਂ ਹੋਈ
ਅਸੀਂ ਬੇਜੁਬਾਨੇ ਬੇਸਮਝਾਂ ਵਾਲੇ ਹਾਂ
ਤੁਸੀਂ ਸਮਝਾਂ ਵਾਲੇ ਕੱਢੋ ਹੱਲ ਕੋਈ !
ਸਰਕਾਰਾਂ ਦਾ ਜੀਆ ਹਾਂ, ਸਾਡੇ ਨਾਂ ਤੇ
ਟੈਕਸ ਲੈ ਲੈ ਜਨਤਾ ਦੀ ਲਾਹੀ ਲੋਈ
ਨਾ ਭੁੱਲੋਂ ਇਹ ਕੁਦਰਤ ਦੀਆਂ ਦਾਤਾਂ
ਤੂੰ ਵੀ ਕੁਦਰਤ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈਂ ਕੋਈ
ਤੂੰ ਤੇ ਮੈਂ ਉਸ ਇੱਕ ਦਾਤੇ ਦੀ ਰਚਨਾ
ਨਾ ਭੁੱਲੀਂ, ਤੇਰੇ ਅੱਗੇ ਕਰਾਂ ਅਰਜ਼ੋਈ।
ਬਰਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਬਿਸਰਾਓ...
9988901324

ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ

ਜੀਵਨ ਇਕ ਡਗਰ ਹੈ
ਜੀਵਨ ਇਕ ਸਫਰ ਹੈ
ਜੀਵਨ ਇਕ ਚਾਹ ਹੈ
ਜੀਵਨ ਇਕ ਰਾਹ ਹੈ
ਜੀਵਨ ਇਕ ਹੌੜ ਹੈ
ਜੀਵਨ ਇਕ ਦੌੜ ਹੈ
ਜੇਕਰ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਸੰਤੋਖ ਨਹੀਂ
ਤਾਂ ਜੀਵਨ ਬਸ ਇਕ ਕੌੜ ਹੈ
ਜੀਵਨ ਜੋ ਮਿਲਿਆ ਸੀ ਸਿਮਰਨ ਲਈ
ਨਾ ਬੀਤ ਜਾਵੇ ਬੇ-ਵਜਹ
ਹਰ ਦਿਨ ਸੁਚੇਤ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ
ਚਿਹਰੇ ਦੀ ਢਲਦੀ ਕਾਂਤੀ
ਇਨਸਾਨ ਹੈ ਬਸ ਚਾਹੁੰਦਾ
ਸ਼ਾਂਤ ਜਿਹਾ ਇਕ ਜੀਵਨ
'ਤੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਵਿਚ ਸ਼ਾਂਤੀ।
ਸੰਘਰਸ਼ ਭਰੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਵਿਚ
ਸਫਲਤਾ ਇਕ ਪੜਾਅ ਤਾਂ ਬਣੇ
ਪਰ, ਠਹਿਰਾਵ ਨਾ ਹੋ ਜਾਵੇ
ਕਿਉਂ ਜੋ ਚਲਦੇ ਰਹਿਣਾ ਹੀ ਜੀਵਨ ਹੈ
ਪੜਾਅ ਵਿਸ਼ਰਾਮ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ
ਪਰ ਠਹਿਰਾਵ, ਅੰਤ ਦੇ ਸਮੀਪ ਹੈ
ਜੋ ਠਹਿਰ ਕੇ ਬੈਠ ਗਏ, ਉਹ ਬੀਤ ਗਏ
ਜੋ ਚੱਲਦੇ ਰਹੇ, ਵੱਧਦੇ ਰਹੇ,
ਵਕਤ ਨਾਲ ਲੜਦੇ ਰਹੇ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਲਿਆਂਦੀ ਕ੍ਰਾਂਤੀ
ਇਨਸਾਨ ਹੈ ਬਸ ਚਾਹੁੰਦਾ
ਸ਼ਾਂਤ ਜਿਹਾ ਇਕ ਜੀਵਨ
'ਤੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਵਿਚ ਸ਼ਾਂਤੀ।
ਸੁਨੀਲ ਕੁਮਾਰ 'ਨੀਲ'
+9194184-70707
NannuNeel77@gmail.com
ਮੋਗਾ (ਪੰਜਾਬ), ਭਾਰਤ

ਦਹਿਲੀ ਦਿੱਲੀ

ਦਿੱਲੀ ਦਹਿਲੀ ਉੱਥੇ ਬੰਬ ਚੱਲੇ,
ਮੱਚ ਗਈ ਹਾ ਹਾ ਕਾਰ ਬੇਲੀ।
ਖਰੀਦੋ ਫਰੋਖਤ ਕਰਨ ਲੋਕੀ,
ਚਿੱਤ ਚੇਤੇ ਚੋਂ ਸੀ ਬਾਹਰ ਬੇਲੀ।

ਦੁਸ਼ਮਣ ਸੀ ਕਾਲੇ ਦਿਲਾਂ ਵਾਲੇ,

ਭਰ ਬਾਬੂਦ ਦੀ ਰੱਖੀ ਕਾਰ ਬੇਲੀ।
ਕੀਤਾ ਧਮਾਕਾ ਲੋਥਾਂ ਢੇਰ ਲੱਗੇ,
ਅੱਗ ਬਰਸੀ ਵਾਂਗ ਅਨਾਰ ਬੇਲੀ।

ਜਾਨੀ ਮਾਲੀ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ,
ਮੁਰਦਘਾਟ, ਲੱਗੇ ਬਜ਼ਾਰ ਬੇਲੀ।
ਕੀ ਫਾਇਦਾ ਹੋਇਆ ਉਨਾਂ ਤਾਂਈ,
ਜਿਨਾਂ ਕੀਤਾ ਅੱਤਿਆਚਾਰ ਬੇਲੀ।

ਏਦਾਂ ਮਸਲੇ ਹੱਲ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ,

ਕੋਈ ਗੱਲ ਕਰੋ, ਵਿਚਾਰ ਬੇਲੀ।
ਦੇਸ਼ ਤ੍ਰਿਹਿ-ਤ੍ਰਿਹਿ ਪੱਤੋ ਕਰੀ ਜਾਵੇ,
ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਪੜ੍ਹ ਅਖ਼ਬਾਰ ਬੇਲੀ।
ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਪੱਤੋ ਪਿੰਡ ਪੱਤੋ ਗੀਰਾ ਸਿੰਘ ਮੋਗਾ ਫੋਨ
ਨੰਬਰ
94658-21417

ਧੀਆਂ ਪੁੱਤਰ

ਕਾਰਾਂ ਕੋਠੀਆਂ ਤਾਂ ਲੱਭ ਦਿੰਦੇ ਨੇ
ਵਥੇਰੇ ਮਾਪੇ
ਕੋਈ ਕੋਈ ਬਣਾਉਂਦੇ ਪਰ ਚੱਜ ਦੀਆਂ
ਜੋੜੀਆਂ .
ਬਹੁਤੀਆਂ ਦੇ ਪੱਲੇ ਤਾਂ ਵੀ ਸੂਰਤਾਂ ਹੀ
ਪੈਂਦੀਆਂ ਨੇ
ਦੁਨੀਆਂ 'ਤੇ ਚੱਜ ਦੀਆਂ ਸੀਰਤਾਂ ਨੇ
ਬੋੜੀਆਂ .
ਤੱਪੜਾਂ 'ਤੇ ਬੈਠ ਕੇ ਵੀ ਧੀਆਂ ਪੜ੍ਹ
ਜਾਂਦੀਆਂ ਨੇ
ਮਹਿੰਗਿਆਂ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਪੁੱਤਾਂ ਤੋਂ ਨਾ ਪੜ੍ਹ
ਹੋਵੇ ,
ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੀ ਲੋਹੜੀ ਤਾਂ ਮਨਾਉਂਦਾ ਜੱਗ
ਵੇਖਿਆ ਏ
ਪਰ ਕੋਈ ਕੋਈ ਵੰਡਦਾ ਏ ਧੀਆਂ ਦੀਆਂ
ਲੋਹੜੀਆਂ .
ਮੂਲ ਚੰਦ ਸ਼ਰਮਾ

ਤਿੱਖੜ ਦੁਪਿਹਰ ਗੜ ਮਹੀਨਾ

ਪਰਵਾਹ ਨੀ ਝੱਖੜ ਮੀਰਾਂ ਦੀ।
ਪਹਿਲਾ ਰੋਜ਼ਾ ਲੰਘਦਾ ਜਦ
ਫਿਰ ਖੈਰ ਮੰਗਾ ਨੇ ਤੇ ਵੀਹਾਂ ਦੀ।

ਪਰਮ ਪਿਆਰਾ ਚੰਨ ਮੇਰਾ ਜਦ
ਸਾਡੇ ਵਿਹੜੇ ਦੇ ਵਿਚ ਆਵੇਗਾ।
ਅਜ਼ਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਦਰ ਆਪਣੇ ਫਿਰ
ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਸੰਗ ਈਦ ਮਨਾਵੇਗਾ।
ਪਰਮਜੀਤ ਰਾਮਗੜੀਆ

ਟੁਕੜਾ ਸਵਰਗਾਂ ਦਾ

ਪਹਾੜਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਡੇ ਦਿਲ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ,
ਭੰਗੜੇ ਚ ਨੱਚਦੇ, ਰੰਗ ਜਿਓ
ਮਤਾਬੀਆਂ ਦੇ।
ਸਿਰਾਂ ਤੇ ਦੁਪੱਟੇ ਲੈ ਜਾਣ ਮੁਟਿਆਰਾਂ ਜਦੋਂ,
ਭਰਦੀਆਂ ਚੁੰਘੀਆਂ ਵਾਂਗ ਮੁਰਗਾਬੀਆਂ ਦੇ।
ਮੈਦਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਖੇਡ ਦੇ ਗੱਭਰੂ
ਜਵਾਨ ਸੋਹਣੇ,
ਮਾਰਨ ਚਾਂਗਰਾਂ ਵਾਂਗੂੰ ਬੁੱਕਦੇ
ਸਰਾਬੀਆਂ ਦੇ।
ਕਿਹੜੀ ਕਿਹੜੀ ਖੂਬੀ ਦੱਸਾਂ ਮੈਂ
ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ,
ਫੇਲ੍ਹ ਹੋ ਜਾਣ ਹਿਸਾਬ ਲਾਏ ਜੋ
ਹਿਸਾਬੀਆਂ ਦੇ।
ਗੁਰੂਆਂ ਤੇ ਪੀਰਾਂ ਦੀਆਂ ਬਰਸਦੀਆ ਰਹਿਮਤਾਂ,
ਜੁੱਤੀ ਦੀ ਨੋਕ ਤੇ ਹੱਕ ਰੱਖਦੇ ਨਵਾਬੀਆਂ ਦੇ।
ਦੇਸਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੇਸ ਮੇਰਾ ਸੋਹਣਾ ਹੈ ਪੰਜਾਬ ਯਾਰੋ,
ਮਾਰੂਕੇ ਨੇ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਜੋ ਖਿਤਾਬੀਆਂ ਦੇ।
ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਪੱਤੋ, ਧਰਤੀ ਟੁਕੜਾ
ਸਵਰਗਾਂ ਦਾ,
ਪੈਂਦੇ ਝਲਕਾਰੇ ਰੰਗ ਲਾਲ ਨੀਲੇ
ਉਨਾਬੀਆਂ ਦੇ।
ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਪੱਤੋ
ਪਿੰਡ ਪੱਤੋ ਗੀਰਾ ਸਿੰਘ ਮੋਗਾ ਫੋਨ ਨੰਬਰ
94658-21417

ਬੰਦਾ

ਕੁੱਝ ਗੱਲਾਂ ਮਨ ਦੀਆਂ.....ਦੀਪ ਰੱਤੀ
ਬੰਦਾ
ਜੁਬਾਨ ਦਾ
ਜਨਾਨੀ ਹੁੰਦੀ ਸਰਮ ਦੀ,
ਵਾਅਦਾ
ਨਿਭਾਉਣ ਦਾ
ਮੁੱਕਰਨਾ, ਸੋਚ ਅਧਰਮ ਦੀ
ਸੋ ਸੁੱਖ
ਇੱਕ ਚੁੱਪ ਦਾ
ਦੁੱਖ ਸੁਭਾਅ ਗਰਮ ਦਾ....!!
ਵਿਸਵਾਸ
ਆਪਣੇ ਮਨ ਦਾ
ਇਲਾਜ ਨਾ ਕੋਈ ਭਰਮ ਦਾ!!
ਕੰਮ ਹੁੰਦਾ
ਨਾਮ ਐ ਕਰਮ ਦਾ
ਵਹਿਲਾ ਬਹਿ ਖਾਣਾ, ਬੇਸਰਮ ਦਾ
ਮੇਲ
ਮਿਲਾਪ ਸੁਭਾ ਨਰਮ ਦਾ
ਬਹਿਸ ਕਰਨਾ, ਕੰਮ ਡੰਡ ਭਰਨ ਦਾ
ਕਹਿੰਦੇ,
ਜਿਉਣਾ ਇੱਕ ਝੂਠ
ਸਚਾਈ ਐ ਇੱਕ ਮਰਨ ਦੀ,
ਮਾਂ-ਬਾਪ
ਰੂਪ ਹੁੰਦਾ ਰੱਬ ਦਾ,
ਲੋੜ ਨੀ, ਕਿਸੇ ਦੀ ਚੋਕੀ ਭਰਨ ਦੀ
ਦਸਾ-ਨਹੁੰਦੀ ਦੀ
ਕਿਰਤ ਕਰ ਜੇ ਖਾਈ ਦਾ
ਫਿਰ ਲੋੜ ਨੀ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਡਰਨ ਦੀ
ਧੀਆਂ-ਭੈਣਾ ਦੀ
ਮਨ ਵਿੱਚ ਇਜਤ ਨਹੀਂ
ਕੀ ਲੋੜ ਰੁਹਾਨੀਅਤ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਦੀ
ਦੀਪ ਰੱਤੀ
9815478547

ਪੰਨ ਮਜਦੂਰ

ਪੰਨ ਜਿਗਰਾ ਕਿਰਤੀਆ ਤੇਰਾ,,
ਪੰਨ ਜੋ ਹੌਂਸਲੇ ਬੁਲੰਦ ਰੱਖਿਆ,
ਚਾਅ ਗੀਝਾਂ ਨੂੰ ਬੈਠਿਆ ਰੁਸਾ ਕੇ,
ਮੂੰਹ ਬੜੇ ਘੁੜ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਬੰਦ ਰੱਖਿਆ,
ਰੋਟੀ ਖਾਂਦਾ ਨਹੀਂ ਸੁਣਿਆ ਤੂੰ ਰੱਜਕੇ,
ਸੋਚ ਫਿਕਰਾਂ ਨੇ ਹੀ ਤੈਨੂੰ ਖਾ ਲਿਆ,
ਨੀਂਦ ਆਉਂਦੀ ਨਹੀਂ ਹਣ ਰਾਤੀ ਤੈਨੂੰ,
ਦੁੱਖ ਰਹਿੰਦੇ ਤੇਰੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲਿਆ,
ਸੂਰਜ ਨਿੱਕਲੇ ਤੋਂ ਨਿੱਤ ਘਰੋਂ ਤੁਰ ਜਾਵੇਂ,
ਛਿਪੇ ਤੋਂ ਹੀ ਰੋਜਾਨਾ ਤੂੰ ਘਰੇ ਵੜਦਾ,,
ਕਦੇ ਵੇਖਿਆ ਨਹੀਂ ਵਿਹਲੇ ਬੈਠ ਲੜਦਾ,
ਅੱਕੜਾਂ ਨਾਲ ਪਲ ਪਲ ਵੇਖਾਂ ਲੜਦਾ,,
ਬਾਲੇ ਛੱਤ ਤੇਰੀ ਦੇ ਟੁੱਟੇ ਪਿਆ,
ਟੁੱਟੇ ਗਿਸ਼ਤੀਆਂ ਨੂੰ ਰਹੇ ਗੰਡਦਾ,
ਨਿੰਬੂ ਵਾਂਗ ਰੱਖ ਦੇਵੇਂ ਸਰੀਰ ਨਿਚੋੜ ਕੇ,
ਨਾ ਬੈਠ ਲੇਖਾਂ ਤਕਦੀਰਾਂ ਨੂੰ ਭੰਡਦਾ,,
ਰੁੱਤ ਠੰਡੀ ਚ ਵੀ ਵੇਖਿਆ ਠਰਦਾ,,
ਗਰਮੀ ਚ ਸ਼ਰੇਆਮ ਵੇਖਿਆ ਮੱਚ ਦਾ,
ਸਿਕਵਾ ਕਰੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਐਵੇਂ,
ਤੂੰ ਤਾਂ ਮੁਸਕਿਲਾਂ ਚ ਵੀ ਫਿਰੋਂ ਨੱਚਦਾ,
ਸ਼ਬਰ ਸੰਤੋਖ ਤੇਰੇ ਪੱਕੇ ਲਿਹਾਜੀ ਬਣੇ,
ਵੈਰੀ ਬਣਿਆ ਤੂੰ ਫਿਰੇ ਹੰਕਾਰ ਦਾ,
ਹੱਕ ਛੱਡ ਦਾ ਨਹੀਂ ਕਦੇ ਵੀ ਆਪਣਾ,
ਬੰਦੇ ਸੱਚਿਆ ਕਿਸੇ ਦਾ ਨਾ ਹੱਕ ਮਾਰਦਾ,
ਭੁੱਖਾ ਪਿਆਸਾ ਰਹਿ ਕੇ ਵਕਤ ਕੱਢ ਲੈਂਦਾ,
ਕਦੇ ਤੂੰ ਲੋਕਾਂ ਚ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕੇ ਪਰਦੇ,
ਹਾਸਾ ਤੇਰਾ ਦੱਸੇ ਕਿ ਕਮੀ ਨਹੀਂ ਕੋਈ,
ਬੰਦਾ ਰੋ ਪੈਂਦਾ ਹਾਲਾਤ ਤੇਰੇ ਵੇਖ ਘਰਦੇ,,
ਖਾਂਦੇ ਮਿਹਨਤ ਦੀ ਕਮਾ ਕੇ ਮੱਖਣ ਸ਼ੇਰੋਂ,
ਠੰਗੀ ਚੋਰੀ ਨਾ ਲਾਉਂਦੇ ਬਿਰਤੀਆਂ ਨੂੰ,,
ਸਦਾ ਕੁਦਰਤ ਸਲਾਮਤ ਰੱਖੇ ਦੁਆ ਕਰੀਏ,
ਬੰਦੇ ਮਿਹਨਤੀ ਜੋ ਆਹ ਕਿਰਤੀਆਂ ਨੂੰ,,
ਮੱਖਣ ਸ਼ੇਰੋਂ ਵਾਲਾ
ਪਿੰਡ ਤੇ ਡਾਕ ਸ਼ੇਰੋਂ ਤਹਿ ਸੁਨਾਮ ਜਿਲ੍ਹਾ ਸੰਗਰੂਰ।
ਸੰਪਰਕ 98787-98726

ਵਿਸਾਖੀ

ਦਸਵੇਂ ਗੁਰੂ ਪੰਥ ਖਾਲਸਾ ਸਜਾਇਆ
ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਉਦੋਂ ਕੱਠ ਸੀ ਬੁਲਾਇਆ
ਪੰਜ ਪਿਆਰੇ ਚੁਣ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਪਾਨ ਕਰਾਇਆ
1699 ਦਿਨ ਵਿਸਾਖੀ ਵਾਲਾ ਆਇਆ।
ਪੰਜਾਂ ਸਿੰਘਾਂ ਉਦੋਂ ਕੀਤੇ ਸੀਸ ਭੇਟ ਜੀ
ਪਛਤਾਵੇ ਵਿੱਚ ਰਹੇ ਜੋ ਹੋਏ ਲੇਟ ਜੀ
ਨੰਗੀ ਤਲਵਾਰ ਫੜ ਕੌਤਕ ਰਚਾਇਆ
1699ਦਿਨ ਵਿਸਾਖੀ ਵਾਲਾ ਆਇਆ।
ਪਾਣੀ, ਚ, ਪਤਾਸੇ ਘੋਲ
ਕੀਤਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਤਿਆਰ ਜੀ
ਸਰਬ ਲੋਹ ਦੇ ਬਾਟੇ ਵਿੱਚ ਖੰਡਾ ਮਾਰ ਜੀ
ਚੁਲੀ ਚੁਲੀ ਕਰ ਸਭ ਨੂੰ ਛਕਾਇਆ
1699ਦਿਨ ਵਿਸਾਖੀ ਵਾਲਾ ਆਇਆ।
ਕੰਘਾ, ਕੜਾ, ਕੇਸ, ਕ੍ਰਿਪਾਨ ਤੇ ਕਛਿਹਰਾ
ਸਿੰਘਾਂ ਤਾਈਂ ਨੀਲਾ ਬਾਣਾ ਪਵਾਇਆ
ਪੰਜਾਂ ਬਾਣੀਆਂ ਦਾ ਮੁੱਖੋਂ ਜਾਪ ਚਲਾਇਆ
1699 ਦਿਨ ਵਿਸਾਖੀ ਵਾਲਾ ਆਇਆ।
ਦੇਸੀ ਘਿਓ ਦੀ ਬਣਾਈ ਦੇਗ ਜੀ
ਸ੍ਰੀ ਸਾਹਿਬ ਅਰਦਾਸ ਕਰ ਕੀਤੀ ਭੋਂਟ ਜੀ
ਖੁੱਲਾਂ ਕੜਾਹ ਪ੍ਰਸਾਦ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਵਰਤਾਇਆ
1699ਦਿਨ ਵਿਸਾਖੀ ਵਾਲਾ ਆਇਆ।
ਦਸਮੇਸ ਪਿਤਾ ਦੇ ਸਾਨੂੰ ਜੈਕਾਰੇ ਬਖਸ਼ੇ
ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ
ਖਾਲਸਾ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਹਿ
ਸੁਖਚੈਨ, ਆਖਰ ਬੋਲੇ ਸੋ ਨਿਹਾਲ ਦਾ ਜੈਕਾਰਾ
ਗਜਾਇਆ
1699 ਦਿਨ ਵਿਸਾਖੀ ਵਾਲਾ ਆਇਆ।
ਸੁਖਚੈਨ ਸਿੰਘ, ਠੱਠੀ ਭਾਈ,
00971527632924

Preetnama

Khara Sach

ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ

ਖਰਾ ਸੱਚ

On our English language New Website
WWW.PREETNEWS.COM

Chief Editor
Pritpal Kaur
+1 201-312-4180

Vol 4, Issue 329

Website: www.preetnama.com Email preetnamausa@gmail.com

21 NOV TO 27 NOV, 2025

A Sumit Arya & Amira Khan Production
The Chef Showcase, Destination Shaadi, Hilton Penn's Landing, Masters of Beats & Aisha's Wedding Decor Present:

DULHAN EXPO

SOUTH ASIAN EVENT PLANNING EXHIBITIONS
SINCE 2003 . 23 YEARS . 121 EXPOS

- 60 WEDDING SERVICES BOOTHS
- 15 JEWELRY & FASHION SHOPPING BOOTHS
- FREE FOOD TASTINGS BY 3 MAJOR CATERERS
- DESIGNER FASHION SHOWS
- LIVE MUSIC & DANCE PERFORMANCES
- \$10,000+ WORTH RAFFLES PER EXPO
- \$50,000+ COUPONS PER BRIDE PER EXPO

SOUTH JERSEY & PHILLY EXPO

SERVING NY/NJ/CT/PA/DE/DMV

FREE ADMISSION
FREE PARKING, FREE FOOD-CAKE-COFFEE TASTING
FREE PHOTOS, T-SHIRTS, GOODIE BAGS & RAFFLES

SUN DAY 12-6 PM
Dec. 14 2025
@ **HILTON**
PENN'S LANDING
201 S Christopher Columbus Blvd,
Philadelphia, PA 19106

Register Now for Free Entry Passes:
DULHANEXPO.COM

For Booths/Stalls Call/Text **Sumit Arya:**
732.754.1894

DulhanExpo provides it's Vendors a Promotional Platform & the Brides/Visitors a 1-Stop Shopping Convenience. Dulhan Inc. is not responsible for any Claims made by the Vendors & Delivery of Raffles and/or Deals offered by them. Please spend time Evaluating their Talent, Quality and Professionalism and Check all the References before Hiring them. We will be taking all Precautions related to Communicable Diseases and Following the Guidelines by the CDC, WHO, and the Government. Vendors and Attendees are to adhere to their applicable large gathering guidelines. DulhanExpo, it's Vendors & the Venues are not to be held responsible for a Rare Possibility of any type of Infection or Health Issues. Due to some restrictions some of the amenities may not be deliverable as announced.

WHATSAPP +1.732.595.6096

Preetnama

Khara Sach

ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ
ਖਰਾ ਸੱਚ

On our English language New Website
WWW.PREETNEWS.COM

Chief Editor
Pritpal Kaur
+1 201-312-4180

Vol 4, Issue 329

Website: www.preetnama.com Email preetnamausa@gmail.com

21 NOV TO 27 NOV, 2025

No body have time to watch TV Advertisement
No body have time to read Physical newspapers

It's social time.

Online News, Advertisement, Promotion Anytime anywhere.

Doesn't matter where are you.

Advertisement with Preetnama.

Promote your business with TalkShow

We gave social stage to show yourself and your Business.

Business Persons, Doctor,
Advocates, VISA, Tour Travel, Actor, Singers,
writers come Join or TalkShow
and Advertisement with us on national
& International based.

**Search Just
Preetnama
Youtube
Facebook
Twitter
Instagram
LinkedIn
Tiktok**

No ned to go anywhere, Just leave message on
WhatsApp or email us. We will call you back.

Contact immediately

+1 201-312-4180, +1 917-328-8436

www.preetnama.com, www.preetnews.com

Email- preetnamausa@gmail.com

